

**КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

Факультет східних мов

Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених

Факультету східних мов

III ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ФОРУМ МОЛОДИХ СХОДОЗНАВЦІВ

Матеріали доповідей

III Всеукраїнського форуму молодих сходознавців

16 — 17 квітня 2025 р.

Редакційна колегія:

І. В. Семеніст — голова редакційної колегії, доктор філологічних наук, професор, декан Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

А. І. Ковтуненко — голова Наукового товариства студентів, аспірантів та молодих вчених Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

К. Ю. Комісаров — кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

С. В. Цимбал — кандидат філологічних наук, завідувач кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

Д. П. Москальов — кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри східної культури і літератури Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

Д. С. Кан — доктор політичних наук, професор, завідувач навчально-методичного центру корезнавства Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

В. Ю. Федюк — викладач кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

*Затверджено Вченою радою Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
(протокол № 8 від 23 вересня 2025 року)*

III Всеукраїнський форум молодих сходознавців [Електронне видання]:

Матеріали доповідей III Всеукраїнського форуму молодих сходознавців, 16 — 17 квітня 2025 р. Київ: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2025. 220 с.

До збірника увійшли матеріали доповідей, присвячені проблемам східної філології, культурі та релігії, сучасній лінгвістиці, перекладознавству та літературознавству, філософії та етиці, соціально-економічному та політичному розвитку; правовим системам та особливостям законодавства та мистецтву і естетиці країн Сходу. Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних та історичних спеціальностей і фахівців- міжнародників, економістів

ЗМІСТ

СУЧАСНА ЛІНГВІСТИКА ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО СХОДУ

ОСОБЛИВОСТІ КИТАЙСЬКОГО РОЗМОВНОГО ЕТИКЕТУ

Бережна Катерина Олегівна12

ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РЕКЛАМНИХ СЛОГАНІВ НА ПЛАТФОРМАХ 淘宝 ТА 拼多多: ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИЙ АСПЕКТ

Байбороша Юлія Олександрівна13

ІДЕЯ АВТОХТОННОГО ПИСЬМА У ЯПОНІЇ: МОВОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ СИСТЕМИ КАМІЙО МОДЖІ

Вітязь Софія Олександрівна.....15

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У КИТАЙСЬКИХ ГАЗЕТНО-ЖУРНАЛЬНИХ ВИДАННЯХ

Волошина Анна Сергіївна, Цимбал Світлана Віталіївна17

СИНОНІМІЯ ТА АНТОНІМІЯ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ ХАО ЦЗІФАНА «СКЛАДНИЙ ПЕКІН» (北京折叠)

Верьовкіна Поліна Євгенівна, Максимець Вікторія Олександрівна20

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МЕТАФОРИ В КИТАЙСЬКИХ ЗАСОБАХ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Галацан Лілія Миколаївна, Кравченко Одарка Олександрівна21

СТРУКТУРА, ЗНАЧЕННЯ ТА ФУНКЦІЇ ГАЙРАЙГО В СУЧАСНІЙ ЯПОНСЬКІЙ МОВІ.

Галінкіна Софія Сергіївна23

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ЯПОНСЬКИХ ОНОМАТОПОЕТИЧНИХ СЛІВ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ТА ПОВСЯКДЕННОМУ МОВЛЕННІ

Городиська Ольга Аліківна25

ЛОКАЛІЗАЦІЯ ВЛАСНИХ НАЗВ В КОНТЕКСТІ КИТАЙСЬКИХ ВІДЕОІГОР (НА ПРИКЛАДІ «GENSHIN IMPACT»)

Дудченко Тетяна Олегівна27

МОВА ОНЛАЙН. АНАЛІЗ ЯПОНСЬКОГО СЛЕНГУ В ІНТЕРНЕТІ

Єрмаков Олександр Сергійович, Комісаров Костянтин Юрійович29

СКЛАДНОЩІ ЯПОНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ У СФЕРІ ЕЛЕКТРОНІКИ

Жукова Марина Петрівна31

ПЕРФОРМАТИВНІСТЬ ГЕНДЕРНО-РОЗДІЛЕНОЇ МОВИ НА ПРИКЛАДІ ВЖИВАННЯ ГЕНДЕРНО-ЗАБАРВЛЕНИХ СЛІВ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ ЧЛЕНАМИ ЛГБТ+ СПІЛЬНОТИ	
Зикова Уляна Павлівна, Комісаров Костянтин Юрійович.....	32
ТЕРМІНОЛОГІЯ ДЛЯ ПОЗНАЧЕННЯ СТОРІН ДОГОВОРУ В КИТАЙСЬКИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ КОНТРАКТАХ	
Захарова Дарина Дмитрівна, Кравченко Одарка Олександрівна	35
ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОГО СТИЛЮ (НА МАТЕРІАЛАХ ЗВІТІВ УСЕНАЦІОНАЛЬНИХ З'ЇЗДІВ КПК ХХІ СТОЛІТТЯ)	
Іщик Тетяна Олександрівна, Цимбал Світлана Віталіївна	37
МЕМ ЯК ЖАНР КИТАЙСЬКОМОВНОГО ІНТЕРНЕТ-ДИСКУРСУ	
Ігнатко Олена Сергіївна.....	39
МОВНІ ОСОБЛИВОСТІ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОГО СТИЛЮ В ДІЛОВОМУ СПІЛКУВАННІ КИТАЙСЬКОЮ МОВОЮ	
Ізотова Дар'я Борисівна, Ільницька Марія Борисівна	41
БІОЛОГІЧНІ, КУЛЬТУРОЗНАВЧІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ ЧЕРЕЗ ПІСНІ	
Користятинець Іванна Сергіївна, Комісаров Костянтин Юрійович	43
ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРНЕТ-СЛЕНГУ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ: РОЗВИТОК, СТРУКТУРА ТА ВПЛИВ НА КОМУНІКАЦІЮ	
Косован Ірина Михайлівна, Кравченко Одарка Олександрівна.....	45
ЛЕКСИЧНІ, ГРАМАТИЧНІ ТА ЖАНРОВО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНИХ ЯПОНСЬКИХ ГАЗЕТНИХ СТАТЕЙ	
Колосова Вероніка Вікторівна, Комісаров Костянтин Юрійович	47
ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛЮВАННЯ КИТАЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО СИНХРОННОГО ПЕРЕКЛАДУ (НА МАТЕРІАЛІ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ)	
Криштомполь Анна Володимирівна, Ільницька Марія Борисівна.....	49
МЕТАФОРА ЯК СПОСІБ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ «ВІЙНА» У СУЧАСНОМУ КИТАЙСЬКОМОВНОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	
Крячко Карина Олегівна, Цимбал Світлана Віталіївна.....	52
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЛЕКСИКИ МОЛОДІЖНИХ ЧАТІВ, ВИКОРИСТАННЯ СЛЕНГІВ ТА АНГЛІЦИЗМІВ У КИТАЙСЬКІЙ МОВІ	
Коврига Марія Дмитрівна, Ільницька Марія Борисівна.....	54
РЕДУКЦІЯ ГОЛОСНИХ У СУЧАСНІЙ ЯПОНСЬКІЙ МОВІ: ФОНЕТИЧНИЙ ТА ПРОСОДИЧНИЙ АСПЕКТИ	

Комісаров Костянтин Юрійович, Городиська Ольга Аліківна.....	56
МОТИВАЦІЙНА СТРУКТУРА КИТАЙСЬКОМОВНИХ ЗНАКІВ У ЛІНГВІСТИЧНОМУ ЛАНДШАФТІ УКРАЇНСЬКИХ МІСТ	
Лахно Ольга Юріївна, Цимбал Світлана Віталіївна	58
ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ У ПЕРЕКЛАДІ ГЕОГРАФІЧНИХ НАЗВ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ	
Литвинова Марія Віталіївна, Попова Марія Дмитрівна.....	60
ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ У КИТАЙСЬКОМУ ТА УКРАЇНСЬКОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ	
Мельник Юлія Олексіївна, Кравченко Одарка Олександрівна	62
ОСОБЛИВОСТІ ВІЙСЬКОВОГО ДИСКУРСУ В КОМУНІКАЦІЇ ШТУРМОВИКІВ КНР	
Надточей Наталія Олександрівна	63
СПЕЦИФІКА МЕРЕЖЕВИХ СЛЕНГІЗМІВ ТА ЖАРГОНІЗМІВ (НА МАТЕРІАЛІ 小 红书 та 微博)	
Олійник Анна Олегівна	65
ІЄРОГЛІФИ В ЦИФРОВУ ЕПОХУ: ВПЛИВ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК КИТАЙСЬКОЇ ПИСЕМНОСТІ І ВИВЧЕННЯ У СУЧАСНОМУ СВІТІ	
Олейнікова Олександра Олегівна, Ван Валерій Нінвінович	67
谐音梗 ЯК ОСНОВНИЙ РІЗНОВИД ГУМОРУ В КИТАЙСЬКИХ РОЗВАЖАЛЬНИХ ПРОГРАМАХ	
Попович Яна Юріївна, Цимбал Світлана Віталіївна	69
СТРАТЕГІЇ ПЕРЕКЛАДУ ВЛАСНИХ НАЗВ КИТАЙСЬКОМОВНОГО ІГРОВОГО КОМП'ЮТЕРНОГО ДИСКУРСУ НА МАТЕРІАЛІ ВІДЕОГРИ «GENSHIN IMPACT»	
Підгурська Галина Василівна, Ільницька Марія Борисівна.....	71
ІНТЕГРАЦІЯ АНГЛІЙСЬКИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У СУЧАСНУ КИТАЙСЬКУ МОВУ: АНАЛІЗ ЗАПОЗИЧЕНЬ	
Панченко Валерія Олександрівна.....	74
ФРАЗЕОЛОГІЗМИ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ З УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	
Пудлик Олеся Юріївна, Цимбал Світлана Віталіївна.....	76
ГЕЙМІФІКАЦІЯ У ВИКЛАДАННІ ЛЕКСИКИ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ	
Пелипенко Аміна Володимирівна, Гілевич Аліна Василівна.....	78

ЕВОЛЮЦІЯ ГРАМАТИЧНОЇ СТРУКТУРИ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ ВІД АРХАЇЧНОГО ПЕРІОДУ ДО СУЧАСНОСТІ	
Попова Марія Дмитрівна	80
РОЛЬ ГРАМАТИЧНИХ ЧАСТОК У ФОРМУВАННІ СИНТАКСИЧНОЇ СТРУКТУРИ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ: ВІД КЛАСИЧНОЇ ДО СУЧАСНОЇ ДОБИ	
Попова Марія Дмитрівна	81
ФУНКЦІОНАЛЬНО-СТИЛЬОВІ РИСИ ІНСТИТУЦІЙНОГО ДИСКУРСУ (НА МАТЕРІАЛІ ДОКУМЕНТІВ МІНІСТЕРСТВА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ КНР)	
Рудько Вікторія Валентинівна, Цимбал Світлана Віталіївна	83
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЯПОНСЬКИХ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТІВ (НА МАТЕРІАЛІ ІНФОРМАЦІЙНИХ БЮЛЕТЕНІВ ПРО КОСМІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ — «日本の国際宇宙探査シナリオ»)	
Русо Аліса Андріївна	85
ГРАФОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КАНДЖІ ЯК ОБ'ЄКТ ФІЛОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ	
Редька Катерина Максимівна	87
ОСНОВИ МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ СТВОРЕННЯ АВТОРСЬКОГО КУРСУ	
Радченко Єлизавета Сергіївна, Удовиченко Лариса Миколаївна	88
ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТАБУЙОВАНОЇ ЛЕКСИКИ У СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ	
Стасюк Уляна Іванівна, Кравченко Одарка Олександрівна	91
ОСНОВНІ СТИЛІСТИЧНІ ТА ЛІНГВІСТИЧНІ ПРИЙОМИ, ЯКІ ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ КИТАЙСЬКОЇ РЕКЛАМИ	
Серик Аліна Сергіївна, Максимець Вікторія Олександрівна	93
РОЛЬ КАРТИНИ СВІТУ У ФОРМУВАННІ ЛЕКСИЧНОГО СКЛАДУ КИТАЙСЬКОЇ ЖЕСТОВОЇ МОВИ	
Ситнікова Валерія Андріївна	95
ВІКОВИЙ АСПЕКТ ВАРІАТИВНОСТІ МОВЛЕННЯ СУЧАСНИХ ЯПОНЦІВ	
Ступаков Олександр Сергійович, Комісаров Костянтин Юрійович	97
ЗАСТАРІЛА ТА СУЧАСНА КИТАЙСЬКА МОВА. КИТАЙСЬКИЙ СЛЕНГ	
Ткачук Мирослава Євгенівна, Ільницька Марія Борисівна	99
ПІДХІД ДО ПЕРЕКЛАДУ ЯПОНСЬКИХ ПІСЕНЬ ЖАНРУ J-POP	
Торопчин Нікіта Дмитрович	101

Я — СТУДЕНТ: АДАПТАЦІЯ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ ДО МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ГАЛУЗІ СХОДОЗНАВСТВА

Удовиченко Лариса Миколаївна.....105

ЗООНІМИ В ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ ПОВ'ЯЗАНИХ З ОПИСОМ ЛЮДИНИ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Чернишова Ірина Андріївна107

ОСНОВИ ЖІНОЧОГО ЯПОНСЬКОГО МОВЛЕННЯ

Шитова Марина Олександрівна.....108

МОВНІ ПРОЯВИ КУЛЬТУРИ НАДМІРНОЇ ПРАЦІ У ЯПОНІЇ

Швирид Надія Володимирівна.....110

II. Сучасне літературознавство Сходу

THE SPREAD AND INFLUENCE OF MODERN CHINESE LITERATURE IN THE GLOBAL ARENA

Cao Jing.....113

КОНЦЕПЦІЯ ВЛАДИ В КИТАЙСЬКОМУ ФЕНТЕЗІ (НА МАТЕРІАЛІ ТРИЛОГІЇ Р. КВАН «МАКОВА ВІЙНА» ТА РОМАНУ Ц. ФЕЙСЯН «ФЕНІКС»)

Бекетова Анастасія Ігорівна, Луцюк Микола Володимирович114

ВЗАЄМОДІЯ НАУКИ ТА ВИГАДКИ В РОМАНІ «ПРОБЛЕМА ТРЬОХ ТІЛ» ЛЮ ЦИСІНЯ

Гложик Карина Анатоліївна.....116

ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОМАНУ МО ЯНЯ “ВТОМА ВІД ЖИТТЯ І СМЕРТІ”(《生死疲劳》)

Гаврикова Олена Володимирівна, Цимбал Світлана Віталіївна118

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ТА ЇЇ ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ АСПЕКТИ В НОВЕЛІ САНЬ МАО «РЕСТОРАН У ПУСТЕЛІ»

Кравченко Аліса Вадимівна, Максимець Вікторія Олександрівна.....120

РОМАН «ПОДОРОЖ НА ЗАХІД» У ЧЕН-ЕНЯ ЯК ПРЕЦЕДЕНТНИЙ ТЕКСТ СУЧАСНОГО КИТАЙСЬКОГО ФЕНТЕЗІ

Луцюк Микола Володимирович122

РОЗВИТОК КІБЕРПАНКУ ЯК ПІДЖАНРУ НАУКОВО-ФАНТАСТИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ СУЧАСНОГО КИТАЮ

Овсяннікова Софія Сергіївна124

АНАЛІЗ МЕТАФОР ЯПОНСЬКИХ ПОЕТІВ ТА ПИСЬМЕННИКІВ XX–XXI СТ.

Осадча Марина Вячеславівна.....126

СОЦІАЛЬНИЙ ТА ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТИ ЖАНРУ ДАНЬМЕЙ (НА МАТЕРІАЛІ ВЕБ-РОМАНУ ТАН ЦЗЮЦІН «ПРИГОЩАЮЧИ ВІНОМ»)

Пархоменко Анна Русланівна128

ВІДОБРАЖЕННЯ РОМАНУ «ТРИЦАРСТВО» В СУЧАСНІЙ ТА МАСОВІЙ КУЛЬТУРІ КИТАЮ

Ротаєнко Олексій Олегович, Москальов Дмитро Петрович129

ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ-КУЛЬТУРИ НА РОЗВИТОК КИТАЙСЬКОЇ ВЕБ-ЛІТЕРАТУРИ НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ МОСЯН ТУНСЮ «HEAVEN OFFICIAL'S BLESSING»

Хоменко Наталія Сергіївна, Максимець Вікторія Олександрівна132

МЕТАФОРА БЕЗБАРВНОСТІ У РОМАНІ ХАРУКІ МУРАКАМІ «БЕЗБАРВНИЙ ЦКУРУ ТАДЗАКІ ТА РОКИ ЙОГО ПРОЩІ»

Хижа Іван Петрович133

СУЧАСНА КИТАЙСЬКА ЛІТЕРАТУРА ТА СПАДЩИНА КОНФУЦІЯ

Шевчук Олег Олегович, Москальов Дмитро Петрович135

ІІІ. Філософія, культура та релігії країн Сходу

ВПЛИВ ТРАКТАТУ СУНЬ ЦЗИ «МИСТЕЦТВО ВІЙНИ» НА КУЛЬТУРУ КИТАЮ

Бургомістренко Кирило Анатолійович138

ПРИРОДНІ ТА ЕКОНОМІЧНІ КАТАКЛІЗМИ У ЯПОНІЇ 1920-Х РОКІВ ЯК ЧИННИК СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ЗМІН

Громік Олександр Володимирович140

ПРОБЛЕМА НАДМІРНОГО ТИСКУ ТА ЗАВИЩЕНИХ ОЧІКУВАНЬ ДО ДІТЕЙ У СУЧАСНИХ КИТАЙСЬКИХ РОДИНАХ

Гатило Кіра Дмитрівна, Кіріяченко Ірина Анатоліївна141

ВПЛИВ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ НА МОВИ КРАЇН АЗІЇ

Гусак Діана Олегівна, Кравченко Одарка Олександрівна145

ІНТЕГРАЦІЯ МІГРАНТІВ, ЯК ШЛЯХ ПОДОЛАННЯ ДЕМОГРАФІЧНОЇ КРИЗИ

Дзюба Євгеній Ярославович147

МІГРАЦІЯ КОРЕЙЦІВ ДО ЯПОНІЇ: ПЕРЕДУМОВИ, ДИНАМІКА, НАСЛІДКИ, 1901–1930 рр. (ДО ІСТОРІОГРАФІЇ ПРОБЛЕМИ)

Зубенко Євгенія Владиславівна150

КУЛЬТУРНИЙ РОЗВИТОК РЕСПУБЛІКИ КОРЕЯ

Кан Ден Сік, Вишинський Дмитро Олексійович153

ФЕМІНІЗМ ЧИ ПАТРІАРХАТ: СУПЕРЕЧНОСТІ У ЗОБРАЖЕННІ ЖІНКИ В КИТАЙСЬКИХ ГАСЛАХ

Литовчук Марія Сергіївна	155
ВПЛИВ БУДДИЗМУ НА ФОРМУВАННЯ КАНІ	
Мадзяновська Анастасія Костянтинівна	156
ТРАДИЦІЙНЕ ШАРІАТСЬКЕ ПРАВО ТА СВІТСЬКА ПРАВОВА СИСТЕМА НА ПРИКЛАДІ САУДІВСЬКОЇ АРАВІЇ ТА КАЗАХСТАНУ	
Остапенко Злата Вячеславівна	158
КОД СХОДУ: АВТОРСЬКИЙ ЕЛЕКТИВ З КИТАЙСЬКОЇ МОВИ, СТВОРЕНИЙ ДЛЯ ГРАФІЧНИХ ДИЗАЙНЕРІВ	
Петрик Валерія Володимирівна, Удовиченко Лариса Миколаївна	160
СИМВОЛІЗМ КОЛЬОРІВ У КИТАЙСЬКІЙ КУЛЬТУРІ	
Пономар Ганна Сергіївна, Кіріяченко Ірина Анатоліївна	162
ВПЛИВ ПОЛІТИЧНИХ ЗМІН НА РОЗВИТОК КИТАЙСЬКОЇ МОВИ З СЕРЕДИНИ ХХ СТОЛІТТЯ ДО СЬОГОДЕННЯ,	
Паламар Святослав Ігорович, Ван Валерій Нінвінович	164
КИТАЙСЬКИЙ СТЕНДАП ЯК ДЗЕРКАЛО СУСПІЛЬСТВА: ФУНКЦІЇ СЛЕНГУ ТА ЙОГО РОЛЬ У ГУМОРИСТИЧНИХ ШОУ	
Розпотнюк Лариса Олексіївна, Максимець Вікторія Олександрівна	168
МИСТЕЦТВО БЕЗ МЕЖ: ВІДСУТНІСТЬ РАМОК У ТРАДИЦІЙНИХ КИТАЙСЬКИХ КАРТИНАХ ГОХУА	
Самойленко Наталя Сергіївна	170
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СТРАТЕГІЙ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ЯПОНІЇ ТА РЕСПУБЛІКИ КОРЕЯ	
Семеніст Іван Васильович, Москальов Дмитро Петрович	172
РЕЛІГІЙНО-ФІЛОСОФСЬКА ТРІАДА КИТАЮ ТА ЇЇ ТРАНСФОРМАЦІЯ У СИНКРЕТИЧНУ МОДЕЛЬ	
Семеніст Іван Васильович	173
STRATEGY OF JAPANESE CULTURAL DIPLOMACY IN THE 21ST CENTURY: TOOLS, DIRECTIONS AND CHALLENGES	
Margarita Stelyuk, Semenist Ivan	175
МОВНІ ТА КУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕТИКЕТУ КИТАЮ ТА УКРАЇНИ: ВПЛИВ НА МІЖКУЛЬТУРНУ КОМУНІКАЦІЮ	
Семенюк Вероніка Любомирівна, Ван Валерій Нінвінович	177
ОСОБЛИВОСТІ ЛОКАЛІЗАЦІЇ ВІДЕОІГОР З ЯПОНСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ (НА ПРИКЛАДІ «GENSHIN IMPACT» ТА «HONKAI: STAR RAIL»)	
Тхоревська Анна Олексіївна	179

«МААРИФЕТНАМЕ» ІБРАГІМА ХАККИ ЯК ДЖЕРЕЛО НАУКОВО-ФІЛОСОФСЬКИХ ЗНАНЬ ОСМАНСЬКОЇ ДОБИ

Титов Антон Андрійович	181
ГРОМАДЯНСЬКА ВІЙНА В КИТАЇ. МОВНІ НАСЛІДКИ. ПЕРЕХІД ВІД СТАРОКИТАЙСЬКОЇ ДО СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ	
Чернишова Ніка Віталіївна, Ван Валерій Нінвінович	183
ЙОКАЇ ТА ЛЮДИ: ОСМИСЛЕННЯ ТРАДИЦІЙНИХ МІФІЧНИХ ІСТОТ У СУЧАСНОМУ ЯПОНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ НА ПРИКЛАДІ АНІМЕ «ПРИЄМНО ПОЗНАЙОМИТИСЬ, БОГ»	
Штіфонова Поліна Дмитрівна, Букрієнко Андрій Олександрович	185

IV. Методика викладання східних мов

СУЧАСНИЙ СТАН НАВЧАННЯ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Бугера Марія Віталіївна	187
ІННОВАЦІЙНА ОСВІТНЯ КОМУНІКАЦІЯ В ЦИФРОВІЙ СФЕРІ (НА МАТЕРІАЛІ СХІДНИХ МОВ)	
Вишинський Дмитро Олексійович, Городиська Ольга Аліківна	189
МЕТОД ДВОМОВНИХ ТЕКСТІВ: ІСТОРІЯ, ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ	
Вовк Ілля Вячеславович	191
МЕТОДИЧНІ ПРИЙОМИ ФОРМУВАННЯ ЯПОНСЬКОГО АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА В КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ ФІЛОЛОГІВ-ЯПОНІСТІВ	
Головня Анастасія Сергіївна, Гілевич Аліна Василівна	193
ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МУЗИКИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ МОВИ. ТВОРЧІСТЬ BUSK-TICK	
Мушреф Есмеральда Абдель Кадер Алі, Гілевич Аліна Василівна	194
ФОРМУВАННЯ КРАЇНОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ-СХОДОЗНАВЦІВ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
Кан Ден Сік, Іван Васильови Семеніст, Москальов Дмитро Петрович	196
ФЕДІР ПУЩЕНКО ТА ЙОГО РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ЯПОНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ В УКРАЇНІ: БІБЛІОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ	
Малахова Юлія Володимирівна	198
СКЛАДНОЩІ ВИКЛАДАННЯ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	
Медведева Ксенія Андріївна	200

ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ КОРОТКОТРИВАЛОГО ВІЗУАЛЬНОГО КОНТЕНТУ (REELS, SHORTS) СТУДЕНТАМИ-ЯПОНІСТАМИ	
Остапенко Мілана Дмитрівна	202
ЗАСТОСУВАННЯ ТЕОРІЇ САМОВИЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ВЗАЄМОПОВ'ЯЗАНОГО ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВ	
Портянкіна Дар'я Олексіївна, Удовиченко Лариса Миколаївна	204
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ КРАЇНОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН СТУДЕНТАМ-СХОДОЗНАВЦЯМ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА ВИКЛИКИ	
Семеніст Іван Васильович	206
РОЗВИТОК ЯПОНОЗНАВЧИХ СТУДІЙ У КИЇВСЬКОМУ СТОЛИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА (2022-2025 РОКИ)	
Семеніст Іван Васильович, Комісаров Констянтин Юрійович	208
СТРАТЕГІЇ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ ДО МІЖДИСЦИПЛІНАРНОСТІ СХОДОЗНАВЧОЇ ОСВІТИ	
Удовиченко Лариса Миколаївна	210
МЕТОД НАВЧАННЯ НА ОСНОВІ ЗАВДАНЬ (TVLT) ЯК ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ НАВЧАННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ НА ОСНОВІ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ	
Форосяк Камілла Романівна, Удовиченко Лариса Миколаївна	212
ВИКЛИКИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ КИТАЙСЬКОГО ПІНЬІНУ	
Шевченко Анастасія Олександрівна, Кіріяченко Ірина Анатоліївна	214

V. Міжнародні відносини та проблеми безпеки в країнах Сходу

МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ ВІД СУЧАСНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КИТАЮ В КОНТЕКСТІ «ОДИН ПОЯС ОДИН ШЛЯХ»	
Заболоцька Анастасія Юріївна	216
ПРОКСІ-МЕРЕЖА ІРАНУ ЯК КЛЮЧОВИЙ КОМПОНЕНТ ЙОГО РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ	
Мартинюк Крістіна Ігорівна	218
CHINA IN THE SYSTEM OF INTERNATIONAL RELATIONS IN THE 21ST CENTURY: THE TRANSFORMATION OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA INTO A NEW CENTER OF POWER	
Ivan Semenist, Kang Deng-sik	220

І. СУЧАСНА ЛІНГВІСТИКА ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО КРАЇН СХОДУ

ОСОБЛИВОСТІ КИТАЙСЬКОГО РОЗМОВНОГО ЕТИКЕТУ

Бережна Катерина Олегівна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов Київського
столичного університету імені Бориса Грінченка*

Науковий керівник: Кравченко О. О.

Мовний етикет у китайській культурі являє собою сукупність мовних формул і правил, що регулюють міжособистісну комунікацію та відображають ввічливість, повагу, соціальні ролі та культурні цінності. Він глибоко вкорінений у конфуціанських принципах, таких як повага до старших, дотримання соціальної ієрархії, прагнення до гармонії та стриманість у висловлюваннях.

В офіційній комунікації звертання і титули відіграють ключову роль у вираженні поваги та підкресленні соціального статусу. Використовуються офіційні титули (先生 — xiānsheng — пан, 博士 — bóshì — лікар, 教授 — jiàoshòu — професор) та посади (总经理 — zǒngjīnglǐ — генеральний директор, 部长 — bùzhǎng — міністр), часто у поєднанні з виразами поваги (尊敬的 — zūnjìng de — шановний). Обов'язковим є вживання ввічливої форми займенника 您. Привітання мають стриманий та стандартний характер, наприклад 您好 — «доброго дня (шановно)», 早上好 — «доброго ранку (шановно)». В офіційних ситуаціях можуть використовуватися розгорнуті привітальні формули, що підкреслюють важливість події або зустрічі (Литовченко В., 2000).

У неофіційній комунікації звертання стають більш особистими та емоційно забарвленими. Використовуються імена, прізвиська, пестливі форми (宝贝 — bǎobèi — скарб, коханий/кохана, 小李 — Xiǎo Lǐ — малий Лі). Спілкування супроводжується емоційною близькістю та довірою. Привітання є простими та невимушеними (你好吗? — Як ти?), що слугує засобом вираження турботи та підтримки. У дуже близьких стосунках у неофіційному спілкуванні може використовуватися займенник 你 (Литовченко В., 2000).

Китайське суспільство має чіткі мовні табу, обумовлені культурними традиціями та концепцією «збереження обличчя». Існують три основні зони табуованої лексики:

Тіло та здоров'я: Уникання обговорення хвороб та тілесних функцій вважається надто інтимним та грубим.

Сімейна репутація: Критика родини або її членів є особливо образливою, оскільки родина є ключовим елементом соціального статусу.

Особисті фінанси: Питання про доходи чи заощадження вважаються надто особистими та сприймаються як втручання в приватне життя.

Недотримання цих норм може призвести до образи, втрати довіри та соціальної напруженості (Ван Ю., 2016).

Принцип «збереження обличчя» (面子) є одним із ключових у китайській комунікації. Прямолінійність, особливо у випадку відмови чи критики, може бути сприйнята як грубість та призвести до втрати «обличчя» як для того, хто говорить, так і для того, до кого звертаються. Тому в китайській мові широко використовуються евфемізми та завуальовані вислови для пом'якшення небажаних повідомлень (Horng-Yi Lee, 2020).

Замість прямої відмови часто використовуються умовні фрази, такі як 可能吧 — «можливо», 再看看 — «подивимося пізніше». Для вираження труднощів вдаються до обтічних висловів, наприклад 有点困难 — «є деякі труднощі», 我们再商量吧 — «давайте ще обговоримо це». У діловому спілкуванні різкі відмови можуть бути замінені фразами на кшталт 暂时不太方便 — «зараз не дуже зручно». (Культура ділового етикету китайців).

Підсумовуючи, розуміння та дотримання норм мовного етикету є надзвичайно важливим для успішної комунікації, запобігання непорозумінням та встановлення позитивних міжособистісних відносин з носіями китайської мови. Він охоплює широкий спектр мовних засобів, від вибору звертань та формул ввічливості до використання евфемізмів та уникнення табуйованих тем. Мовний етикет є не просто набором формальних правил, а відображенням глибоких соціальних та культурних цінностей, що визначають спосіб спілкування в китайському суспільстві.

Список літератури:

1. Литовченко, В. (2000). Мовленнєвий етикет як компонент комунікації. Науковий вісник Ізмаїльського державного педагогічного інституту. С. 175–177.
2. Культура ділового етикету китайців. URL: <https://studfile.net/preview/16474681/> (дата звернення: 23.08.2021)
3. Horng-Yi, Lee (2000). Linguistic Politeness in the Chinese Language and Culture. Theory and Practice in Language Studies.
4. Ван, Ю. (2016). Евфемізми в китайській мові. Китаєзнавчі дослідження.

ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РЕКЛАМНИХ СЛОГАНІВ НА ПЛАТФОРМАХ 淘宝 ТА 拼多多: ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИЙ АСПЕКТ

Байбороша Юлія Олександрівна

студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Науковий керівник: Максимець В.О.

Слоган у рекламному дискурсі виконує ключову функцію формування іміджу бренду, емоційного впливу та спонукання до дії. Його етимологія пов'язана зі шотландським словом «бойовий клич» (Абді, Ірандоуст, 2013), що підкреслює його активізувальну природу. Віговська Л. визначає слоган як

«рекламну константу», яка «виступає як центр усієї рекламної конструкції», інший науковець акцентує на його здатності створювати емоційний образ і виділяти переваги товару (Віговська, 2020; Шевченко, 2012).

Китайські слогани вирізняються лаконізмом, високою інформативністю та спираються на культурно значущі поняття: «优惠» (yōuhuì; вигода), «折扣» (zhékòu; знижка), «限时优惠» (xiànshí yōuhuì; обмежена пропозиція). Часто використовуються чен'юй і поетичні конструкції, що дозволяє досягти ефекту «слова лаконічні, а думка повна» (Кошкарова, 2019). Прикладом є слоган: «限时秒杀, 快来抢购!» (xiànshí miǎoshā, kuài lái qiǎnggòu) — «Миттєві знижки — швидко хапай!»

Багато слоганів відображають традиційні для китайської культури цінності — гармонію, родинність, колективізм. Наприклад, «一起拼, 一起省» (yìqǐ pīn, yìqǐ shěng) «Разом купуємо — разом економимо» пов'язаний із поняттям 和谐 (héxié; гармонії), а «家的感觉, 淘出来» (jiā de gǎnjué, táo chūlái) «Відчуття дому — знайдене на Taobao» апелює до емоційної стабільності. У багатьох гаслах простежується принцип взаємної довіри — guanxi (关系 guānxi), який, як зазначає Чжен, «не має точного еквівалента у західному дискурсі» (Чжен, 2018).

Соціальні зміни в Китаї сприяли еволюції стилю реклами — від м'якого й обережного до динамічного та прямого. Це простежується в слоганах на кшталт «我能» («Я можу!»), які апелюють до мотивації. Гофстеде розглядає це як прояв «конфуціанського реалізму» (Гофстеде, 1991).

Переклад рекламних слоганів ускладнюється необхідністю передати не лише зміст, а й емоційний тон, стилістику, ритм та культурну специфіку. Наприклад, «买贵退差» (mǎi guì tuì chā) у буквальному перекладі — «Купив дорого — повернемо різницю» — звучить неприродно. Адаптований варіант — «Знайшли дешевше? Ми повернемо різницю!» — краще відповідає нормам української рекламної мови.

Додаткову складність становить семантична насиченість ієрогліфів. Наприклад, «爆款» (bàokuǎn) — дослівно «вибуховий товар», у контексті реклами означає «хіт продажу». Китайські дієслова не змінюються за категоріями часу, що ускладнює передачу граматичних значень, а один ієрогліф може відповідати кільком словам у перекладі — це вимагає точного контекстуального аналізу.

У результаті аналізу слоганів платформ 淘宝 та 拼多多 виявлено відмінні комунікативні підходи: перша платформа орієнтована на емоційно-персоналізовані повідомлення, друга — на раціональність, вигоду та колективну дію.

У процесі перекладу ідентифіковано три основні стратегії:

- Адаптація — як засіб збереження функціонального навантаження слогану;
- Калькування з модифікацією — при структурній відповідності, але потребі стилістичного коригування;

- Культурна заміна — як необхідність у випадку культурної невідповідності.

Рекламні слогани на платформах 淘宝 та 拼多多 відображають не лише маркетингові стратегії, а й глибоко вкорінені культурні моделі мислення. Їх переклад вимагає поєднання лінгвістичної точності з креативністю, культурною чутливістю та розумінням функціональної ролі кожного елементу в комунікації.

Список літератури:

1. Abdi, S., & Irandoust, A. (2013). The importance of advertising slogans and their proper designing in brand equity. *International Journal of Organizational Leadership*, 2(2), 62–69.
2. Vihovska, L. A. (2020). Slogan as a type of advertising text. *Transcarpathian Philological Studies*, 1(14), 281–285.
3. Шевченко, О. (2012). *Ефективний рекламний слоган — запорука успішного бізнесу* [Thesis]. <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/28687>
4. Koshkarova, N., & Tao, Z. (2019). Lexical and syntactic features of Chinese advertising texts. *Bulletin of the South Ural State University. Series: Linguistics*, 16(3), 35–39.
5. Zheng, X. (2018). The influence of the difference between Chinese and Western culture on advertising translation and strategy. *Theory and Practice in Language Studies*, 8(3), 331–336.
6. Langley, R. (1993). *Cultures and organizations: Software of the mind*, by Geert Hofstede (1991). Maidenhead, UK: McGraw-Hill. *Human Resource Development Quarterly*, 4(3), 319–325.

ІДЕЯ АВТОХТОННОГО ПИСЬМА У ЯПОНІЇ: МОВОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ СИСТЕМИ КАМІЙО МОДЖІ

Вітязь Софія Олександрівна

студентка 4 курсу кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Комісаров К. Ю.

Японська писемність як елемент культурної ідентичності тривалий час була предметом як наукових досліджень, так й ідеологічних інтерпретацій. Особливе місце в цьому дискурсі посідає камійо моджі (神代文字) — система письма, що нібито існувала до впровадження китайських ієрогліфів. Попри брак археологічних свідчень, ідея автохтонного письма відігравала важливу роль у японському націоналістичному наративі XVIII–XIX століть. У цьому контексті аналіз фонологічної структури старояпонської мови (上代日本語) та її потенційного відображення в системах писемності, дає змогу не лише оцінити автентичність цих знаків, а й простежити механізми конструювання історичних наративів про походження японської культури.

Метою цього дослідження є виявлення зв'язку між фонологічною системою старояпонської мови та формальними особливостями гіпотетичного письма камійо моджі. Зокрема, робота спрямована на аналіз відповідності між фонемним складом старояпонської мови та графічними засобами манйогани й камійо моджі; виявлення можливих суперечностей між реконструйованими звуковими одиницями (зокрема кооруй та отсуруй) і використанням п'яти голосних у камійо моджі.

Камійо моджі (神代文字) — система знаків, яка, за окремими твердженнями, існувала в Японії до запровадження китайських ієрогліфів. Відомості про ці знаки зустрічаються в історичних текстах, релігійних артефактах, а їхні зразки знаходять на амулетах і святинях (Gaul, 2019).

Однак питання автентичності камійо моджі стало предметом наукових дискусій, які тривають з XVII століття. Більшість сучасних дослідників, таких як Марк Хідео Міяке, Б'ярке Фреллесвіг, Юї Йошіда заперечують їх існування. Значна частина науковців дотримується точки зору, що в ранній Японії була відсутня потреба в писемності, оскільки передача знань здійснювалася переважно усним шляхом. Аналізуючи достовірність існування камійо моджі (神代文字), ми маємо звернути увагу на старояпонську мову. Однією з особливостей цього періоду є існування великої кількості відкритих складів, наявність протиставлень серед голосних, а також обмежений складовий інвентар (Frellesvig, 2010).

У старояпонській розрізняли два типи голосних для звуків /i/, /e/ та /o/: так звані кооруй (甲, тип A: /i₁/, /e₁/, /o₁/) та отсуруй (乙, тип B: /i₂/, /e₂/, /o₂/) (Frellesvig, 2010). Старояпонська мова зберегла різні склади, відомі як кооруй і отсуруй. Таким чином, існують два різні склади 売 (/me₁/) і 米 (/me₂/). У ранньосередньояпонській мові ці звуки злилися у «ме». Звернемо увагу на писемність Ахіру (阿比留文字) (рис. 1).

【神代文字】圖一神代文字日文							
히	ひ	고	ろ	인	を	허	へ
히	ふ	가	ら	타	た	터	て
미	み	너	ね	하	は	ㄴ	の
고	よ	시	し	기	く	마	ま
이	い	기	き	머	め	ㄴ	す
미	む	기	る	가	か	아	あ
나	な	이	ゆ	어	う	서	せ
파	や	이	る	인	お	어	ゑ
ㄴ	こ	ㄴ	つ	어	え	심	ほ
ㄴ	と	아	わ	ㄴ	に	거	れ
미	も	ㄴ	ぬ	사	さ	거	け
디	ち	시	そ	기	り		

Рис. 1: Камійо моджі, писемність Ахіру (阿比留文字) (Heibonsha. Jindaimoji [神代文字], 2025)

Зважаючи на те, що камійо моджі розглядаються як форма письма Японії до появи китайських ієрогліфів, можна зробити висновок, що саме старояпонська мова мала б знайти своє лорографічне відображення в цій писемності. Однак, спостерігається використання лише п'яти голосних звуків замість восьми, що нагадує системи хірагани та катакани.

Варто також підкреслити, що немає жодних свідчень існування камійо моджі чи подібних форм письма до середньовічного періоду, що значно знижує ймовірність їх автентичності як частини доісторичного японського письма.

У ході аналізу було виявлено, що фонологічна структура старояпонської мови, не виявлена в камійо моджі. Це суперечить гіпотезі про давність та автентичність камійо моджі й натомість підтримує твердження про їхнє пізнє походження. Камійо моджі позбавлені фонологічної достовірності, однак залишаються цінним джерелом для дослідження ідеологічних уявлень про мову, письмо та національну спадщину.

Список літератури:

1. Frellesvig, B. (2010). *A History of the Japanese Language*. Cambridge University Press.
2. Gaul, C. (2019). Spirit Scripts: Japan's Mysterious Outcast Alphabets. Medium. <https://shorturl.at/1KdNV> (Accessed: April 7, 2025)
3. Heibonsha. (n.d.) Jindaimoji [神代文字]. In *Revised New Edition: Worldl Encyclopedia* [改訂新版・世界大百科事典]. JapanKnowledge. <https://shorturl.at/S4iF> (Accessed: April 7, 2025)
4. Morrow, A. (2014). The sacred science of ancient Japan: Lost chronicles of the gods. Inner Traditions.

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У КИТАЙСЬКИХ ГАЗЕТНО-ЖУРНАЛЬНИХ ВИДАННЯХ

Волошина Анна Сергіївна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов Київського
столичного університету імені Бориса Грінченка*

Цимбал Світлана Віталіївна

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри китайської мови і перекладу Факультету
східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Модернізація психологічної термінології у китайських газетно-журнальних виданнях є важливим аспектом розвитку науки та комунікації в сучасному інформаційному суспільстві. Китайська журналістика активно адаптує психологічні терміни, прагнучи зробити їх більш доступними для широкої аудиторії. Цей процес відображає загальну тенденцію до інтеграції західної науки у китайський культурний контекст, що є частиною глобалізації та наукового прогресу.

Історично психологічна наука в Китаї значною мірою спиралася на традиційні концепції, такі як конфуціанство, даосизм і буддизм. Однак з початку ХХ століття західна психологія почала активно проникати в Китай, що сприяло формуванню нової термінології. Газетно-журнальні видання відіграють ключову роль у популяризації цих термінів, адаптуючи їх для повсякденного використання (Анселл, Б., 2023, с. 387.)

Сучасні китайські журналісти та вчені стикаються з необхідністю узгодження міжнародних наукових термінів з особливостями китайської мови. Вони використовують такі методи, як транскрипція, калькування та смислова адаптація. Одним із головних способів перенесення таких термінів є **калькування**, коли складові частини іноземного слова перекладаються дослівно. Наприклад, “认知行为疗法” — калька з англійського *cognitive behavioral therapy*. Цей термін часто зустрічається в медичних рубриках газет «中国青年报» або «健康时报», де подається як ефективний психотерапевтичний метод, що допомагає змінювати негативні моделі мислення й поведінки. Його застосовують при лікуванні тривожних і депресивних розладів як у медичних закладах, так і в приватній практиці (Цзян, 2023, с. 46). Аналогічним чином сформовано термін “情绪管理” — “управління емоціями”, що також є дослівним перекладом англійського *emotional management* і активно використовується в публікаціях, присвячених особистісному розвитку та профілактиці вигорання (Лю, 2022, с. 69).

Іншим поширеним методом є **смислова адаптація**, що дозволяє відтворити сутність поняття у формах, зрозумілих носіям китайської мови. Так, термін “депресія” адаптовано як “抑郁症”, де поєднання морфем “пригнічення” та “туга” створює точну і водночас образну відповідність. Завдяки популяризації у таких виданнях, як «人民日报», цей термін став частиною щоденної мови — від наукових публікацій до особистих блогів. Він часто висвітлюється в контексті соціального тиску, самотності та проблем на роботі (Лі Ч., 2020, с. 387). Крім цього, використовується **транскрипція**, яка дозволяє передати іншомовне звучання, іноді зі збереженням оригінальної фонетики. Прикладом є “弗洛伊德” — транскрипція імені *Freud*. Така форма часто використовується у газетних статтях, присвячених історії психоаналізу, наприклад у журналі «心理与健康», де пояснюється внесок Фрейда у розвиток психології (Чжан, 2021, с. 115). Транскрипція застосовується також у таких термінах, як “PTSD”, що подається як “皮蒂艾斯蒂” в популярних блогах і освітніх відео, орієнтованих на молодь.

Однією з головних проблем модернізації психологічної термінології є збереження точності та наукової достовірності понять. Через складну граматичну структуру китайської мови іноді виникають труднощі з передачею тонких психологічних нюансів. Крім того, важливим є питання культурної прийнятності: деякі концепції західної психології можуть суперечити традиційним китайським уявленням про особистість і ментальне здоров'я.

Ще одним важливим аспектом є вплив соціальних мереж та цифрових медіа на популяризацію психологічної термінології. Багато сучасних китайських газет та журналів активно використовують соціальні платформи WeChat, Weibo,

Doouin тощо для поширення інформації про психологічне здоров'я. Це сприяє швидшому засвоєнню нових термінів та формуванню загального розуміння психологічних проблем у суспільстві (Лі, М., 2020, с.12).

Водночас значну роль у процесі модернізації відіграють державні програми з підвищення рівня психічного здоров'я населення. Уряд Китаю підтримує дослідження в галузі психології, сприяючи впровадженню сучасної термінології у систему освіти та медіа. Наприклад, у багатьох університетах Китаю сьогодні ведуться активні дослідження щодо адаптації міжнародної психологічної термінології, що згодом знаходить відображення у публікаціях газет та журналів.

Узагальнюючи сказане вище, можна зробити висновок, **що** модернізація психологічної термінології в китайських газетно-журнальних виданнях є складним, але важливим процесом, який сприяє інтеграції психологічної науки в суспільне життя та адаптації західних концепцій до китайського контексту. Використання таких методів, як калькування, транскрипція та смислова адаптація, дає змогу ефективно переносити наукові терміни в медіа-простір, роблячи їх доступними для широкої аудиторії. Цей процес також сприяє розширенню психологічної освіти та популяризації тем ментального здоров'я серед населення Китаю.

Подальше вивчення цього процесу дасть змогу глибше зрозуміти, як психологічна термінологія може впливати на соціокультурні зміни та трансформацію суспільних уявлень про психічне здоров'я. Розвиток термінології є не лише технічним аспектом мовної адаптації, а й відображенням більш глибоких змін у ставленні китайського суспільства до психології. Ці зміни сприяють покращенню якості життя та загального добробуту населення.

Список літератури:

1. Анселл, Б. (2023). Чому політика зазнає невдачі. Публічні справи. Брокманн, Х., Делхей, Й., Вельцель, К., & Юань, Х. (2009). Китайська головоломка: Падіння щастя в економіці, що зростає. Журнал досліджень щастя. №10(4). С. 387-405.
2. Цзян, Х. 2023. Актуальні методи психотерапії в медійному дискурсі Китаю. *Здоров'я та сучасне суспільство*. №4. С. 44–49.
3. Лю, С. (2022). Управління емоціями як чинник психічного добробуту. *Освіта та психологія*, №3, С. 67–72.
4. Чжан, Ю. (2021). Фрейд та психоаналіз у китайському медійному просторі. *Психологія і здоров'я*, №2, с. 114–118.
5. Лі, М. (2020). Соціальні мережі як платформа для популяризації психологічних знань. *Інформаційні технології та комунікація в КНР*, №6. С. 10–15.
6. Лі, Ч. (2020). Психічне здоров'я у сучасному китайському суспільстві: між медициною та культурою. *Психологія та суспільство*, №8. С. 386–391.

СИНОНІМІЯ ТА АНТОНІМІЯ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ ХАО ЦЗІФАНА «СКЛАДНИЙ ПЕКІН» (北京折叠)

Верьовкіна Поліна Євгенівна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу факультету східних
мов Київського університету імені Бориса Грінченка*

Максимець Вікторія Олександрівна

*старший викладач кафедри китайської мови і перекладу
Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

У повісті 《北京折叠》 («Складний Пекін») Хао Цзінфан створює не просто науково-фантастичний світ, а складну соціальну модель, де кожен мовний штрих підсилює відчуття нерівності, напруження та внутрішньої боротьби. Одним із ключових лінгвістичних інструментів у побудові цього світу є синонімія та антонімія, які не просто прикрашають текст, а формують його соціальну структуру.

Синонімія в тексті виконує роль стилістичного та емоційного маркера. Наприклад, для позначення дії «їсти» авторка використовує одразу кілька варіантів: 吃 (chī — нейтрально), 埋头吃 (máitóu chī — зосереджено, ігноруючи навколишнє), 狼吞虎咽 (lángtūn hǔyàn — жадібно, метафора голоду та нестачі). Подібне варіювання дозволяє показати не лише дію, а й стан персонажа, його соціальний фон, відчуття відчаю чи ситості. Схожим чином авторка зображає психоемоційний стан героїв: 犹豫 (вагатися) і 迟疑 (коливатися) чи 警觉 (настороженість) і 戒备 (готовність до небезпеки). Ці синонімічні пари вводять читача у світ страху, обережності та невизначеності — характерні риси життя у знеособленому місті (Wang W., 2016).

Не менш вагомим є використання антонімів, які слугують маркерами соціального поділу. Одним із ключових концептів у повісті є просторова антонімія, що функціонує як метафора класової нерівності. Авторка вводить три рівні існування:

- 第一空间 (dì yī kōngjiān) — перший простір, елітний світ привілейованих;
- 第二空间 (dì èr kōngjiān) — другий простір, де мешкає робітничий клас;
- 第三空间 (dì sān kōngjiān) — третій простір, що належить бідним і маргіналізованим.

Ця трирівнева система сама по собі є **антонімічною моделлю**, в якій багатство протиставляється бідності, привілеї — виживанню, а розкіш — сміттю. Ці простори не просто фізично відокремлені, вони мовно протиставлені, що ще більше загострює соціальне відчуження (魏建功. 1978).

Антонімічні пари, як-от 昂贵 (дорогий) — 便宜 (дешевий) або 清洁 (чистий) — 污秽 (брудний), не просто описують предмети, а демонструють глибокі розриви в досвіді життя героїв з різних верств. Особливо емоційно насиченими

є пари на кшталт 冷静 (спокійний) — 狂跳 (шалено битися), які розкривають психологічну напругу, внутрішню боротьбу, конфлікт між зовнішньою стриманістю та глибоким хвилюванням (Wang W., 2016).

Таким чином, у повісті 《北京折叠》 синонімія та антонімія виступають не просто засобами збагачення мови або стилістичної варіативності. Вони слугують потужним інструментом відображення соціальної реальності та побудови глибокого художнього простору, де мова стає показником класової приналежності, внутрішнього стану персонажів і суспільних процесів. Завдяки синонімам читач може спостерігати за еволюцією емоцій і переживань героїв, вловлюючи найтонші зміни в їхньому світосприйнятті. Антонімія ж, у свою чергу, дозволяє авторці виразно змалювати протиставлення між просторами, соціальними групами, моральними позиціями й особистими рішеннями героїв (Хао Цзінфан. 北京折叠 (Складний Пекін), 2012).

Особливої ваги набуває просторова антонімія — концепт трьох просторів як мовна і соціальна структура, що розмежовує не просто географію міста, а світогляд і спосіб життя кожного класу. Таким чином, у тексті простір і мова взаємодіють, формуючи метафору ізолюваності, втрати ієрархічної мобільності та соціального фаталізму. Повість демонструє, що у світі майбутнього навіть лексика підпорядкована системі нерівності: слова, як і люди, поділяються за статусом, функцією і значущістю.

Отже, синонімія та антонімія в тексті Хао Цзінфан виконують не лише естетичну, а й концептуальну функцію. Вони надають змогу авторці говорити про глобальні соціальні виклики — нерівність, ізоляцію, технологічну загрозу — мовою деталей. Саме через дрібні мовні контрасти ми бачимо великий і складний Пекін.

Список літератури:

1. Хао Цзінфан (2012). 北京折叠 (Складний Пекін).
2. Wang, W. (2016). 现代汉语反义词的类别分析以及新加坡华裔中学生对相对反义词的辨析研究.
3. 魏建功 (1978). 同义词和反义词. 语文学习. 北京: 商务印书馆出版.

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МЕТАФОРИ В КИТАЙСЬКИХ ЗАСОБАХ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Галацан Лілія Миколаївна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Кравченко Одарка Олександрівна

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри китайської мови і перекладу
Факультету східних мов Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка*

Формування метафори безпосередньо пов'язане з процесом отримання та осмислення нових знань у мовній конструкції.

Серед численних теорій метафори найпоширенішою є концептуальна (когнітивна) метафора. Вона пояснює метафоризацію як процес зміщення семантики слова від прямого значення до переносного та як складне багаторівневе явище, що має когнітивний, комунікативний і психологічний виміри (Fauconnier, G., Turner M., 2008, с. 10).

У когнітивній лінгвістиці особливе місце займає діяльнісна теорія концептуальної метафори, розроблена Дж. Лакоффом і М. Джонсоном. Згідно з цією теорією, метафора полягає у використанні знаків однієї концептуальної сфери для позначення елементів іншої. Вона притаманна повсякденному мовленню та мисленню людини, а не лише художньому дискурсу, і керується досвідом, набутим у процесі спільної діяльності етносу.

Метафора широко використовується в різних типах дискурсу, виконуючи при цьому різні функції. Кожен конкретний дискурс характеризується певним рівнем метафоричності. Наприклад, розмовний дискурс та офіційно-діловий дискурс, політичний та поетичний дискурси суттєво відрізняються між собою, зокрема за ступенем метафоричності. Найчастіше метафора зустрічається в художньому та мас-медійному дискурсах (Кравець, 2012, с. 40-45).

Маніпулятивний вплив у ЗМІ є однією з характеристик сучасної мовної діяльності, що привертає увагу лінгвістів. В лінгвістиці ще не існує єдиної класифікації прийомів мовного маніпулювання. Це пов'язано з тим, що в процесі комунікації, особливо в медіадискурсі, часто використовуються різноманітні методи, які накладаються один на одного, ускладнюючи їх розмежування.

У теорії комунікації виділяють різні прийоми маніпуляції, які впливають на свідомість і підсвідомість адресата, серед яких: замовчування (приховування), селекція, спотворення, фальсифікація, напівправа, створення «неіснуючої реальності», хибні висновки, хибні інтерпретації, ефект ошуканого очікування тощо.

У китайських газетно-журнальних виданнях лексичне наповнення статей часто відображає культурні особливості та прагматичні цілі комунікації. Метафори, що використовуються в таких текстах, можуть бути класифіковані за різними ознаками, зокрема залежно від тематики статей.

Політичні статті:

У політичних матеріалах часто застосовуються метафори, що підкреслюють силу, єдність та стабільність. «中国梦» (Китайська мрія): ця метафора символізує прагнення до національного відродження та процвітання Китаю. «铁拳» (Залізний кулак): використовується для опису рішучих та жорстких заходів уряду.

Економічні статті:

В економічних текстах метафори часто зображують ринок як живий організм або механізм. «经济引擎» (Економічний двигун): позначає ключові галузі або фактори, що стимулюють економічний розвиток. «市场波动» (Ринкові хвилі): описує коливання ринкових цін або тенденцій.

Соціальні статті:

У соціальних матеріалах метафори можуть підкреслювати взаємозв'язок та взаємодію між людьми. «社会纽带» (Соціальні зв'язки): вказує на зв'язки та взаємодію між членами суспільства. «心灵桥梁» (Міст сердець): описує емоційний зв'язок між людьми або групами.

Культурні статті:

У культурних матеріалах метафори часто використовуються для передачі глибини та багатства культурної спадщини. «文化瑰宝» (Культурні скарби): позначає важливі культурні артефакти або традиції. «艺术之光» (Світло мистецтва): вказує на позитивний вплив мистецтва на суспільство.

Загалом, метафори є потужним інструментом у руках медіа, здатним впливати на суспільну думку та формувати образи, які визначають сприйняття подій та явищ у суспільстві.

Список літератури:

1. Fauconnier G., Turner M. (2008). *Rethinking Metaphor. Cambridge Handbook of Metaphor and Thought*. Cambridge : Cambridge University Press, P. 53-66.
2. Lakoff G., Johnson M. (1980). *Metaphors We Live By*. Chicago : University of Chicago Press, 242 p.
3. Кравець, Л. (2012). Динаміка метафори в українській поезії ХХ ст. К.: ВЦ «Академія». 416 с.
4. Дмитрук, О. (2006). Маніпулятивні стратегії в сучасній англomовній комунікації (на матеріалі текстів друкованих та Інтернет-видань 2000-2005 років) : дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2006. 229 с.
5. Романюха, М. (2012). Основні функції метафори в економічному медіа дискурсі. Мова і засоби масової комунікації. С. 220–225.
6. Ремінна, Д., Семеніст, І. (2023). Стилiстичні особливості китаємовного дискурсу на матеріалі виступів Ху Цзіньтао та Сі Цзіньпіна. І Всеукраїнський форум молодих сходознавців [Електронне видання]: Матеріали доповідей І Всеукраїнського форуму молодих сходознавців, 23–24 травня 2023 р. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка. С. 161-162.

СТРУКТУРА, ЗНАЧЕННЯ ТА ФУНКЦІЇ ГАЙРАЙГО В СУЧАСНІЙ ЯПОНСЬКІЙ МОВІ.

Галінкіна Софія Сергіївна

студентка 4 курсу кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: доцент кафедри японської мови та перекладу Букрієнко А. О.

Ця робота присвячена дослідженню «гайрайго» (запозичених іншомовних слів) в японській мові, історії цих слів, їх еволюції та багатогранній ролі в сучасному японському суспільстві. Дослідження ґрунтується на вивченні історичних, структурних, семантичних та соціолінгвістичних аспектів «гайрайго», за допомогою яких ми прагнемо дати повну картину впливу цих іншомовних слів на мовну, культурну та соціальну динаміку Японії (*Japanese Borrowings in English*, 2025).

Запозичення — звичне явище в історії японської мови, яке ілюструє багатогранну картину взаємовідносин країни з іншими культурами. Початок цього процесу було покладено китайським вченням про писемність і слова, які з часом зазнали адаптації під специфіку японської фонетичної системи. Надалі відбулася інтеграція елементів від португальців, голландців та англійців. Наприклад, слово «パン» (pan, хліб) походить із португальської мови та було фонологічно адаптовано до японської силабічної системи, а «テレビ» (terebi, телевізор) є модифікованою формою англійського «television» (Wawrzyniuk, J. «Assimilation of English Borrowings in Japanese», 2025).

У цій роботі також досліджуються зміни, які відбуваються у структурі та значенні слів гайрайго. Вони стосуються як співвідношення звуків з японською вимовою, так і змін структурного аспекту відповідно до правил японської граматики, що веде до трансформації семантики. Часто терміни, адаптовані з мови-джерела, набувають нових значень або коннотацій відповідно до японського культурного контексту. Найкращим прикладом є слово «サラリーマン» (sarariiman, офісний працівник) — позичене від англійського «salaryman», яке в Японії отримало специфічне соціальне забарвлення (Guiraud, Pierre. «Language Borrowing and the Sociolinguistic Environment», 2025).

Іншим важливим аспектом даної роботи є визначення ролі, яку виконують запозичені слова в японській мові. Завдяки включенню лексики, що позначає нові технології, міжнародні концепції та географічні назви, японська мова постійно збагачується. Наприклад, слово «コンピュータ» (konpyuuta, комп'ютер) широко використовується в описі сучасних технологічних процесів, а «グローバル» (gurobaru, глобальний) підкреслює відкритість до міжнародних тенденцій і співпраці, що особливо важливо для брендингу та реклами (Loveday, L. «Language Contact in Japan: A Socio-Linguistic History», 2025).

Соціолінгвістичний вимір гайрайго також є суттєвим. Дослідження показують, що запозичені слова впливають на мовну свідомість носіїв японської мови, стимулюючи відкритість до іноземних культур, але водночас викликають дискусії щодо збереження мовної чистоти та традиційної лексики. Проблеми інтеграції гайрайго в мову включають бар'єри між поколіннями та занепокоєння через надмірне вживання іноземних термінів (Gottlieb, Nanette. «Language and Society in Japan», 2025).

Дослідження має на меті спрогнозувати майбутню траєкторію розвитку гайрайго в умовах глобалізації, що продовжує впливати на мовні практики в Японії. Аналізуючи розвиток запозичених слів і їх потенційне співіснування з рідними термінами, можна стверджувати, що гайрайго не лише розширює словниковий запас, а й виступає механізмом адаптації японської мови до нових соціокультурних і технологічних викликів 21-го століття (Japanese Borrowings in English, 2025).

У ході аналізу було виявлено, що гайрайго не лише доповнює словниковий запас японської мови, а й відображає важливі соціокультурні зміни, зокрема, вплив глобалізації на японське суспільство. Таким чином, розуміння процесів запозичення сприяє глибшому усвідомленню не лише мовних змін, але й

ширших трансформацій у культурній і соціальній сфері Японії (Wawrzyniuk, J. «Assimilation of English Borrowings in Japanese», 2025).

Таким чином, в інтегрованому тексті приклади запозичених слів, як-от «パン», «テレビ», «サラリーマン», «コンピュータ» та «グローバル», ілюструють як історичні, так і сучасні аспекти впливу гайрайго на мову, культуру та соціальні практики Японії. Це допомагає глибше зрозуміти процеси адаптації та еволюції, які відображають ширші глобальні та внутрішні зміни в японському суспільстві. Якщо вас зацікавили додаткові приклади чи більш детальний аналіз окремих аспектів, можемо розглянути тему глибше, порівнюючи специфіку запозичень у різних історичних періодах або аналізуючи вплив цифровізації на мовну культуру.

Список літератури:

1. Japanese Borrowings in English. *JSTOR*. (2025, 14 квітня)
2. Wawrzyniuk, J. Assimilation of English Borrowings in Japanese. *Crossroads*, 19, (2025, 14 квітня)
3. Guiraud, Pierre. "Language Borrowing and the Sociolinguistic Environment." *ResearchGate* (2025, 14 квітня).
4. Loveday, L. "Language Contact in Japan: A Socio-Linguistic History." (2025, 14 квітня).
5. Gottlieb, Nanette. *Language and Society in Japan* (2025, 14 квітня).

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ЯПОНСЬКИХ ОНОМАТОПОЕТИЧНИХ СЛІВ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ТА ПОВСЯКДЕННОМУ МОВЛЕННІ

Городиська Ольга Аліківна

Викладач кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка

Японські ономатопеї становлять важливу частину лексичної системи мови та відіграють значну роль у формуванні образності, передачі емоційного стану, описі звуків, рухів і навіть абстрактних понять. Їхній функціональний діапазон надзвичайно широкий — від усного мовлення до художньої літератури, манги та візуальної культури. Завдяки специфічним морфологічним та синтаксичним властивостям, ономатопеї активно використовуються в найрізноманітніших жанрах мовлення як засіб семантичної економії, експресивності та когнітивного моделювання дійсності (Akita, 2013).

Ономатопеї японської мови традиційно класифікуються на кілька груп:

- 擬音語 (*giongo*) — імітація природних або механічних звуків: *wanwan* (гавкіт), *zaza* (звук дощу), *gan* (удар),
- 擬声語 (*giseigo*) — передача голосових звуків людей або тварин: *kyan* (писк), *pero* (облизування),
- 擬態語 (*gitaigo*) — зображення станів, рухів, емоцій: *furafura* (головокружіння), *wakuwaku* (захоплене очікування), *iraira* (роздратування),

- 擬容語 (*giyougo*) — передача вигляду чи візуальних характеристик: *pika pika* (блиск новизни),
- 擬情語 (*gijougo*) — вираження емоцій і внутрішнього стану: *shiin* (тиша, напруга), *zawazawa* (тривожне гудіння натовпу).

Ці лексеми мають граматичну гнучкість: функціонують як прислівники (*kirakira to hikaru* — блискуче сяяти), прикметники (*kirakira shita me* — блискучі очі) або як частина дієслівної конструкції (*doki-doki suru* — «хвилюватися, коли серце калатає»).

На відміну від багатьох європейських мов, у яких ониматопеї зазвичай функціонують лише як звуконаслідування, японські ониматопоеитичні конструкції мають глибоку синтаксичну й семантичну інтеграцію, активно вживаючись у художніх і побутових текстах.

У неформальному мовленні ониматопеї використовуються з високою частотністю. Наприклад:

- *pera pera* — вільне володіння мовою: 英語がぺらぺらだね! (*Eigo ga pera pera da ne!*),
- *goro goro* — відпочинок або звук грому: 今日は家でごろごろしていた。 (*Kyō wa ie de goro goro shiteita*),
- *niko niko* — усміхнений вигляд: いつもにこにこしている人は優しい。 (*Itsumo niko niko shite iru hito wa yasashii*) (Voigt, 2019).

Ці одиниці є частиною емоційно забарвленої комунікативної моделі, типової для японської мови.

У прозі сучасних японських авторів ониматопеї застосовуються для створення психологічної глибини й атмосфери. У романах Муракамі Харукі вживаються *zotto* (раптовий холодок), *shiin* (незручна тиша), *fuwafuwa* (нестабільність, м'якість). У Нацуме Сосекі часто зустрічається *kasa kasa* (шелест), *bochi bochi* (плавність дії), що створює естетичну глибину оповіді (Kawakami, 2021).

У манзі ониматопеї трансформуються у візуально-графічні знаки. Приклади:

- ドカン (*dokan*) — вибух (*Dragon Ball*),
- ガタガタ (*gatagata*) — тремтіння (*Attack on Titan*),
- ガーン (*gaan*) — шок (*Crayon Shin-chan*),
- チュンチュン (*chun chun*) — пташиний щебет (*Kimi ni Todoke*),
- ズキズキ (*zuki zuki*) — пульсуючий біль (*Black Jack*),
- ピカッ (*pika*) — блиск (*Pokémon*) (Hsieh, 2015).

Як зазначають Inose & O'Hagan (2016), ониматопеї в манзі характеризуються високою семіотичною складністю завдяки іконічності написання (коли візуальна форма відображає сенс слова), ритмічності, а також інтегрованості у візуальний простір композиції. Вони не просто супроводжують зображення, а стають його невід'ємною частиною — вписуються у композицію сцени, взаємодіють із персонажами та фоном, підсилюючи емоційний і звуковий вимір наративу (Inose & O'Hagan, 2016).

Ономатопеї відіграють роль інструменту концептуалізації досвіду. Вони допомагають фрагментувати реальність на тілесно та візуально впізнавані одиниці: *rashipashi* — тріпотіння, *boro boro* — зношеність, слізи, що котяться. Такі форми активно функціонують у когнітивних моделях мовців, виступаючи як компактні образи станів і дій (Voigt, 2019).

Переклад японських ономатопей часто пов'язаний з труднощами передачі іконічності, стилю та культурних відтінків. Наприклад, *doki doki* передається як «серце калатає», але втрачається ритмічна експресія. У перекладах манги частіше використовується збереження оригіналу з додатковими коментарями або стилістичним переформулюванням (Inose & O'Hagan, 2016).

Японська ономатопея є важливим компонентом мовної картини світу. Її функціональне розмаїття — від звуконаслідування до когнітивного структурування досвіду — зумовлює широку сферу застосування в усній та письмовій комунікації, літературі, медіа і перекладацькій практиці (Akita, 2013; Kawakami, 2021).

Список літератури:

1. Akita, K. (2013). Sound symbolism and mimetics. In T. Shopen (Ed.), *Language Typology and Syntactic Description* (Vol. 3, 2nd ed., pp. 162–198). Cambridge University Press.
2. Voigt, S. (2019). Japanese Onomatopoeia and Iconicity: Towards a Multimodal Theory of Sound Symbolism. *Journal of Japanese Linguistics*, 35(1), 45–70.
3. Inose, H., & O'Hagan, M. (2016). The translation of manga and the impact of visual language. In M. O'Hagan (Ed.), *Multimedia Translation and Accessibility for Digital Television* (pp. 153–176). Routledge.
4. Hsieh, S. C. (2015). Onomatopoeia and iconicity in Japanese comics: A comparative analysis of Japanese and English manga. *Language and Semiotic Studies*, 1(3), 56–76.
5. Kawakami, I. (2021). Expressive Functions of Japanese Mimetics in Contemporary Literature and Media Discourse. *East Asian Pragmatics*, 6(2), 215–239.

ЛОКАЛІЗАЦІЯ ВЛАСНИХ НАЗВ В КОНТЕКСТІ КИТАЙСЬКИХ ВІДЕОІГОР (НА ПРИКЛАДІ «GENSHIN IMPACT»)

Дудченко Тетяна Олегівна

4 курс, кафедра китайської мови і перекладу, факультет східних мов

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник: Максимець В.О.

Тема відеоігор у ХХІ ст. грає неабияку роль в житті великого обсягу суспільства і в цьому контексті постає саме актуальність проблеми їх локалізації. **Локалізація відеоігор** — це процес адаптації відеоігор для різних національних і культурних ринків, що виходить за межі простого перекладу тексту. Локалізація власних назв — окрема, складна галузь перекладознавства, яка потребує особливих підходів (Величкович, 2022).

1. **Етимологічне навантаження:** імена персонажів часто мають символічне значення, яке відображає їхню роль або характер. Наприклад: 钟离 (Zhōnglí) — Чжунлі: дослівно має значення «час» + «плин» — персонаж, який пов'язаний із часом, стабільністю, пам'яттю, має важливу та довгу історію.

2. **Наративна функція:** багато назв не просто описують — вони беруть пряму участь у сюжеті. Наприклад: 愚人众 (Yúrén Zhòng) — Фатуї: дослівно «група дурнів», перекладом є калька з італійського «fatuo» (дурний, пихатий) — іронізує над лицемірством і маніпулятивністю цієї організації.

3. **Атмосфера і ефект присутності:** гравець ніби «вживається» у світ, де все має внутрішню логіку: є легенди, давні титули, боги (Yang, 2020). Наприклад: 摩拉克斯 (Mó lā kè sī) — Моракс, 芙卡洛斯 (Fú kǎ luò sī) — Фокалорс: ім'я Архонтів, які перегукуються з європейською демонологією.

4. **Семантична інтеграція у геймплей:** деякі назви пояснюють функції об'єктів чи механіки гри. Наприклад: 神之眼 (Shén zhī yǎn) — Око Бога: магичний артефакт, що надає здібності.

З огляду на глибоку символіку та багаторівневе значення власних назв у китайських відеоіграх, їх переклад вимагає не лише знання мови, а й розуміння культурних контекстів, жанрових особливостей гри, наративної структури та очікувань цільової аудиторії. Саме тому у локалізації застосовується не один універсальний підхід, а цілий арсенал методів (Yang, 2020; Daihaidar, Widya, 2021).

1. **Транскрипція** (фонетичне передавання) — для власних назв, звучання яких так само органічно вписується в контекст

- 钟离 (Zhōnglí) — Чжунлі;
- 魑 (Xīāo) — Сяо.

2. **Калькування** (дослівний переклад) — необхідність донести пряме значення

- 岩王帝君 (Yánwáng Dìjūn) — Імператор каменю (Титул Чжунлі як бога, вказує на авторитет у Ліюе — регіону елементу каменю/землі);
- 深海的歌 (Shēnhǎi de gē) — Пісня Глибоко Моря (Назва набору артефактів пов'язаний з водною стихією).

3. **Модуляція** (зміна структури для природного звучання) - якщо пряме значення виходить занадто громіздким

- 角斗士的终幕礼 (Jiǎodòushì de Zhōngmù lǐ) — Останній бій гладіатора (Буквально означає «церемонія закриття»);
- 盛典与慧业 (Shèngdiǎn yǔ huìyè) — Святкування та пізнання (慧业 — сполучення, що означає «процес пізнання істини та здійснення добрих справ»).

4. **Адаптація** (культурна заміна) — дозволяє зробити гру ближчою до аудиторії та має функцію пояснення

- 稻妻 (Dàoqī) — Інадзума (з японської, замість дослівного «грим-блискавка»);

- 至冬 (Zhìdōng) — Сніжна (Дослівно — «глибока зима», є репрезентацією слов'янської народності у грі, від того перекладено на манер слов'янського звучання).

5. Упущення/Додавання — спрощення читання/додаткове пояснення

- 翠绿之影 (Cuìlǜ zhī yǐng) — Смарагдовий комплект (Додано слово «комплект» для уточнення, що це набір артефактів);
- 音梦共鸣 (Yīn mèng gòng míng) — Мелодія Мрії (Дослівно — «звук резонансу мрії», музична подія).

6. **Комбіновані стратегії** — найчастіше перекладачі комбінують кілька методів, для точності та якості.

- 清策村 (Qīngcè cūn) — Селище Цінце (транслітерація + адаптація);
- 蒙德 (Méngdé) — Мондштадт (транслітерація з елементами калькування з німецької).

Отже локалізація власних назв у китайських відеоіграх — це складне перекладознавче завдання. Йдеться про тонку роботу з мовою, культурою, міфологією, наративом і очікуваннями гравців. Власні назви в китайських іграх не є випадковими, вони мають глибоку етимологічну, символічну й культурну вагу. Саме тому їх адаптація повинна бути вдумливою і багаторівневою.

Список літератури:

1. Величкович, Б. (2022). Труднощі перекладу китайської мови для конкретних цілей. Збірник наукових праць ХДУ.
2. Yang, F. (2020). Game tourism and digital culture in Genshin Impact. Journal of Chinese Soft Power Studies.
3. Daihaidar, M., Widya, V. (2021). The translation techniques of Chinese game localization. International Journal of Language and Literature, 9(2), 16–25.

МОВА ОНЛАЙН. АНАЛІЗ ЯПОНСЬКОГО СЛЕНГУ В ІНТЕРНЕТІ

Єрмаков Олександр Сергійович

студент 4 курсу кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Комісаров Костянтин Юрійович

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Мова, і особливо сленг, не є статичними явищами: щось стає застарілим, щось нове з'являється, і все постійно змінюється. Сленг є одним із показників того, як розвивається мова. Вивчення японського сленгу, зокрема 若者言葉 (wakamono kotoba), є ключовим для розуміння сучасного стану японської мови. Він використовується серед молоді, віком від 10 до 30 років.

Окрему увагу в цьому дослідженні хочеться приділити тому, як сленг використовується онлайн. Інтернет і соціальні мережі відіграють ключову роль у його розвитку, оскільки дозволяють швидко поширювати нові вирази і

модифікувати існуючі, й через це мова швидше розвивається та швидше досягає різних користувачів інтернету.

Мова інтернету стала еквівалентною звичайній мові тому що вже зараз багато підлітків та молодих людей користуються сленгом з інтернету в повсякденному житті. У контексті Інтернет-комунікації сленг став важливим компонентом, оскільки використання неформальних мовних форм є характерною рисою більшості інтернет-платформ. Інтернет-дискурс дозволяє з'являтися новим виразам, які використовуються для економії часу, створення емоційної виразності чи для того, щоб підкреслити індивідуальність тих, хто комунікує (Черниш, 2022). Його також можна вважати новим типом комунікації, що поєднує риси усного і писемного мовлення (Гудзь, 2013).

У 若者言葉 використовуються різні способи модифікації вже існуючої мови, такі як запозиченні слова, аббревіатури та скорочення для вираження емоцій, для того щоби передати свій емоційний стан та почуття краще. Це можна розглянути на прикладі поста з соціальної мережі Twitter або X.

達哉

Тацуя

この世界でも同じか...

І в цьому світі так само...

この世界だと舞耶さんの部屋がワンチャンきれいかもしれないと思って たっぽいの草

Сміюсь, чомусь припускав, що в цьому світі кімната Майї могла бути чистою

У наведеному ресурсі наявне слово ワンチャン (wanchan), що є запозиченим з інших мов типом сленгу який називається 外来語 (gairaigo), вираз було запозичено з англійського “one chance”. Також є короткою версією ワンチャンス (один шанс). ワンチャン виступає у ролі припущення, як かも知れない (kamoshirenai), або показник ймовірності, як 機会 (kikai).

Також присутнє слово 草 (kusa), що дослівно перекладається як “трава”, але в сленгу значить “сміятись, реготати”, і більше всього наближене до англійського lol (laughing out loud). Використовується для передачі відчуття забави від всієї ситуації.

Без розуміння сленгу повне сприйняття цього допису було б важче і здавалось би дивним та незрозумілим, тому важливо вивчати його заради глибшого освоєння японської мови. Це лише один невеличкий приклад того, яку велику роль грає сленг в сучасній японській мові.

あばばば
@ebebebe04

この世界だと舞耶さんの部屋がワンチャンきれいかもしれないと思って
たっばいの草

[Translate post](#)

2:31 PM · Apr 9, 2025 · 36K Views

Список літератури:

1. Черниш, О. (2022). Сучасний англomовний інтернет-дискурс. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. Лінгвістичні науки*. Одеса: Вип. 34.
2. Гудзь, Н. (2013). Інтернет-дискурс — невід’ємна складова сучасної комунікації. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. Вип. 4. С. 228–232.
3. Novitasari R., Muzaki S. Z., (2024) Wakamono Kotoba Language Variations in Twitter Social Media (Morphological Study). *Atlantis Press*. С. 289–298.

СКЛАДНОЩІ ЯПОНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ У СФЕРІ ЕЛЕКТРОНІКИ

Жукова Марина Петрівна

студентка 4 курсу кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.
Науковий керівник: Комісаров К.Ю.

Зі стрімким розвитком технологій у сучасному світі все більш важливим стає активний обмін інформацією між різними країнами, механізм котрого приводять у рух перекладачі з безлічі мов. Науково-технічний переклад японських текстів вирізняється граматичною та лексичною складністю, тож в даній роботі розглядатимуться приклади задач, з котрими можна зіткнутися при науково-технічному перекладі.

Кажучи про лексичну складність, до прикладу візьмемо слово 回路 (kairo), що може набувати різних значень, в залежності від контексту. Щоб визначити яке саме значення намагається передати автор тексту оригіналу, варто звертати увагу на використання слова у дотичних реченнях, що складають певне тло для кращого розуміння потоку контексту. А безпосередньо у реченні, де існує термін, переклад

якого є сумнівним або багатозначний термін, аналізувати граматичну та лексичну структуру, котрею він оточений. У кожного контексту є певний ряд слів, що використовуються у групі, тож, визначивши до якої групи контексту належать слова у реченні та звіривши їхнє використання в україномовних джерелах, стає можливим добір точного перекладу слова. Саме в цьому полягає задача перекладача-спеціаліста.

Спробуємо проаналізувати зміну ролі і значення слова 回路 (kairo) у даному реченні: “増幅回路のように、トランジスタやダイオードを用いてつくった電気回路を電子回路といいます。” (イラストで学ぶでんき電気でんき, 1990). Слово 回路 (kairo) зустрічається тричі і у даному контексті означає схему або коло. Українською речення буде звучати так: «Електричне коло, що використовує транзистори або діоди, таке як схема підсилювача, називається електронною схемою». У реченні використовується слово 増幅回路 (zoufukukairo), що походить від терміну 増幅器 (zoufukuki, електронний підсилювач) і зв'язується із 回路, набуваючи значення схеми підсилювача; воно не є частиною офіційного електротехнічного онлайн словника (Electropedia: The World's Online Electrotechnical Vocabulary). 電気回路 (denkikairo) та 電子回路 (denshikairo) – електричне коло та електронна схема послідовно. Варто зауважити, що електричне коло легко переплутати з електричною схемою при односторонньому перекладі, покладаючись на логіку зразку перекладу 回路, як схеми.

Отже, на простому прикладі речення, що розглядалося вище можна довести складність перекладу науково-технічних текстів з точки зору термінології.

Список літератури:

1. 若山 芳三郎. イラストで学ぶでんき電気でんき. 東京: 東京電機大学出版局, 1990.
2. Electropedia: The World's Online Electrotechnical Vocabulary. (б. д.). IEC 60050 - International Electrotechnical Vocabulary - Welcome. URL: <https://surl.li/nupzlb> (дата звернення: 10.04.2025)
3. Міністерство освіти і науки України. (2014). МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЯПОНСЬКОГО ВІДДІЛЕННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ПЕРЕКЛАД НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ» [Методичні рекомендації, Дніпропетровський національний університет ім. Олеса Гончара]. URL: <https://salo.li/3190Cb2>

ПЕРФОРМАТИВНІСТЬ ГЕНДЕРНО-РОЗДІЛЕНОЇ МОВИ НА ПРИКЛАДІ ВЖИВАННЯ ГЕНДЕРНО-ЗАБАРВЛЕНИХ СЛІВ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ ЧЛЕНАМИ ЛГБТ+ СПІЛЬНОТИ

Зикова Уляна Павлівна

студентка 4 курсу кафедри японської мови і перекладу

Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Комісаров Костянтин Юрійович

кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри японської мови і перекладу

Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Японська мова, хоч і не має гендерованих закінчень слів, що вказували б на граматичний рід, як, наприклад, українська, але все ж активно вказує на стать (або

ж гендер) мовця за допомогою ряду інших способів. Серед таких способів є наступні: розділення слів на жіночі (女性語 /joseigo/、女言葉 /onnakotoba/) та чоловічі (男性後 /danseigo/), розділення займенників за гендером мовця (私 /watashi/ як гендерно-нейтральний; 僕 /boku/ як чоловічий; あたし /atashi/ як жіночий — варіації займеннику “я”), розділення часток в кінці речення за таким самим принципом (わ /wa/ - жіноча частка, よ /yo/ - чоловіча частка) тощо.

Таке активне розділення може призвести до появи і розповсюдження, як було доведено, хибного судження про природність появи відмінностей у мовленні жінок і чоловіків. Про неприродність цього процесу і його соціально-зумовлену природу зазначає ще Симона де Бовуар у книзі “Друга стаття” (1949). Тим не менш, сучасні дослідження соціальної і гендерної лінгвістики доводять протилежне. Причиною для появи відмінностей у виборі слів мовця може бути перформативна природа гендерної ідентичності: “...гендерна ідентичність є перформативним досягненням, викликаним соціальними санкціями і табу. ...Інакше кажучи, дії, за допомогою яких гендер будується, є схожими на перформативні дії у театральному контексті” (Butler, 1988, с.519–520). А отже, перформативною є природа і самого мовлення, як одного із засобів комунікації в соціумі.

Про перформативність гендеру і мовлення свідчить також процес зародження різних варіацій гендерно-забарвленого мовлення. Так, наприклад, Міяко Іноуе у своїй роботі “gender, language, and modernity: toward an effective history of Japanese women's language” зазначає, що поява японського жіночого мовлення відбулась лише в пізньому 19-ранньому 20 сторіччях, а твердження про те, що “жінки розмовляють більш ввічливо ніж чоловіки” або “жінки не здатні розмовляти логічно” авторка називає доксичними. Причиною появи цього виду мовлення Іноуе визначає ріст сучасної оповідної прози (小説 /shosetsu/) в Японії в період ресторації Мейджі.

Так як письменникам необхідно було показати більш сучасне і, на їх думку, реалістичне спілкування жінок (чого не відбувалось раніше через більш міфічні мотиви традиційної японської літератури), автори, переважно чоловіки, обирали використовувати частки “てよ” /teyo/、“だわ” /dawa/、“のよ” /noyo/ та інші. Цими частками у кінці речень в цей час користувались лише учениці шкіл, сім’ї яких мали фінансову змогу забезпечити це навчання, отже, доволі мале коло людей. І, попри те, що раніше такі частки використовував тільки типаж персонажів, однаковий з їх прототипом у реальному світі, з часом автори стали використовувати такий вид мовлення для різних жіночих персонажів. Це і призвело до асоціації такого розмовного стилю з жіночністю, хоч до його популярності асоціації були повністю протилежні, і розмови з використанням цього стилю дівчатами вважались вульгарними. Цей процес призвів до укорінення і поширення такого стилю мовлення як “жіночого” серед читачів творів, а також серед суспільства загалом. Тож, проаналізувавши появу цього стилю мовлення, ми можемо зазначити, що його точно не можна назвати природним, скоріше, повністю навпаки — він є перформативним, народженим суспільством для конкретної мети, а саме показати жіночність і ніжність мовця.

Як інший приклад перформативності мовлення ми можемо розглянути вживання членами ЛГБТ+ спільноти 才ネエ言葉 /oneekotoba/ на прикладі книги Клер Марі “Queerqueen: Linguistic Excess in Japanese Media”. Авторка розглядає і досліджує вживання, а також природу походження цього стилю мовлення. Так, за минулими дослідженнями Фушімі Норіакі (1991), на які Клер Марі спирається, 才ネエ言葉 є більш перформативним стилем мовлення, який зародився в гей барах і, незважаючи на назву, не є реальним відображенням того, як жінки спілкуються японською. Натомість, як виявляє власне дослідження авторки і відповіді одного з опитаних (Atsushi), таке мовлення може слугувати як сигнал для інших чоловіків геїв, або ж інших членів ЛГБТ+ спільноти, яке дозволяє зрозуміти, хто є частиною спільноти, не зазначаючи свою орієнтацію напрому. Ще однією з цілей такого типу мовлення може бути спроба використати його як інструмент для того, аби прийняти свою орієнтацію. Таке може статись, якщо, наприклад, мовець використовував гіпер-маскулінний стиль мовлення (простим прикладом буде використання займенників 俺 /ore/, який є найбільш маскулінною сучасною версією займенника “я”) у підліткових роках через тиск суспільства, булінг від однолітків або інші причини. Так, подібне мовлення у підліткові роки буде вважатись перформативним, з ціллю показати, що мовець є “справжнім чоловіком”. І навпаки, використання 才ネエ言葉 у дорослому житті може бути перформативним як для мовця, так і для інших, для демонстрації того, що орієнтація і навіть гіпер-фемінний вид мовлення не роблять мовця менш чоловіком.

Проте, те, що саме хоче показати і довести мовець в кожному конкретному випадку, залежить від контексту ситуації, у якій той чи інший стиль мовлення вживається і, найголовніше, від того, що сам мовець хотів би цією “виставою” донести.

Список літератури:

1. Butler, J. (1988). Performative Acts and Gender Constitution: An Essay in Phenomenology and Feminist Theory. *Theatre Journal*, 40 (4), 519–531.
2. Inoue M. (2002). Gender, Language, and Modernity: Toward an Effective History of Japanese Women's Language. *American Ethnologist*. Vol. 29, No. 2. P. 392–422.
3. Maree C. (2020). *Queerqueen: Linguistic Excess in Japanese Media*. Oxford University Press, Incorporated, 224 p.
4. Москальов, Д., Семеніст, І., Аністратенко, Л. (2023). Типологія гендерних відмінностей в японській та українській мовах. ПИТАННЯ СХОДОЗНАВСТВА В УКРАЇНІ. Тези доповідей VII Всеукраїнської дистанційної науково-методичної конференції з міжнародною участю, Харків, 13 квітня 2023 р. С. 42-43.

ТЕРМІНОЛОГІЯ ДЛЯ ПОЗНАЧЕННЯ СТОРІН ДОГОВОРУ В КИТАЙСЬКИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ КОНТРАКТАХ

Захарова Дарина Дмитрівна

*Студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Кравченко Одарка Олександрівна

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри китайської мови і перекладу
Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

У даному дослідженні проаналізовано чотири типи китайських торговельних контрактів: зовнішньоторговельний контракт (А, Б) — 中外贸易合同 (第一范文网, 2023), контракт компенсаційної торгівлі (В) — 中外补偿贸易合同(上海律师网), а також контракт на постачання товарів у межах зовнішньої торгівлі (Г) — 外贸产品合同 (第一范文网, 2023).

1. 售方 означає "продавець" і вказує на сторону, яка постачає товари. У досліджених контрактах цей термін вживався 11 разів у контракті А та 14 разів у контракті Г. 购方 означає (покупець" і зустрічався 7 разів у контракті А та 12 разів у контракті Г.

Контракт А:

售方应在发货后 xx 天内以电传向购方通知有关货物自生产厂发运的情况, 并注明发运日期, 合同号, 发动机号, 件数, 毛重和铁路运单号。

«Продавець зобов'язаний протягом xx днів після відвантаження повідомити покупця телефаксом про відправлення товару з заводу-виробника, зазначивши дату відправлення, номер контракту, серійний номер, кількість місць, бруто-вагу та номер залізничної накладної.»

Контракт Г:

如售方所供货物的品质, 不符合合同规定的技术条件或与双方确认的样品不符时, 购方有权要求售方或者削价、或者更换货物。
«Якщо якість товару, що постачається **продавцем**, не відповідає технічним умовам, зазначеним у контракті, або узгодженому зразку, покупець має право вимагати від **продавця** або зниження ціни, або заміни товару.»

2. 卖方 також означає «продавець». Цей термін зустрічався 2 рази у контракті А, 15 разів у контракті Б, 1 раз у контракті Г. 买方 означає "покупець". Він зустрічався 11 разів у контракті Б та 2 рази у контракті Г.

Контракт А:

本合同所售出货物的价格以 xx 计算, 此项价格系卖方国国境车上交货, 包括包皮、包装和标记费内。

«Ціна товару, що продається за цим контрактом, розраховується на умовах xx; ця ціна включає вартість доставки до кордону країни **продавця** на транспортному засобі, а також витрати на обгортку, пакування та маркування.»

Контракт

Б:

买方应通过买卖双方同意的银行, 开立以卖方为受益人的、不可撤销的、可转让和可分割的、允许分批装运和转船的信用证。
«Покупець повинен через погоджений банками механізм відкрити на ім'я **продавця** безвідкличний, переказний і подільний акредитив, що допускає часткові відвантаження та перевантаження.»

Контракт Г:

卖方应在包装货物时采取所有预防措施以保证货物在储存、海运、陆运、吊装时完好无损。

«Продавець зобов'язаний вжити всіх запобіжних заходів під час пакування товару, щоб забезпечити його цілісність і збереження під час зберігання, морського та наземного транспортування, а також вантажно-розвантажувальних робіт».

所供商品的品质性能应与标准样品相一致，标准样品在签定合同时交给买方，在保证期内留存买方并在对供货品质发生争议的情况下供双方使用。

«Якість і технічні характеристики поставленого товару повинні відповідати еталонному зразку, еталонний зразок передається покупцеві під час підписання контракту, зберігається у покупця протягом гарантійного строку та використовується обома сторонами у разі виникнення спорів щодо якості товару.»

3. 甲方 — «Сторона А», використовується в контракті В 27 разів. 乙方 — «Сторона Б», використовується в контракті В 22 рази. Це характерно для компенсаційної торгівлі, де немає чітко визначених покупців і продавців, а є рівноправні учасники.

Контракт В:

当乙方支付货款不能相抵甲方所开远期信用证之金额时，乙方用预付货款方式，在甲方远期信用证到期之前汇付甲方，以便甲方能按时议付所开出的远期信用证。

«Якщо оплата, здійснена Стороною Б, не покриває суму відстроченого акредитиву, відкритого Стороною А, то Сторона Б повинна здійснити попередню оплату Стороні А до закінчення терміну дії акредитиву, щоб Сторона А змогла своєчасно провести операцію з акредитивом.»

4. У контракті Г на початку документа сторони позначені як 外贸公司 (зовнішньоторговельна компанія) та 公司 (компанія), причому кожен термін зустрічається 4 рази.

Контракт Г:

xx 外贸公司 在 xx 国界车上交货条件下按本合同附件 1 向 xx 公司 提供商品。

«Зовнішньоторговельна компанія xx постачає товари компанії xx на умовах поставки на xx кордоні відповідно до Додатка 1 до цього контракту».

Цей фрагмент показує початкове використання офіційних назв сторін. Але далі в тексті, коли йдеться про виконання зобов'язань, вони замінюються на 购方 та 售方.

Термінологія позначення сторін у китайських торговельних контрактах є гнучкою і варіативною. У типовій торгівлі (контракти А, Б, Г) використовуються 买方 / 卖方 та 购方 / 售方, тоді як у контракті компенсаційної торгівлі (В) переважають нейтральні 甲方 / 乙方. Формальні назви сторін на початку контракту (як 外贸公司 / 公司) можуть змінюватись на функціональні терміни в основному тексті документа.

Список літератури:

1. 第一范文网. (2023). 中外贸易合同. URL: <https://www.diyifanwen.com/fanwen/maoyihetong/10606399.html> (дата звернення: 13.04.2025).
2. 上海律师网. 中外补偿贸易合同 (范本). URL: <http://02164.com.cn/law05/law04/11398.htm> (дата звернення: 13.04.2025).
3. 第一范文网. (2023). 外贸产品合同范本. URL: <https://www.diyifanwen.com/fanwen/maoyihetong/13809268.html> (дата звернення: 13.04.2025).

ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОГО СТИЛЮ (НА МАТЕРІАЛАХ ЗВІТІВ УСЕНАЦІОНАЛЬНИХ З'ЇЗДІВ КПК XXI СТОЛІТТЯ)

Іщук Тетяна Олександрівна

*студентка 5 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Цимбал Світлана Віталіївна

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри китайської мови і перекладу Факультету
східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Дослідження лексичних особливостей звітів Усенаціональних З'їздів КПК (кит. 中国共产党全国代表大会), які проводяться кожні 5 років, постає актуальним завданням для сучасного китаєзнавства, адже вони є ключовими матеріалами офіційно-ділового стилю, що відображають зміни в політичному дискурсі та ідеології Китаю. Аналіз дозволяє виявити нові терміни, спосіб подання інформації та семантичні зміни, що впливають на формування лексичних норм китайської офіційно-ділової мови.

У процесі вивчення низки звітів (2002-2022 рр.) було виявлено такі лексичні особливості, як:

1. Запозичені слова з японської мови.

Хоча китайські ієрогліфи були запозичені Японією, згодом багато японських слів на їх основі повернулися до китайської мови. Особливо це стосується періоду модернізації, коли завдяки перекладам західних текстів японською мовою, а потім китайською, навчання китайських студентів у Японії та розвитку культурних зв'язків значна кількість лексики увійшла до китайської мови (馬雲, 2021). У звітах було виявлено лексичні одиниці, які можна категоризувати за такими групами, як: *політика* (政府、共产主义、革命), *економіка* (金融、企业、投资), *освіта* (科学、实践、技术), *абстрактні іменники* (能力、劳动、阶级) та *абстрактні дієслова* (反对、坚持、影响).

2. Напівафікси.

«Напівафікс» — це морфема, що займає проміжне положення між коренем й афіксом. Вона виконує роль, подібну до афікса, у процесі словотворення, але її семантика ще не повністю абстрагована, та все ще зберігає певне лексичне значення. Іншими словами, це морфема, яка функціонує як афікс у словотворенні, але не втрачає свого початкового конкретного значення, як це відбувається з афіксами (冶海者, 沉淑花, 2024). У звітах простежуються такі

напівпрефікси, як: 非~ (非公、非正式、非法), 反~ (反分裂、反腐败、反干涉), 多~ (多边、多年、多党), 全~ (全民、全面、全国), 总~ (总体、总值、总量) і такі напівсуфікси, як: ~性 (协调性、结构性、历史性), ~化 (深化、现代化、制度化), ~者 (捍卫者、建设者、参与者), ~率 (参保率、生产率、消费率), ~式 (中国式、内涵式、渐进式) (Fu, 2014).

1. Числа в назвах політичних концепцій.

Використання чисел у назвах політичних концепцій у Китаї є поширеною практикою, та може мати кілька причин (Parkhouse, 2019):

1) Надання чіткості

Числа дають людям відчуття структури та очікувань. Так само числа в політичних концепціях Китаю надають чітку структуру та організацію складним ідеям. Наприклад, назва концепції “三个代表” (укр. «Потрійне представництво») демонструє її чітку структуру, що складається з трьох ключових пунктів.

2) Відчуття цінності

Числа в політичних концепціях створюють відчуття цінності та важливості. Концепція, названа як “四个原则” (укр. «Чотири принципи»), здається більш значущою, ніж концепція без числового позначення, та надає відчуття, що це є конкретним набором принципів, яких обов’язково потрібно дотримуватися.

3) Легке запам’ятовування

Використання чисел у назвах, наприклад, “五位一体”, (укр. «П’ять в одному») значно полегшує запам’ятовування, та одразу вказує на інтеграцію п’яти його ключових областей. Числа роблять назву лаконічною та чіткою, дозволяючи швидко впізнати конкретну стратегію.

3. Дієслова динамічного характеру.

У звітах часто використовуються дієслова, що підкреслюють динамізм, рішучість і активність державної політики. У прикладі “加快建设创新型国家” наголошується не лише на створенні інноваційної держави, але й на швидкості цього процесу. У “推动高质量发展” наголошується на динамічній дії уряду, спрямованої на стимулювання економічного розвитку. У “促进群众体育和竞技体育全面发展” дієслово задає напрямок руху, підкреслюючи, що держава не просто визнає важливість спорту, але й активно працює над його розвитком.

Отже, лексика звітів Усенаціональних З’їздів КПК 21 століття характеризується такими особливостями, як: запозичені слова з японської мови, напівафікси, використання чисел у назвах політичних концепцій і дієслова динамічного характеру. Ці лексичні особливості відіграють важливу роль у розумінні офіційно-ділового стилю китайської мови, демонструючи її багатство та динамічність, здатність до адаптації та відображення сучасних політичних і соціальних реалій.

Список літератури:

1. 馬雲 (2021). 現代中国語における日本語からの借用語. 『言語の研究』 8号, 1: <https://tokyo-metro-u.repo.nii.ac.jp/record/9771/files/20028-008-005.pdf>
2. Fu, Ruomei (2014). 汉语词缀与构词. *HUMANIORA Vol.5 No.1*: 122-127, 3: <https://media.neliti.com/media/publications/167061-ID-chinese-affixes-and-word-formation.pdf>

3. 冶海者, 沉淑花 (2024). “包”的词义演变及其类词缀化. 汉斯期刊, 3-4: https://pdf.hanspub.org/ml2024129_912913762.pdf
4. Nick, Parkhouse (2019). 5 reasons using numbers works in article headlines (because science says so). *The Yardstick Agency*: <https://theyardstickagency.co.uk/blog/5-reasons-using-numbers-works-in-article-headlines-because-science-says-so-5362>
5. Ремінна, Д., І Семеніст, І. (2023). Стилiстичнi особливостi китаємовного дискурсу на матерiалi виступiв Ху Цзiньтао та Сi Цзiньпiна. I Всеукраїнський форум молодих сходознавцiв [Електронне видання]: *Матерiали доповiдей I Всеукраїнського форуму молодих сходознавцiв*. Київ, С. 23-24.

МЕМ ЯК ЖАНР КИТАЙСЬКОМОВНОГО ІНТЕРНЕТ-ДИСКУРСУ

Ігнатко Олена Сергіївна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Цимбал С. В.*

Без перебільшення можна сказати, що виникнення такого явища, як Інтернет, внесло кардинальні зміни у способи людського спілкування. Традиційні форми дискурсу, які раніше переважно проявлялися в усному та писемному мовленні, поступово почали адаптуватися до нових реалій цифрового середовища та адаптуватися під його впливом. Це, своєю чергою, сприяло формуванню інтернет-дискурсу — унікального явища сучасної комунікації.

Як новому виду комунікації, Інтернет-дискурсу притаманні характерні особливості, що вирізняють його з-поміж усіх інших видів дискурсу. Наприклад, віртуальність, дистанційність, інтерактивність, гіпертекстуальність, креолізованість, емоційність тощо (Гудзь, 2013). Усе це властиво Інтернет-дискурсу, незалежно від мови, якою він здійснюється.

Китайськомовний Інтернет-дискурс, як і будь-який інший, має свої унікальні риси, що зумовлені як особливостями онлайн комунікації, так і культурними традиціями китайського суспільства. Інтернет у Китаї з'явився лише десь наприкінці 1980-х років, тобто на більше, ніж десятирок років пізніше, ніж США. Тоді Цянь Тяньбай, професор Пекінського науково-дослідницького інституту обчислювальних машин, надіслав першого електронного листа зі словами: «Через Велику стіну — доступ до світу» (*кит.* 越过长城, 通向世界). Можна сказати, що саме з цього листа почалася історія китайського Інтернету. Вже з середини 90-х років Інтернет почав стабільно функціонувати по країні, що в результаті призвело до швидкого темпу зростання його користувачів та розвитку цифрового простору (Война, 2020).

Як вже зазначалося раніше, китайськомовний Інтернет-дискурс має свої особливості. Найбільш характерними є: скорочення та аббревіатури, використання емотиконів, каламбурів та гри слів, використання інтернет-мемів тощо (Мельничук, 2017).

Меми у сучасному китайському Інтернет-дискурсі відіграють чималу роль, впливаючи на мову, стиль спілкування та навіть на появу нових форм сленгу.

Вони не лише відображають суспільні реалії, але й стають інструментом для творчого самовираження та гумору. А в умовах обмеженої свободи висловлювання меми часто також стають завуальованим способом критики, що базується на багатозначності, метафоричності та іронії.

Якщо придивитися до популярних мемів у китайському інтернеті, можна буде помітити, що часто їхньою основою стають:

1) Інтернет-сленг: Наприклад, слово «内卷» [*nèi juǎn*], що було популярним приблизно в 2020-2021 роках, відображало явище надмірної конкуренції в освітній та професійній сферах. У мемах воно часто супроводжувалося зображенням студентів, що працюють до третьої ночі, або порівняннями їх з білками в колесі. Достатньо популярним на просторах інтернету стало також словосполучення «躺平» [*tǎng píng*] (букв.: «лежати рівно»). Даний вираз став так званою мем-філософією протесту проти трудового режиму, що зображується як персонажі, які відмовляються боротися й «просто лежать». Наприклад, «躺平» вживається у фразі: «~努力未必成功~ 躺平一定舒服» (~*Nǔlì wèibì chénggōng~ tāng píng yīdìng shūfú*) — «~Зусилля можуть не привести до успіху~ Лежати точно буде зручно»;

2) Цифрові коди: Напевно одним з найпопулярніших мемів, який містить в собі цифровий код, є «996» і означає він графік роботи з 9 ранку до 9 вечора шість днів на тиждень. На мемах із даним кодом найчастіше зображають виснажених від роботи працівників із самим надписом «996» або з різними надписами, наприклад: «我不是在上班，就是在去上班的路上。」 (*Wǒ bùshì zài shàngbān, jiùshì zài qù shàngbān de lùshàng.*) — «Я або на роботі, або по дорозі на роботу»;

3) Гра слів: Доволі часто можна побачити меми, в яких проявляється багатозначність китайських ієрогліфів у так званій «грі слів». Наприклад, коли в одному реченні один ієрогліф може повторюватися від трьох до п'яти разів поспіль, але при цьому бути цілком осмисленим та граматично правильним. Вся справа в багатозначності китайських ієрогліфів, коли один ієрогліф може мати по декілька значень. Для прикладу розглянемо таке речення: «今天下雨，我骑车差点摔倒，好在我一把把把把住了». У даному випадку всі чотири «把» підряд мають різну граматичну функцію. 把 (1) використовується разом із "一" та вважається лічилним словом, у цьому контексті його можна перекласти «однією рукою, одним рухом»; 把 (2) — іменник, що позначає кермо або ручку велосипеда; 把(3) — це граматична конструкція, а 把 (4) є частиною дієслова «把住», що означає «схопитися». Таким чином, це речення буде перекладатися «Сьогодні йшов дощ, я ледь не впав з велосипеда, але, на щастя, я встиг однією рукою схопитися за кермо»;

4) Традиційна культура: Для створення мемів китайці нерідко можуть звертатися до своєї традиційної культури або відомих постатей. Найпопулярнішими можна вважати меми, де використовується образ Конфуція. Це можуть бути як і так звані *фотожаби* з філософом, так і зображення його портретів із додаванням тексту на різноманітну тематику;

5) Поп-культура: Мемів, пов'язаних із китайською поп-культурою, насправді, дуже багато, і вони часто стають вірусними на Weibo, Bilibili, Douyin тощо. Основою для таких мемів може стати будь що, починаючи від якоїсь чіпкої репліки відомої зірки, до сцени з дорами чи донхва. Наприклад, історична дорама «甄嬛传» («Легенда про Чжен Хуана») виявилася справжнім колодязем, переповненим багатьма культовими моментами, які часто використовують в мемах. Одним із найвідоміших є репліка героїні дорами «臣妾做不到啊!» («Я не можу цього зробити!»), яку китайці часто використовують в ситуаціях, коли щось є надто складним чи абсурдним.

Отже, можна зробити висновок, що меми у китайськомовному Інтернет-просторі є не просто засобом розваги, а повноцінним жанром сучасної цифрової комунікації. Вони формуються на основі сленгу, гри слів, культурних кодів, популярних висловів і візуальних образів, відображаючи актуальні теми та суспільні настрої.

Завдяки своїй багатозначності, іронії та гнучкості меми виконують низку функцій — від гумористичного коментаря до соціальної критики. Їхній аналіз дозволяє не лише зрозуміти мовні особливості китайського інтернету, а й глибше зазирнути в цінності, переживання та самоідентифікацію сучасної китайської молоді.

Список літератури:

1. Гудзь, Н. (2013). Інтернет-дискурс—невід’ємна складова сучасної комунікації. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*, (70), 228-232.
2. Война, М., & Шершун, Д. (2020). ІНТЕРНЕТ-МЕМИ ЯК РЕТЛЯНСЛЯТОРИ КУЛЬТУРИ У КИТАЙСЬКОМОВНОМУ МЕДІАПРОСТОРІ. *Молодий вчений*, (10 (86)), 162-166.
3. Мельничук, О. (2017). Особливості китайськомовного Інтернет-дискурсу. *Молодий вчений*, (4), 157-162.

МОВНІ ОСОБЛИВОСТІ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОГО СТИЛЮ В ДІЛОВОМУ СПІЛКУВАННІ КИТАЙСЬКОЮ МОВОЮ

Ізотова Дар’я Борисівна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Ільницька Марія Борисівна

*викладач кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Офіційно-діловий стиль (公文文体 або 事务文体) у сучасній китайській мові — важлива складова функціональної стилістики, який виконує головну роль у забезпеченні ефективної комунікації в адміністративній, юридичній, комерційній та міжнародній сферах (Пентилюк, 2010). Його виникнення і розвиток зумовлені практичною потребою в точному, лаконічному й формалізованому обміні інформацією, а також в регулюванні ділових відносин.

Дослідженням офіційно-ділового стилю китайської мови займалися такі лінгвісти, як Кравченко О.О., Шульгіна Л. М., Олександренко К. В. та інші. Серед китайських науковців, які зробили значний внесок у вивчення офіційно-ділового стилю, можна назвати Лі Сяолін, Лю Їн, Цзян Цзінь, Сунь Янь, Чу Ці.

Історичні витоки офіційно-ділового стилю сягають періоду Чуньцю, коли розмежування офіційних текстів за соціальним статусом відправника й адресата стало загальноприйнятим. З часом стиль зазнавав трансформацій: від класичної мови веньянь до спрощеної баїхуа, особливо під впливом династій Юань та сучасних суспільно-політичних змін. XX століття стало періодом стандартизації та демократизації мови ділового спілкування, коли зростала її доступність для широкого загалу (Співак, 2017).

Сучасний китайський офіційно-діловий стиль відзначається чіткою структурою, нейтральною стилістикою, прямим значенням лексичних одиниць, наявністю стандартних мовних конструкцій і суворими синтаксичними вимогами (Шавкун, 2009). Промови Сі Цзіньпіна ілюструють численні характеристики офіційно-ділового стилю. Одна з ключових — активне використання термінології. Наприклад, 量子科技、生命科学、物质科学、空间科学. *Квантові технології, науки про життя, матеріалознавство та космічні науки.*

Сі Цзіньпін поєднує формальні і неформальні елементи у мовленні. Офіційні звернення чергуються з більш дружніми і навіть емоційними висловами, що створює баланс між дистанцією та довірою. Наприклад, 在全国科技大会、国家科学技术奖励大会和中国科学院第二十一次院士大会、中国工程院第十七次院士大会举行, 各位院士, 同志们、朋友们.

На Загальнонаціональній нараді з питань науки і техніки, Церемонії вручення Державної премії в галузі науки і техніки, 21-му з'їзді академіків Китайської академії наук та 17-му з'їзді академіків Китайської інженерної академії були проведені збори. Шановні академіки, товариші, друзі!

Складні синтаксичні конструкції, насичені підрядними реченнями, — ще один характерний елемент цього стилю. Вони вказують на серйозність теми, підкреслюють інтелектуальний рівень дискурсу та слугують засобом структуризації складних думок. Наприклад, 在新时代科技事业发展实践中, 我们不断深化规律性认识, 积累了许多重要经验. *У практиці розвитку науково-технічної справи в нову епоху ми постійно поглиблювали розуміння закономірностей і накопичили багато важливого досвіду.*

Не менш важливу роль відіграє точна конкретизація фактів через цифри та дати. Такі елементи формують враження об'єктивності та викликають довіру. Наприклад, 2035 年建成科技强国的奋斗目标. *Метою є побудова потужної науково-технічної держави до 2035 року.*

Риторика, спрямована на емоції, зокрема звернення до патріотизму й національної гордості, також є невід'ємною частиною офіційно-ділового стилю в політичному дискурсі. Слова Сі Цзіньпіна про амбіційні цілі, єдність народу та рішучість викликають почуття відповідальності та натхнення у слухачів. Наприклад, 科技兴则民族兴, 科技强则国家强, 我们要树立雄心壮志, 鼓足干

劲、发愤图强、团结奋斗. *Якщо наука і техніка процвітають — процвітає й нація; якщо наука і техніка сильні - сильною є й держава. Ми повинні мати великі прагнення, зосередити всю енергію, наполегливо працювати та єднатися в боротьбі.*

Отже, можна сказати, що офіційно-діловий стиль у бізнес-комунікаціях та політичному дискурсі — це не лише про форму, а й про зміст. Через нього досягаються важливі стратегічні цілі: інформування, переконання, мобілізація та дипломатичний вплив. Промови Сі Цзіньпіна є прикладом того, як мова перетворюється на інструмент державного управління та міжнародної взаємодії.

Список літератури:

1. Пентилюк, М., Маруніч, І., Гайдаєнко, І. (2010). Ділове спілкування та культура мовлення: навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2010. 224 с.
2. Співак, В. (2017). Ділові комунікації. Теорія і практика: підручник для академічного бакалаврату. С. 89-94.
3. Шавкун, І. (2009). Ділова комунікація : сутність та типологізація. Гуманітарний вісник ЗДІА. Вип. 38. С. 67 — 74.
4. Xi, Jinping: Speech at the Nationwide S&T Conference, National Science and Technology Awards Conference, and the Conference of Academicians of CAS and CAE (June 24, 2024) 习近平：在全国科技大会、国家科学技术奖励大会、两院院士大会上的讲话（2024 年 6 月 24 日. URL: <http://www.news.cn/politics/leaders/20240624/16741a201e564d8d8775ffb1450ecf29/c.html> (last succeed: 08.04.2025).

БІОЛОГІЧНІ, КУЛЬТУРОЗНАВЧІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ ЧЕРЕЗ ПІСНІ

Користятинець Іванна Сергіївна

*студентка 4 курсу кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов Київського
столичного університету імені Бориса Грінченка*

Комісаров Костянтин Юрійович

*кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри японської мови і перекладу
Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Однією з основних причин по якій пісні можуть вважатися хорошим матеріалом для вивчення мови є природність такого методу запам'ятовування. Завдяки порівнянню методу вивчення мови з використанням пісень та опанування рідної мови дитиною, було доведено, що музичне сприйняття має велику роль у засвоєнні мови немовлятами (Brandt та ін., 2012, с. 5). Аналізуючи особливості при яких діти природним чином опановують мову, варто виділити такі чинники: емоційність мовлення, з якою батьки говорять до дітей, постійне повторення мовних одиниць і контекст з якою подається лексична одиниця.

Всіма переліченими вище ознаками наділені пісні для дітей. У якості прикладу, нами було подано пісню 野菜の歌 (ボンボンアカデミー, 2021). Ця пісня має простий ритм та повторювану лексику, що супроводжується відеокліпом, де відповідно до слів демонструється зображення овочів.

Пісня та музика мають багато ефектів на процес навчання. Крім впливу запам'ятовування лексики, можна простежити і вплив на емоційну та культурологічні сфери.

Для демонстрації впливу емоційного чинника можна використати пісню ふるさと (Learn Japanese with JapanesePod101.com, 2010) , у якій оспівуються краєвиди, де ліричний герой провів дитинство. Повільна та емоційна музика надає емоційне забарвлення лексиці твору, завдяки чому лексика запам'ятовується у відповідному контексті, що також сприяє її відкладенню у пам'яті.

Важливим етапом у підготовці навчального матеріалу є відбір пісні, яка буде відповідати критеріям. Такими критеріями є: аналіз мовної складової тексту пісні, культурний контекст та педагогічна цінність пісні.

При аналізі мовної складової тексту оцінюються граматичні структури, лексика, фонетика, відповідно до їх відповідності рівню знань учнів. Враховуючи культурний чинник, оцінюється потенційний вплив пісенного матеріалу на область країнознавчих знань учнів. Педагогічна цінність пісні визначається за рядом особливостей, якими є структура пісні, її ритмічність та доступність тексту.

Пісні із швидким ритмом та повторюваними фразами можуть викликати ефект «нав'язливого мотиву» при якому слова із пісні мимовільно повторюються у голові, що може мати позитивний ефект на запам'ятовування.

В якості прикладу використано популярну японську пісню 可愛くてごめん (HoneyWorks OFFICIAL, 2022). Дана пісня має чітку та ритмічну структуру, де приспів повторюється декілька разів, а багато слів та фраз вживаються по декілька раз, що сприяє запам'ятовуванню. Лексика даного твору є простою та часто використовуються у повсякденному вжитку, а граматичні структури присутні у тексті вивчаються на початкових рівнях. Одними із прикладів є: 〜で しょうか (嫉妬で しょうか) 、 〜で ください (私に 干渉しないで ください) і тд. Представлений матеріал є доволі різнобічним, тому його можна використати для широкого кола учнів.

Розуміючи ці ефекти та чинники відповідно яким здійснюється відбір пісні для навчального матеріалу, ми можемо сприяти збільшенню ефективності засвоєння навчального матеріалу, що завжди залишається завданням високого пріоритету для вчителів.

Список літератури:

1. Brandt, A., Gebrian, M., & Slevc, L. R. (2012). Music and early language acquisition. *Frontiers in Psychology*, 3. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2012.00327>
2. HoneyWorks OFFICIAL. (2022, 18 листопада). 可愛くてごめん feat. ちゅーたん (CV : 早見 沙織) / HoneyWorks [Відео]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=K4xLi8IF1FM>
3. Learn Japanese with JapanesePod101.com. (2010, 19 березня). *Learn japanese with japanese songs - furusato* [Відео]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=gcmcXrCihrA>
4. ボンボンアカデミー. (2021, 26 листопада). 【♪うたアニメ】やさいのうた (うた : いっちゃん&なる) [Відео]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=4cpyl0ffMJc>

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРНЕТ-СЛЕНГУ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ: РОЗВИТОК, СТРУКТУРА ТА ВПЛИВ НА КОМУНІКАЦІЮ

Косован Ірина Михайлівна

*студентка 5 курсу кафедри китайської мови і перекладу факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Кравченко Одарка Олександрівна

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри китайської мови і перекладу Факультету
східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Інтернет — це невід’ємна частина сучасного світу. Ні для кого не секрет, що з кожним роком користувачів соціальної павутини стає все більше. Згідно даних «Digital 2025: the world is ever more connected» ми можемо пересвідчитись в постійній актуальності сучасних технологій. Станом на лютий 2025 року, зафіксовано понад 5.56 біліонів користувачів мережі Інтернет, а середній час перебування в Інтернет-просторі становить приблизно 6 год 38 хв (Kemp, 2025). На наше переконання, це є достатньо вагогим доказом міцного інтегрування Інтернет-технологій з повсякденним життям. Дійсно, на сьогоднішній день важко уявити людину, яка ніколи не користувалась мережею Інтернет або, принаймні, не чула про це явище. Завдяки соціальній павутині, користувачі мають змогу дізнаватись найбільш актуальні новини, навчатись, та, звісно ж, комунікувати.

Інтернет спілкування, або ж Інтернет-сленг — це особливий пласт комунікації, який здебільшого представлений у текстовому форматі, обумовлений спілкуванням користувачів в месенджерах, форумах, спільнотах. Щодо визначення терміну Інтернет-сленгу, потрібно спочатку зрозуміти що саме ми можемо називати сленгом.

На сьогоднішній день точного визначення визначенню терміну сленг немає. Одні науковці вважають, що сленг був мовою найнижчого прошарку населення — бідняків та злочинців. Науковець Дж. Хоттен вважає що сленг - це такий тип мовлення, який виник завдяки асиміляції народу циганів з місцевими злочинцями Англії (Хоттен, 1860). Також до причин його виникнення можна віднести складнощі з адаптацією та потреба у приховуванні справжнього сенсу слів.

Поруч з сленгом часто лунають такі терміни, як арго та жаргон. Не зважаючи на те, що сленг, арго та жаргон мають спільне коріння і часто сприймались як одне поняття, між ними все ж є суттєві відмінності, які здебільшого стосуються подальшого розвитку. У випадку з жаргоном — то на сьогоднішній день він проявляється у вигляді специфічної лексики, притаманній певним ремеслам, професіям (Микулинець, 2020). Арго ж залишився певним пластом спілкування, яким активно користуються злочинці та в’язні (Руденко, 2025).

Виходячи з вищезазначеного, ми можемо дійти висновку, що Інтернет-сленг (网络语言) — це такий вид комунікації, який характерний для інтернет-спілкування і має наступні характеристики: здебільшого письмовий формат,

метафоричність, бажання підкреслити “свій-чужий”, лаконічність, емоційність, креативність, об’єднання користувачів в спільноти.

На відміну від кіберпростору інших країн, китайський віртуальний світ є дещо іншим. Насамперед це пов’язано з відокремленістю від світової мережі та міцною інтеграцією цензури в віртуальній мережі Піднебесної. Ні для кого не секрет що такі відомі нам світові гіганти як Google, Facebook, X, YouTube, Instagram, PayPal і т.д. мають свої китайські аналоги — Weibo, Duoyin, WeChat, Youke. Тим не менш це ніяк не завадило розвитку Інтернет-комунікації. Китайський Інтернет-сленг можна умовно поділити на певні види, наприклад:

1. Цифрові комбінації — унікальний вид комунікації притаманний китайським користувачам мережі Інтернет. Він характеризується використанням цифрових комбінації замість звичайних лексем. Через свою омонімічність, такі числові комбінації можуть замінювати собою цілі частини речення, що є дуже зручним у спілкуванні, оскільки дозволяє витратити менше часу на друкування. Наприклад: 五五五 (Wǔwǔwǔ) — цифрова комбінація, яка своїм звучанням нагадує звуки плачу, використовується для імітації суму та підкреслення драматичності ситуації.

2. Англomовні скорочення — такі скорочення користуються популярністю серед інтернет-користувачів через причину наявності англomовної клавіатури майже на всіх технічних пристроях. До того ж це дозволяє користувачам не витратити час на друкування цілої лексеми: 佩服 (Pèifú) - pf - захоплюватись, повага.

3. Лексика з семантичними змінами — це такі слова та вирази, які поза контекстом мають певне значення, проте з легкістю можуть мати певний метафоричний підтекст. Наприклад вираз 醉了 (Zuile) — прямий переклад цієї лексеми буде «напитись», «бути не тверезим». Проте, наприклад, в спільноті шанувальників гри «League of Legends» це слово може використовуватись у ситуаціях, коли команда чи гравець припустилась достатньо очевидної помилки.

Інтернет-комунікація з кожним днем досягає все більшого розвитку, саме тому вивчення теми Інтернет-сленгу є надзвичайно важливим завданням. Завдяки високому розвитку технологій, сленг відображає всі сучасні тенденції спілкування, розширює словниковий запас та емоційну забарвленість мови.

Список літератури:

1. Kemp S. Digital (2025): the world is ever more connected. *DataReportal — Global Digital Insights*. 05.02.2025. URL: <https://datareportal.com/reports/digital-2025-sub-section-ever-more-connected>.
2. Hotten, J. (1860). A dictionary of modern slang, cant, and vulgar words, used at the present day in the streets of London;. London, 1860. 472 с. URL: <https://archive.org/details/dictionaryofmode00hottiala/page/4/mode/1up>.
3. Микуланинець, К. (2020). Сленг та жаргон: особливості та доречність використання. «Молодий вчений». Вип. 3.
4. Руденко, М. (2020). РІЗНОВИДИ АРГО У ПРОЦЕСІ ЕВОЛЮЦІЙНОГО РОЗВИТКУ. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Т. 4. URL:
5. Кравченко, О. (2016). Роль мережі інтернет у формуванні молодіжного китайського сленгу. *Одеський лінгвістичний вісник*. №7. С. 207-210.

6. Makhachashvili R., Semenist I. (2021). Phenomenological paradigm of digital innovative logosphere modelling (based on innovations of the Chinese language). Нова філологія. Збірник наукових праць. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. № 85. Р. 173-180.

ЛЕКСИЧНІ, ГРАМАТИЧНІ ТА ЖАНРОВО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНИХ ЯПОНСЬКИХ ГАЗЕТНИХ СТАТЕЙ

Колосова Вероніка Вікторівна

*студентка 4 курсу кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов Київського
столичного університету імені Бориса Грінченка*

Комісаров Костянтин Юрійович

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри японської мови і перекладу
Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

У сучасному світі, де інформаційний обмін набув глобального масштабу, якість перекладу стала надзвичайно важливою (Глибідь, 2024, с. 245), особливо у сфері мас-медіа. Газетно-інформаційні тексти займають вагоме місце в суспільному житті, адже формують громадську думку, інформують та навіть впливають на політичні й соціальні процеси (Глибідь, 2024, с. 246). Перекладач, працюючи з такими текстами, має не лише добре знати мову, а й володіти стилістикою, жанровими особливостями та культурними кодами оригіналу (Глибідь, 2024, с. 247).

Японські мас-медіа пройшли складний шлях від перших друкованих листівок до сучасної високоякісної преси та цифрових платформ. У XX столітті Японія вийшла на провідні позиції у світі за кількістю газетних видань (Глибідь, 2024, с. 248). Наприклад, тираж щоденних газет перевищує 72 мільйони примірників, а за кількістю газет на душу населення Японія поступається лише Норвегії (Глибідь, 2024, с. 249). Такі видання, як Yomiuri Shimbun, Asahi Shimbun, Mainichi, Nikkei та Sankei, мають значний вплив на громадську думку й навіть міжнародну аудиторію завдяки англomовним версіям (Глибідь, 2024).

Попри активний розвиток телебачення й інтернету, японці й досі активно читають друковану пресу — в середньому 28–32 хвилини на день (Глибідь, 2024, с. 250). Близько 90% газет розповсюджуються за передплатою, а доставка організована через спеціалізовані агенції, що створює стабільну медіа-систему, засновану на довірі та постійній взаємодії з читачем (Глибідь, 2024, с. 251).

У цифрову епоху японські засоби масової інформації також швидко адаптуються: зростає популярність онлайн-версій газет, ведення блогів стало поширеним явищем серед громадських діячів, а інтерактивні платформи дозволяють користувачам отримувати інформацію миттєво (Глибідь, 2024, с. 252). У цьому контексті переклад відіграє нову роль — не лише інформативну, але й рекламну, культурну та навіть політичну (Глибідь, 2024, с. 253).

Переклад газетних текстів з японської мови супроводжується рядом викликів. По-перше, японська мова тяжіє до безособовості, що змушує перекладача інтерпретувати зміст залежно від контексту (Глибідь, 2024, с. 254). По-друге, японська реклама часто використовує гру слів, англіцизми та візуальні коди, які

важко передати іншою мовою без втрати стилістичної експресії. Наприклад, гасло «安さ爆発!» (буквально «вибух дешевизни») не має прямого відповідника в українській, тому перекладач повинен знайти яскравий, емоційний аналог (Глибідь, 2024, с. 255).

Окрім цього, важливу роль відіграє лексична трансформація — заміна, конкретизація, узагальнення чи вилучення елементів, які не мають прямого перекладу. Наприклад, англійське «Full light of day shone outside the window» передає зміст японського «窓の外はすっかり明るくなってきた» («Зовні зовсім розвиднілось»), але зміщує фокус із внутрішнього переживання на зовнішнє спостереження. Такі нюанси критично важливі у перекладі, адже вони формують тон, ритм і настрій тексту (Глибідь, 2024, с. 256).

Звукосимволізм, як-от ономатопеї на зразок きらきら (kirakira — блискуче, сяюче), вимагає особливої уваги при перекладі: вони не мають чіткого відповідника в інших мовах, тому необхідно враховувати ситуаційний контекст (Глибідь, 2024, с. 257). Так само частки, які виконують роль граматичних категорій у японській мові, у перекладі вимагають синтаксичного переосмислення (Глибідь, 2024, с. 258).

Ще один ключовий аспект — комунікативна та культурна компетенція перекладача. Вона дозволяє не просто перекладати слова, а передавати смисли, настрої, соціальні підтексти. Надмірна буквальність або, навпаки, вільна інтерпретація без урахування контексту можуть спотворити задум автора й викликати нерозуміння у читача (Глибідь, 2024, с. 259).

Отже, переклад японських газетно-інформаційних текстів — це не механічне відтворення змісту, а складний процес міжмовної й міжкультурної комунікації. Перекладач має виступати не лише як мовний посередник, а як інтерпретатор сенсів, гнучко використовуючи трансформації, адаптуючи стиль і зберігаючи автентичність повідомлення (Глибідь, 2024, с. 260). У цьому контексті важливими є не тільки знання мови, але й розуміння соціокультурного контексту, жанрових особливостей та потреб цільової аудиторії (Глибідь, 2024, с. 261).

Список літератури:

1. Андрусишин, Д. (2020). Теорія і практика перекладу: навчальний посібник. Львів: Видавництво ЛНУ.
2. Верба, С. (2019). Переклад газетно-інформаційних текстів: стилістичні та жанрові особливості. Київ: Наукова думка.
3. Кунина, А. (2021). Культурні особливості японської мови в контексті перекладу. Харків: Фоліо.
4. Hatim, B., & Mason, I. (1990). Discourse and the translator. London: Longman.
5. Katan, D. (2009). Translating cultures: An introduction for translators, interpreters and mediators (2nd ed.). Manchester: St. Jerome Publishing.
6. 佐々木, 敏 (Sasaki, S.) (2017). 新聞メディア論 [Theory of newspaper media]. 東京: 有斐閣.
7. Venuti, L. (1995). The translator's invisibility: A history of translation. London: Routledge.
8. Руденко, А. (2022). Японська мова і культура: посібник для перекладачів. Київ: ВЦ «Академія».

ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛЮВАННЯ КИТАЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО СИНХРОННОГО ПЕРЕКЛАДУ (НА МАТЕРІАЛІ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ)

Криштомполь Анна Володимирівна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Ільницька Марія Борисівна

*викладач кафедри китайської мови і перекладу Київського столичного
університету імені Бориса Грінченка*

У сучасному глобалізованому світі, де міжкультурна комунікація стала щоденним явищем, роль перекладача зростає в геометричній прогресії. Особливої ваги набуває синхронний переклад — форма усного перекладу, яка вимагає не лише глибокого знання мов, а й блискавичної реакції, аналітичного мислення, стресостійкості та здатності до швидкої адаптації до мовних і культурних контекстів.

Синхронний переклад між китайською та українською мовами є складним і багатовимірним завданням, зумовленим відмінностями у граматичній структурі, фонетичних системах, синтаксисі, а також культурно-мовною специфікою. На відміну від європейських мов, китайська не має флексивної системи, базується на тональності та використовує принципи логографічного письма, що вимагає від перекладача не лише володіння мовною нормою, а й високого рівня контекстуального мислення.

Актуальність обраної теми зумовлена зростанням контактів між Україною та Китайською Народною Республікою у політичній, економічній, науковій та культурній сферах, що породжує потребу в якісному перекладі, зокрема синхронному. Водночас наукова розробка цієї проблематики в українському перекладознавстві є недостатньою, особливо щодо китайсько-української мовної пари. Актуальність теми зумовлена зростанням міжнародного співробітництва з Китаєм та потребою фахівців, які здатні оперативно і точно передавати зміст повідомлення з урахуванням не лише мовних, а й культурних особливостей. Саме тому в роботі розглянуті як технічні, так і лінгвокультурні аспекти синхронного перекладу.

У своїй роботі ми розглянули конкретні приклади впливу на процес перекладу:

□ **Китайської метафорики;**

Так, наприклад, вираз 水滴石穿 shuǐ dī shí chuān — дослівно перекладається як «краплі води прорізають камінь» — потребує контекстуального осмислення та передачі сенсу шляхом використання українських відповідників або ж розширеного пояснення ідеї наполегливості. Запропонована адаптація «Маленькі зусилля, але стабільні, приносять великі результати.»

□ **Китайських фразеологізмів;**

一箭双雕 yǐ jiàn shuāng diāo дослівний переклад: «одним стрілою вбити двох соколів» і адаптація українською: «вбити двох зайців одним пострілом»

□ **Китайських культурних кодів.**

Зокрема, йшлося про значення символів та чисел у китайській культурі, зокрема символу " 龍 " (дракон), який асоціюється з могутністю, удачею, імператорською владою. На прикладі цього поняття було розглянуто виклики, які постають перед перекладачем, коли аналогічні образи у мові перекладу мають протилежне або нейтральне значення. А також особливу роль числа 4 у китайській культурі, що теж може впливати на хід перекладацької роботи.

Наведені приклади демонструють, наскільки важливим є володіння не лише мовою, але й культурним багажем, який стоїть за нею і вправною адаптацією цільової мови (Клюфінська, 2023).

Окрема увага була приділена аспектам перекладу з китайської мови, пов'язаним із відсутністю граматичних категорій роду, числа, часу, а також артиклів, що звичні для європейських мов. Було висвітлено, як ці особливості ускладнюють процес передачі змісту під час синхронного перекладу, та які стратегії використовують фахові перекладачі для збереження точності мовлення. Важливу частину дослідження становив аналіз культурних реалій та специфіки китайської лінгвістичної картини світу. Це все ті самі згадані приклади з метафорами, фразеологізмами та культурними кодами (Мірам, 2003).

Окремо було проаналізовано труднощі у перекладі речень, де значення залежить від порядку слів. Наприклад:

Людина дзвонить мені. / Мені дзвонить **людина**.

人给我打电话。

Я дзвоню **людині**. / **Людині** дзвоню я.

我给人打电话。

Наведені приклади китайських конструкцій у яких навіть мінімальні зміни послідовності елементів можуть призвести до суттєвих змін у змісті, а також порівняла їх з прикладами індоєвропейських мов.

Увагу також приділено синхронному перекладу політичних промов, оскільки саме цей тип дискурсу відіграє важливу роль коли йдеться про міжнародне спілкування (Статікова, 2023). Такий переклад потребує: володіння мовними засобами, глибокого розуміння риторичних, культурних і прагматичних особливостей обох мов і миттєвої реакції.

Посилаючись на публікації в офіційному партійному журналі “Цюши” (“求是”) були розглянуті наступні терміни.

1. “人民民主专政” “демократична диктатура народу” — ключове поняття марксистсько-ленінської політичної теорії, адаптоване КПК.

2. “一带一路” yīdài yīlù — міжнародна стратегія, ініційована Китаєм в 2013 році, яка передбачає розвиток торгових і інфраструктурних зв'язків між країнами Азії, Європи та Африки через будівництво та модернізацію транспорту (залізниць, доріг, морських портів) та інших логістичних об'єктів.

3. “大国崛起” dàguó juéqǐ, що в дослівному перекладі означає “велика країна піднімається”, часто використовується для позначення відродження національної величч, особливо в контексті економічного та політичного розвитку Китаю. У цьому випадку еквівалентом, який передає цю ідею в українському контексті і не втрачає значення буде “становлення великої держави” або “піднесення великої держави”.

Китайська та українська мови мають суттєві відмінності в побудові речень, системі логіки викладу, а також у стилі політичного мовлення. Зокрема, китайський політичний дискурс характеризується високим ступенем абстракції, метафоричністю, повторюваністю конструкцій і особливою структурою фраз, де ключова інформація може з’являтися в кінці речення. Це створює певні труднощі для синхронного перекладача, який змушений швидко адаптуватися до іншого типу мислення та мовної організації.

Український політичний дискурс, навпаки, більш прямий, з чіткою логікою аргументації та жорсткішою структурою викладу. Відповідно, синхронний перекладач має знайти баланс між збереженням точності висловлювання та необхідністю адаптації стилістичних особливостей, щоб зробити промову зрозумілою для слухачів без спотворення змісту, що створює реальні виклики у сфері синхронного перекладу політичного дискурсу (Нагорна, 2005).

У підсумку, було наголошено на необхідності подальшого дослідження теми синхронного перекладу з китайської мови з урахуванням лінгвістичних і культурологічних аспектів.

Викладена інформація курсової роботи підтверджує актуальність та перспективність обраного напрямку для подальших наукових досліджень і професійного вдосконалення.

Список літератури:

1. Журба, К. (2022). Лексичні трансформації в перекладі правових документів з китайської мови. *Міжнародна науково-практична відеоконференція «Ad orbem per linguas. До світу через мови»*. Київ: КНЛУ.
2. Ісаєва, Н. С. (2000). Компаративістика в Китаї: Лу Сін. *Вісник Київського університету. Східні мови та літератури*. Вип. 3. С. 11–17.
3. Калішук, Д. (2006). Лінгвокультурні особливості перекладу політичного дискурсу. *Вісник Сумського державного університету*. Т. 1, № 11 (95). С. 153–159.
4. Кірносова, Н. (2007). Система трансформацій в українському та китайському перекладознавстві. *Китайська цивілізація: традиції та сучасність*.
5. Клименко, І. (2009). Теоретичні засади лінгвістичного аналізу політичного дискурсу. *Лінгвістичні студії*. Вип. 19. С. 182–186.
7. Кочерган, М. (2010). Загальне мовознавство. Київ: Академія. С. 297–330.
9. Мірам, Г., Дайнеко, В. (2003). Основи перекладу: курс лекцій з теорії та практики перекладу для факультетів та інститутів міжнародних відносин. Київ: Ельга, Ніка-Центр. 240 с.
10. Клюфінська, І. (2023). Стратегії та методи підготовки майбутніх перекладачів // *Закарпатські філологічні студії*. Т. 2, вип. 27. С. 155–160.
11. Qu Y., Li S. (2006). Chinese Collocation Errors Made by College Students and their Remedial Instruction. *Chinese Teaching in the World*. Vol. 20, no. 2. P. 204–214.
12. Ren, L. (2007). Lexical Collocations and their Implications for Vocabulary Teaching // *International Education Studies*. Vol. 1, no. 4. P. 17–20.

МЕТАФОРА ЯК СПОСІБ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ «ВІЙНА» У СУЧАСНОМУ КИТАЙСЬКОМОВНОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Крячко Карина Олегівна

студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу

Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Цимбал Світлана Віталіївна

к. філ. н., доцент кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов

Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Концепт є складним та багатогранним поняттям, яке об'єднує певні смисли, містить уявлення про предмет, зумовлені культурними, історичними чинниками і виступає важливим елементом мовної картини світу, оскільки відображає культуру певного народу та його уявлення про світ, що передаються мовою.

Концепт «війна» у наш час виходить за межі традиційного розуміння цього явища як суто військового, оскільки має вплив на усі сфери людського життя, тому особливого значення набуває його висвітлення в публіцистичному дискурсі, котрий «являє собою віддалену форму комунікативної діяльності, що має інституційний та когнітивний характер, де ключовими суб'єктами виступають представники ЗМІ та їх аудиторія» (Смоляна, 2015). Він також слугує інструментом впливу на громадську думку та інформує щодо актуальних подій у країні та за її межами. Таким чином, необхідним постає вивчення концепту в іншомовних текстах, а також в процесі перекладу. У перекладознавстві дослідження концептів зосереджується на способах їхньої вербалізації та вивченні когнітивних ознак (Шевченко, 2021).

Такі інтернет-видання, як «搜狐», «网易», а також відома платформа «百度» привернули нашу увагу, оскільки резпрезентують сучасний китайськомовний публіцистичний дискурс, відображаючи суспільні погляди та позицію Китаю щодо світових конфліктів, що й робить дані джерела цінними для нашого аналізу концепту «війна». Ми виявили, що одним із способів вербалізації є використання метафор, тобто слів чи виразів, що набувають нового значення, вказуючи на інший предмет або явище через схожість ознак, якостей чи схожості вражень від них (Загнітко, 2020). Вони часто дають змогу виразити складні та абстрактні ідеї через образи, які будуть сприйматись легше аудиторією та забезпечувати краще розуміння такого складного явища, як війна.

Найчастіше метафори використовуються для опису військових дій та їх наслідків, наприклад 浸染着硝烟与血泪 — *просякнутий димом та кров'ю*, що вказує на нестерпні страждання, які війна приносить на мирну землю; 如同一把利刃, 刺入乌克兰的肌体 — *мов гостре лезо, що пронизує тіло України*, в якому країна сприймається як живий організм, а війна — лезо, що завдає важких поранень, таким чином, зображаючи війну як агресивне та жорстоке явище, що дозволяє викликати відчуття емпатії, співчуття та навіть обурення у читачів. Війна є неконтрольованим явищем, і чудовим прикладом вербалізації досліджуваного концепту постає метафора полум'я на свічці, що може згаснути

будь-якої миті, і так само перебіг війни може різко змінитись, призвести до жахливих наслідків: 乌克兰的命运, 像风中飘摇的烛火。 – *Доля України, мов полум'я свічки, що тремтить від вітру.*

Однією з характерних рис китайської публіцистики є заміна прямих назв держав на їхні метафоричні образи, до прикладу у контексті втрат російської армії та наступів з боку України, китайські ЗМІ не бояться вживати метафори для підкреслення слабкості Росії, серед яких є 猛虎失去了利爪和牙齿 — *жорстокий тигр втратив свої кігті та зуби*, вказуючи на те, що Росія втратила свою силу і 周围的豺狼都想要上去挠一把 — *шакали навколо, які хочуть роздерти* — символізує інші держави, що намагаються скористатись слабкістю країни-агресора. На тлі перемовин між Росією та Україною, у китайських медіа Україна постає як слабка, беззахисна жертва, яку покинули власні союзники, тому часто вживається така метафора, як 乌克兰成了任人宰割的羔羊 — *Україна стала ягням на заріз.*

Завершуючи дослідження метафор у китайській публіцистиці, ми виявили, що війна часто уподібнюється до гри, оскільки політики ведуть боротьбу, планують стратегії та ризикуючи, атакують своїх опонентів, тому можемо стверджувати, що гра також виступає метафорою для опису даних дій. До прикладу, 尿炕 [niàokàng] — дитяча гра, у якій палицю встромляють у невелику грудку піску, по черзі відгрибають його частину, намагаючись не дати паличці впасти. Кожен наступний хід наближає падіння палички. Той, хто спричинить її падіння — програє. Китайські ЗМІ в умовах російсько-української війни застосовують дану метафору для зображення того факту, що те, чим займаються інші країни — є грою няокан, де Україна постає палицею, а інші держави — дітьми, які відбирають її ресурси.

Отже, ми можемо зробити висновок, що у китайському публіцистичному дискурсі метафори виступають важливим інструментом вербалізації концепту «війна», оскільки допомагають зобразити це складне поняття у вигляді зрозумілих для аудиторії образів. Окрім цього, проаналізовані метафори використовуються з метою впливу на думку суспільства, можуть викликати певну емоційну реакцію у читачів, а відтак, сформулювати уявлення щодо концепту «війна» у їхній свідомості.

Список літератури:

1. Загнітко, А. (2020). *Сучасний лінгвістичний словник*. Вінниця: Твори, (920), 413.
2. Смоляна, Т. (2015). *Комунікативні стратегії й тактики, реалізовані максимами ІВ Гете в публіцистичному дискурсі*. Одеський лінгвістичний вісник, (6 (2)), 89-93.
3. Шевченко, О. (2021). *Поняття концепту у сучасній перекладознавчій парадигмі*. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету, № 48, 128–131.
4. Ремінна, Д., Семеніст, І. (2023). *Стилістичні особливості китаємовного дискурсу на матеріалі виступів Ху Цзіньтао та Сі Цзіньпіна. І Всеукраїнський форум молодих сходознавців [Електронне видання]: Матеріали доповідей І Всеукраїнського форуму молодих сходознавців, 23–24 травня 2023 р. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2023. С. 161-162.*

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЛЕКСИКИ МОЛОДІЖНИХ ЧАТІВ, ВИКОРИСТАННЯ СЛЕНГІВ ТА АНГЛІЦИЗМІВ У КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Коврига Марія Дмитрівна

студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу

Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Ільницька Марія Борисівна

викладач кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов

Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Актуальність теми. У сучасному глобалізованому світі молодіжний сленг є не лише способом самовираження, а й важливим культурним маркером покоління. Особливо динамічним є молодіжний сленг у Китаї, де поєднання цифрових технологій, соціальних мереж, ієрогліфічної системи письма та багатовікової культури створює унікальний мовний феномен. Переклад такого сленгу українською мовою є складним завданням, яке вимагає міжкультурної компетентності, креативного мислення та чутливості до мовного контексту.

Мета і завдання дослідження. Метою нашої наукової роботи є аналіз молодіжного сленгу китайської мови та визначення найбільш ефективних способів його перекладу на українську мову. Серед основних завдань курсової роботи:

- Визначити особливості творення китайського сленгу;
- Розподілити сленгову лексику за тематичними групами;
- Запропонувати методи перекладу з урахуванням культурних та мовних особливостей;
- Навести приклади креативного перекладу та адаптації.

Теоретична база. У процесі дослідження було враховано сучасні підходи до перекладу: дослівний, адаптивний, пояснювальний і креативний. Кожен з них може застосовуватись залежно від контексту, структури фрази та її культурної навантаженості. Під час аналізу сленгових виразів ми також спиралися на праці лінгвістів, що вивчають специфіку китайської неформальної лексики, а також дослідження, присвячені міжмовній адаптації, а саме роботи: Одарки Кравченко, Роль мережі Інтернет у формуванні молодіжного китайського сленгу, Функціонування аббревіатур в китайськомовній інтернет-комунікації, Цифровий знак як складник комунікативного процесу китайськомовного сегмента Інтернет-мережі; (Yahui, 2024, с. 30).

Основні результати.

1. Класифікація сленгу. У роботі було виділено кілька груп китайського сленгу:

- Фонетичні скорочення: 666 (lǐùlǐùlǐù — означає “круто” або “респект”), 520 (я тебе люблю) (Кравченко, 2017, с.30);
- Сленг соціальних мереж: 点赞 (diǎnzàn — лайкати), 追剧 (zhuī jù — дивитися серіал) (Chen, 2023, с.16);
- Кальки з англійської: 粉丝 (fěnsī — фанати), 布丁 (bùdīng — пудинг) (Турмис, 2021, с. 235) (Есенова, 2022, с.140);

2. Вирази з образним значенням: 吃瓜 (chī guā — “бути стороннім спостерігачем”), 喝醋 (hē cù — ревнувати).

3. **Контекстуальне значення.** Під час аналізу було виявлено, що розуміння значення деяких слів, наприклад, “酷” (kù), залежить від контексту. У реченні “酷” може означати “прохолодний” або ж “стильний” — залежно від контексту.

Перекладацькі стратегії. Було проаналізовано декілька підходів до перекладу:

- **Креативний переклад.** Наприклад, 吃瓜 можна перекласти англійською як “eat popcorn and see the show” або українською “хліб і видовища”, що передає значення пасивного спостерігання за драмою.
- **Адаптація.** Вираз 喝醋, що дослівно означає “пити оцет”, адаптується як “ревнувати” з поясненням — особливо якщо візуальний контекст передає жартівливий настрій.
- **Дослівний переклад із коментарем.** Це підхід до виразів, які не мають безпосередніх відповідників, але можуть бути зрозумілі українському читачеві (наприклад, 消化压力 — “перетравлювати стрес”).

4. **Сфера вживання.** У роботі також розглянуто приклади використання сленгу. (Турмис, 2021, с. 232) В рекламі активно використовуються для залучення уваги молодіжної аудиторії.

Висновки. Переклад китайського сленгу є складним, але надзвичайно цікавим процесом. Він вимагає не тільки знання мови, але й глибокого занурення у культуру, розуміння поколіннєвих кодів та мовної гри. Креативний підхід до перекладу сленгу дозволяє адаптувати значення до українського культурного простору, не втрачаючи при цьому духу оригіналу. Такі переклади можуть успішно використовуватись у літературі, кіно, субтитрах, блогах, освітніх і рекламних проєктах.

Список літератури:

1. Турмис, О. (2021). Англійські запозичення в китайській мові: особливості функціонування. *Китаєзнавчі дослідження*. Вип. 1. С. 229–241.
2. Кравченко, О. (2016). Роль мережі Інтернет у формуванні молодіжного китайського сленгу. *Одеський лінгвістичний вісник*. Вип. 7. С. 207–210.
3. Пилипей, Ю. (2018). Сленг, етапи його розвитку та місце в сучасному світі. Науковий вісник *Міжнародного гуманітарного університету*. Сер. : Філологія. № 36, т. 1.
4. Ордіна, Л. (2022). Молодіжна субкультура як соціокультурний феномен: сутність, структура, функції. *Вісник КНУКіМ*. Серія: Мистецтвознавство.
5. Максимець, В. (2023). Використання китайських сленгізмів (数字密码) у сучасному інтернет-просторі. *Всеукраїнська дистанційно науково-методична конференція з міжнародною участю*. Вип. 7. С. 36–37.
6. Huang, L. (2010). Language and identity in the digital age: The evolution of youth slang in China. Cambridge: Cambridge University Press, 2020.
7. Демецька, В. (2010). Репродуктивний переклад vs адаптивний переклад. *Вісник Дніпропетровського університету*. Серія : Мовознавство. Т. 18, вип. 16. С. 97-103.

8. Кравченко, О. (2017). Функціональний ресурс числових знаків у китайській інтернет-комунікації. *Одеський лінгвістичний вісник*. Вип. 9. С. 215–218.
9. Кравченко О. (2016). Семантична трансформація китайських лінгвокультурних констант та порушення норм китайської літературної мови в Інтернет-тестах. *Молодий вчений*. № 8. С. 289-294.
10. Dalte, O. (2020). Lettered Words in Modern Chinese Language: Peculiarities and Prevalence Rate. *Kitaëznavčì doslìdžennâ*. 2020. No. 1. P. 89–98.
11. Kong, Y. (2014). The Study of English and Chinese Numerical Idioms and Their Translation. *Journal of Language Teaching and Research*. Vol. 5, No. 2. P. 446–451.

РЕДУКЦІЯ ГОЛОСНИХ У СУЧАСНІЙ ЯПОНСЬКІЙ МОВІ: ФОНЕТИЧНИЙ ТА ПРОСОДИЧНИЙ АСПЕКТИ

Комісаров Костянтин Юрійович

завідувач кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка

Городиська Ольга Аліківна

викладач кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка

Редукція голосних — це явище, характерне для багатьох мов світу, яке полягає в зниженні чіткості вимови голосних, що часто призводить до їх ослаблення або повного зникнення у вимові. У японській мові, що традиційно вважається «прозорою» у фонетичному плані через відносно просту вокальну систему, редукція голосних усе частіше привертає увагу дослідників, особливо у контексті неформального мовлення. Актуальність дослідження зумовлена як загальним інтересом до редукції як універсального лінгвістичного процесу, так і прагненням точніше описати специфіку сучасної японської фонетики.

1. Фонетичні особливості редукції

Найчастіше редукції піддаються голосні /i/ та /u/, особливо в таких умовах:

● Між глухими приголосними «k», «s», «sh», «t», «ts», «ch», «f» та «p»::

くさ (*kusa*) → [ksa], しかく (*shikaku*) → [shkaku] .

ふく (*fuku*) → [fku]. です (*desu*) → [des], ます (*masu*) → [mas] або [ms].

したいです (*shitai desu*) → [ʃitaides] → [ʃtaides].

● У постацентних позиціях:

Після тонального піку інтонаційної одиниці спостерігається тенденція до ослаблення або елізії ненаголошених голосних (Venditti, 2005).

もつ (*motsu*) → [mots] .

もしもし (*moshimoshi*) → [moshimosh] .

おはようございます (*ohayou gozaimasu*) → [ohayō gozaimas],

いいですね (*ii desu ne*) → [ii des ne] або [ii ds ne].

- **У швидкому мовленні або в розмовних кліше:**

Типово для повсякденного мовлення, особливо серед молоді, наприклад,

している (*shite iru*) → [sh'teru],

行っています (*itte imasu*) → [ittermas],

食べています (*tabete imasu*) → [tabetemas].

Звуки /u/ та /i/ з високою артикуляцією легко зникають у швидкому темпі мовлення, зокрема після глухих приголосних, що узгоджується з принципом зменшення артикуляційного навантаження (Tsujimura, 2013).

- **У граматичних закінченнях:**

У таких словоформах редукція є очікуваною:

見てください (*misete kudasai*) → [mis'te kudasai],

お願いします (*onagai shimasu*) → [onagai sh'mas].

Ці скорочення не лише полегшують вимову, але й підкреслюють природність розмови.

Редукція має різну ступінь реалізації — від незначного зниження інтенсивності голосного до його повного випадіння.

2. Просодичні аспекти

Редукція голосних тісно пов'язана з акцентною структурою японської мови. У японській фразі важливу роль відіграє висотно-тоновий акцент, і редукція частіше виникає у постакцентних та просодично слабких позиціях. Дослідження Vance (2008) показують, що в таких позиціях зникнення голосного не порушує інтонаційну модель речення.

Крім того, в неформальному мовленні спостерігається тенденція до компресії складів, де редукція голосних є одним із механізмів економії артикуляції та підвищення темпу мовлення (Maekawa, 2010).

Редукція голосних не лише є результатом фонетичних процесів, а й виконує комунікативну функцію — вона часто використовується як засіб стилістичного зниження, що сигналізує про неформальність, спонтанність або навіть близькість між співрозмовниками. Наприклад, у молодіжному мовленні або теледрамах редуковані форми є маркером живого, автентичного мовлення (Ogura, 2013).

Редукція голосних у сучасній японській мові — це не випадкове явище, а системний фонетико-просодичний процес, тісно пов'язаний із структурою мовлення, типом комунікативної ситуації та ритмом фрази. У японській мові це явище спостерігається насамперед у неформальному усному мовленні, особливо в позиціях між приголосними або в ненаголошених складах. Японська, попри свою відносну голосну стабільність у письмовій формі, у розмовному мовленні демонструє системні зміни, пов'язані з артикуляційною економією та просодичними особливостями. Вивчення явища редукції дозволяє глибше зрозуміти як фонетичну організацію японської мови, так і механізми мовної економії в динаміці живого спілкування. Ці процеси мають безпосереднє значення для розуміння природної мови, навчання японської як іноземної та аналізу розмовного дискурсу.

Список літератури

1. Venditti, J. (2005). The J-ToBI model of Japanese intonation. In *Prosodic Typology* (Jun, S.-A., Ed.). Oxford University Press.
2. Tsujimura, N. (2013). *An Introduction to Japanese Linguistics* (3rd ed.). Wiley-Blackwell.
3. Vance, T. J. (2008). *The Sounds of Japanese*. Cambridge University Press.
4. Maekawa, K. (2010). Production and perception of utterance-final lengthening in spontaneous Japanese. *Speech Prosody 2010*.
5. Ogura, M. (2013). *Contemporary Japanese Phonetics: Spoken Language in Media*. Tokyo: Hitsuji Shobo.

МОТИВАЦІЙНА СТРУКТУРА КИТАЙСЬКОМОВНИХ ЗНАКІВ У ЛІНГВІСТИЧНОМУ ЛАНДШАФТІ УКРАЇНСЬКИХ МІСТ

Лахно Ольга Юрійівна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу факультету східних мов Київського
столичного університету імені Бориса Грінченка*

Цимбал Світлана Віталіївна

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри китайської мови і перекладу Факультету
східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Лінгвістичний ландшафт сучасного міста — це сукупність письмових знаків у публічному просторі, які відображають мовну політику, соціокультурну динаміку та багатомовність конкретного регіону. У містах України дедалі частіше з'являються китайськомовні знаки — ергоніми та написи на різних поверхнях, що сигналізують про зростаючу присутність китайської мови у публічному дискурсі. Це пов'язано з активізацією українсько-китайських економічних, освітніх та культурних зв'язків.

Окрему наукову цінність становить вивчення мотиваційної структури знаків. Під мотивацією розуміємо зв'язок між формою найменування та його змістом — тобто причини, які зумовлюють вибір тієї чи іншої номінації. Як зазначає О. Белей, добір мотивуючої ознаки залежить насамперед від суб'єктивної оцінки номінатора (Белей, 2010).

Класифікуючи ергоніми відповідно до особливостей мотиваційної структури, М. Торчинський виділив дванадцять типів (Торчинський, 2008). У китайськомовному сегменті лінгвістичного ландшафту українських міст виявлено десять з них. Зазначену класифікацію також було адаптовано задля виділення класифікації настінних написів.

Розглянемо спільні типи мотиваційної структури для ергонімів та написів на поверхнях.

1. Сутнісна мотивація (мовні знаки пов'язані з функціями, які повинен виконувати денотат, або його ідентичністю): «*中华人民共和国大使馆 / Посольство Китайської Народної Республіки*», «*国机集团 SINOMACH 中国成套乌克兰有限公司 «ССЕС-UKRAINE» Limited liability company Товариство з обмеженою відповідальністю «ССЕС-УКРАЇНА*», «*Cha guan 茶馆 чайна*» —

ергоніми; «**鷄肉**» («курятина»), «**芒果**» («манго»), «*Dimsum menu, 點心茶室*», «**辣味的食物**» («гостра їжа») — написи.

2. Локативна мотивація (вказівка на просторове розміщення або географічне походження): «КАФЕ “ХАН ЮУАН” 航院饭店» (*航院* — авіаційна академія, заклад знаходиться на території НАУ), «*China Town / 唐人街*» — ергоніми; «**中国械制造**» («зроблено в Китаї») — написи.

3. Квалітативна мотивація (характеристика якості, зовнішніх або внутрішніх ознак): «*Hao chi*» («смачний»), «*China delicacy / Gourmet food / 美食*» («вишукана їжа») — ергоніми; «**很好吃**» («Дуже смачно»), «**哇哦**» («вау»), «**爽朗**» («жвавий, відкритий») — написи.

4. Символічна мотивація (конотації, які перетворюють назву на символ): «**金龍**» («золотий дракон»), «**凤凰**» («фенікс»), «**Bā 8**» — ергоніми; «**囍**» («подвійне щастя»), «**福**» («щастя») — написи.

5. Комбінована мотивація (поєднання двох або більше типів мотивації): назва «**功夫奶茶 Kungfu milk tea**» містить одночасно компоненти з сутнісною (奶茶 «молочний чай») та символічною мотиваціями (功夫 Кунг фу — термін на позначення китайських бойових видів мистецтва); напис «**生意興隆/ 真材实料, 好味道!**» поєднує компоненти з апотропейною («Бізнес процвітає») та сутнісною мотиваціями («Натуральні інгредієнти, чудовий смак!»).

6. Невідома мотивація, наприклад: «**家常菜馆 MAO**», «**福林軒/Voline House**» — ергонім; «**好在你都懂了, 就不要多介绍**» («Добре те, що ви все про це знаєте, тож вам не потрібно про це розповідати») — напис.

Серед типів, властивих тільки ергонімам, зафіксовано:

4. Асоціативні власні назви, що виникають за аналогією до інших назв: «**筷子餐厅 Китайська кухня**», «**NI HAO Chinese food**».

5. Патронімічні ергоніми, утворені від імені або прізвища людини, до якої власник хоче апелювати: «**叔叔 Дядечко Чао**».

Специфічними для написів є такі типи мотивації:

6. Апотропейні, що містять побажання або привітання: «**新年快乐 - 金玉满堂**» («З Новим Роком» - «Будинок - повна чаша, багатство і розкіш світло»), «**事事皆顺心**» («Нехай у всьому буде удача»), «**好便健康**» («Доброго здоров'я»).

7. Ситуативна мотивація. Напис «**安門神将**» («Охоронці дверей») можна зрозуміти лише в контексті з малюнком, який зображає чоловіків у китайським театральних костюмах, що і є охоронцями дверей.

Отже, мотиваційна структура китайськомовних знаків у лінгвістичному ландшафті українських міст є багатовимірною і динамічною. Китайськомовні знаки функціонують як своєрідні маркери китайської присутності в просторі українських міст, виконуючи не лише інформативну, а й символічну, ідентифікаційну та культурно-посередницьку функції.

Список літератури:

1. Белей, Л. (2010). Соціолінгвістичне висвітлення терміна «мовний ландшафт». *Науковий вісник Ужгородського ун-ту. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. Ужгород: Говерла, 23, 36–40.
2. Торчинський, М. (2008). Структура онімного простору української мови. Хмельницький: Авіст.

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ У ПЕРЕКЛАДІ ГЕОГРАФІЧНИХ НАЗВ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Литвинова Марія Віталіївна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультет східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Попова Марія Дмитрівна

*викладач кафедри китайської мови і перекладу
Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Переклад географічних назв є надзвичайно важливим аспектом перекладознавства, який охоплює не лише мовні, а й культурні, історичні та соціальні аспекти. Географічні назви виконують не лише номінативну функцію, а й відображають глибоко вкорінені культурні та мовні особливості конкретного народу (Zhang, 2021, с. 42). У китайській мові топоніми тісно пов'язані з традиціями, релігією, символізмом та історичним досвідом країни. Відтак, перекладач має враховувати не лише лінгвістичний, а й культурний контекст, що стоїть за назвою.

Китайські топоніми мають аналітичну структуру та часто складаються з двох морфем, перша з яких — власна назва, друга — категорія об'єкта (місто, річка, гора тощо).

Типовими компонентами є :

山 shān — «гора»

河 hé — «річка»

湖 hú — «озеро»

北/南/东/西 běi/nán/dōng/xī — сторони світу

Наприклад,

北京 (Běijīng) — «північна столиця», де 北 (північ) і 京 (столиця). Транскрипція "Пекін" передає звучання відповідно до старішої системи Wade-Giles, однак міжнародно поширена форма — Beijing.

山东 (Shāndōng) — «гора на сході». Тут 山 (гора) і 东 (схід). Застосовується змішаний метод — транскрипція і калькування.

Переклад китайських топонімів базується на поєднанні культурологічних та лінгвістичних підходів. Залежно від контексту, можуть застосовуватись наступні методи:

Калькування (дослівний переклад) — передбачає дослівний переклад кожної морфеми. Наприклад, 青島, (Qīngdǎo) має дослівний переклад, як «Green Island» (Зелений острів), це добре відображає природу міста, яке відоме своїми

мальовничими пейзажами та морськими курортами. Цей переклад передає природну красу місцевості і є зрозумілим для англомовного читача.

Транскрипція — передає звучання китайських географічних назв на інші мови за допомогою латиниці або ж іншого алфавіту.

Наприклад, 广州, (Guǎngzhōu) — в англійській мові транскрибується як «Guangzhou» через пінйїнь, українською ж транскрибується «Гуанчжоу», що дає змогу точно передати фонетичне звучання.

Експлікативний переклад — передбачає пояснення або тлумачення смислу топоніма.

Наприклад, 龙骨岛, (Lónggǔ Dǎo) — англійською перекладається, як «Dragon Bone Island», українською — острів Драконячої Кістки. Цей острів отримав таку назву саме через свою асоціацію з драконячими кістками, що є частиною китайської міфології.

Адаптація — застосовується, коли необхідно підлаштувати назву під мовні норми цільової аудиторії.

Наприклад, 香港, (Xiānggǎng) — адаптована назва англійською Hong Kong, та українською — Гонконг. У цьому випадку перекладачі застосували спрощення назви для легшого міжнародного використання, при цьому зберігаючи загальний звук і сутність топоніма.

Правильний вибір методу напряму залежить від функції топоніма у тексті та культурної компетенції цільової аудиторії.

Як зазначає перекладознавець С. Баснетт, «адаптація власних назв — це процес культурної інтеграції через мову» (Bassnett, 2002).

Особливу складність становлять урбаністичні назви, що поєднують історико-культурні, географічні та політичні аспекти. Часто такі назви мають символічний зміст, як-от 南京 (Нанкін, «південна столиця»), 西安 (Сіань, «спокій на заході»), або 重庆 (Чунцін, «подвійне святкування»).

У міжнародному просторі здебільшого використовуються латинізовані транскрипції пінйїнь (наприклад, Wuhan, Xi'an), у той час як в україномовному середовищі іноді зберігаються адаптовані назви, що мають історичне походження — Нанкін, Пекін.

Переклад географічних назв з китайської мови — це не просто мовний акт, а складна лінгвокультурологічна процедура, що потребує глибокого розуміння змісту, символіки та історії назви. Використання таких методів як транскрипція, калькування, експлікація та адаптація дозволяє відтворити і звучання, і значення топоніма у перекладі. Як підкреслює О. Степанов, «перекладач повинен бачити не лише текст, але й культурний світ, який за ним стоїть» (Степанов, 2001, с. 82). Такий підхід дозволяє забезпечити точність і глибину міжкультурної комунікації.

Список літератури:

1. Zhang, Y. (2021). *Chinese Toponymy and Cultural Identity*. Beijing University Press. P. 42.
2. Степанов, О. (2001). *Теорія і практика перекладу*. Харків: Фоліо. С. 82.
3. Bassnett, S. (2002). *Translation Studies*. London: Routledge. P. 47, 105.

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ У КИТАЙСЬКОМУ ТА УКРАЇНСЬКОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ

Мельник Юлія Олексіївна

студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу факультету східних мов

Кравченко Одарка Олександрівна

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри китайської мови і перекладу

Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Кримінальне право є не лише юридичним, але й соціальним та політичним явищем. Його тлумачення вимагає врахування багатьох вимірів: лінгвістичного, логічного, політичного та соціального. Як зазначає Ван Чженсюнь, юридична мова є проміжною між штучною та природною мовами (王政勋, 2022). Вона має бути зрозумілою для громадян і водночас відповідати специфічним вимогам права. Це дозволяє праву адаптуватися до змін у суспільстві, залишаючись ефективним інструментом регулювання соціальних відносин.

Однією з характерних рис юридичної мови та її текстів є складна та унікальна юридична лексика. У правовій мові, що використовується в Китаї сьогодні, можна виділити низку термінологічних особливостей. До таких особливостей належать юридичні технічні терміни, концептуальні питання та використання, пов'язані з правовими інститутами та галузями права; характеристики юридичних термінів як частини спеціальної мови з точки зору звичайних та юридичних значень, а також юридичних синонімів; юридичних перформативів; розмитість та невизначеність значень слів, що використовуються в праві, які будуть коротко розглянуті далі (Cao, D. 2007; Cao, D 2023).

Отже, правова мова Китаю має свої особливості, які відображаються в термінах та їх використанні в юридичних текстах. Наступним кроком буде аналіз конкретних термінів китайського законодавства, зокрема Кримінального кодексу КНР, що дозволить порівняти їх з українськими еквівалентами та з'ясувати вплив на правове застосування норм.

Одним із показових прикладів термінологічної різниці є китайський термін 教唆犯 (jiàosuō fàn), який буквально перекладається як *підбурювач до злочину*. Компонент 教唆 (jiàosuō) означає «схиляти», «спонукати до вчинку», а 犯 (fàn) — «злочинець». Уже на рівні структури цей термін трактує підбурювача як повноцінного правопорушника, а не просто як допоміжну фігуру. Якщо в українському праві увага зосереджена на процесі впливу (погрози, вмовляння, підкуп), то в китайському розумінні ключовим є сам факт спонукання до злочину, навіть якщо він так і не був скоєний. У судовій практиці часто трапляються формулювання на зразок: 他因教唆犯被判刑 (tā yīn jiàosuō fàn bèi pàn xíng) — «його засудили як підбурювача до злочину», що підкреслює завершеність і кримінальну значущість самого підбурювання.

Або ж інший, не менш цікавий приклад. Термін 间谍罪 (jiàndié zuì) у китайському кримінальному праві означає злочин *шпигунства*. Слово 间谍 дослівно перекладається як «шпигун» (таємне проникнення + шпигування), а 罪 — «злочин». Цим терміном позначаються дії, пов'язані не лише з діяльністю окремих осіб, а й з участю у шпигунських організаціях, виконанням завдань від іноземних структур та сприянням розвідці іншої держави. Це не просто передача секретної інформації, а й будь-які дії, що можуть завдати шкоди військовій, політичній чи економічній безпеці країни. У сучасному юридичному дискурсі Китаю 间谍罪 широко вживається у справах, що стосуються державної безпеки. Наприклад, у повідомленнях ЗМІ можна зустріти формулювання на кшталт: 他因涉嫌间谍罪被逮捕 («Його затримали за підозрою в шпигунстві»), що підкреслює серйозність обвинувачення.

Китайське кримінальне право, як і мова, якою воно викладене, має свої унікальні особливості. Через аналіз термінів, як-от «підбурювач» чи «шпигунство», можна побачити, наскільки по-різному в Україні та Китаї підходять до одних і тих самих понять. У китайських термінах часто акцент робиться на самому факті правопорушення або його політичному значенні, тоді як в українських — на деталях дій особи. Це показує, що юридична мова — не просто набір слів, а відображення правової системи, культури й підходів до справедливості. Тому компонентний аналіз таких термінів важливий не лише для перекладу, а й для глибшого розуміння того, як працює право в різних країнах.

Список літератури:

1. 王政勋 (2022 年 8 月 21 日)。《人权保障与刑法：对刑事司法逻辑的再认识》。载于《中国法律评论》(2022 年第 4 期)。北京尚权律师事务所。取自：<https://baijiahao.baidu.com/s?id=1741735491951378113>
2. Cao, D. (2023). Terminological features of the Chinese legal language. In Ł. Biel & H. J. Kockaert (Eds.), *Handbook of Terminology* (Vol. 3, pp. 173–190). John Benjamins.
3. Cao, D. Translating law (Vol. 33). *Multilingual Matters*. https://www.academia.edu/11064925/Translating_Law (дата звернення: 10.04.2025)
4. 中华人民共和国刑法 (1997 年修订)。 (2018). *中华人民共和国最高人民检察院*. 取自 https://www.spp.gov.cn/spp/fl/201802/t20180206_364975.shtml

ОСОБЛИВОСТІ ВІЙСЬКОВОГО ДИСКУРСУ В КОМУНІКАЦІЇ ШТУРМОВИКІВ КНР

Надточей Наталія Олександрівна

*студентки 5 курсу кафедри китайської мови і перекладу факультету східних мов Київського
столичного університету імені Бориса Грінченка
Науковий керівник: Цимбал С.В.*

Військовий дискурс є невід'ємною складовою професійної комунікації військовослужбовців, оскільки забезпечує ефективну взаємодію під час виконання бойових завдань, стратегічного планування та тактичного

маневрування. Особливе місце в цьому контексті посідає комунікація штурмовиків, яка характеризується високим рівнем спеціалізації, лаконічністю, стандартизованістю та критичною важливістю точності передавання інформації. Дослідження військового дискурсу штурмовиків КНР є актуальним з огляду на його значення в умовах сучасних військових конфліктів, розвитку технологій бойової авіації та впливу культурно-лінгвістичних факторів на комунікацію в бойовій обстановці. Аналіз особливостей мовних структур, стратегій передавання інформації та стилістичних особливостей цього дискурсу дозволяє не лише глибше зрозуміти механізми військової комунікації, а й виявити її ключові тенденції та потенційні напрями розвитку.

Жаргон і професіоналізми штурмовиків КНР взаємопов'язані, оскільки забезпечують швидку та точну передачу бойових команд. Військовий професіоналізм — це спосіб, у який військові спеціалісти взаємодіють зі своїми колегами, керівниками та громадою. Професіоналізми, як вербальне втілення зазначеного способу, також допомагають їм виконувати свої обов'язки з почуттям тактовності, поваги і дисципліни (What Is Military Professionalism? 2024). Водночас, військовий жаргон, як і будь-який інший фаховий жаргон, відображає, перш за все, свій історичний період, оскільки збройні сили є безпосереднім відображенням суспільних явищ в житті держави. Військовий жаргон, військовий сленг — це професійний жаргон військовослужбовців збройних сил різних держав. Це сукупність розмовної термінології, яка зазвичай походить із військового життя й використовується військовослужбовцями, що є унікальним явищем збройних сил будь-якого народу (Бурсова Н., 2024).

Штурмова група або штурмовики це 突击队 та 冲击队员 — невеликий військовий підрозділ, що володіє здатністю до швидкої реакції та раптових атак. Така група зазвичай мала високу мобільність і спеціалізувалася на здійсненні швидких, неочікуваних нападів на противника, часто для досягнення тактичних або стратегічних цілей (突击队是什么意思, 2023). Нині активно використовуються жаргонізми та професіоналізми, що відображають специфіку штурмових операцій, зокрема в умовах високотехнологічної війни. Наприклад, під час виконання бойових завдань китайські штурмовики часто послуговуються терміном «地毯式轰炸» — «Килимове бомбардування» для опису стратегічних операцій із масованого ураження цілей. Серед професіоналізмів штурмовиків часто звучить термін «全面进攻» — «Повномасштабна атака», який означає максимальну концентрацію зусиль для досягнення вирішальної перемоги. Такі операції ретельно плануються у «Штабах» — «总部», де враховуються всі «军事能力» — «Військові можливості», включаючи авіацію, флот і сухопутні війська. Зокрема, китайські штурмовики високо цінують тактику застосування «舰队» — «Флоту» та «航空母舰» — «Авіаносців» у взаємодії з наземними силами (军事用语的英汉大全, 2010).

Поняття «铁雨» — «Залізний дощ» використовується для опису масованого артилерійського обстрілу, коли на територію противника одночасно падає велика кількість снарядів. Також популярний термін «暗剑» — «Темний меч»,

який стосується використання сучасних безпілотників для таємних ударів або розвідки. Безпілотні апарати стали важливим інструментом у штурмових операціях, дозволяючи виявляти «敌方阵地» — «Позиції ворога» на значній відстані без ризику для життя пілотів. Ще один термін — «火凤凰» — «Вогняний фенікс», який означає злагоджену атаку авіації та артилерії, де кожен етап підтримує інший. Ця тактика часто застосовується під час «破防» — «Прориву оборони», коли потрібно зруйнувати укріплення ворога або створити хаос у його лавах. Термін «猫步» — «Котячий крок», означає тихе і обережне пересування під час виконання завдань у тилу ворога. Використання цього виразу підкреслює важливість маскування і непомітності в операціях штурмовиків. «鹰眼», що перекладається як «Яструбине око», використовується для позначення досвідченого спостерігача або стрільця, який здатен швидко виявляти цілі та забезпечувати точне ураження.

Отже, військовий дискурс штурмовиків КНР характеризується стандартизованістю, точністю, водночас метафоричністю та використанням професіоналізмів і кодових позначень для ефективної комунікації. Поєднання традиційних мовних конструкцій із сучасними технологіями зв'язку забезпечує оперативність взаємодії в бойових умовах. Його адаптивність до змін у військовій тактиці та технологіях робить цю систему комунікації важливим об'єктом подальших досліджень.

Список літератури:

1. What Is Military Professionalism? (2024) URL: <https://www.indeed.com/career-advice/career-development/military-professionalism>
2. Бурсова. Н. В. Мовне відзеркалення війни (військовий сленг). (2024). URL: <https://www.calameo.com/read/00241569551cb8e0eed07>
3. 突击队是什么意思. (2023) URL: <https://zhidao.baidu.com/question/500415847483195372.html>
4. 军事用语的英汉大全. (2010) URL: <https://zhidao.baidu.com/question/178385138.html>

СПЕЦИФІКА МЕРЕЖЕВИХ СЛЕНГІЗМІВ ТА ЖАРГОНІЗМІВ (НА МАТЕРІАЛІ 小红书 та 微博)

Олійник Анна Олегівна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Попова М. Д.*

Поява нових сленгізмів та жаргонізмів знаходиться у постійному розвитку, адже ці групи слів є незамінним інструментом спілкування у сучасному суспільстві. Виникнення нових термінів додає барв у спілкування і спрощує цей процес загалом. Таким чином, новий розділ лексики є надзвичайно важливим та потребує розгляду.

Більшість лінгвістів припускається думки, що сленг та жаргон — є рівнозначними поняттями, хоча на практиці існують суттєві відмінності, якими не можна нехтувати при дослідженні цієї теми. Так на думку Л. Ставицької —

жаргон історично вказує на обмеженість групи його носіїв, а також на вузькість семантичного поля лексичних одиниць. Мовне середовище спілкування великої кількості людей, яке відрізняється від мовної норми, отримало найменування «сленг» (Ставицька, 2005).

Незважаючи на те, що більшість лінгвістичних словників визначають термін жаргон як синонім поняттю сленг, ми все ж таки можемо дійти висновку, що сленг є більш притаманним широким колам суспільства, тоді як жаргон визначається маловживаністю та вузькістю кола його носіїв.

Під впливом інтернет-мережі, китайська мова піддається трансформації у різних аспектах, що спрощує спілкування між її користувачами. Це призводить до появи нетипових для китайської мови змін. До прикладу, у китайському інтернет-просторі поширилась звичка додавання англійських суфіксів до ієрогліфів: 寒 ing — розслаблятись, 期待 ing — очікувати, 关注 ing — підписуватись (Кравченко, 2016).

Виникнення нових виразів також відбувається під впливом вірусних відео та нових трендів в мережевому просторі. Нові терміни набувають неабиякої популярності та широко вживаються молоддю.

Опитування, проведене 2015-го року Китайським молодіжним соціологічним центром через веб-сайти Minyi China та Wenjuan, показало, що 89,8% респондентів використовують мережеві слова в повсякденному житті. 64,2% вважають, що інтернет-сленг серйозно «проникає» в китайську мову, а 46% висловили занепокоєння щодо його шкідливого впливу. Серед опитаних люди, народжені у 1980-х роках, склали 45,3%, у 1990-х — 21,9%, у 2000-х — 1% (锦妹, 2015).

Мова соціальних мереж відображає динаміку суспільних процесів, вплив глобалізації, популярну культуру та особливості цифрової комунікації. У межах цієї доповіді, розглянуто основні групи сленгових і жаргонних виразів, що набули популярності на 小红书 та 微博.

Такі групи можна поділити на:

1) Молодіжний сленг (вирази, що відображають світогляд, стиль життя та гумор молоді): 电子榨菜 (diànzǐ zhàcài) — термін, який був придуманий інтернет-користувачами на означення легкого контенту, який ми дивимось на телефоні чи комп'ютері, який створює ненав'язливу атмосферу під час прийому їжі чи перерви між справами.

2) Інтернет-меми (вирази, що стали популярними завдяки вірусним мемам, блогерам та медіакультури): «YYDS» — вираз, що є пінїньською аббревіатурою «永远滴神 (yǒngyuǎn dī shén)», яка означає «вічний бог», в англійській мові має еквівалент «GOAT (Greatest Of All Time)». Вираз використовується на позначення чогось, що вважається богоподібним, тобто дивовижним, незвичайним та унікальним. Цей термін став вірусним у китайськомовному інтернет-просторі через ситуацію з кіберспортсменом Шайні Руо, який викрикнув своєму кумиру, гравцю «Ліги Легенд», який вийшов на пенсію, «Узі, 永远滴神!».

Професійний жаргон (лексика, що використовується в певних обмежених чи тематичних колах суспільства): 肝帝 (gāndì) — буквально означає «Імператор печінки», але в геймерській спільноті це слово використовується для опису гравців, які вкладають величезну кількість часу та зусиль у гру, не використовуючи реальні гроші для прогресу. У цьому контексті слово «肝» означає, що хтось витрачає так багато часу на гру, або на іншу діяльність, що це шкодить здоров'ю, особливо печінці, через безсонні ночі.

Китайські мережеві сленгзми та жаргонізми — яскравий приклад того, як мова здатна трансформуватись під впливом інтернет-середовища. Ці лексичні явища поєднують в собі глобальні тенденції та водночас зберігають національну ідентичність.

Список літератури:

1. Ставицька, Л. (2005). Арго, жаргон, сленг: Соціальна диференціація української мови. Критика. С. 61.
2. Кравченко, О. (2016). Роль мережі інтернет у формуванні молодіжного китайського сленгу. Одеський лінгвістичний вісник. №7. С. 207-210.
3. 锦妹, 许. (2015, February 5). 64.2%受访者认为当下网络流行语入侵汉语现象严重. Retrieved April 2, 2025, https://zqb.cyol.com/html/2015-02/05/nw.D110000zgqnb_20150205_2-07.htm
4. Кравченко, О. (2022). Цифровий знак як складник комунікативного процесу китайськомовного сегмента Інтернет-мережі. Вчені записки ТНУ ім. В.І. Вернацького. Серія: Філологія. Журналістика. Київ: Вид. центр. Гельветика, 2022. Вип 32 (71). No 6. Ч.1. С.230-235.
5. Makhachashvili R., Semenist I. (2021). Phenomenological paradigm of digital innovative logosphere modelling (based on innovations of the Chinese language). Нова філологія. Збірник наукових праць. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. № 85. Р. 173-180.

ІЄРОГЛІФИ В ЦИФРОВУ ЕПОХУ: ВПЛИВ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК КИТАЙСЬКОЇ ПИСЕМНОСТІ І ВИВЧЕННЯ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Олєйнікова Олександра Олєгівна

*Студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Ван Валерій Нінвінович

*старший викладач кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов Київського
столичного університету імені Бориса Грінченка*

У сучасну епоху стрімкого розвитку інформаційних технологій, китайська писемність — одна з найдавніших систем письма у світі — переживає суттєві трансформації. Цифрова революція не знищує, а змінює форму існування ієрогліфів, відкриваючи нові горизонти для їхнього використання, вивчення та збереження.

Використання мультимедійних та цифрових інструментів стало поширеним у вивченні китайської ієрогліфіки. Доведено, що ці інструменти, зокрема електронні словники, цифрові картки та програми для написання ієрогліфів, сприяють

підвищенню зацікавленості та мотивації учнів, надаючи їм ширший спектр навчальних стратегій. Однак ефективність цих інструментів може бути різною. Наприклад, мультимедійні технології покращують навички міжособистісного спілкування, але не мають значного впливу на когнітивну та внутрішньоособистісну сфери учнів початкової школи (Chen K., 2023).

Незважаючи на переваги, існують побоювання щодо впливу технологій на грамотність. Використання цифрових методів введення, таких як піньїнь та голосове введення, може призвести до погіршення навичок письма та загального рівня грамотності, особливо серед молодого покоління. Унаслідок цього з'являється феномен так званої «цифрової амнезії» — коли людина може впізнати ієрогліф на екрані, але не здатна його відтворити від руки. Така тенденція викликає занепокоєння серед лінгвістів і педагогів, адже може призвести до поступової втрати навичок каліграфічного письма, що є важливою складовою китайської культури. Крім того, дизайн інтерактивних електронних книг може впливати на результати навчання, причому нижчий рівень інтерактивності іноді призводить до кращого написання символів і більшої задоволеності учнів. Однак, цифрові технології водночас відкривають нові можливості для вивчення китайської мови. Завдяки мобільним застосункам процес засвоєння китайських ієрогліфів став значно доступнішим і цікавішим. Використання елементів гейміфікації, інтелектуальної адаптації до рівня знань користувача та інтерактивності сприяє ефективнішому навчанню, особливо для іноземних студентів.

Крім того, соціальні мережі та платформи для спілкування, такі як WeChat, Weibo, TikTok, не тільки стимулюють повсякденне використання китайської писемності, а й формують нову цифрову субкультуру. Ієрогліфи в онлайн-просторі отримують нові функції: скорочення, візуальні меми, жарти й аббревіатури, що додають мові гнучкості та креативності.

Іншим важливим аспектом є цифрова репрезентація традиційної китайської культури. Веб-платформи та мобільні застосунки з інтерактивними шрифтами, базами даних ієрогліфів, а також візуалізацією класичної каліграфії дають змогу зберігати й популяризувати культурну спадщину. Каліграфія поступово переходить у віртуальний простір, де набуває форм цифрового мистецтва з AR-анімаціями та інтерактивним моделюванням мазків.

Водночас цифрове середовище спричиняє й суперечності: зокрема, у використанні спрощених і традиційних ієрогліфів. Інтернет стимулює контакти між користувачами з материкового Китаю, Тайваню, Гонконгу та китайської діаспори. Проте це також породжує дискусії про втрату глибини значень у спрощеній формі, а деякі мовознавці вважають її загрозою для автентичної китайської писемності.

Загалом, майбутнє китайських ієрогліфів у цифрову епоху не виглядає песимістично. Навпаки — розвиток штучного інтелекту, машинного перекладу, синтезу мови та систем розпізнавання написаних від руки символів сприяє подальшій адаптації китайської мови до нових умов. Китайські ієрогліфи є однією з найважливіших конструктивних сил для формування та розвитку китайської культури. Слід звернути увагу на графічний дизайн, як один з важливих культурних уявлень, нерозривно пов'язаний з традиціями китайського ієрогліфічного письма. Проте важливо, щоб цей процес не перетворився на повну

діджиталізацію без збереження зв'язку з глибинною культурною традицією. Ієрогліфи — це не лише засіб передачі інформації, а й елемент національної ідентичності, духовної спадщини та філософського світогляду.

Таким чином, технології відіграють подвійну роль у долі китайської писемності: з одного боку, вони сприяють її модернізації, з іншого — вимагають збереження балансу між функціональністю та культурною цінністю.

Список літератури:

1. Chen, K. (2023). A study of Chinese character acquisition in the digital age. *Philobiblon: Transylvanian Journal of Multidisciplinary Research in the Humanities*, 28(1), 139–150.
2. Wang, P.-Y., & Yang, H.-C. (2014). The impact of e-book interactivity design on children's Chinese character acquisition. *Interactive Learning Environments*, 24(4), 784–798.
3. Zhang, L., Wang, X., & Liang, S. (2025). Innovative applications of Chinese character information processing technology in enhancing teaching of Chinese language and literature. *Education Reform and Development*, 6(12), 24–29.
4. Makhachashvili, R., Bakhtina, A., Kovpik, S., Semenist, I. (2021). Hieroglyphic Semiotics of Emoji Signs in Digital Communication. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*. Volume 557. P. 182-192.
5. Makhachashvili, R., Semenist, I. (2021). Digital hybrid learning individual quality assessment in European and Oriental languages programs: Student case study in Ukraine. 14th International Conference on ICT, Society, and Human Beings, ICT. Vol. 14. Issue 1. P. 11-22.

谐音梗 ЯК ОСНОВНИЙ РІЗНОВИД ГУМОРУ В КИТАЙСЬКИХ РОЗВАЖАЛЬНИХ ПРОГРАМАХ

Попович Яна Юріївна

студентка 5 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Цимбал Світлана Віталіївна

кандидат філологічних наук, доцент кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Гумор ще здавна вважався невід'ємною частиною людського існування, відіграючи вагомий роль у формуванні емоційного та соціального життя людини (He, He, Bai та ін., 2024). Завдяки своєму різноманіттю та універсальності гумор продовжує привертати увагу дослідників різних дисциплін — від лінгвістики до соціології. Зокрема у китайській культурі концепція гумору налічує тисячолітню історію розвитку. Найдавніші згадки про гумор у формі жартів можна віднайти ще у 2500 році до нашої ери (Wang, 2024).

Донині гумор продовжує трансформуватися набуваючи нових форм. Одним з найвідоміших та найчастіше вживаних різновидів є 谐音梗 [xiéyīn'gěng] або *гра слів*, заснована на омофонії. Завдяки своїй тональній системі, один і той самий склад під різним тоном може мати інші значення. До прикладу: склад «shì» може позначати низку слів, таких як 是 (бути), 事 (справа), 市 (ринок) або 诗 (поезія), в залежності від тону та контексту.

谐音梗 зазвичай утворюється шляхом заміни одного слова іншим, схожим за звучанням тону, складу чи обома. Суть жарту полягає у початковій інтерпретації слухачем або глядачем очікуваної фрази, яка згодом обертається неочікуваним омофоном, створюючи ефект подиву та комедії. Цей тип гумору активно використовується у сучасних розважальних програмах. Зокрема у таких як «青春环游记第五季», «五十公里桃花坞第四季» та «你好, 星期六». Ці шоу охоплюють широку аудиторію глядачів та відрізняються високим рівнем спонтанності та імпровізації, що створює сприятливі умови для використання каламбурів. Ведучі та учасники шоу часто вдаються до 谐音梗 у діалогах, конкурсах та іграх, створюючи гумор більш доступним та близьким глядачеві. Таким чином, 谐音梗 є невід'ємним елементом сучасного телевізійного розважального контенту.

Варто зазначити, що ефект успішного 谐音梗 також залежить від спільного культурного чи мовного походження, що дозволяє глядачам розпізнавати гру слів.

Нижче наведені приклади:

1) —什么食物是最真诚?

—披萨. 因为只有 6 片或者 8 片, 没有七片 (欺骗) .

—Яка їжа найщиріша?

—Піца. Тому що там лише 6 або 8 шматочків, ніколи не 7 (обманювати).

Пояснення: «欺骗» (обманювати), «七片» (7 шматків) мають однакові склади та схожу тональність.

2) —哪一个植物和动物最像鸡?

—马树. 因为树马像鸡 (数码相机).

—Яка рослина і тварина найбільше схожі на курку?

—Кінь та дерево, тому що дерева та коні схожі на курей (цифрова камера).

Пояснення: вислів 树马像鸡 [shù mǎ xiàng jī] за звучанням ідентичний фразі 数码相机 [shù mǎ xiàng jī], що означає «цифровий фотоапарат». Каламбур виникає внаслідок поєднання абсурдних непов'язаних між собою слів.

3) —26 个字母中, 哪一个最重?

—N. 因为恩重如山.

—З 26 літер яка найважча?

—Н, бо благодать важка, як гора.

Пояснення: чен'юй починається з ієрогліфа 恩 [ēn], який у вимові збігається з англійською літерою «N», створюючи гру слів. Таким чином, літера «N» стає «найважчою», тому що «恩重如山» — «恩 (N) важка, як гора». Як ми зазначали, тільки за умови знання обох мов і культур (китайської та англійської) стає очевидним, чому саме літера «N» тут викликає сміх. Це інтертекстуальний гумор, що ґрунтується на омофонії та глибокому культурному підґрунті.

Підсумовуючи все вищесказане, ми дійшли висновку, що у сучасному китайськомовному телевізійному дискурсі 谐音梗 є не лише різновидом гумору, але й відображенням творчості, лінгвістичної обізнаності та еволюції культурних змін. Вищенаведені приклади демонструють, наскільки тонко китайська мова дає

змогу гратися зі своїми звуками, сенсами та культурними асоціаціями. Такі жарти спираються не тільки на фонетичну схожість слів, а й на знання чен'юй, сучасного сленгу та культури. Їхнє використання у розважальних програмах підкреслює незмінну актуальність та розвиток китайського гумору.

Список літератури:

1. He, R., He, Y., Bai, L., Liu, J., Sun, Z., Tang, Z., Wang, H., Xia, H., Mihalcea, R., & Deng, N. (2024). Chumor 2.0: Towards Benchmarking Chinese Humor Understanding.
2. Wang, A. (2024). A Comparative Analysis of Stand-up Comedy in Contemporary China and A Collection of Classic Chinese Jokes. *Lingual Journal Of Language And Culture*, 17(1), 34.
3. Tsymbal, S. (2023). Stylistic features of chinese television discourse: lexical aspect. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2023, № 60, Том 2. С. 66-69.
4. Xing, Zh., Hu, R., Tsymbal S. (2023). Stylistic features of Chinese television discourse: lexical aspect. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2023, № 60, Том 2. С. 66-69.
5. Hu R., Xing Zh. (2023). Chinese entertainment television discourse: Sociocultural aspect. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. Том 34 (73) № 2 Ч. 2. С. 84-88.

СТРАТЕГІЇ ПЕРЕКЛАДУ ВЛАСНИХ НАЗВ КИТАЙСЬКОМОВНОГО ІГРОВОГО КОМП'ЮТЕРНОГО ДИСКУРСУ НА МАТЕРІАЛІ ВІДЕОГРИ «GENSHIN IMPACT»

Підгурська Галина Василівна

студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Ільницька Марія Борисівна

викладач кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка

Ігровий комп'ютерний дискурс стає все більш важливим у сучасному світі. Відеоігри стають частиною повсякденного життя багатьох людей. На сьогоднішній день особливої популярності набула китайська відеогра «Genshin impact» (《原神》), яка створила навколо себе власну культурну спільноту. Це створює необхідність локалізації, яка здебільшого здійснюється через переклад.

Переклад власних назв у ігровому дискурсі є ключовим аспектом для створення автентичності ігрового світу. Саме вони першочергово потребують адаптації для збереження культурних конотацій при перекладі.

Вагомий внесок у вивчення питання ігрового комп'ютерного дискурсу зробили такі іноземні дослідники, як Хізер Максвелл Чендлер, Мігель Анхель Берналь Меріно, що приділяли увагу особливостям та загальним проблемам локалізації комп'ютерних ігор. А також Берт Есселінк та Мінако О'Хаган, що займалися вивченням особливостей локалізації комп'ютерних ігор з ієрогліфічними системами. Українськими вченими питання ігрового комп'ютерного дискурсу поки висвітлено недостатньо, проте можна виділити

таких лінгвістів та перекладачів, як І. Корунець, В. Карабан, О. Ковтун, що досліджували теорію перекладу.

Мета даного дослідження полягає у визначенні основних принципів та підходів до перекладу власних назв з китайської мови українською гри «Genshin Impact». Особливої актуальності вивченню цієї проблеми надає відсутність у грі українського перекладу.

Ключовим завданням перекладача є збереження балансу між культурною ігровою автентичністю та зрозумілістю перекладу для цільової аудиторії. Для того щоб адекватно відтворити колорит та закладений зміст у тексті мовою оригіналу, перекладач має вдаватися до так званих перекладацьких адаптацій — міжмовних перетворень, які враховують складнощі, що виникають у процесі перекладу з огляду на відмінності мовних систем та застосовуються, щоб забезпечити адекватне сприйняття реципієнтами перекладу (Коломієць, Маковська, Снісаренко, 2024).

Важливо не лише правильно підібрати слово для перекладу, а й зберегти семантичну, синтаксичну та морфологічну відповідність до мови оригіналу. Власні назви в перекладі мають бути адаптовані відповідно культури та мовних норм цільового тексту (Плахотнюк, 2020).

При перекладі власних назв найчастіше використовуються лексичні трансформації, зокрема транскрибування, транслітерація, калькування чи контекстуальна заміна. При цьому варто враховувати, що власні назви можуть бути лише ідентифікаторами без додаткового значення, а можуть також мати контекстуальні конотації. Від цього залежатиме вибір перекладацької стратегії.

Калькування (借译) або дослівний переклад (直译) — стратегія перекладу лексичної одиниці мови оригіналу шляхом заміни її складових частин (морфем або слів) їх лексичними відповідниками у мові перекладу, при цьому зберігаючи її початкове значення. У цьому випадку передається семантичний зміст назви, проте її культурний контекст може бути втрачений. Найчастіше таким чином перекладаються географічні назви, такі як території, гори, озера, моря. Наприклад, 群玉阁 ми перекладемо як «Нефритовий палац», оскільки 阁 — це палац, а 玉 — нефрит, хоча культурне значення 群玉 як місця збереження книг стародавніх імператорів втрачається. Також дослівно ми перекладаємо 龙脊雪山 як «Драконячий хребет», оскільки 龙脊 — це спина дракона.

Фонетична калька (音译) — це стратегія перекладу, яка полягає у збереженні звучання оригінальної назви за допомогою фонетичних або мовних одиниць мови перекладу, максимально близьких до початкової вимови. Тобто, цей підхід намагається відтворити фонетичну форму слова іншою мовою, адаптуючи її до мовної системи перекладу. Найчастіше здійснюється засобами транскрибування та зазвичай застосовується для перекладу назв локацій або імен. Проте дана стратегія є доволі суперечливою, адже дозволяє чітко передати звучання слова, проте сенс, закладений у ієрогліфі, при цьому втрачається. Наприклад, ім'я персонажа 魈 (Xiāo) перекладається як «Сяо», хоча сенс цього ієрогліфа походить з мітології та означає «злого гірського духа», що перекликається з його місцем у сюжеті. Також цей метод використовується для перекладу регіонів, зокрема 璃月 (Lǐ Yuè), 纳塔 (Nà Tǎ).

Контекстуальна заміна (语境替换) — це перекладацька стратегія, яка передбачає заміну оригінальної назви на інший термін або назву, що краще відповідає культурному, соціальному чи мовному контексту цільової аудиторії. Цей підхід не зберігає форму або буквальне звучання оригінальної назви, проте зосереджується на тому, щоб передати її зміст або функції. Наприклад, 望舒客栈 ми перекладаємо як «заїзжий двір «Ваншу»», тоді як при контекстуальній заміні ми могли б перекласти як «Місячний готель», адже Ваншу — це богиня місячної колісниці у китайській мітології. Наприклад, 海灯节 в українській мові буде перекладено дослівно, як «Свято морських ліхтарів», а ось в англійській мові відбувається контекстуальна заміна — Lantern Rite.

При перекладі імен застосовується натуралізація (归化), тобто адаптація їх до сприймаючої культури. Власне коли у мові перекладу існує еквівалент імені, перекладач змінює ім'я персонажа на нього. Наприклад, до імені 丽莎 у нас є свій відповідник «Ліза». А ім'я 夏洛蒂 походить з французької мови та уже має у нас свою адаптацію — Шарлотта. Ім'я 宵宫 (Xiāogōng) перекладається як «Йоїмія» через транскрибування японського варіанту цього імені — 宵宮 (Yoimiya).

Ще одна стратегія — відсутність перекладу, яка здійснюється засобами транслітерації або знову ж транскрипції. Транслітерація (字母转写) використовується здебільшого для адаптації різних антропонімів, теонімів чи топонімів. Особисті імена та прізвища, зокрема, зберігаються в перекладі та передаються транслітерацією, перенесенні з однієї графічної системи на іншу. Доцільне використання транслітерації може викликати інтерес гравців цільової мови у вивченні китайської мови, мотивуючи їх зрозуміти культурні конотації, сприяючи подальшому культурному експорту (Cai M., 2022). Наприклад, 渌华池 (Lùhuá chí) — озеро Лухуа, де 池 — це озеро. 无妄坡 (Wúwàngpō) — схил Уван, де 坡 — це схил. Серед імен персонажів, перекладених таким способом, можна назвати 烟绯 (Яньфей), 胡桃 (ХуТао), 北斗 (БейДоу), 芭芭拉 (Барбара), 金尼奇 (Кініч).

Отже, лінгвістична адаптація відеоігор — це складний процес, що вимагає врахування різноманітних концепцій та підходів для досягнення бажаного результату. Щоб коректно відтворити контекстуальні особливості, важливо мати комплексне уявлення про лінгвістичне середовище, з яким доводиться працювати. Таким чином, відтворюючи власні назви, перекладач має бути обізнаним у культурі мови-перекладу та мови-оригіналу, а також знати особливості використання перекладацьких трансформацій.

Список літератури:

1. Коломієць, Н. В., Маковська, М. А., & Снісаренко, А. В. (2024). Особливості перекладу власних назв та реалій китайськомовних ігор українською мовою. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*, (209), 183–188.
2. Плахотнюк, В. (2020) Особливості перекладу власних назв. *Актуальні питання розвитку філологічних наук у XXI столітті: Міжнародна науково-практична конференція*, С. 110-112. Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень».

3. Cai, M. (2022) Translation of Culture-loaded Words and Cross-cultural Communication from the Perspective of Domestic Games. SHS Web of Conferences. Vol. 148. P. 01025.

4. Kotsiuba, O., Semenist, I. (2023). Strategies of adaptation in Chinese fiction translation (based on Can Xue's short story «黑眼睛»). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. № 60. Том 1. С. 151-153.

ІНТЕГРАЦІЯ АНГЛІЙСЬКИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У СУЧАСНУ КИТАЙСЬКУ МОВУ: АНАЛІЗ ЗАПОЗИЧЕНЬ

Панченко Валерія Олександрівна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови та перекладу факультету східних мов Київського
столичного університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Максимець В. О.*

Сучасна китайська мова активно інтегрує англіцизми, що відображає глобалізацію та міжкультурний діалог. Запозичення або 外来词 (досл. «слова, що приходять ззовні») — це слова, які мають етимологічний зв'язок з іноземними термінами, частково або повністю адаптовані й натуралізовані в китайській мові (Ши Ювей, 2021).

Дослідження цього явища є ключовим для розуміння не лише мовних змін, а й соціальних, культурних та технологічних процесів, що формують сучасне китайське суспільство, а також сприяють міжкультурній комунікації.

Усі запозичення в китайській мові можна поділити на чотири основні категорії: транслітерація (音译), перефразування або семантичне калькування (意译), поєднання транслітерації та перефразування (音译加意译) та складені запозичення (音译、意译共存) (Джоу, 2015).

Транслітерація (音译) — передача іноземного слова через китайські ієрогліфи за подібністю звучання. Наприклад, «咖啡» (від англ. «coffee»).

Семантичне калькування (意译) — передача значення іноземного слова через наявні китайські ієрогліфи, що відображають суть поняття. Наприклад, «软件» (буквально «м'яка частина», аналог англійського «software»).

Поєднання транслітерації та калькування (音译加意译) — поєднання звучання з передачею змісту, що дозволяє зберегти як форму, так і сенс. Наприклад, «水上芭蕾» («водний балет») складається з «水上» означає «на воді», та «芭蕾», що має дуже близьку вимову до «ballet».

Складені запозичення (音译、意译共存) — це вид запозичення, в якому слово береться повністю або частково, але додається китайське слово, яке уточнює, про що йдеться. Наприклад, «保龄球»: слово 球, що перекладається як «м'яч», додане до 保龄, що є транскрибуванням англійського «bowling» для уточнення, про що йдеться.

Під час досліджень, ми виокремили чотири основні сфери, в яких відбувається процес запозичення англійських слів: технології та Інтернет, фінанси та бізнес, наука і сфера розваг.

1. **Сфера технологій та Інтернету** є однією з найбільш динамічних галузей, де відбувається активне запозичення англійських термінів у китайську мову.

У сфері розробки програмного забезпечення англійські запозичення є необхідністю, оскільки більшість мов програмування та алгоритмів спочатку розроблялися англійською мовою. Так, ми можемо навести такі приклади запозичень у даній сфері: 操作系统 — Operating System (OS), 数据库 — Database, 算法 — Algorithm, 代码 — Code, 编程 — Programming. Дані запозичення є прикладом семантичного запозичення.

Соціальні мережі також відіграють значну роль у житті людства, у тому числі й в КНР. Тож не дивно, що запозичення в цій категорії активно впливають на стиль цифрової комунікації китайських користувачів. Одним із ключових аспектів цього впливу є використання запозичених термінів у сфері соціальних медіа. Наприклад: 社交媒体 — Social Media, 直播 — Live Streaming, 博主 — Blogger, 点赞 — Like.

2. **Фінанси та бізнес** є одними з найдинамічніших сфер мовного розвитку, адже вони тісно пов'язані з міжнародною економікою та інвестиціями. У процесі глобалізації Китай активно взаємодіє із західними ринками, що призводить до проникнення англійських термінів у фінансову й корпоративну лексику.

Запозичення в цій галузі найчастіше відбуваються через:

1) калькування: 风险管理 — Risk Management, 股市波动 — Stock Market Fluctuation;

2) транслітерація: 品牌 — Brand;

3) комбінація англійської аббревіатури або слова з китайськими термінами: IPO 上市 — Вихід компанії на біржу, VC 投资 — Венчурні інвестиції.

3. Англійська мова відіграє ключову роль у **науковій сфері**, адже більшість досліджень, міжнародних конференцій та академічних публікацій здійснюються саме англійською. Це робить її універсальним засобом обміну знаннями між науковцями з різних країн, сприяючи глобальному поширенню нових ідей та відкриттів. Згідно з дослідженнями, англійська мова є основним інструментом для доступу до найкращої наукової та освітньої літератури, а також для участі в міжнародних дослідницьких проєктах (Панасенко, 2019).

Запозичення з англійської мови в китайській науковій термінології є результатом поєднання глобалізаційних процесів, прагнення до ефективної комунікації, впливу технологій та особливостей самої китайської мови.

Запозичення в цій галузі найчастіше відбуваються через:

1) калькування: 生物技术 — Biotechnology, 量子计算 — Quantum Computing;

2) транслітерація: 基因 — Gene, 纳米 — Nanometer.

3) комбінація англійської аббревіатури або слова з китайськими термінами: AI 算法 — AI алгоритм, DNA 序列 — Послідовність ДНК.

4. **Розважальна індустрія** Китаю активно адаптує англійську лексику внаслідок міжнародної інтеграції у сфері кіно, музики, відеоігор та шоу-бізнесу. Зі зростанням популярності західної поп-культури та розвитку Інтернету англійські терміни все частіше з'являються в китайській мові, особливо в соціальних мережах та медіапросторі.

У сучасному світі цифрових технологій платформи для перегляду відео-контенту стали невід'ємною частиною життя. Китай, як одна з найбільших цифрових економік світу, активно взаємодіє з міжнародними брендами. Одним із найпоширеніших способів адаптації англійських брендів є саме фонетичний. Наприклад, 油土鳖 — адаптовано від YouTube та 奈飞 — від Netflix.

Не менш цікавою частиною розважальної індустрії є музика. Західний шоу-бізнес завжди мав значний вплив на глобальну культурну індустрію. В останні десятиліття зростаюча популярність західної музики призвела до масового запозичення англійських термінів і концепцій у китайську мову.

1) транслітерація: 嘻哈 — Hip-hop, 迪杰 — DJ;

2) калькування: 流行音乐 — Pop Music (流行 — популярний, 音乐 — музика), 说唱 — Rap (说 — говорити, 唱 — співати).

Отже, як показали дослідження, англійські запозичення суттєво впливають на лексичний склад сучасної китайської мови, відображаючи глобалізацію та технологічний прогрес. Вони не лише адаптуються, а й інтегруються, зберігаючи культурну ідентичність. Використання англійських термінів сприяє міжнародній комунікації, а китайська мова продовжує системно їх освоювати, враховуючи фонетичні, семантичні й культурні аспекти. Запозичення не просто вводять нові слова, а віддзеркалюють соціальні та культурні зміни, демонструючи відкритість Китаю до світового співробітництва.

Список літератури:

1. Ши Ювей (2021). Shi Youwei. Loanwords in the Chinese Language by Shi Youwei. URL: <https://surl.li/mtmqmv>

2. Альберт Р. Джоу (2015). Albert R. ZHOU. Hybridity of Hanyu: Classification and Characteristics of Loanwords in Mandarin Chinese Albert R. ZHOU. URL: <https://surl.li/gxlfkl>

3. Панасенко, Є. (2019). Англійська мова як lingua franca та її роль у сучасних світових політико-економічних процесах. URL: <https://surl.li/nerwoz>

4. Махачашвілі Р. К., Семеніст І. В., (2022). Іллюстративне моделювання інноваційної освітньої комунікації в цифровому середовищі (на матеріалі європейських та азійських варіантів англійської мови). Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. № 54. С. 59-64.

5. Makhachashvili R., Semenist I. (2022). Phenomenological paradigm of digital innovative logosphere modelling (based on innovations of the Chinese language). Нова філологія (85). Р. 173-180.

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ З УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Пудлик Олеся Юрївна

студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Цимбал Світлана Віталіївна

кандидат філологічних наук, доцент кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Фразеологізми — важлива складова мовної системи, яка не лише збагачує лексику, а й передає культурну, історичну та ментальну спадщину народу. У мовознавстві фразеологія вивчає сталі мовні звороти, які зазвичай мають переносне значення. Такі одиниці відіграють ключову роль у формуванні мовної картини світу та ідентичності носіїв мови. Особливий інтерес становить фразеологія китайської мови, що має складну, багатошарову структуру, глибоке символічне навантаження та значний культурний підтекст (Виноградов, 1972; Городенська, 2008).

У китайській мові існує декілька видів фразеологічних одиниць, серед яких особливо вирізняються 成语 (chéngyǔ) — чотириєрогліфні сталі вирази, які найчастіше мають історичне або літературне походження. Їхня особливість полягає в тому, що вони вимагають від мовця не лише знання лексики, а й культурного бекграунду: значна частина чен'юїв походить із давніх хронік, класичної літератури, конфуціанських трактатів (Liu, 2012; 李明, 2015). Наприклад, чен'юй 画蛇添足 (huà shé tiān zú, досл. "намалювати змію й додати їй ноги") має переносне значення — "переборщити, зіпсувати справу надмірністю".

Структурно китайські фразеологізми вирізняються стабільністю граматичних форм, сталістю порядку слів і повною незмінністю компонентів. Вони не допускають лексичних або граматичних змін, на відміну від багатьох західноєвропейських мов (Городенська, 2008). У цьому полягає певна складність для іноземців, які вивчають китайську мову — не завжди значення фразеологізму можна вивести з буквального перекладу.

Семантика китайських фразеологізмів тісно пов'язана з культурними архетипами: образи дракона, фенікса, персика, неба, дао, гармонії є звичними елементами. Вони передають цінності, настанови, морально-етичні норми, які панують у китайському суспільстві вже тисячоліттями (Liu, 2012). Таким чином, вивчення фразеології китайської мови стає неможливим без занурення в культурний і історичний контекст.

У порівнянні з українською мовою, китайські фразеологізми менш емоційно-експресивні, однак набагато символічніші. Наприклад, в українській мові фразеологізми часто базуються на побутових реаліях, у той час як у китайській — на філософських поняттях, етичних постулатах або легендарних подіях. Попри це, між мовами можна знайти спільні теми — наприклад, фразеологізми, що виражають емоції, лінь, працю, кмітливість тощо. Водночас, китайські одиниці є менш прозорими для перекладу, і їхня інтерпретація вимагає залучення коментарів або тлумачень (李明, 2015).

Окрему увагу слід приділити культурним чинникам. Саме культура визначає, які фразеологізми закріплюються в мові, які асоціації виникають у мовців, які образи вважаються позитивними, а які — негативними. Фразеологія в різних мовах відображає ментальність, систему цінностей, спосіб життя народу. У китайській мові домінує філософський, абстрактний стиль мислення, тому й фразеологізми мають відповідну стилістику. В українській — переважає образність, конкретика, наближеність до побуту.

Таким чином, фразеологія як окремий мовний рівень є потужним засобом вивчення культури, порівняльного мовознавства та міжкультурної комунікації. Дослідження китайських фразеологізмів у порівнянні з українською мовою дозволяє краще зрозуміти не лише мовні особливості, але й ментальні, філософські та культурні основи кожного народу.

Список літератури:

1. Виноградов, В. (1972). «Основи фразеології». Харків: Наука.
2. Городенська, К. (2008). «Фразеологія сучасної української мови». Київ: Либідь.
- Liu, Y. (2012). «Chinese Idioms and Their Cultural Background». Beijing: Peking University Press.
3. 李明. (2015). «汉语成语词典». 北京: 商务印书馆.
4. Цимбал, С. (2023). Шляхи подолання та способи вираження категоричності у сучасній китайській мові. Сходознавство. Актуальність та перспективи [Електронне видання]: Матеріали доповідей IV Міжнародної науково-методичної конференції, ч.1, 24 березня 2023 р. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2023. С. 58-59.
5. Цимбал, С. (2017). Концепти ПРОСТІР (空间), ЧАС (时间) та ЧАС-ПРОСТІР (时空) у китайських фразеологічних одиницях чен'юй крізь призму метафори. Одеський лінгвістичний вісник. Випуск 9 (2). С. 161-165.
6. Цимбал, С. (2017). Метафорична актуалізація концепту час у фразеологізмах чен'юй сучасної китайської мови. Україна і світ: діалог мов і культур: Зб. наук. ст. Київ. С. 399–401.

ГЕЙМІФІКАЦІЯ У ВИКЛАДАННІ ЛЕКСИКИ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ

Пелипенко Аміна Володимирівна

*Студентка 4 курсу кафедри японської мови та перекладу Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Гілевич Аліна Василівна

*старший викладач кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов Київського
столичного університету імені Бориса Грінченка*

Гейміфікація (від англ. *gamification*) — це застосування ігрових елементів у неігровому контексті з метою підвищення мотивації, залученості й ефективності користувачів. У сфері освіти вона постала як відповідь на потребу модернізації навчального процесу та подолання відчуження студентів, характерного для традиційних підходів до навчання.

Згідно з дослідженням Ванг і Варшауер, гейміфікація стимулює внутрішню мотивацію студентів завдяки використанню балів, рівнів, нагород і зворотного зв'язку. Вона не лише підвищує зацікавленість, а й активізує когнітивну діяльність, особливо у цифровому освітньому середовищі (Wang & Warschauer, 2021).

Ікбал, Насір і Від'ястуті зазначають, що ефективна гейміфікація у мовному навчанні поєднує ігрову логіку з конкретними освітніми цілями. Зокрема, нарахування балів за правильне вживання нової лексики у контексті сприяє її закріпленню та підвищенню навчальної мотивації (Iqbal, Nasir & Widyastuti, 2022).

Ключовим концептом сучасної гейміфікації є модель Octalysis, що базується на восьми мотиваційних драйверах, як зазначають Ікбал і Від'ястуті (Iqbal & Widyastuti, 2023). Ця модель дозволяє уникнути механічного застосування ігрових елементів, натомість забезпечує цілісний і мотивуючий дизайн освітніх платформ.

Лексична компетентність є фундаментальним компонентом опанування іноземної мови. У випадку японської мови процес ускладнюється багаторівневою графічною системою письма, полісемією та залежністю лексичних форм від соціального контексту (зокрема, кейго).

Як зазначають Рукмоно і Від'ястуті, ефективне навчання японської лексики вимагає комплексного підходу: тематичної класифікації, контекстуального введення, візуальної підтримки та повторення (Rukmono & Widyastuti, 2019). Ці елементи ефективно реалізуються у гейміфікованих додатках, таких як Drops, LingoDeer, Ling, де лексика подається у мультимодальному форматі — з ілюстраціями, озвученням та прикладами вживання.

Особливу увагу слід приділяти вивченню ввічливої лексики (кейго), яка виконує не лише мовну, а й соціокультурну функцію. Це підвищує вимоги до навчального контенту й акцентує потребу в адаптивних освітніх платформах.

Сучасні гейміфіковані ресурси, як-от NihongoUp, Human Japanese, Wagotabi, інтегрують освітній контент із механіками гри: накопичення балів, сюжетні лінії, персоналізовані маршрути навчання. Згідно з Ікбалом, використання гейміфікованих комп'ютерних ігор для вивчення японської мови призводить до підвищення рівня мотивації та кращого запам'ятовування лексики (Iqbal, Nasir & Widyastuti, 2022).

У дослідженні Рукмоно описано мобільний додаток, що включає завдання з аудіювання та вимови, за виконання яких нараховуються ігрові винагороди (Rukmono & Widyastuti, 2019). Подібний підхід особливо ефективний для візуальних типів учнів і тих, хто має знижену внутрішню мотивацію.

Ікбал і Від'ястуті продемонстрували, що застосування Octalysis-моделі у мобільному додатку для вивчення японської мови суттєво підвищує рівень залученості користувачів і задоволення від навчання (Iqbal & Widyastuti, 2023).

Окрему увагу привертає приклад Wagotabi — рольової гри з лінгвістичними завданнями, у якій навчання інтегровано в сюжет. Кожен новий рівень вимагає активного опрацювання лексики й граматики, що сприяє довготривалому засвоєнню матеріалу завдяки емоційному залученню студента.

Отже, результати сучасних досліджень підтверджують, що гейміфікація у навчанні японської мови, зокрема лексики, є ефективним інструментом підвищення мотивації, залученості та якості навчального процесу. Її успішне впровадження залежить від цілеспрямованого дизайну та врахування особливостей японської мовної культури.

Список літератури:

1. Wang, X., & Warschauer, M. (2021). The Effectiveness of Gamified Tools for Foreign Language Learning.

2. Iqbal, M., Nasir, M., & Widyastuti, R. (2022). Game-based Learning to Increase Japanese Language Learning Motivation.
3. Iqbal, M., & Widyastuti, R. (2023). Exploring the Impact of Octalysis Gamification in Japanese M-learning.
4. Rukmono, S., & Widyastuti, R. (2019). Gamification of Mobile-based Japanese Language Shadowing.
5. Kravchenko, O., Kostanda, I., Shuliakov, I., Kuzmenko, Y. (2023). Business game as an effective method of managing the development of communicative and professional competences of philologists-translators *Revista de Investigación Apuntes Universitarios*. Peru, Universidad Peruana Unión. VOL.13 №1. 2023. P. 209-223.

ЕВОЛЮЦІЯ ГРАМАТИЧНОЇ СТРУКТУРИ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ ВІД АРХАЇЧНОГО ПЕРІОДУ ДО СУЧАСНОСТІ

Попова Марія Дмитрівна

*викладач кафедри китайської мови і перекладу факультету східних мов Київського
університету імені Бориса Грінченка*

Грамматична система китайської мови, попри загальне уявлення про її «простоту», має багатовікову історію розвитку та структурних трансформацій. У порівнянні з флективними мовами, китайська демонструє аналітичний тип структури, в якому граматичні значення передаються порядком слів, службовими словами та частками. Однак цей принцип не є сталим: аналіз етапів розвитку китайської мови від архаїчного періоду (上古汉语) до сучасного стандартного варіанту (现代汉语普通话) свідчить про значні зміни у синтаксисі, морфології та словотворенні.

У період архаїчної китайської мови (приблизно до III ст. н.е.) спостерігається ширше використання флексій та дериваційних морфем. Дослідники Baxter та Sagart, відзначають наявність афіксів, які виконували граматичні функції: маркування пасиву, активу, модальності, а також аспекту дії. У класичних текстах (напр., у «Шицзін» та «Шуцзін») наявна складна система поєднання дієслів з префіксами, яка в подальшому редукується. Суб'єктно-об'єктний порядок речень був менш фіксованим, а граматичне значення передавалося також контекстом та інтонацією.

У середньокитайський період (III—X ст.) мовна система зазнала трансформацій під впливом буддистської писемності, перекладної літератури та контактів з іншими мовами. З'являються граматичні конструкції, які згодом стануть стандартними: модальні дієслова (如“能”、“可”、“应”), аналітичні сполучення для вираження аспекту, як-от “了”、“着”、“过”. Також активно розвиваються службові частки та порядок слів SVO, який стає дедалі фіксованішим. У цей період формується фундамент сучасної китайської граматики, з акцентом на логічну побудову речень і контекстуальну ясність.

Модерний період (від династії Мін до сьогодення) характеризується інтенсивною стандартизацією граматичних норм. Під впливом західної лінгвістики у XX ст. кодифікуються граматичні правила, з'являються перші

підручники з граматики на зразок європейських. У XX столітті відбувається перехід до синтаксичного аналізу на основі формальних схем, активне запозичення з іноземних мов (особливо в технічній і науковій сферах) створює нові граматичні структури. Сучасна граматика путунхуа містить як класичні елементи (напр., структури з частками «的», «了», «把»), так і новітні конструкції, притаманні усному спілкуванню та інтернет-дискурсу.

Таким чином, розвиток граматичної системи китайської мови є свідченням її адаптивності до соціокультурних і політичних змін. Попри те що китайська залишається аналітичною мовою, її граматика постійно еволюціонувала — від флексійних залишків архаїчної мови до висококонтекстуального синтаксису сучасної доби. Розуміння цієї еволюції є ключовим для формування глибокої лінгвістичної компетенції у студентів бакалаврського рівня.

Список літератури:

1. Baxter, William H., and Laurent Sagart. Old Chinese: A New Reconstruction. Oxford University Press, 2014.
2. Norman, Jerry. Chinese. Cambridge University Press, 1988.
3. Li, Charles N., and Sandra A. Thompson. Mandarin Chinese: A Functional Reference Grammar. University of California Press, 1981.

РОЛЬ ГРАМАТИЧНИХ ЧАСТОК У ФОРМУВАННІ СИНТАКСИЧНОЇ СТРУКТУРИ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ: ВІД КЛАСИЧНОЇ ДО СУЧАСНОЇ ДОБИ

Попова Марія Дмитрівна

викладач кафедри китайської мови і перекладу факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка

Історія китайської мови демонструє виняткову стійкість і водночас гнучкість її граматичної системи. Особливою рисою китайської мовної традиції є те, що граматика формується не через флексії, а через порядок слів, контекстуальні зв'язки та використання граматичних часток (助词). Ці частки не лише сигналізують граматичні зв'язки, а й відображають глибокі зміни в синтаксисі та прагматичній мові. Метою цієї роботи є аналіз функцій ключових граматичних часток у класичній китайській мові (文言文) та простеження шляхів їх трансформації й переосмислення в сучасній китайській (现代汉语).

Класична китайська мова (особливо доби Хань та пізніше — Тан і Сун) демонструє високу лаконічність синтаксису. Через відсутність флексій граматичні ролі часто визначаються або порядком слів, або граматичними частками. Найуживаніші серед них:

之 — показник атрибутивного зв'язку або заміник займенника: 例: 吾爱之 — Я люблю його/це.

其 (qí) — вказівний або присвійний займенник, часто з модальним забарвленням.

也 (yě), 矣 (yǐ), 焉 (yān) — кінцеві частки, що відображають завершеність дії, модальність, емоційність.

乎 (hū), 於 (yú) — післядієслівні частки, що вказують на напрямок або об'єкт дії.

Зі зростанням ролі усного мовлення та виникненням літератури на розмовній мові (白话文) функції часток починають видозмінюватися. Частина з них:

- втратила актуальність через спрощення синтаксису (наприклад, 焉, 矣);
- була адаптована у вигляді нових часток сучасної китайської: 了 (le), 的 (de), 吗 (ma). Цей процес особливо активізувався в добу руху за нову культуру (1910–1920-ті), коли інтелектуали закликали до вживання «живої» китайської, ближчої до розмовного варіанта. Зміни торкнулися не лише лексики, а й граматики, що проявилось у функціоналізації нових часток.

У сучасній китайській граматичні частки чітко класифіковані за функціями:

- Модальні частки (语气助词): 吗, 呢, 吧, 啊 — виражають емоційний настрій, питальність, припущення;
- Частки аспекту (动态助词): 了, 着, 过 — позначають аспект дії;
- Структурні частки (结构助词): 的, 地, 得 — формують атрибутивні, адвербіальні та результативні конструкції.

Ці частки стали невід'ємним компонентом синтаксичної структури мови, оскільки без них речення було б або незрозумілим, або неправильно інтерпретованим. Попри очевидні зміни, сучасні частки мають глибинний зв'язок із класичними. Частка 之 (zhī) трансформувалася у 的 (de) як показник атрибутивного зв'язку. Завершальна частка 也 (yě) у низці випадків стала предтечею сучасного 吧 (ba), з її модальним значенням. Варто зазначити також важливість граматичних часток у сфері мовної соціалізації та вивчення китайської як іноземної. Через їхню нефонологічність і відсутність прямого перекладу, частки є викликом для іноземних студентів.

Історичний розвиток граматичних часток у китайській мові демонструє унікальний шлях мовної еволюції без морфологічного флексійного апарату. Частки стали не лише засобом зв'язування слів у реченні, але й виявом комунікативної стратегії мови, що тяжіє до аналітичності. Їхня трансформація — це приклад граматичної спадкоємності, в якій поєднано культурну пам'ять і функціональну доцільність.

Список літератури:

1. 李宇明 (2004). 汉语史稿. 商务印书馆.
2. Norman, Jerry (1988). Chinese. Cambridge University Press.
3. 王力 (1999). 《古代汉语》第一册. 中华书局.

ФУНКЦІОНАЛЬНО-СТИЛЬОВІ РИСИ ІНСТИТУЦІЙНОГО ДИСКУРСУ (НА МАТЕРІАЛІ ДОКУМЕНТІВ МІНІСТЕРСТВА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ КНР)

Рудько Вікторія Валентинівна

*студентка 5 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Цимбал Світлана Віталіївна

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри китайської мови і перекладу Факультету
східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Інституційний дискурс є важливим компонентом сучасної комунікації, що відображає офіційну взаємодію між державними структурами, організаціями та громадськістю. Він характеризується чіткими нормами, усталеними жанровими формами та специфічними мовними засобами, які забезпечують його функціональність і ефективність.

Т. Мусійчук характеризує інституційний дискурс як «спілкування в заданих рамках статусно-рольових відносин» (Мусійчук, 2021). Таке розуміння інституційного дискурсу розширює його межі, приводячи до істотного зниження в ньому семи агресивності і сприйняття його як мовного механізму регулювання поведінки людини в соціумі через позицію домінуючий — підлеглий.

Феномен політичного та дипломатичного дискурсу поки що не піддається однозначному визначенню, оскільки сама категорія політики нині не має чіткої дефініції. Як основні властивості дипломатичного дискурсу Девтеров І.В. виділяє «тематичну пов'язаність, ситуативну обумовленість, динамічність, соціальну орієнтацію, неоднорідну структурованість та недискретність» (Девтеров, 2009).

Залучимо до аналізу повідомлення китайського МЗС, присвячене зустрічі міністра Ван І з головою апарату президента Бразилії Р. Костою. Це повідомлення опубліковане під заголовком: 王毅会见巴西总统府首席部长科斯塔 “Ван І зустрівся з головою апарату президента Бразилії Костою”. Зазначений заголовок є лаконічним, проте інформативним.

На початку повідомлення наведено цитату Ван І, де наголошується на значущості китайсько-бразильських відносин. Він підкреслює, що обидві держави є найбільшими країнами, що розвиваються, у східній та західній півкулях, підкріплюючи це конкретними цифрами для підтвердження важливості подальшого співробітництва. Так, китайський міністр стверджує: 中国和巴西的经济产出占世界总产出的五分之一以上 “Китай і Бразилія разом виробляють понад одну п'яту світового економічного обсягу”. Таким чином Ван І підкреслює потужність китайської та бразильської економік та окреслює перспективу їхньої подальшої взаємодії.

Оперування числами дає змогу китайському МЗС не лише окреслювати економічні показники, а й актуалізувати знакові дати, що підкреслюють міцність міжнародного співробітництва. Так, Ван І, говорячи про перспективи китайсько-бразильських відносин, наголошує на 50-річчі встановлення дипломатичних

зв'язків як стимулі для їх поглиблення: 中方愿同巴方一道，以中巴建交 50 周年为契机，加强高层交往 “*Китай готовий разом із Бразилією використати 50-ту річницю встановлення дипломатичних відносин як можливість для зміцнення контактів на високому рівні*”.

Представлені в повідомленні китайського МЗС і думки іншого учасника зустрічі — бразильського посадовця, голови апарату президента Бразилії Р. Кости. Фрагмент його промови, наведений у інформаційному повідомленні, починається із висловлення визнання поточних успіхів КНР як однієї зі світових держав. Зокрема йдеться про внесок Китаю до глобального економічного зростання: 巴西高度评价中国的发展成就和对世界经济增长的贡献 “*Бразилія високо оцінює досягнення Китаю в розвитку та його внесок у зростання світової економіки*”. Р. Коста виокремлює провідні напрямки потенційного поглиблення взаємодії між КНР та Бразилією: 促进经贸、金融、基础设施、绿色转型、再工业化、科技创新 “*Сприяти розвитку торгівлі та економіки, фінансів, інфраструктури, зеленого переходу, реіндустріалізації та науково-технологічних інновацій*”. Таким чином, зазначений фрагмент характеризує наявність чіткості й визначеності ключових тез, виголошених бразильським високопосадовцем, що убезпечує текст повідомлення китайського МЗС від можливої двозначності в трактуваннях.

Завершується аналізоване повідомлення спільними тезами, де наводяться провідні концепти спільної міжнародної політики Китаю і Бразилії, на втілення яких у життя спрямована робота дипломатії обох країн. Так, у спільному висновку йдеться про необхідність відстоювання спільних інтересів країн, що розвиваються: 双方同意维护发展中国家的共同利益 “*Обидві сторони погодилися захищати спільні інтереси країн, що розвиваються*”. (王毅会见巴西总统府首席部长科斯塔, 2024). Китай і Бразилія формулюють свою позицію у двох вимірах: як країни, що розвиваються, і як захисники інтересів інших таких держав.

Отже, повідомлення китайського МЗС про зустріч Ван І з Р. Костою є зразком дипломатичного дискурсу КНР. У ньому актуалізуються ключові концепти: захист прав країн, що розвиваються, стабілізація міжнародної ситуації та зміцнення позицій Глобального Півдня.

Список літератури:

1. Девтеров, І. (2009). Комунікативний процес і мовна ситуація в інтернеті. *Філософські проблеми гуманітарних наук : зб. наук. Праць*. Київ : URL: <http://www.info-library.com.ua/books-text-11469.html>
2. Мусійчук, Т. (2021). Діалогічний дискурс як модель міжособистісної комунікації. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. Волинь. Вип. 7. С. 138 — 141.
3. 王毅会见巴西总统府首席部长科斯塔. Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China. 17.10.2024. URL: https://www.mfa.gov.cn/web/zyxw/202412/t20241218_11497366.shtml
4. Ремінна, Д., Семеніст, І. (2023). Стилiстичнi особливостi китаємовного дискурсу на матерiалi виступiв Ху Цзiньтао та Сi Цзiньпiна. I Всеукраїнський форум молодих сходознавцiв [Електронне видання]: *Матерiали доповiдей I Всеукраїнського форуму молодих сходознавцiв*, 23–24 травня 2023 р. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2023. С. 161-162.

5. Кравченко, О. (2021). Репрезентація образу Цзян Цземіня в китайських політичних інтернет-мемах. *Закарпатські філологічні студії*. Серія: Мови народів Азії, Африки, аборигенних народів Америки та Австралії. Ужгород: Вид. центр. Ужгородський національний університет. Вип 2(19). С. 75-81.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЯПОНСЬКИХ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТІВ (НА МАТЕРІАЛІ ІНФОРМАЦІЙНИХ БЮЛЕТНІВ ПРО КОСМІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ — «日本の国際宇宙探査シナリオ»)

Русо Аліса Андріївна

*студентки 5 курсу кафедри японської мови і перекладу факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
Науковий керівник: Комісаров К. Ю.*

У сучасному світі, який сповнений різноманітними технологіями, де будь-яка інформація передається неймовірно швидко між різними культурами та країнами, роль перекладу та адаптації текстів стає критично важливою. Переклад відкриває перед собою велику кількість можливостей для розвитку інновацій, співпраці а також, що не менш важливо, це поширення знань. І, коли ми говоримо про поширення інформації у науково-технічній сфері, то точність перекладу та передачі інформації має критичне значення. До того ж, мова науково-технічної літератури є складником загальнонаціональної мови, та попри це має своє власне відображення — певний стиль у використанні різноманітних лексичних та граматичних засобів (Сусіденко Є., Баранова С., 2020).

В контексті науково-технічного дискурсу, присутня низка характеристик, котрі відрізняють науково-технічні тексти від інших типів тексту. А також вони відіграють важливу роль у перекладі, як результат більшість науковців виділяють саме такі характеристики: складність синтаксичних конструкцій, лексична, синтаксична та композиційна стереотипізація, регламентований характер використання емоційних можливостей, насиченість синтаксичними й лексичними штампами, переважання об'єктивності у викладі, поєднання безсуб'єктного способу викладу з вираженням суб'єктивної думки автора, широке використання символів, формул, таблиць тощо (Коваленко А., 2002).

Коли перекладач має справу з перекладом науково-технічної літератури то він стикається з багатьма особливостями. Наприклад, варто звернути увагу, що іноді неможливо перекласти одним словом іншомовний термін, тому потрібно використовувати комбінацію дієслова та елемента, такого як іменник або прийменникове словосполучення, аби повністю передати сенс, який закладений у слово мовою оригіналу. Для прикладу візьмемо наступне слово: 試作 — розробляти або придумувати щось на пробній основі. (Нагао М., Цуджі. Дж., Накамура Дж. 1985)

Для більш точного розуміння теоретичного матеріалу, візьмемо термін «推力» який неодноразово згадується в матеріалі дослідження під назвою «日本の国際宇宙探査シナリオ (案) 2021» — «Сценарій міжнародного освоєння

космосу Японією 2021» Отож для точного, та більш детального перекладу та адаптації тексту, технічний термін «推力» можна перекласти як: «сила тяги» або «рушійна сила», як наприклад у наступному реченні:

«この際、火星の重力（0.38G）に対して重力損が影響しない推力として、300 kN 級 減速用エンジンが必要となる» — У цьому випадку потрібен гальмівний двигун класу 300 кН як сила тяги, на яку не впливають гравітаційні втрати проти сили тяжіння Марса (0,38 G).

А також для розгляду є ще один приклад використання цього терміну, і вже перекладати його як: «питомий імпульс», або «питома тяга» — вузькоспеціалізований термін, що використовується інженерами для показання ефективності ракетного двигуна. Дозволяється також використання обох термінів, адже вважається що це різні варіації назви для однієї і тієї ж самої характеристики. Таким чином, у наступному реченні:

«なお、探査機質量の大きな部分を燃料が占めるため、効率的な探査を行うためには、比推力が大きいことが望ましい» — Зверніть увагу, що паливо займає велику частину маси космічного корабля, тому для ефективного дослідження питомий імпульс повинен бути бажано великий.

В цьому випадку ми використовуємо друге значення слова «推力», аби звузити значення терміну в межах даного речення, а також надати чіткішої ясності про що саме йдеться мова.

Отже, японський науково-технічний дискурс має низку особливостей, які відрізняють його від наукових текстів в інших мовах. Вони включають особливу форму, яка характерна для текстів цього стилю, складну синтаксичну структуру, оскільки в українській мові часто використовуються складні відповідники або відповідники можуть бути відсутніми. А також широке використання номіналізацій і пасивних конструкцій.

Список літератури:

1. Сусіденко Є. М., Баранова С. В. (2020). ВІДТВОРЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ТЕКСТУ В ПЕРЕКЛАДІ, 244.
2. Коваленко, А. (2002). Загальний курс науково-технічного перекладу : підручник. Київ : Інкос, 317 с.
3. Nagao, M., Tsujii, J. I., & Nakamura, J. I. (1985). The Japanese government project for machine translation. Computational linguistics, 11(2-3), 91-110., 7
4. Hepburn, J. C. (1886). A Japanese-English and English-Japanese Dictionary. Maruya.
5. A. Wilkes, K. Eke, L. Frassinetti, L. Dare (2011) — Japanese English Visual Bilingual Dictionary

ГРАФОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КАНДЖІ ЯК ОБ'ЄКТ ФІЛОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ

Редька Катерина Максимівна

*студентка 4 курсу кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов Київського
столичного університету імені Бориса Грінченка*

Науковий керівник: Букрієнко А.О.

Актуальність дослідження графостилістики канджі зумовлена зростаючим інтересом до письма як об'єкта філологічного аналізу, зокрема в японській традиції, де письмо — не лише засіб комунікації, а й частина естетичного та філософського простору. У світовій гуманітаристиці зростає увага до невербальних способів вираження значення, а каліграфічне письмо канджі якраз є таким прикладом (Otsuka & Murai, 2020). Зміна стилю написання одного й того ж ієрогліфа несе глибоку смислову, культурну і навіть емоційну трансформацію. Наприклад, знак 愛 (любов) у стилі каішью зберігає геометричну чіткість, у гьошью стає емоційно плавним, а в сошью — набуває майже абстрактної форми (Baba, 2021).

У межах цього дослідження розглядається п'ять канджі — 愛 (любов), 夢 (мрія), 心 (серце), 道 (шлях), 静 (спокій) — у трьох стилях письма: каішью, гьошью, сошью. Їх графічна структура аналізується не лише візуально, а й у контексті семантики, культурного вживання, асоціативної глибини. Такий підхід дозволяє не лише описати зміни, а й інтерпретувати їх філологічно (Nakanishi, 2001).

Крім того, важливим є інтеграційний потенціал каліграфії у вивченні японської мови як іноземної: досвід викладання засвідчує, що візуальне та моторне засвоєння знаків активізує довготривалу пам'ять (Frentiu, 2017). Цей висновок підтверджується сучасними освітніми практиками у Токійському університеті іноземних мов, де каліграфія інтегрується до програми початкового рівня (Yanagida, 2021).

Метою дослідження є виявлення впливу графостилістичних змін на сприйняття значення та структури канджі. Об'єкт — японські ієрогліфи як культурно-семіотичне явище. Предмет — стилістична варіативність графічного письма в межах конкретних знаків.

Методологія дослідження включає описовий, зіставний і семіотичний аналіз, а також практичну частину — авторський експеримент з написання згаданих канджі у трьох стилях, спостереження за динамікою сприйняття та рефлексією результату.

Крім естетичної функції, стилістика письма виконує роль лінгвістичного маркера: спрощення, розмитість або динаміка ліній у стилі сошью сигналізують про емоційний настрій тексту, тоді як чіткість каішью — про формальність або дидактичність. Це підтверджується дослідженням каліграфічного аналізу в поезії хайку, де вибір стилю письма має наративну функцію (Araya, 2019). Така

залежність між графікою і змістом дозволяє розглядати каліграфію як паралельний текст — візуальну версію семантичного повідомлення.

Практичне значення роботи полягає у створенні методичних основ використання каліграфії в освітньому процесі та розвитку академічного інструментарію для філологічного аналізу письма.

Попередні результати аналізу свідчать, що візуальна форма канджі здатна не лише трансформувати зміст, але й впливати на його інтерпретацію в культурному контексті. Це підтверджує ефективність графостилістичного підходу як інструмента філологічного дослідження японського письма.

Список літератури:

1. Baba, Y. (2021). 日本文化としての書道につながる漢字語彙指導. 間谷論集, 15, 111–122.
2. Frentiu, R. (2017). Japanese Calligraphy as a Way to Make the Invisible Visible. Cambridge Scholars Publishing.
3. Nakanishi, S. (2001). 漢字百話. 東京: 岩波書店.
4. Otsuka, S., & Murai, T. (2020). The multidimensionality of Japanese kanji abilities. Scientific Reports, 10, Article 2987.
5. Yanagida, S. (2021). 日本書道史関連の研究動向. 書学書道史研究, 31, 85–96.

ОСНОВИ МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ СТВОРЕННЯ АВТОРСЬКОГО КУРСУ

Радченко Єлизавета Сергіївна

*Студентка четвертого курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Удовиченко Лариса Миколаївна

*Доктор педагогічних наук, професор кафедри китайської мови і літератури
Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Мультилінгвальна освіта є прикладом сучасного підходу до підготовки педагогів у умовах не багатонаціонального та багатомовного суспільства. Стаття Тетяни Головатенко аналізує освітні програми підготовки майбутніх учителів початкової школи, приділяючи особливу увагу принципам, методам і формам навчання. Основа навчання базується на інтерактивності, міждисциплінарності, індивідуалізації та інтернаціоналізації, що дозволяє формувати конкурентоспроможного педагога (Головатенко Т., 2017).

Навчальні заклади також приділяють увагу розвитку рефлексивних навичок студентів, що сприяє вдосконаленню їхньої професійної компетентності. Використання інтерактивних методів роботи, таких як командні проєкти та освітні квести, створює умови для комфортного навчання в мультикультурному середовищі. Майбутні педагоги опановують навички створення сприятливого клімату в класі та формування індивідуальної траєкторії розвитку учнів.

Таким чином, досвід мультилінгвальної освіти демонструє значущість інтеграції мовного та міждисциплінарного підходів у підготовку педагогів, що є

актуальним для удосконалення освітніх систем в Україні. Цей підхід не лише формує компетенцію у викладанні, але й сприяє культурному обміну та ствоєнню інклюзивного навчального середовища.

Мультилінгвальна освіта стала ключовим фактором модернізації освітніх систем багатьох країн світу, враховуючи її значення в умовах глобалізації та інтеграції. Вивчення і володіння двома або більше мовами є важливим компонентом підготовки студентів до взаємодії з полікультурним та багатомовним середовищем. Ця тенденція зумовлює включення мультилінгвальних програм у освітні процеси, які стають невід'ємною частиною розвитку сучасної вищої школи (Анісімова Т., 2014).

Українські університети також активно інтегрують цей принцип у свої навчальні програми. Викладачі та студенти отримують доступ до міжнародних програм обміну, стажування та навчання за кордоном, що дозволяє молодим фахівцям здобувати необхідні професійні навички й досвід.

У контексті мультилінгвальної освіти особливий акцент робиться на інтеграції мови як засобу навчання. Це підхід, що дозволяє одночасно вивчати мовні компетенції та змістовий матеріал певної дисципліни. Наприклад, європейські програми типу Content and Language Integrated Learning (CLLI) створюють можливості для вивчення таких дисциплін, як історія чи математика, англійською чи іншою, окрема китайською, іноземною мовою (Винарчик П., 2020).

Крім того, мультилінгвальна освіта сприяє розвитку міжкультурної комунікації, формуванню соціально-комунікативних здібностей студентів, а також їх залученню до світових культурних цінностей. Вона відкриває нові горизонти для здобуття безперервної освіти та успішного працевлаштування в міжнародному контексті.

Розвиток мультилінгвальної освіти в Україні дозволяє підвищити конкурентоспроможність національної системи вищої освіти. Інтеграція цього підходу до освітніх програм сприяє залученню студентів до міжнародних дослідницьких проєктів, професійного зростання та активної участі в глобальних процесах.

Мультилінгвальна освіта поступово перетворюється на основу для культурної та професійної інтеграції особистості в сучасний глобалізований світ. Її значення виходить далеко за межі звичайного навчання мовам, охоплюючи взаємодію діалектів, розвиток соціокультурних компетенцій і підготовку до роботи в полілінгвальних середовищах. Україна, як багатонаціональна держава, має значний потенціал для розвитку мультилінгвальної освіти в межах її національної освітньої системи.

Мультилінгвальна освіта ґрунтується на численних принципах, таких як міждисциплінарність та полікультурність (Винарчик П., 2020). Предмет її вивчення виходить за рамки однієї галузі знань, охоплюючи історію, мовознавство, педагогіку та дидактику. Це дозволяє формувати широкий спектр компетенцій, необхідних для взаємодії в багатомовному світі. Наприклад, застосування таких методів, як опора на літературну мову та взаємодія з діалектами, сприяє формуванню стійких комунікативних навичок.

Одним із ключових аспектів мультилінгвальної освіти є її методичний компонент. Вивчення технології викладання в мультилінгвальному середовищі дозволяє застосувати принципи білінгвізму та мультилінгвізму при роботі з різними дисциплінами (Анісімова Т., 2014).

Особливе значення мультилінгвальна освіта набуває в контексті міжкультурної комунікації. Вона сприяє гармонізації відносин між носіями різних культур, стимулює розвиток емпатії та взаєморозуміння. Різноманітні аспекти цієї освіти, такі як підготовка до полідіалектного спілкування, застосування принципів лінгводидактики та інтеграція мовної поведінки, формують більш відкритих та соціально компетентних фахівців.

Проблема впровадження мультилінгвального компонента в освітній процес є важливою для України, особливо в умовах глобальної інтеграції та потреби адаптації до європейських стандартів. Моніторинг експериментальних досліджень у сфері багатомовної освіти, а також оцінювання готовності закладів освіти до реалізації програм, дозволяє створити ефективну систему, яка сприяє професійному зростанню молодих фахівців.

Таким чином, мультилінгвальна освіта є не тільки інструментом для навчання мовам, але й потужним засобом для соціального і культурного об'єднання суспільства. Її впровадження в освітню сферу України дозволяє підвищити конкурентоспроможність національної системи вищої освіти та сформувати нове покоління фахівців, здатних до ефективної інтеграції в глобальну професійну спільноту.

Створення авторського курсу на основі мультилінгвальної освіти — це не просто розробка навчальної програми, а формування унікального освітнього простору, який відповідає сучасним викликам. Важливість цього процесу полягає у забезпеченні ефективного навчання студентів, що враховує їхні мовні компетенції та міжкультурний досвід.

Авторський курс у сфері мультилінгвальної освіти має базуватися на принципах інтегративного підходу, де мова виступає не лише як засіб комунікації, а як ключовий компонент навчального процесу. Це може включати використання таких методик, як CLIL, що дозволяє викладати предмети через іноземну мову, або міждисциплінарний підхід, який розширює горизонти навчання.

Розробка такого курсу вимагає включення інтерактивних форм навчання, таких як групові проекти, симуляційні вправи та мультимедійні ресурси. Важливим аспектом є і створення комфортного навчального середовища, яке стимулює студентів до самостійного дослідження і взаємодії у полімовному просторі.

Зважаючи на актуальність мультилінгвальної освіти, авторський курс повинен бути не просто інструментом навчання, а механізмом професійної адаптації та інтеграції випускників у глобальне середовище. Саме тому його розробка є надзвичайно важливою — він не лише формує мовні компетенції, але й сприяє міжкультурному порозумінню, розвитку соціальних навичок та підготовці студентів до міжнародних освітніх і професійних викликів.

Список літератури:

1. Головатенко, Т. (2017). Мультилінгвальна освіта майбутнього вчителя початкової школи в Бельгії. *Педагогічний процес: теорія і практика*. Серія: Педагогіка. № 4(59).
2. Анісімова, Т. Принципи мультилінгвальної освіти в сучасних вищих навчальних закладах [Електронний ресурс]. Режим доступу: [1] (https://confcontact.com/2014_04_25edu/5_Anisimova.htm). (Дата звернення: 14.04.2025).
3. Винарчик, М. (2020). Сучасні проблеми мультилінгвальної Європи: освітній контекст. *Педагогіка і психологія. Педагогічні науки*. № 2 (20). DOI: 10.32342/2522-4115-2020-2-20-18.

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТАБУЙОВАНОЇ ЛЕКСИКИ У СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Стасюк Уляна Іванівна

*Студентка 5 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Кравченко Одарка Олександрівна

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри китайської мови та перекладу Факультету
східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Табуйована лексика є невід'ємною складовою мовної культури будь-якого народу, відображаючи його соціальні норми, морально-етичні уявлення та культурні традиції. Китай, незважаючи на стрімку модернізацію та швидкий розвиток приморських регіонів, залишається досить традиційною країною. Саме тому в китайській мові зберігається досить розвинена система табуйованих слів та виразів. У китайській культурі величезне значення надають гармонії, шанобливому ставленню та взаємоповазі. У сучасній китайській мові табу проявляються в різних сферах комунікації, зокрема в офіційному дискурсі, міжособистісному спілкуванні та цифровому середовищі. Дослідження лексико-семантичних особливостей цієї лексики дає змогу краще зрозуміти, як китайське суспільство ставиться до певних тем, якими способами уникає прямих висловлювань і які мовні стратегії використовує для обходу цензури.

На думку іспанського мовознавця Е. Монтеро Картельє (1981), табу має дві можливі причини виникнення: це, по-перше, страх саме до слова, що пов'язане з магічною функцією мови, а, по-друге, соціальні причини, коли страх викликає не саме слово, а конотації та асоціації, які породжуються ним. Табуйовану лексику — 脏话 (цзанхуа, дослівно “брудна мова”) — у сучасній китайській мові можна класифікувати за чотирма (наступними критеріями критеріями: політично-історична табуйована лексика, соціально-культурні табу, лексика сексуального (вульгарного) характеру та інтернет-табу, що виникли як наслідок цифрової цензури.

У таблиці 1 наведено приклади політичної та історичної табуйованої лексики. Зазвичай будь-яке слово з наведеної таблиці або цензурується владою, підлягаючи видаленню, наприклад, зі статті, або ж забороняється в цілому.

Табл. 1 Табуйована лексика з історико-політичним підтекстом

Табуйоване слово	Переклад
天安门事件	Інцидент на площі Тяньаньмен (йдеться про події 3–4 червня 1989 року — жорстоке придушення китайською владою продемократичних протестів. Армія застосувала силу, загинули сотні або навіть тисячі людей. Згадки про це досі залишаються під суворою цензурою в Китаї)
坦克人	букв. “Людина перед танком” (мається на увазі пам’ятник невідомому повстанцю, що самотужки стримував колону танків на площі Тяньаньмен — в Інтернеті навіть доступний кадр цієї події, а також існує сучасна версія у формі мему (Reddit, 2019))
鬼子, 日本鬼子	“Чорт”, “японський чорт” (використовувалось зазвичай під час Другої світової війни у якості зневажливого звертання до японців, “япошка”)

Приклади соціально неприйнятних та культурних табу наведено у Таблиці 2: вони зазвичай відображають традиційну забобонність китайського суспільства. Найбільш поширеними та відомими у цій категорії є упередження, пов’язані з цифрою 4, а також лексеми “смертю”, “хвороба”, “вбивство” тощо (Ма Сяовей, Лю Дженбін, 2020).

Табл. 2 *Культурно маркована та соціально неприйнятна лексика*

Табуйоване слово	Переклад
四	Чотири (співзвучна зі словом «смерть» у китайській мові)
死	Смерть
祝你早日死	«Бажаю тобі якнайшвидшої смерті!»
祝你孩子不是自己的	«Бажаю тобі, щоб в тебе діти не від тебе були!» (У Китаї такі образи вважаються особливо неприйнятними — бездітні люди раніше часто ставали об’єктами для насмішок, проте в наші дні така тенденція поступово слабшає)

У наступній таблиці наведені приклади лексики, що вважається вульгарною для китайського суспільства. Зазвичай такі слова безпосередньо пов’язані з статевим актом, їх рідко вживають у пристойних колах. Більш невимушено ними користуються вуличні бандити, злочинці та, в цілому, люди з менш сприятливого середовища.

Табл. 3 *Обсценна лексика*

Табуйоване слово	Переклад
操	«Займатися сексом»

嫖客	«Клієнт борделю»
龟儿子	«Байстрюк», «безбатченко»
鸡巴, 老二	Чоловічий статевий орган

Табуйовані слова виникли в період становлення людського суспільства у зв'язку з необхідністю підпорядкувати поведінку людини-індивіда інтересам суспільства, і навіть сьогодні вони залишаються популярними серед молоді і є елементом лінгвістики, який має великий вплив на людей в суспільстві. Враховуючи динамічний розвиток технологій і посилення цифрового контролю, система мовних табу в Китаї продовжує змінюватися, що відкриває нові перспективи для подальших досліджень у сфері лінгвістики та соціальної комунікації.

Список літератури:

1. Montero Cartelle E. (1981). El eufemismo en Galicia: (su comparación con otras áreas romances). Santiago de compostela, 325 p.
2. 坦克人 memes, (2019). Reddit.com. URL: <https://surl.li/jpasta>
3. Ma Xiaowei, Liu Zhengbing (2020). A Comparative Study of Chinese and English Taboos. 2020, 365-370 pp.

ОСНОВНІ СТИЛІСТИЧНІ ТА ЛІНГВІСТИЧНІ ПРИЙОМИ, ЯКІ ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ КИТАЙСЬКОЇ РЕКЛАМИ

Серик Аліна Сергіївна

*Студентка 4 курсу кафедри китайської мови та перекладу Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Максимець Вікторія Олександрівна

старший викладач кафедри китайської мови і перекладу

Факультету східних мов

Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Реклама – це дзеркало країни. Найбільш ефективні види реклами відображають жести, міміку, нюанси та іншу специфіку місцевості. З огляду на всі ці складові, творець реклами створює універсальний рекламний текст. Переклад рекламних текстів відноситься не тільки до лінгвістичної діяльності, а й включає в себе сукупність всіх екстралінгвістичних значущих компонентів. Перекладач зможе створити зрозумілу і привабливу рекламу тільки в тому випадку, якщо зверне увагу на всі ці аспекти (Луо, 2024).

Почнемо з розгляду універсальних прийомів. Ймовірно, найбільш дивовижною особливістю китайського рекламного тексту є так звана «*гра ієрогліфів*». Ієрогліфічне письмо має унікальні можливості експресії, які широко використовуються в рекламі. Гра слів і каламбури – це популярні прийоми у

китайській рекламі для привертання уваги та створення швидкого ефекту запам'ятовування (程子润, 2017).

Яскравим прикладом вдалої гри ієрогліфів є реклама бренду годинників Rolex «劳力士» (Láolìshì). У слогані використано китайську ідіому: «一劳永逸» (Yī láo yǒng yì) – «один раз попрацював – і спокій назавжди». Ієрогліф 劳 (Láo), що означає «праця», одночасно входить до складу назви бренду, створюючи ефект семантичної інтеграції. Таким чином, рекламне повідомлення асоціюється з ідеєю: «обравши Rolex один раз – забезпечив собі довговічність, статус і спокій». Це поєднання традиційної фразеології та фонетичної гри ефективно посилює брендове повідомлення.

Одним з поширених стилістичних прийомів, що використовуються для побудови фраз і виразів в китайській мові, є пародія. Пародія – це специфічне використання різних мовних засобів з метою комічного наслідування стилю.

Прикладом використання пародії в китайській рекламі є модифікований слоган, що імітує відомий політичний вислів: «为人民服务» (Wèi rénmin fúwù) – «Служити народу». Це знамените гасло Комуністичної партії Китаю, що має ідеологічне забарвлення. Пародійована версія в рекламі ресторану швидкого харчування: «为吃货服务» (Wèi chīhuò fúwù) – «Служити гурманам» (дослівно: «служити тим, хто любить поїсти»). У цьому випадку зберігається граматична структура та ритм оригіналу, але змінюється ключове слово 人民 (Rénmín) «народ» на 吃货 (Chīhuò) «гурман, ласун». Така пародія викликає посмішку, легко запам'ятовується та водночас передає основне повідомлення бренду – орієнтацію на клієнта, який любить смачно поїсти. Це приклад того, як пародія не лише додає гумору, а й ефективно працює на залучення уваги в рекламному дискурсі.

У китайському рекламному дискурсі широко використовуються такі стилістичні тропи: метафора, метонімія, парафраз, антифразис, евфемізм та інші (Мізін, 2019).

Наприклад, у рекламі косметичного бренду 佰草集 (Bǎicǎojí) застосовано метафору: «肌肤喝饱了水» (Jīfū hē bǎole shuǐ) – «Шкіра напилася води». Тут шкіра метафорично зображена як жива істота, яка втамовує спрагу, що передає ефект глибокого зволоження після використання засобу. Така метафора посилює емоційне сприйняття продукту й робить опис більш виразним і привабливим.

Метонімія проявляється, наприклад, у рекламі косметики 百雀羚 (Bǎiquèlíng): «三生花» (Sān shēnghuā) – «Квітка трьох життів», де «квітка» виступає символом жіночності, молодості та краси, метонімічно уособлюючи бажаний ефект від використання засобу.

Парафраз спостерігається у варіаціях на відомі фрази. Наприклад, у рекламі автомобілів може використовуватись вислів: «条条大路通宝马» (Tiáo tiáo dàlù tōng bǎomǎ) – «Усі дороги ведуть до BMW», що є парафразом прислів'я «条条大路通罗马» (Tiáo tiáo dàlù tōng luómǎ) – «Усі дороги ведуть до Риму», замінюючи «Рим» на бренд, тим самим створюючи ефект дотепності й запам'ятовуваності.

Антифразис, або вживання слова у протилежному значенні, зустрічається, зокрема, в рекламі снєків із фразами на кшталт «越吃越瘦» (Yuè chī yuè shòu) – «Чим більше їси – тим худіший стаєш», що явно суперечить очікуванням і викликає усмішку завдяки контрасту між прямим і прихованим значенням.

Евфемізм часто застосовується в рекламі делікатної продукції. Наприклад, у рекламі жіночих гігієнічних засобів може з'являтися фраза «特殊时期的贴心呵护» (Tèshū shíqí de tiēxīn hēhù) – «Дбайливий захист у особливий період», де замість прямої назви менструації вжито м'який описовий вираз.

Отже, стилістичне розмаїття китайської реклами – від гри слів до тропів – сприяє не лише виразності мовлення, а й появі нових значень, які швидко входять в обіг у цифровому середовищі.

Список літератури:

1. Luo, R. (2024). Homonym in Chinese Advertising Slogan from A Semantic Perspective. Asian Social Science, 20(4), 24–28. URL: <https://doi.org/10.5539/ass.v20n4p24>
2. 程子润 (Chéng Zǐrùn). (2017). The Comparative Analysis Between English and Chinese Advertising Language. 校园英语·中旬订阅 (Campus English · Mid-Month Edition), (8). URL: <https://m.fx361.com/news/2017/0804/2140651.html>
3. Мізін, К. І. (Ред.). (2019). Міжкультурна комунікація і перекладознавство: точки дотику та перспективи розвитку. Переяслав-Хмельницький: ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». URL: <https://www.researchgate.net/publication/363471840>

РОЛЬ КАРТИНИ СВІТУ У ФОРМУВАННІ ЛЕКСИЧНОГО СКЛАДУ КИТАЙСЬКОЇ ЖЕСТОВОЇ МОВИ

Ситнікова Валерія Андріївна

*магістр філології Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди*

Існує помилкова думка, що жестова мова є універсальною, бо велику кількість концептів — як фізичних, так і абстрактних, - преставники різних культур можуть відтворити майже однаковими рухами. Насправді, у світі налічується близько 140 жестових мов (Гаджієв, 2022). Вони, як і звукові мови, мають свою фонологію, морфологію, синтаксис, лексику, акценти і діалекти; розвиваються та взаємодіють між собою, тому нерідко в межах однієї родини чи сусідніх територій можна прослідковувати схожі елементи.

На відміну від «природних» жестів, що є примітивними та використовуються людьми без порушень слуху, жестові мови мають складну систему знаків, що базується на дескриптивних та замінних класифікаторах (Brafart, 1996). До першої групи належать:

- **«Прямі» описи** — пряме вказування на референт без додаткових жестів, наприклад, на частину тіла;

- **Числа** — демонстрування математичних чисел однією чи двома руками;
- **Фігури** — демонстрування форм та фігур, що відносяться до певних референтів, наприклад «гору» позначають декілька трикутників;
- **Рухи** — вказування на референти, які належать до різних частин мови за допомогою рухів, що асоціюються з ними, наприклад, дієслово «літати» чи іменник «хвиля»;
- **Розмір** — демонстрування розміру референта шляхом візуалізації його реальної чи перебільшеної величини, наприклад, «великий», «маленький», «довгий» тощо;
- **«Частини цілого»** - зображення однієї з виразних частин референта з метою вказати на нього повністю, наприклад, «вуса» позначають кота, «дзьоб» позначає птаха.

Те, що візуалізація простих фізичних об'єктів однакова для носіїв різних жестових мов є хибною думкою. Дескриптивні жести залежать від картини світу культури, якою вони використовуються. Таким чином, навіть класифікатори «цифри» можна показувати по-різному. Для прикладу можна порівняти жест для цифри 6 в китайській та українській жестових мовах.

Рис.1 КЖМ жест «шість» Рис.2 УЖМ жест «шість»

На рис.1 цифру 6 передають жестами КЖМ, на рис.2 — УЖМ (української жестової мови). Варіант УЖМ є доволі логічним для сприйняття: до жесту «п'ять» — повністю розкритої лівої долоні, що показує 5 пальців - приєднали вказівний палець правою руки. Таким чином, співрозмовник бачить 6 пальців, що ж візуальною репрезентацією відповідного числа.

Варіант КЖМ для носіїв китайської мови спочатку є не логічним, бо видимими є тільки два пальці однією руки, на відміну від шести в попередньому прикладі. Така дескрипція пов'язана з використанням ієрогліфів у китайському письмі, що робить можливим перенесення простих графем у жести зі збереженням значення. Жест на рис.1 є дещо відозміненою репрезентацією 六 liù (цифри 6) — його візуалізація є перевернутим варіантом безпосереднього ієрогліфа.

Жести другої групи — замінні класифікатори — використовують метонімічні та метафоричні засоби для зображення абстрактних явищ, які неможливо належним чином репрезентувати використовуючи будь-який з дескрипційних патернів.

На рис.3 та рис.4 зображено жест 杂技 zájì — «цирк». Спочатку обома руками показують жест «людина», ставлять їх одна на одну і починають робити круг з ліва

на право. Таке положення рук символізує двох людей, які розкачуються, тримаючись один за одного, ніби акробати. Звідси — «цирк».

Рис.3 КЖМ жест «цирк» Рис.4 КЖМ жест «цирк»

Жестові мови є важливою складовою сучасного суспільства. Кожна з них є складною знаковою системою з лінгвістичним та культурним підґрунтями, поглиблене вивчення яких допоможе детальніше зрозуміти картину світу їхніх носіїв та надасть більше можливостей для комунікації.

Список літератури:

1. Гаджієв, Р. (2022). *Лінгвістика на карті світу. Непорозуміння, кримінал та інтриги в різних мовах*. Київ: Віхола.
2. Braffort, A. (1996). A gesture recognition architecture for sign language. *Assets '96: Proceedings of the second annual ACM conference on Assistive technologies*. April 11 — 12, 1996, Vancouver, Canada.
3. Chan, K.M., Xu W. (2008). Modality Effects Revisited: Iconicity in Chinese Sign Language. *Proceedings of the 20th North American Conference on Chinese Linguistics (NACCL-20)*, (1), 343-360.

ВІКОВИЙ АСПЕКТ ВАРІАТИВНОСТІ МОВЛЕННЯ СУЧАСНИХ ЯПОНЦІВ

Ступаков Олександр Сергійович

*студент 4 курсу кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов Київського
столичного університету імені Бориса Грінченка*

Комісаров Костянтин Юрійович

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри японської мови і перекладу Факультету східних
мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Тема, яку я сьогодні пропоную, стосується не лише японської мови — вона про те, як вік змінює наше мовлення, незалежно від культури. Але саме в японській мові це особливо помітно. Тут мова — це не просто засіб комунікації. Це ще й спосіб висловити статус, ввічливість, дистанцію. А отже — і вік.

Почнімо з найбільш динамічної групи — молоді японці. Саме вони створюють, трансформують і популяризують нові мовні форми. Сьогодні їхня мова — це мікс традиційної японської граматики, сленгу, інтернет-меми, англійських слів і навіть аббревіатур.

За спостереженнями, молодіжний соціолект у різних мовах (зокрема, й в українській) виконує дві ключові функції:

1. Утвердження власної ідентичності — мовленням демонструється приналежність до «своїх».

2. Дистанціювання від старших поколінь — мовлення стає інструментом опозиції (М. Столяр, 2016, с. 166).

Це повністю підтверджується в японському мовному середовищі. Наприклад, такі вирази як 「マジで?!」 (“Серйозно?!”), 「それな」 (“Оце так!”), 「キモい」 (“Дивний/огидний”) — для молоді це звичайна мова. А для літньої людини — щось дратівливе або взагалі незрозуміле.

У своїй статті зазначає, що англіцизми в японській мові — це не просто запозичення. Вони стають знаряддям соціальної гри, способом створити модний образ, іноді — натяк на глобалізовану ідентичність (Zipp, 2011). Наприклад:

- コンビニ (konbini — convenience store);
- サラリーマン (sararīman — офісний працівник);
- バグる (baguru — зависнути, як комп’ютер).

Усе це — частина молодіжного мовлення, де англіцизмів так багато, що вони іноді сприймаються як частина японської. А тепер уявіть, що ця мова приходить у контакт з літніми мовцями...

І тут — контраст. Літні японці сприймають таке мовлення як загрозу традиціям. Їхнє мовлення більш стримане, спирається на кейго (ввічливу мову), діалекти та класичні конструкції. Вони не скорочують слова, не використовують англіцизми й часто відчують себе «відрізаними» від мовлення молоді.

Усе це створює міжпоколіннєвий мовний бар’єр, який насправді має глибші причини. Як зазначає, сленг, який продукує молодь, — це не просто забавка (Столяр, 2015, с. 234). Це віддзеркалення соціальної динаміки, і його поява часто викликана потребою протесту, самоідентифікації або ж просто бажанням бути «іншим».

Мовлення зрілих японців (умовно — 30–55 років) — це спроба тримати баланс. Вони змушені адаптуватися: з одного боку, вони спілкуються з молоддю, з іншого — з літніми. Їхня мова — це суміш стандартної граматики, поміркованих новотворів і обов’язкової ввічливості.

У цій групі ще зберігається прагнення до норми, але вже є відкритість до нових форм. Наприклад, вони можуть використовувати запозичення, але в обмеженому обсязі, або спрощувати структури, але не переходити на повністю молодіжний стиль.

Саме це покоління, зауважує, виконує функцію "мовного посередника". Вони ніби модерують зміни — частину приймають, інші блокують, і тим самим регулюють, у якому напрямку розвивається мова (Zipp, 2011).

Це дослідження дозволяє побачити просту річ: мова — це завжди соціальний вибір. Ми щодня обираємо, як говорити, і ці вибори залежать від віку, контексту, аудиторії.

В японській культурі ці відмінності особливо помітні, бо суспільство вибудоване на чіткій ієрархії. Але саме в цьому й цінність: вивчаючи японську, ми

вчимося розуміти, як вік формує мову, і навпаки — як мова формує образ покоління.

Висновки: Молодіжне мовлення — це територія новизни, самовираження й іноді протесту. Дорослі — це адаптація, компроміс і стабільність. Літні люди — це пам'ять мови, її коріння, культурна сталість.

Список літератури:

1. Столяр, М. (2016). Вікова маркованість функціонування лексико-фразеологічних конститuentів молодіжного соціолекту. Матеріали II міжнар. наук.-практ. конф. «Міжнародне співробітництво для локального розвитку». Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», Ч. 1, С. 165–168.
2. Zipp, L. (2011). Anglicisms in Japanese: Borrowing from English as a language contact phenomenon. *Journal of Language and Linguistics*, Vol. 10.
3. Столяр, М. (2015). Значення молодіжного сленгу для розвитку мови. Наукові записки НУ «Острозька академія». Серія «Філологічна», Вип. 53, С. 233–236.
4. Москальов, Д., Семеніст, І., Аністратенко, Л. (2023). Типологія гендерних відмінностей в японській та українській мовах. ПИТАННЯ СХОДОЗНАВСТВА В УКРАЇНІ. Тези доповідей VII Всеукраїнської дистанційної науково-методичної конференції з міжнародною участю, Харків, 13 квітня 2023 р. С. 42-43.

ЗАСТАРІЛА ТА СУЧАСНА КИТАЙСЬКА МОВА. КИТАЙСЬКИЙ СЛЕНГ

Ткачук Мирослава Євгенівна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Ільницька Марія Борисівна

*викладач кафедри китайської мови і перекладу Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка*

Письмова й усна китайська мова є надзвичайно багатим матеріалом для лінгвістичних, культурних та історичних досліджень. Її розвиток налічує тисячоліття й простежується від епохи династії Чжоу (周朝, 1046-256 рр. до н.е.).

Актуальність дослідження архаїчної та сучасної лексики китайської мови зумовлена необхідністю простеження її трансформації в умовах глобалізації. Це важливо для розуміння мовної специфіки, впливу культури та суспільства. Знання старої та нової лексики дозволяє уникати комунікативних труднощів і є основою для ефективного викладання, перекладу та міжкультурної комунікації.

Застаріла лексика, яка сьогодні здебільшого зберігається у літературних творах, історичних документах, поезії та офіційному мовленні, усе ще має значну культурну цінність і використовується як засіб посилення художнього впливу, надання тексту традиційності та авторитетності.

Для аналізу архаїзмів розглянемо декілька прикладів лексичних одиниць зі стародавнього тексту 国语 («Промови про держави»), що складається зі збірки промов стародавніх правителів про державні справи та звичаї (左丘明 [Цзо Цюмін], б.д.).

Наприклад, 先王 «князь» досить часто використовувався в архаїчних виразах, проте тепер даний термін втратив свою актуальність через зміни у соціально-економічному устрої Китаю. Наразі використовуються інші вирази для позначення чиновників, уряду та його службовців: 政府 — уряд, 省长 — губернатор провінції, 领导 — керівник, лідер.

社 відомий як «спільнота», проте раніше даний ієрогліф мав значення «божество», «дух». Тепер найпоширенішим варіантом цього значення є 神. Наприклад: 祖先神 — Духи предків, 海神 — Дух моря, 爱神 — Бог кохання.

先王之训 — повчання давніх царів. 先王 — правителі минулого, давні правителі. 训 — повчання. 之 виступає аналогом 的, що позначає належність.

Стародавня поезія також містить багато архаїзмів. У ній застосовуються стилістичні ефекти, які підкреслюють настрій, відношення тогочасного народу до певних тем і ситуацій, а також зберігаються образне навантаження та вираження емоцій, культурна й історична спадщини.

Для аналізу лексики у стародавній поезії розглянемо вірш 四牡 («Чотири коні») розділу «Мала елегія» із Книги пісень, у якому присутні архаїчні лексичні одиниці, які сьогодні або втратили своє значення, або були витіснені сучасними аналогами (诗经 [Ши Цзін], б.д.). Так, термін 靡盬 перекладається як «без зупину», сучасним відповідником якого є 不停. Слово 将, яке сьогодні найчастіше виступає як модальне дієслово зі значенням «збиратися (щось зробити)», раніше мало значення «піклуватися», «бути поряд з кимось». У сучасній мові йому відповідають такі лексеми, як 照顾 «піклуватися» або 陪伴 «супроводжувати», «бути з».

Термін 不遑 «немає часу», «не мати можливості» повністю вийшов із ужитку і в сучасній мові замінюється розмовними варіантами на зразок 没时间, 无暇.

Поема 摊破浣溪沙 («Тань по Хуань сі ша») розпочинається зі слова 菡萏, що є поетичною назвою лотоса (荷花) (李璟 [Лі Цзін], б.д.). У вірші також використовується вислів 不堪看, який зустрічається виключно в літературному контексті й має негативне емоційне забарвлення, пов'язане із жалем або стражданням. У сучасній мові йому відповідають вираз на кшталт 不忍看 «неможливо дивитися».

У прозовому творі 洛神赋 («Ода про богиню річки Ло») зустрічається значна кількість архаїзмів (曹植 [Цао Чжи], 2019). Наприклад, 休迅: 休 — «відпочивати», «зупинитися», 迅 — «швидко», «стрімко». Разом це можна інтерпретувати як «рух плавний, але стрімкий». Така стилістична конструкція характерна для класичної описової прози.

Інший приклад — 生尘, у буквальному перекладі «піднімати пил», описує легкість ходи чи плавність руху. У сучасному вжитку аналогічне образне значення передає слово 飘然, тоді як буквально — 扬尘.

Паралельно із вивченням архаїчної лексики, варто звернути увагу на розвиток сучасного китайського сленгу (俚语), який активно формується в цифрову епоху. Його джерелами є інтернет, соціальні мережі, онлайн-ігри, меми, тощо. Цей пласт мови динамічний, насичений іронією, грою слів, скороченнями й

неологізмами. Такі вирази швидко входять у вжиток, але так само швидко можуть втратити актуальність.

Розглянемо декілька прикладів молодіжної лексики:

1) 躺贏 — загальний сленговий вираз, що дослівно означає «виграти лежачи», означає перемогу без зусиль або завдяки іншим.

2) 戏精 — «король/королева драми». Іронічна назва для людини, яка демонстративно перебільшує емоції, щоб привернути увагу.

3) XSWL — абревіатура від 笑死我了 «вмираю зі сміху», використовується для вираження сильного сміху.

4) 520 (співзвучне 我爱你 — «кохаю тебе») та 1314 (співзвучне 一生一世 — «на все життя»). Разом: 520 1314 — «Кохаю тебе вічно». Це типові приклади числових скорочень, що активно використовуються в повідомленнях, піснях та інтернет-комунікації.

Дослідження розвитку архаїчної та сучасної китайської лексики демонструє глибоку еволюцію мови як відображення змін у суспільстві, культурі й способі мислення. Архаїчні слова та вирази, як-от 不堪看, 生尘, 休迅, мають високу естетичну цінність, але потребують пояснення та адаптації для сучасного сприйняття. Водночас новітній сленг — гнучкий, живий, часто жартівливий або провокативний — відображає реалії цифрової епохи й молодіжної культури.

Зіставлення цих двох пластів — давньої літературної мови та сучасного побутового сленгу — не лише розкриває багатогранність китайської мови, а й дозволяє краще зрозуміти мовну динаміку, глибину її змін і тісний зв'язок із соціальними процесами. Такий підхід є важливим для викладачів, перекладачів, а також усіх, хто прагне оволодіти китайською мовою на глибшому рівні.

Список літератури:

1. 左丘明 [Цзо Цюмін]. (б.д.). 国语 . 5000 言 . Взято 15.03.2025 з <https://guoyu.5000yan.com/32985.html> .
2. 中央广播电视大学出版社. (б.д.). 古今汉语词汇差异. 百度. Взято 10.02.2025 з <https://surl.li/slcbwk>
3. 诗经 [Ши цзін]. (б.д.). 四牡 . 古诗文网 . Взято 15.03.2025 з <https://www.gushiwen.cn/shiwen/98cffa042f3b.aspx>
4. 李璟 [Лі Цзін]. (б.д.). 摊破浣溪沙 [Тань по Хуань сі ша]. 古诗文网. Взято 15.03.2025 з <https://www.gushiwen.cn/shiwen/0ff2c1abc208.aspx>
5. 曹植 [Цао Чжи]. (2019). 洛神赋 [Ода про богиню річки Ло]. 文学城. Взято 15.03.2025 з <https://www.wenxuecity.com/blog/201906/71217/18080.html>

ПІДХІД ДО ПЕРЕКЛАДУ ЯПОНСЬКИХ ПІСЕНЬ ЖАНРУ J-POP

Торончин Нікіта Дмитрович

студент 4 курсу кафедри японської мови і перекладу факультету східних мов

Київського університету імені Бориса Грінченка

науковий керівник: Комісаров К.Ю.

Сучасна японська культура, попри зростаючу популярність, залишається важко доступною для українців через мовний бар'єр. Для збагачення культурного діалогу між країнами ми розробили алгоритм перекладу сучасних японських пісень течії J-POP, використовуючи пісню «Lemon» Йонедзу Кенші як базу. Переклад зберігає ритміку і риму оригіналу, що дозволяє заспівати пісню під той самий музичний супровід. Такий формат має практичне застосування у караоке та любительських переспівах. Ми дійшли до наступного алгоритму виконання перекладу, який і пропонуємо до уваги у цій роботі:

I. Поринути у спосіб мислення автора пісні.

Перекладач має перейняти спосіб мислення автора (Лепкий, 2013). Це співпадає зі словами Л. Венуті щодо того, що перекладач не повинен «зникати» за текстом, а ототожнювати себе з автором, щоб відчувати поетику тексту, і вже після того, вдатися до локалізації чи до збереження рис іноземного тексту у перекладі (Venuti, 1998). Опорою для розуміння способу мислення автора стали інтерв'ю Йонедзу Кенші (音楽ナタリー, 2018).

II. Провести Філологічний аналіз твору і створити розгорнуте тлумачення

Ми роздивились твір з двох сторін: версологічно і семантично (Ковбасенко, 1995; Lotman, 1976; Ingarden, 1965).

Табл.1 米津玄師. Lemon, Sony Music Labels Inc. 2018 Йонедзу Кенші. Лимон, Sony Music Labels Inc. 2018	
Текст оригіналу (частина)	Ліричний переклад
1. (5) ゆめならば(4)どれほど(4) よかった (3) でしょう 2. (3) いまだ(4) にあなた(4) のことを(5) ゆ めにみる 3. (6) わすれたもの(4) をとりに(3) かえる (3) ように 4. (4) ふるびた(5) おもいで(3) ほこり(4) をはらう 5. (5) もどらない(4) しあわせ(3) がある(3) ことを 6. (3) さいご(4) にあなた(4) がおしえ(4) て くれた 7. (4) いえずに(5) かくしてた(3) くらい(3) か こも 8. (3) あなた(4) がいなきや(5) えいえんに(5) くらいまま 9. (5) きつともう(5) これいじょう(4) きづ つく(4) ことなど 10. (3) ありは(4) しないと(3) わかつ(3) いて る 11. (4) あのひの(2) かな(2) しみ(2) さえ(4) あのひの(2) くる(2) しみ(2) さえ 12. (6) そのすべてを(2) あい(3) してた(4) あ なたと(3) ともに 13. (6) むねにのこり(2) はな(2) れな(4) い ながい(3) レモン(2) のに(2) おい 14. (3) あめが(4) ふりやむ(3) までは(2) かえ (2) れな(1) い 15. (4) いまでも(4) あなたは(4) わたしの (3) ひかり	1. (5) Я прокинувся (4) і зрозумів (4) що це не був (3) лиш сон 2.(3) Крізь роки (4) тільки тебе (4) жадаю я (5) у своїх снах 3.(6) Наче повернуся (4) до квартири (3) взяти (3) гаманець 4. (4) Я пилинки (5) поздую на (3) споминах (4) старих днів 5. (5) Ті щасливі дні (4) що ми разом (3) востаннє (3) провели 6.(3) Не верну (4) ніколи я (4) наприкінці (4) казала ти 7.(4) І минуле те (5) що я ховав (3) безслівно (3) у півтімі 8. (3) Якщо б ти (4) не була поряд (5) так лишилось (5) би в тіні 9. (5) І напевно (5) так сильно (4) не поранить (4) мене ніщо 10. (3) Знаю я (4) що ніколи (3) так не (3) полюблю 11. (4) Навіть смуток (2) тих днів (2) полю- (2) бив я (4) біль і горе (2) тих днів (2) полю- (2) бив я 12. (6) Все разом з тобою(2) полю- (3) бив я (4) не забуду (3) вже ніяк 13. (6) Аромат лимона (2) що так (2) гірко (4) пахне досі (3) відчу- (2) ваю (2) я 14. (3) Не знайти (4) шляху додо- (3) му поки (2) в серці (2) ллють до- (1) щі 15.(4) Я згадаю (4) про тебе і (4) запалають (3) ліхтарі

Версологічна структура позначена у Табл.1 так: жирним шрифтом виділені наголошені склади, цифра у дужках позначає кількість складів у одній метричній одиниці (перед словом у перекладі — цифра посилається на кількість складів в оригіналі). Наскрізним мотивом нам вбачається намагання ліричного героя усвідомити смерть рідної людини, або ж коханої людини. Це реалізовується через подорож у глибини своїх спогадів і назад, на яку структурно спирається твір.

Ця подорож починається через неможливість забути, яка виражається у рядках №1-№4. Присутність бажання пам'ятати ми бачимо у метафорі «

「古びた思い出の埃を払う」。Подальша фабула буде базуватися на цих спогадах «古びた思い出». З рядка №5 починається зменшення кількості складів — на ритмічному рівні виражається заглиблення у спогади. Ліричний герой усвідомлює невід'ємність загиблого через особливий прийом: у рядках №5 і №6 через негативне «戻らない幸せがあることを» насправді виражена подяка загиблomu за те, що він відкрив герою нову грань життя у словах «最後にあなたが教えてくれた». У парних до цих рядків №7 і №8 ми знову бачимо схоже: через негативне «言えずに隠してた昏い過去も», виражена допомога коханої людини, яка в свій час врятувала героя «あなたがいなきや永遠に昏いまま». Герой

наближається до дна заглиблення у спогади. Слова «きっともうこれ以上 傷つくことなど/ありはしないとわかっている» можна сприймати як фінальну точку неповернення його зі стану печалі до стану нормального. Найкоротший рядок №10 (12 складів) вказує на те, що у ліричного героя вже скінчилися почуття і слова. Повторюючи прийом із обертанням негативу на позитив через спогади про кохану людину, ліричний герой виходить із дна печалі на поверхню разом із коханою людиною у думках: «あの日の悲しみさえ あの日の苦しきさえ/そのすべてを愛してた あなたとともに».

III. Створити ліричний переклад (кінцевий продукт)

Підібрати семантичні відповідники за проведеним аналізом, спираючись на наголошені склади і кількість складів у метричній одиниці.

Список літератури:

1. Лепкий, Б. (2013). До питання про переклади ліричних поезій. Парадигма.
2. Venuti, L. (1998). The Scandals of Translation
3. Ingarden, R. (1965). Das literarische Kunstwerk. Tübingen,: Niemeyer.
4. Ковбасенко, Ю. (1995). Філологічний аналіз художнього тексту
5. Lotman, Y. (1976). Analysis of the Poetic text
6. 米津玄師 (2018 年 3 月 13 日). 人間の死を見つめて // 音楽ナタリー

Я — СТУДЕНТ: АДАПТАЦІЯ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ ДО МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ГАЛУЗІ СХОДОЗНАВСТВА

Удовиченко Лариса Миколаївна

*докторка педагогічних наук, професорка,
професорка кафедри східної культури і літератури Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Процес професійної адаптації студентства розпочинається не в момент отримання диплома, а з перших днів навчання в університеті. Для першокурсників, які обрали таку комплексну і багатогранну галузь, як сходознавство, цей процес набуває особливої складності. На відміну від спеціальностей з чітко визначеною кар'єрною траєкторією (як-от медицина чи право), сходознавство не пропонує єдиної професії, а натомість слугує фундаментом для десятків різноманітних напрямів діяльності: від дипломатії та міжнародного бізнесу до перекладу, аналітики, ІТ-локалізації та туризму.

Основна проблема полягає в суттєвому розриві між, з одного боку, ідеалізованими, часто романтичними або вкрай розмитими уявленнями першокурсників про свою майбутню роботу, і, з іншого боку, — реальними, жорсткими та динамічними вимогами сучасного ринку праці до фахівця-сходознавця. Студенти, захоплені культурою чи мовою країни, можуть не усвідомлювати, що для успішної кар'єри необхідні не лише знання мови та історії, а й розвинені аналітичні здібності, навички міжкультурної комунікації, економічна грамотність та цифрові компетенції.

Цей дисонанс між очікуваннями та реальністю на першому курсі може призвести до кризи професійної ідентифікації, втрати навчальної мотивації та нездатності студентства вибудувати ефективну освітню траєкторію, спрямовану на здобуття затребуваних навичок. Як наслідок, виникає ризик, що випускники, навіть із відмінними академічними знаннями, виявляться неготовим до практичної професійної діяльності (Василенко, 2022).

Професійне самовизначення першокурсників-сходознавців ускладнюється низкою специфічних чинників:

- розмитість кар'єрних перспектив;
- дисонанс між академічною підготовкою та практичними вимогами ринку праці (роботодавці все частіше шукають фахівців, які, окрім знання мови та культури країни, володіють конкретними прикладними навичками: ведення ділових переговорів, SMM-просування на ринку певної країни, аналіз даних, основи логістики, знання торговельного права тощо (Ковальчук та Мельник, 2023));
- недооцінка значущості суміжних компетенцій та «м'яких навичок» (soft skills) (у професійній діяльності критично важливими є такі навички як критичне мислення, розв'язання проблем, уміння працювати в команді, навички презентації та міжкультурної комунікації, емоційний інтелект);

- криза ідеалізованих уявлень (часто вибір спеціальності зумовлений захопленням популярною культурою (аніме, дорами, музика), подорожами чи романтичним образом професії дипломата. Зіткнувшись із рутинною академічною роботою — вивченням тисяч ієрогліфів, складними історичними текстами, нудними економічними теоріями — студентство може втратити зацікавленість).

Формування професійної готовності має бути цілеспрямованим процесом, керованим як університетом, так і самим студентом.

Стратегії університетського рівня:

- рання кар'єрна орієнтація (вибудовування траєкторії професійного становлення упродовж вивчення курсів «Університетських студій»);
- інтеграція з професійним середовищем (організація зустрічей, майстер-класів та гостьових лекцій з успішними випускниками та практиками, які працюють у бізнесі, МЗС, ІТ-компаніях, аналітичних центрах тощо, аби зробити абстрактні кар'єрні шляхи реальними та досяжними);
- практико-орієнтоване навчання (упровадження в освітній процес проєктних робіт та кейс-стаді, що імітують реальні професійні завдання (Zinchenko, Udovychenko, Maksymenko, Gevorgian, Nesterenko, & Honcharuk (2021)));
- сприяння раннім стажуванням та волонтерству (Петренко, 2021).

Стратегії особистісного рівня:

- формування індивідуальної професійної траєкторії;
- активний нетворкінг;
- розвиток T-shaped навичок (через онлайн-платформи (Coursera, Prometheus тощо)).

Отже, ефективна адаптація першокурсників-сходознавців до майбутньої професійної діяльності вимагає синергії університету та майбутнього фахівця / фахівчині з першого року навчання (Udovychenko, Androshchuk, Bigus, Gorbatova, & Gytnyk, 2021). Такий підхід дозволить перетворити роки навчання зі звичайного накопичення знань на цілеспрямоване будівництво успішної та конкурентоспроможної кар'єри у захопливій і стратегічно важливій галузі сходознавства.

Список літератури:

1. Василенко, О. (2022). Формування готовності студентів-гуманітаріїв до майбутньої професійної діяльності в умовах сучасного ринку праці. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 82, 55–60.
2. Ковальчук, Л. П., та Мельник, І. А. (2023). Компетентнісна модель сучасного фахівця з міжнародних відносин: вимоги роботодавців та виклики для університетів. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*, (145), 112–125.
3. Zinchenko, V., Udovychenko, L., Maksymenko, A., Gevorgian, K., Nesterenko, T., & Honcharuk, V. (2021). Project-based learning in the training of future philologists. *Journal of the University of Zulia*, № 12(35), p. 134-147. <http://dx.doi.org/10.46925/rdluz.35.08>
4. Петренко, С. (2021). Роль закладів вищої освіти у професійній орієнтації та кар'єрному супроводі студентів на початкових етапах навчання. *Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки*, (4), 98–104.

5. Udovychenko, L., Androshchuk, I., Bigus, O., Gorbatova, N., & Gytnyk, I. (2021). Innovative methods in improving the pedagogical skills of teachers. *Laplace in Journal*, 7(Extra-B), p.68-76.

ЗООНІМИ В ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ ПОВ'ЯЗАНИХ З ОПИСОМ ЛЮДИНИ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Чернишова Ірина Андріївна

*Студента 5 курсу кафедри китайської мови і перекладу факультету східних мов Київського
університету імені Бориса Грінченка
Науковий керівник: Кравченко О.О.*

Щоб зрозуміти, чому в китайській мові так багато зоонімів та що це таке, потрібно повернутись до китайських поглядів на філософію. Адже завжди китайська культура пов'язувалась на тістому з'язку природи, простору та людини. Основні вчення що дотримуються цього погляду це даосизм (道家) та конфуціанство (儒家). Основними стовпами даосизму є наступні твердження. Дао (道), що має позначення «шлях» або ще природний порядок у Всесвіті. Принцип у-вей (无为) життя в гармонії з природою. Ін-ян (阴阳), що підкреслює баланс у всьому, навіть, між протилежними силами природи. Даосизм також часто використовував таврин для втілення моральних цінностей: 龟 (черепаха) уособлювала мудрість, а 蛇 (змія) трансформацію. Натомість конфуціанство, наполягає на моральній досконалості індивіда, але при цьому акцентує увагу на гармонії з природою. До прикладу 马 (кінь) позначав працьовитість, а 鹤 (журавель) довголіття.

Також, китайська міфологія завжди використовувала в собі природні явища та тварин. Відомі нам тварини з китайської літератури, які часто ми зустрічали в творах:

龙- дракон, символ імператора, влади, могутності; 虎 — тигр, символ сили, хоробрості, також у даосизмі вважався захисником від всіх злих духів та був посередником між людьми та богами; 马 — кінь, символ швидкості, працездатності; 鼠 — миша, символ хитрості та слабкості (W. Eberhard, 2009). Важливо звернути увагу на легенду про Паньгу, де його тіло стало частинами світу, а всі тварини — його супутниками).

Зоонімічні фразеологізми — це сталі словосполучення або цілі вирази, що містять в собі назви тварин, тобто зоонімів та мать, образне, переносне чи символічне значення. Витоки звідки до нас дійшли зоологічні фразеологізми немало, але розглянемо основні:

Спостереження за поведінкою тварин: 狐假虎威 (лис користується силою тигра) — так говорять про людину, яка робить вигляд, що вона авторитетна особа, щоб залякати інших. Даний вираз пішов від притчі, де лис змусив думати інших тварин, що він могутній, адже підкорив тигра, але насправді тигр просто йшов за ним. Конфуціанська мораль: 狼心狗肺 (вовче серце, легені собаки) — позначення на людину, що є жорстокою та не вдячною.

Класична література: 指鹿为马 (назвати оленя конем) — свідомо спотворювати факти. Походить з розповіді про міністра Чжао Гао, який хотів перевірити відданість слуг, змушуючи їх називати оленя конем.

Народна мудрість: 杀鸡儆猴 (вбити курку, щоб налякати мавпу), використовується для стратегічного залякування інших, тобто покарання одного, щоб попередити інших. Астрологічний календар 12-ти річного циклу тварин (生肖), де кожна тварина наділила людину особливими рисами. Хто народився в рік бика (牛) має велику наполегливість. Рік тигра (虎) передбачає за собою мужність, а рік щура (鼠) — кмітливість (R. Sterckx, 2012).

Як відомо сама китайська мова дуже багата на фразеологізми, а саме тип 成语 та 俗语, які нерідко використовують образ тварини для передачі різних значень (马国凡, 1978). Позитивні значення: 马到成功 (кінь прибуде, успіх досягнуто) — бажати швидкої перемоги або успіху. 鹤立鸡群 (журавель стоїть серед кур) — виділятися серед інших. Негативні значення: 对牛弹琴 (грати на лютні перед коровою) — марна праця, говорити з тим, що не розуміє справу. 鸡飞狗跳 (кури літають, а собаки стрибають) — відчувати або бачити хаос чи паніку. Нейтральні значення: 画蛇添足 (намалювати змію з ногами) — зайва дія, що псує всю справу. 守株待兔 (чекати біля пня на зайця) — сподіватись на удачу не докладаючи зусиль (郑微莉, 周谦, 2017).

«汉语的词语是过去的遗产，其中民族成分体现得淋漓尽致。马国凡». Фразеологізми китайської мови — це спадщина минулого, де яскраво виражений національний компонент. Ма Гофань (Київ, 2025).

Список літератури:

1. Roel Sterckx (2012). The Animal and the Daemon in Early China. State University of New York Press. 385 p.
2. Wolfram Eberhard. (2009). A Dictionary of Chinese Symbols. University of Michigan. 332 p.
3. 马国凡 (1978). 成语熟语丛书. 呼和浩特: 内蒙古人民出版社. 343 页.
4. 郑微莉, 周谦 (2016). 中华成语大词典. 北京: 中华. 1371 页.

ОСНОВИ ЖІНОЧОГО ЯПОНСЬКОГО МОВЛЕННЯ

Шитова Марина Олександрівна

*студентка 4 курсу кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов Київського
столичного університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Комісаров К.Ю.*

В японській мові спостерігається явище гендерно маркованого мовлення, яке виражається різними мовними рисами, що притаманні чоловікам і жінкам. Джьосейго (女性語), або жіноче мовлення, — стиль мовлення, який традиційно асоціюється з жіночою статтю і пов'язаний із нормами поведінки, очікуваними від жінок у японському суспільстві. Він характеризується вибором певної

лексики, використанням займенників і часток, які рідше зустрічаються в чоловічому мовленні, та ввічливішим або м'якішим тоном. Наприклад, в рамках гендерного забарвлення жінки частіше використовують займенник atashi あたし, а чоловіки — boku ぼく або ore 俺.

Жіноче мовлення має свої історичні корені. Письмові записи до періоду Хейан не залишають нам достатньо інформації, щоб підтвердити припущення, що вже на той момент жінки мали свій стиль мовлення. Саме в період Хейан зі становленням хірагани та катакани з'явилися численні літературні твори, створені придворними дамами, які активно використовували нові системи письма. Ці пам'ятки і дають нам уявлення про жіноче мовлення того часу.

У період із 12 до 17 століття жінки почали втрачати свій статус в суспільстві, що змусило їх змінити мовні звички. У той же період виникла ньоббō-котоба (女房言葉) — мова придворних дам, яка виникла як спосіб приховування фінансових труднощів вищого суспільства від нижчих класів. Важливу роль у формуванні жіночого мовлення відіграла конфуціанська ідеологія, що поширилася серед самураїв, котрі дедалі частіше вивчали китайську класику. Тоді жінок навчали відповідній «правильній» поведінці, а їхнє мовлення почало базуватися на ньоббō-котоба (Endō, 2006).

Гендерні особливості жіночого мовлення значною мірою сформовані під впливом соціальних очікувань стосовно ролі жінки в суспільстві. В епоху Хейан, наприклад, жінки не мали фінансової незалежності та не могли бути такими ж наполегливими та прямолінійними, як чоловіки, і тому стали асоціюватися з більш м'яким та ввічливим мовним стилем. Жінок традиційно виховували як слухняних та обережних в своїх висловлюваннях. На мовну поведінку також впливали вік, соціальний статус, рівень освіти та середовище. (D'Alconzo, 2022)

У сучасній Японії відбулося суттєве розмиття між чоловічим та жіночим мовленням. Жіночий мовний стиль набув нейтральності та гнучкості, що свідчить не лише про мовні, а й про соціальні зміни. Розвиток феміністичного руху дав жінкам змогу займати керівні посади та працювати у сферах, де раніше домінували чоловіки, що в свою чергу спричинило потребу говорити впевненіше, використовуючи нейтральні форми спілкування або навіть дансейго (男性語, чоловіче мовлення). Вплив інших мов, зокрема англійської, також поширив використання нейтральних слів та конструкцій.

Хоча в реальному житті сучасні жінки дедалі менше використовують джьосейго, в медіа зустрічаються випадки використання жіночими персонажами як джьосейго, так і дансейго в залежності від контексту. В той час як джьосейго традиційно репрезентує м'яких або грайливих персонажок, дансейго або нейтральне мовлення — холодних або сильних. Так, наприклад, персонажка Ебоші з анімаційного фільму Хаяо Міядзакі “Принцеса Мононоке” (1997) свідомо вдається до вживання чоловічих мовних маркерів (до прикладу, використовує чоловічі закінчення речення zo ぞ, sa っ), щоб підтримувати свій високий соціальний статус в патріархальному суспільстві (Gajdos, 2023).

Жіноче мовлення в японській мові сформувалося під впливом культурних традицій та соціальних очікувань. Сьогодні воно зазнає змін, відображаючи

трансформації в ролі жінки в суспільстві, водночас залишаючись елементом мовної культури.

Список літератури:

1. Endō, O. (2006). *A Cultural History of Japanese Women's language*. Center for Japanese studies, University of Michigan.
2. D'Alconzo, F. (2022) *Gendered Language in Japanese: Origins, characteristics, and differences between gendered language use in contemporary Japanese and Japanese animation*. <https://hdl.handle.net/1887/3447240>
3. Gajdos, N. (2023) *The Linguistic Representation of Women in Hayao Miyazaki's Movies*. <https://doi.org/10.61177/HISZ.2023.14.2.6>
4. Москальов, Д., Семеніст, І., Аністратенко, Л. (2023). Типологія гендерних відмінностей в японській та українській мовах. *ПИТАННЯ СХОДОЗНАВСТВА В УКРАЇНІ*. Тези доповідей VII Всеукраїнської дистанційної науково-методичної конференції з міжнародною участю, Харків, 13 квітня 2023 р. С. 42-43.

МОВНІ ПРОЯВИ КУЛЬТУРИ НАДМІРНОЇ ПРАЦІ У ЯПОНІЇ

Швирид Надія Володимирівна

*студентка 4 курсу кафедри японської мови та перекладу Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
Науковий керівник: Букрієнко Андрій Олександрович*

Мовні прояви надмірної праці в японській мові, на прикладі таких термінів, як “過勞死” (смерть від перевтоми), “社畜” (корпоративний раб), “過勞自殺” (самогубство через перевтому), свідчать про системну і глибоко вкорінену культуру надмірної праці в суспільстві. Карōші та карōджісацу є крайніми проявами процесу, причиною якого є надмірна праця. Стрес, пов'язаний з роботою, перепрацювання, психологічні проблеми спричиняють значне погіршення стану здоров'я, що веде до серцево-судинних захворювань, або ж є основним фактором, що впливає на рішення вчинити самогубство. Термін карōші уперше було вжито в кінці 70-х років науковцями разом з доктором Тецуноджо Уехата. (Yukawa Keiko, 2024)

Ще у 1970-х роках Майкл Галлідей (Michael Halliday) висунув ідею про те, що мова є соціальною практикою і що кожен лінгвістичний елемент соціально закріплений. (Haider Sana, 2022). Його дослідження у тому числі стали основою для розвитку критичного дискурс-аналізу, який досліджує письмову та усну мову спираючись на соціальний контекст. У дискурсі про надмірну працю у Японії та у японському корпоративному середовищі вибір мовних засобів може впливати із культурних та соціальних факторів. Ввічливість є основним аспектом, що впливає на використання кейго.

Оскільки мова є відображенням соціальних процесів, вибір мовних стратегій, таких як кейго та евфемізми може бути обумовленим соціальними ситуаціями, але водночас може провокувати їх виникнення, структуру і характер. Michael Naugh згадує дві хвилі дослідників ввічливості у японській мові (Naugh Michael, 2018). Згідно з першими ввічливість виникає у відповідь на загрозу

завдання шкоди «обличчю» мовця, тому обираються такі мовні стратегії, зокрема кейго, щоб мінімізувати цю шкоду. Також як контраргумент зазначено, що японці більш схильні до того, аби турбуватися про своє місце в соціумі, аніж про збереження обличчя. Друга хвиля дослідників ввічливості схиляється до думки, що мовні стратегії будують соціальну динаміку і сприяють встановленню владних відносин у групі.

Складно заперечити, що Японія плекає безліч традицій та стереотипів, у тому числі й у робочому середовищі. Дослідники по всьому світу вивчають японську культуру праці, наголошуючи на її токсичності. Велика частка японців не готова прямо висловлювати незгоду. Ця тенденція також зберігається на робочому місці. В межах дослідження комунікаційних практик було виявлено, що 78% опитаних японських працівників віддають перевагу непрямо висловлювати свою незгоду у професійному середовищі задля збереження гармонії (Shen Zijun, 2024). Тому ми схиляємося до думки, що активний вибір мовців обрати використання кейго або евфемізмів, таких як фраза “難しいです” (“Складно сказати”), яка вживається, щоб непрямо висловити незгоду, ускладнюють комунікацію і роблять опір надмірній праці лінгвістично і соціально складним

Досліджуючи терміни, які пов’язані з надмірною працею, ми знайшли приклади зловживань, до яких вдаються роботодавці. Однією із таких практик є “やりがい搾取”(ярігай сакушю — “експлуатування ентузіазму”), суть якої полягає в тому, аби примусити працівників виконувати роботу виключно заради професійного зростання, яке подається як нагорода. “やりがい”(ярігай) — це почуття досягнення, котре виникає під час виконання чогось вартісного, гідного. Популярною формою неоплачуваної понаднормової роботи є “サービス残業”(сāбісу дзангьō — неоплачувана понаднормова праця). Цей вид роботи понад нормальний робочий день часто називають таким, що очікується від працівників, оскільки перепрацьовувати у японській трудовій культурі вважається нормою. Причиною, чому працівникам часто складно відмовитися від такої надмірної праці, вони називають те, що їхні колеги або керівник теж не йдуть з роботи вчасно (Tomohiro Takami, 2019).

В ході дослідження ми з’ясували, що японські медіа схиляються до використання більш нейтральної лексики, повідомляючи про надмірну працю та її наслідки. Наприклад, використання виразів “長時間労働”(чьоджікан рōдō — тривалі робочі години), “時間外労働”(джікангайрōдō — понаднормова робота), замість більш негативно забарвлених. Оскільки засоби масової інформації охоплюють широку аудиторію та впливають на формування думок у суспільстві, висвітлення таких термінів, як “社畜”(шячіку — корпоративна худоба), “ブラック企業”(буракку кігьō — «чорний» бізнес), “過労死”(карōші — смерть від перевтоми), “過労自殺”(карōджісацу — самогубство від перевтоми), “残業”(дзангьō — понаднормова робота) та інших у медіа сприяє поширенню обізнаності та визнанню існування проблеми надмірної праці і знаходженню шляхів до її вирішення.

Список літератури:

1. Yukawa K., Shimanuki M., Eguchi H. (2024). Prevention and future issues of karoshi and suicide by overwork in Japan. *Journal of the National Institute of Public Health*, Vol.73, No.1, 16
2. Haider S. (2022). Critical Linguistics: Demythologizing Society. *Journal of Language and Linguistics in Society*, Vol.02, No. 03, 1
3. Haugh M. (2018). Linguistic politeness. *Handbook of Japanese Linguistics*, 2018, 5-10
4. Shen Z., Pang B., Li X., Chen Y. (2024). An Exploration of Japanese Cultural Dynamics Communication Practices through Social Pragmatics. *Journal of Pragmatics and Discourse Analysis*, Vol.3, No.1, 67

II. СУЧАСНЕ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО КРАЇН СХОДУ

THE SPREAD AND INFLUENCE OF MODERN CHINESE LITERATURE IN THE GLOBAL ARENA

Cao Jing

*Master of Philology, post-graduate student
Taras Shevchenko National University of Kyiv*

Since the 1980s, modern Chinese literature has been gradually entering the world stage in a context of globalization and localization. Through translations, academic research, and international awards, works from different trends, from the “Scar literature” (伤痕文学) to “Avangard Literature” (先锋派), are brought into the world of literature, offering a unique Chinese experience for global dialogue.

The main ways of spreading the literary currents of contemporary Chinese literature were as follows. The “Scar literature” (伤痕文学) and “Reflexive literature” (反思文学) (1970-1980) are considered by Western scholars as textual evidence of the transformation of Chinese society after the Cultural revolution (文革). Examined in the context of social realism criticism, compared to the “Thawed literature” (解冻文学) in Eastern Europe (周立民, 2019).

As for the «Search for roots literature» (寻根文学) (mid 1980s), «Red Sorgho» (红高粱) in translation of Howard Goldblatt became a classic Chinese folk-narrative story in the West, and the adaptation of Zhang Yimou (张艺谋) increased its popularity. Works by A Cheng (阿城) are interpreted as «modern revival of Taoist aesthetics» (王浩林, 2018).

When avant-garde literature (1980-1990) entered the literary scene, the film «To live» (活着) (laureate of the Cannes Festival) promoted the popularization of the literature of Yu Hua (余华), translated into more than 40 languages. Researcher Bonnie McDougall noted that the avant-garde has «made up for the absence of postmodernism in East Asia» (McDougall, 2003, p.178).

Analyzing the global influence and spread of Chinese literature is worth discussing the role of translations. Strategies of synonyms (Goldblatt, McDougal) in adapting cultural terms have simplified the perception of modern Chinese literature in the West. A series of Chinese literature for Western readers is produced by publishers like Penguin Classics and Amazon Crossing.

The popularization of modern Chinese literature is greatly influenced by international awards and academic studies of contemporary Chinese literary works. Harvard University and Columbia University are among the universities that study “post-socialist narrative”. For example, German scholar Wolfgang Kubin explores «the universality of Chinese literature».

The success of «Three Body Challenges» (三体) Liu Cixin (刘慈欣) made «Chinese fiction» a new brand. Shanghai prose Wang Anyi (王安忆) and Zhang Ailing (张爱玲) created the image of «eastern urbanism» (东方都市美学) (Wang David, 2013, p.27). This leads to a positive result: the formation of cultural symbols.

Thus, modern Chinese literature transitions from passive translation to active dialogue, not offering the world an exotic experience but conveying a grasp of common themes (trauma, ecology, and ethics of technologies). In the future, it may hold a key place in world literature. In addition to this, we can observe the following trends:

1. Imbalance in distribution: the focus is on Mo Yan (莫言) and Yu Hua, while female (Chi Zijian 迟子建) and ethnic literature are underrated; poetry (Bei Dao 北岛), Gu Cheng (顾城) and Shi Tiesheng (史铁生) are inferior to prose.

2. Cultural barrier: Western readers may not fully understand the context (such as the Cultural revolution).

3. Digital capabilities such as networking (网络文学) (for example, “Mystery Lord”) through the platform Webnovel attract young people.

References list:

1. McDougall, Bonnie S. (2003). Fictional Authors, Imaginary Audiences: Modern Chinese Literature in the Twentieth Century. Hong Kong: Chinese University Press. P. 178.

2. Wang, David Der-wei (2013). "The Lyrical in Epic Time: Modern Chinese Intellectuals and Artists Through the 1949 Crisis." Harvard Journal of Asiatic Studies. Pp. 5-55.

3. 王浩林, (2018), 寻根文学的再挖掘--以阿城的“三王”为例, «戏剧之家»

4. 周立民, (2019), 他被誉为“二十世纪中国文学的良心”«随想录»是他的“遗嘱”, 北晚在线.

КОНЦЕПЦІЯ ВЛАДИ В КИТАЙСЬКОМУ ФЕНТЕЗІ (НА МАТЕРІАЛІ ТРИЛОГІЇ Р. КВАН «МАКОВА ВІЙНА» ТА РОМАНУ Ц. ФЕЙСЯН «ФЕНІКС»)

Бекетова Анастасія Ігорівна

*студентка 5 курсу кафедри китайської мови та перекладу факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Луцюк Микола Володимирович

*Кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри східної культури і літератури
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

У сучасному фентезійному дискурсі влада постає не лише як сюжетний рушій, а як інструмент критичного осмислення соціальних і політичних інституцій. Жанр фентезі, попри свою уявність, дедалі частіше стає майданчиком для рефлексії над тим чи іншим політичним устроєм (Бекетова, 2024). Сучасна тенденція глобальної популяризації веб-романів все більше скеровує авторів до вибудовування сюжету на матеріалі історії власної країни (Луцюк, 2024).

Особливістю жанру фентезі є створення автором нового та оригінального всесвіту, що, в свою чергу, дає можливість та простір для сміливих геополітичних експериментів. Оскільки специфіка жанру не окреслює реальних

історичних меж, то вибір політичних варіацій є неймовірно багатовекторним. Китайську фентезійну літературу також не оминула тенденція моделювання специфічного політичного устрою, однак за основу часто слугують політичні ситуації давнього і середньовічного Китаю. Політика у творах зазвичай відображається через життя і долю простих жителів країни та образ правителя — доброго чи злого. При цьому автори можуть користуватися різними джерелами інформації. Так, наприклад, Ребекка Кван, представниця китайської діаспори, досліджує та використовує не лише китайські джерела, але й праці західних істориків. В той час як Цзюлу Фейсян, авторка з материкового Китаю, послуговується лише місцевим історичним матеріалом.

У всесвіті роману Цзюлу Фейсян «Фенікс» влада розподілена між Царством Демонів та Царством Небожителів, ці два народи проживають в злагоді та керують своїми світами незалежно, хоча серед мешканців існує певне упередження проти інших. Внутрішній політичний устрій цих царств — структурована ієрархія, яка власне й визначає владу. Головним у Царстві Демонів є Лорд Демонів (魔君), а у Царстві Небожителів — Небесний Імператор (天帝), які мають абсолютну владу. Наступною у владній ієрархії є Шенлі (沈璃), головна героїня, яка носить титул ван Біцан (碧蒼王), вона — головнокомандувачка демонічних військ, побувала у великій кількості війн, тому має беззаперечний авторитет серед підданих. Шенлі є своєрідним духом війська та має владу не лише у Царстві Демонів, але й за його межами: *«Її повернення стало великою радістю та надзвичайною перемогою для світу демонів»* (九鹭非香, 2014, переклад тут і далі наш). Сінчжена (行止), іншого головного героя, називають останнім святим (唯一的神). Він володіє надзвичайною силою, може створювати потужні печатки та зцілювати людей, його шанують та знають навіть жителі Царства Демонів, про його силу ходять чутки: *«Фужун завмер від страху ... ім'я Сінчжена знав навіть він. Прадавній бог, що живе й донині»* (九鹭非香, 2014). Головні герої мають надзвичайну могутність, однак коли перед ними постає вибір між владою та коханням, вони відрікаються від усього, щоб зрештою віднайти щастя та спокій.

Ребекка Кван у своїй трилогії «Макова війна» зосередила владу всієї держави в руках однієї людини — Імператриці Зміївни Су Дадзі, під її керівництвом знаходяться воєначальники 12 провінцій. Вона втілює жорстокий, авторитарний режим правління, де всі мають беззаперечно підкорятися її наказам: *«Вони не мають права висловлювати невдоволення Імператрицею»* (Кван, 2023). Окрім того, країна якою вона керує — Нікань, представлена як держава з нестабільною політичною ситуацією через постійні війни з Федерацією. Розбрат розпалює ворожнечу серед головнокомандувачів, які недбало ставляться до своїх обов'язків, натомість зосереджують всю увагу на боротьбі за отримання гідного місця біля імператриці. Головна героїня Жинь, зневірившись у можливості реформ, зрештою сама стає носієм нищівної сили — і це є трагічним результатом безальтернативної політичної дійсності, в якій вибір робиться не стільки на користь моральних чеснот, скільки продиктований виживанням: *«Зійшлися на тому, що потрібно вбити Імператрицю Су Дадзі —*

Змійвну, останню з Тріади, зрадницю, яка продала свій народ Федерації» (Кван, 2022).

Таким чином, у романі «Фенікс» Ц. Фейсян зображує модель влади, що допускає вільний вибір особистості — між владними обов'язками, визначеними статусом, і почуттями, зокрема коханням. Герої свідомо відмовляються від правління, демонструючи альтернативну концепцію влади як служіння, а не домінування. Натомість Р. Кван у трилогії «Макова війна» демонструє протилежне: авторитарна влада постає як деструктивна сила, що пригнічує індивідуальність, підпорядковує суспільство через страх і насильство та не залишає простору для морального вибору. Обидва твори критично осмислюють природу влади, викриваючи її руйнівну систему (Р. Кван), або ж доводячи, що сила полягає у здатності відмовитися від контролю заради людяності (Ц. Фейсян).

Список літератури:

1. Бекетова, А. (2024). Літературна інтерпретація міфу в сучасному китайському фентезі (на матеріалі роману Цзян Наня «Оповідь про дев'ять летючих островів (九州缥缈录)». II Всеукраїнський форум молодих сходознавців, с.113-115. https://fsm.kubg.edu.ua/images/Forum_molodykh_skhodoznavestiv/Forum_molodykh_skhodoznavestiv_2024/Збірка_доповідей_II_Всеукраїнського_форуму_молодих_сходознавців.pdf
2. Луцюк, М. (2024). Мережева література Китаю: феномен популярності. Питання сходознавства в Україні, с. 40-42. <https://ekhnuir.karazin.ua/items/5384ee6a-1a75-48d4-b1c8-8b5dae52d1e7>
3. 九鹭非香 [Цзюлу Фейсян] (2014). 与凤行 [Фенікс] 江苏文艺出版社 [Видавництво Цзянсу] 328 с.
4. Кван, Р. (2023). Макова війна / Пер. з англ. А. Литвиненко. Харків: Жорж, 496 с.
5. Кван, Р. (2022). Республіка Дракона/ Пер. з англ. А. Литвиненко. Харків: Жорж, 615 с.

ВЗАЄМОДІЯ НАУКИ ТА ВИГАДКИ В РОМАНІ «ПРОБЛЕМА ТРЬОХ ТІЛ» ЛЮ ЦИСІНЯ

Глозжик Карина Анатоліївна

*Студентка 4 курсу кафедри східних мов Харківського національного
педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Науковий керівник: Хижа І.П.*

Наукова фантастика (“科幻小说”) — жанр, що поєднує реальність та уяву. Сучасні наукові концепції взаємодіють з гіпотетичними припущеннями автора, дозволяючи створювати альтернативні світи, які могли б існувати. На відміну від фентезі, де використовуються міфи та магія, наукова фантастика спирається на логіку і наукові відкриття, пропонуючи уявлення про реальність, де наука і фантазія переплітаються.

Серед дослідників, які зверталися до цього твору, можна виокремити Чень Ці, який аналізує цивілізаційні конфлікти та культурну свідомість (陳頌, 2016), Лінь Пінь, що досліджує традиції наукової фантастики та сучасні наукові

ресурси (林品, 2011), і Чжен Жуюй, який фокусується на постгуманістичних ідеях та теорії випадковості в романі (鄭如玉, 2020).

Одним із найвидатніших представників цього жанру є китайський письменник Лю Цзінь (刘慈欣), автор знаменитої трилогії «Пам'ять про минуле Землі» (“地球往事”). Перша частина серії, «Проблема трьох тіл» (“三体”), здобула світове визнання завдяки успішному поєднанню реальних наукових теорій та фантастичних концепцій. Автор використовує науково обґрунтовані ідеї для створення вигаданої, але логічно побудованої історії, яка не лише захоплює читачів, а й спонукає до глибоких роздумів. Цей твір є прикладом того, як наукова фантастика може розширювати горизонти людського мислення, сприяючи новому сприйняттю і розумінню навколишнього світу.

Він бере за основу реальні фізичні теорії, але додає до них елементи, які виходять за рамки сучасних наукових знань. Як згадується в романі: “已经确切地证明, 三体问题无解”。(刘慈欣, 2008, с. 176) — «Ми беззаперечно довели, що розв'язку для задачі трьох тіл не існує.» (Тут і надалі — переклад автора). Як бачимо тут, однією з ключових наукових ідей, на якій ґрунтується твір, є класична проблема трьох тіл у механіці Ньютона. Це нерозв'язне завдання, яке описує рух трьох небесних тіл під впливом гравітації, і воно має хаотичну природу.

У контексті реальних наукових концепцій автор згадує низку фантастичних елементів, що формують унікальну реальність світу Трисолярис — планети, яка знаходиться в нестабільній орбіті навколо трьох сонць. У творі наголошується: “太阳的运行之所以没有规律, 是因为我们的世界中存在三颗太阳, 它们在相互引力的作用下, 做着无法预测的三体运动”。(刘慈欣, 2008, с. 133) — «Рух Сонця здається хаотичним, тому що в нашому світі існує три сонця. Вони взаємно впливають одне на одного і їхня гравітація призводить до хаотичного руху, який неможливо передбачити». Згідно з цитатою, можемо зробити висновок, що події на планеті Трисолярис розвиваються відповідно до теорії хаосу, де навіть незначні зміни можуть мати великий вплив. Це пояснює, чому рух планети є нестабільним: три сонця навколо неї створюють постійно змінювані гравітаційні умови. Через це періоди спокою раптово змінюються на хаос.

Крім фізичних законів, у творі важливу роль відіграє історичний контекст — Китайська культурна революція (“中国文化大革命”) (1966-1976), реальний період в історії Китаю, який справив значний вплив на суспільство. Як описано в романі: “疯狂如同无形的洪水, 将城市淹没其中, 并渗透到 每一个细微的角落和缝隙”。(刘慈欣, 2008, с. 59) — «Безумство, як невидима повінь, затоплює місто, проникаючи в кожен його куточок і щілину». Як бачимо, цитата з роману підкреслює глибину та масштаб культурної революції, яка охоплює всі аспекти життя в Китаї того часу.

Варто зазначити, що Трисолярис — це вигадана цивілізація, яка намагається знайти порятунок від руйнівних процесів свого світу. Важливу роль у цьому відіграє віртуальна гра «Три тіла», яку створили мешканці Трисолярису, де люди

можуть пережити умови, подібні до тих, що існують у їх хаотичному світі і тим самим приховано спонукати людство шукати рішення для їхньої проблеми.

Таким чином, роман «Проблема трьох тіл» є чудовим прикладом того, як наукові концепції та вигадка можуть взаємодіяти, щоб створити унікальну науково-фантастичну історію. Через поєднання наукових теорій, історичних подій і фантастичних елементів, цей твір відкриває нові горизонти для роздумів про людське існування та науковий прогрес.

Список літератури:

1. 陈颀. (2016). 文明冲突与文化自觉 — 《三体》. *政治与法律评论*, (2), 283–327.
2. 林品(2011). 浅析刘慈欣的《三体》系列延承与利用的科幻文学传统和现代科学资源. *北大刊评*, (3), 106–110.
3. 郑如玉. (2020 年 11 月). 刘慈欣《三体》中的后人类掷骰论. *台大文史哲学报*, (94), 121–147.
4. 刘慈欣. (2008). *三体* (中国科幻基石丛书). 重庆: 重庆出版社.

ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОМАНУ МО ЯНЯ “ВТОМА ВІД ЖИТТЯ І СМЕРТІ”(《生死疲劳》)

Гаврикова Олена Володимирівна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Цимбал Світлана Віталіївна

*кандидат філологічних наук завідувач кафедри китайської мови і перекладу
Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка*

Сучасна китайська література, як частина світового літературного процесу, викликає дедалі більший інтерес серед науковців та читачів. У ній гармонійно поєднуються традиційні культурні цінності Китаю та інноваційні літературні засоби, що дозволяють розкрити багатогранність людського досвіду. Одним із найяскравіших представників цієї літературної течії є Мо Янь, чия творчість стала важливим компонентом сучасного літературного канону. Роман “Втома від життя і смерті” (кит.спрощ.: 生死疲劳 shēngsǐpíláo) відкриває унікальний погляд на історичний, культурний і соціальний контекст Китаю, що робить його особливо цікавим для лінгвостилістичного аналізу. Роман китайського письменника Мо Яня отримала похвалу від критиків і була лауреатом премії Ньюмана з китайської літератури у 2009 році. Книга є історичною, яка досліджує розвиток Китаю в другій половині 20-го століття очима благородного та щедрого землевласника, якого вбивають і перевтілюють у різних сільськогосподарських тварин у сільській місцевості Китаю.

Орендодавець Сімен Нао є головним героєм цієї книги. Історія родини поміщика Сімен Нао та сім'ї селянина Лань Ляна — це сумна історія втоми від переродження життя і смерті протягом приблизно п'ятдесяти років. Після того, як його вбили, він пройшов загалом шість реінкарнацій. Він по черзі перетворюється на осла, корову, свиню, собаку, мавпу і, нарешті, у 2000 році

відроджується як немовля з дуже великою головою. У цьому романі немовля з великою головою, який є одним з оповідачів історії, розповідає своєму дідусеві Лань Цзефану, що він відчував, коли в кожному житті перевтілювався у тварину.

Те, що пише Мо Янь, — це не лише історія сільського Китаю, а й процес розвитку китайського суспільства та реальне життя людей. Мо Янь критикує соціальні та політичні рухи за їх утиск і переслідування людського життя. Alegорія тварин у цьому романі заснована на літературній уяві буддистської сансари: повний цикл, починаючи від переродження людини як тварини та закінчуючи переродженням тварини як людини. Автор активно застосовує персоніфікацію та концептуальне змішування (Фоконьє, Г. та Тернер, М. 2003 с. 133-187). Ці засоби дозволяють йому глибше розкрити боротьбу між індивідуальним і колективним, владою та народом (Ідзю, Хуан. 2020 ст. 83-86). Наприклад: “我不是驴！我是人！我是西门闹！但我的喉咙像依然被那两个蓝脸鬼卒拊住似的，虽竭尽全力，可发不出音。我绝望，我恐惧，我恼怒，我口吐白沫...”. (*Я не осел! заревів я. "Я людина! Я - Сімень Нао!" Але моє горло відчувало себе точно так само, як і тоді, коли два синьо лиці демони душили мене. Я не міг говорити...*)(Янь, 2006, с. 8)

У творі, над яким проводилося дослідження автор широко використовує емоційно-експресивну лексику, просторіччя та діалектизми, що надає тексту автентичності та підсилює його реалістичність. Наприклад: “屯子” (село), “晚入不如趁早入” (*зрештою все одно приєднаєшся, краще раніше, ніж пізно*) – пропагандистське гасло, “人民公社” (*народна комуна*), “单干户” (*селянин-індивідуаліст, що не вступив до комуни*), “右派” (*правий ухильник*), “基干民兵” (*народне ополчення*). Лайку: “你这个叛徒!” (*ти зрадник!*) – звинувачення рідного брата, “你这个肥母猪” (*Ти, жирна свиня!*), “混账” (*поганець*), “土匪” (*бандити*) – лайка на адресу тих, хто хоче змусити героя вступити до комуни. Емоційні вигуки: “哇哇” (*звук крику*), “哆哆” (*звук, яким закликають тварин*). Мо Янь майстерно комбінує грубу, просторічну лексику з іронією та політичними кліше, створюючи унікальний стиль.

Також широко використовуються епітети (“滚烫的炕” (*розпечене ліжко*), “苍白的月光” (*бліде місячне світло*)), метафори (“灵魂出窍，悬在空中” (*Душа вилетіла з тіла, зависла в повітрі*) – метафоричне зображення смерті, “单干户的牛，是反动的生产资料” (*одноосібник – реакційний засіб виробництва*) – іронія над радянською бюрократією), порівняння (“像两个从战场上逃脱的伤兵” – (*як двоє поранених солдатів-втікачів*) відчуття виснаження та страждань, підкреслюючи важкий стан персонажів), гіперболізовані описи (“铁水还亮的火焰，在我的心里燃烧” (*Вогонь, гарячіший за розплавлене залізо, горів у моєму серці*) – гіпербола, що підкреслює сильні емоції. “一鞭打倒一匹烈马” (*одним ударом батога можна вбити норовистого коня*) – перебільшення, яке підкреслює надзвичайну силу), пародія та сатири (“在共产党和毛泽东同志的领导下，翻身农民走上了合作化的道路” (*Під керівництвом Компартії та товариша Мао звільнені селяни йдуть шляхом колективізації*)). Це фраза, що

стилізована під офіційну агітацію, звучить штучно в контексті твору, що вказує на пародію на революційну риторичку).

Таким чином, аналіз лексико-стилістичних особливостей роману Мо Яня "Втома від життя і смерті" показав, що його стиль поєднує фольклорні мотиви, фантастику та реальність, створюючи унікальні художні образи. Письменник широко використовує алегорії, метафори порівняння, сарказм, іронію та гротеск. А також метою цього дослідження було дослідити концептуальне змішування та персоніфікацію, а також спосіб, у який Мо Янь побудував сатиричне послання в "Втома від життя і смерті". Ці засоби полегшують доступ до наративу та допомагають донести його антиполітичне послання, спрямоване проти політичних систем другої половини двадцятого століття.

Список літератури:

1. 莫言(2006). 生死疲劳 Shengsi Pilao [Life and Death Are Wearing Me Out]
2. Ідзю, Хуан (2020). Буддистська перспектива: травма та реінкарнація у творі Мо Яня «Життя і смерть виснажують мене».
3. Фоконьє, Г. та Тернер, М. (2003). Те, як ми думаємо: концептуальне змішування та приховані складнощі розуму. New York: BasicBooks.

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ТА ЇЇ ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ АСПЕКТИ В НОВЕЛІ САНЬ МАО «РЕСТОРАН У ПУСТЕЛІ»

Кравченко Аліса Вадимівна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Максимець Вікторія Олександрівна

*старший викладач кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов Київського
столичного університету імені Бориса Грінченка*

Переклад художніх творів, що зображують міжкультурну взаємодію, становить особливий виклик для перекладознавства, оскільки вимагає передачі не лише мовних, але й культурних кодів. Новела китайської письменниці Сань Мао (三毛) «Ресторан у пустелі» («沙漠中的饭店») є яскравим прикладом тексту, де міжкультурна комунікація виступає як ключовий елемент сюжету і водночас як перекладацька проблема. Актуальність дослідження полягає в необхідності розробки ефективних стратегій перекладу культурно насичених текстів у контексті глобалізації та міжкультурного діалогу.

Міжкультурна комунікація як наукове поняття вивчає особливості вербального та невербального спілкування людей, що належать до різних національних та лінгвокультурних спільнот (Манакін, 2012). У перекладознавчому контексті це явище набуває особливого значення, оскільки

перекладач виступає посередником між культурами, відповідальним за адекватну передачу культурно маркованої інформації.

Феномен міжкультурної комунікації в новелі Сань Мао «Ресторан у пустелі» розкривається через призму міжнаціонального подружжя — китаянки та іспанця. У процесі перекладу такого тексту виникає необхідність збереження специфічних культурних елементів, що потребує застосування комплексу перекладацьких стратегій і трансформацій.

На лексичному рівні перекладацькі виклики становлять культурно-специфічні реалії, які авторка використовує для підкреслення культурних відмінностей. Переклад є не тільки відтворенням чистої ідеальної стилістики, а завжди сприймання чужої культури. Точність перекладу є поняття комплексне, яке складається з елементів технічного відтворення деяких структурних моментів твору та з елементів передачі моментів культурного характеру (Черноватий, Карабан, 2007).

У тексті яскраво представлена проблема мовного бар'єру: *«Бідолашний іноземець — скільки разів я намагалася навчити його різниці між «人» (людина) і «入» (входити), але він так і не навчився їх розрізняти»* (做荷西的太太, 语文将就他。可怜的外国人, “人”和“入”这两个字教了他那么多遍, 他还是分不清, 我只有讲他的话, 这件事总算放他一马了) (тут і далі переклад наш — Кравченко А.В.) (三毛, 2014). Цей фрагмент вимагає від перекладача збереження китайських ієрогліфів з їхнім перекладом, оскільки саме візуальна схожість цих знаків є ключовою для розуміння культурної дистанції між героями.

Особливе місце в новелі займає тема кулінарії та їжі як виразника культурної ідентичності. Кухня стає символічним полем для культурного обміну та взаємодії. Наприклад, цікавим є епізод з містифікацією щодо фунгози, яку героїня представляє як «весняний дощ» («*春天下的第一场雨*»): *«— Це — перший весняний дощ, що випав у горах. Він замерз і перетворився на довгі нитки. Місцеві мешканці зв'язують його у пучки, приносять із гір і продають, щоб купити собі рисове вино. Знайти його ой як непросто»* (“这个啊, 是春天下的第一场雨, 下在高山上, 被一根一根冻住了, 山胞札好了背到山下来一束一束卖了米酒喝, 不容易买到哦!”) (三毛, 2014).

Цей епізод демонструє, як героїня використовує культурні відмінності для створення гумористичних ситуацій. Водночас він розкриває типову проблему міжкультурної комунікації — відсутність знань про культуру іншого може зробити людину вразливою до дезінформації.

Суттєву складність становить феномен культурної неперекладності — ситуацій, коли слова не перекладаються та не мають аналогу у мові перекладу, адже у мові оригіналу охоплюють широку систему поглядів на речі. Вислови чи лексичні одиниці, які інтерпретатор не в змозі передати, у науковій літературі називаються лакунами. Лакуни не вказують на неможливість перекладу, вони звертають увагу на відсутність еквівалента, враховуючи соціальні, культурні, етнічні та історичні особливості (Бучумаш, Дерік, 2022). В новелі цей феномен проявляється через слова та вирази, що не мають прямих

еквівалентів в українській мові. Наприклад, поняття «黄脸婆» (жовтолиця тітка) є культурно-специфічним концептом, що описує жінку, втомлену побутом, для якого складно знайти точний відповідник в українській мові. У цьому випадку перекладачу необхідно зробити поняття зрозумілим для українського читача, наприклад через систему приміток.

Аналіз перекладацьких стратегій при роботі з новелою Сань Мао демонструє, що найефективнішим є поєднання різних прийомів, включаючи транскрипцію, транслітерацію, функціональні аналоги та прагматичну адаптацію. Особлива увага має приділятися збереженню культурно-специфічних реалій, які виступають ключовими елементами для розуміння міжкультурної взаємодії героїв.

Дослідження міжкультурної комунікації в новелі Сань Мао «Ресторан у пустелі» з перекладознавчої перспективи дозволяє зробити висновок про необхідність застосування комплексного підходу до перекладу текстів з яскраво вираженим культурним компонентом. Успішний переклад таких творів вимагає від перекладача не лише мовної компетенції, але й глибокого розуміння обох культур, здатності розпізнавати культурні коди та адекватно передавати їх засобами цільової мови.

Список літератури:

1. Бучумаш, А., Дерік, І. (2022). Проблема неперекладності, шляхи її подолання у перекладі. *Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського*, 35, (176), 18–30.
2. Черноватий, Л. Карабан, В. (2007). Олександр Фінкель — забутий теоретик українського перекладознавства. *Вінниця: Нова книга*, (440), 55.
3. Манакін, В. (2012). Мова і міжкультурна комунікація. *ВЦ «Академія»*, (288), 9.
4. 三毛(2014). 撒哈拉的故事. URL: <https://99csw.com/book/2266/>
5. Kotsiuba, O., Semenist, I. (2023). Strategies of adaptation in chinese fiction translation (based on Can Xue's short story «黑眼睛»). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. № 60. Том 1. С. 150-153.

РОМАН «ПОДОРОЖ НА ЗАХІД» У ЧЕН-ЕНЯ ЯК ПРЕЦЕДЕНТНИЙ ТЕКСТ СУЧАСНОГО КИТАЙСЬКОГО ФЕНТЕЗІ

Луцюк Микола Володимирович

*доцент кафедри східної культури і літератури факультету східних мов Київського
столичного університету імені Бориса Грінченка*

Сучасна китайська веб-література наразі є мало знайомою для українського читача (за небагатьма винятками), вона в основному зосереджена на окремих мережевих ресурсах у вигляді аматорських перекладів і відома вузькому колу поціновувачів, що складають фан-спільноти. Відсутність китайських веб-романів в українському літературному обширі пояснюється перш за все складністю перекладу, а також тим, що оригінальні світи таких творів, укорінених в міфічну традицію, залишаються складними для сприйняття європейським читачем (Луцюк, 2024).

Сучасна палітра китайської літератури характеризується розмаїттям сюжетів і жанрових форм, з яких чи не найголовнішою є фентезі (Xiang Ren, 2024). Особливість таких творів — алюзії на класичні китайські романи в жанрах уся (武俠) і сянься (仙俠), які є зразками притаманного китайській культурі символізму, демонструють іносказання, гру слів і алегоричність. Для розуміння фентезійних текстів сучасних авторів необхідне знайомство з релігійно-філософськими вченнями даосизму і буддизму, а також з класичними романами. В першу чергу це твір У Чен-еня (吳承恩) «Подорож на Захід» (西遊記), шахрайський (авантюрний) роман, яким фактично започатковується азійська фантастична проза (李璐, 2017). Роман став прецедентним текстом для усієї китайської культури, невід'ємною складовою китайського культурного коду, джерелом народних прислів'їв і притч, породив численні спроби переосмислень, на його сюжет створені популярні кінофільми, дорами, відеоігри, маньхва і аніме як в самому Китаї, так і в інших азійських країнах. Китайська література, починаючи з 17 ст. зі знаменитого роману Дун Юе (董說) «Доповнення до Подорожі на Захід» (西遊補, 1641), на сьогодні презентує широкий спектр фентезійних творів у вигляді як приквелів і сиквелів, так і спінофів до твору У Чен-еня.

«Подорож на Захід» — це низка пригод героїв, своєрідне road movie, що символізує духовну трансформацію персонажів на шляху пошуку істини і самовдосконалення (Hodges, Moss, 2025). Саме цей мотив широко використовуваний у сучасному фентезі, де герої долають різноманітні випробування, що сприяє багатоплановості сюжету. Особливо популярним серед авторів фентезійних романів є образ Сунь Укуна, Царя мавп, одного з найвпізнаваніших і найвпливовіших персонажів китайської культури, відомого своєю силою, хитрістю та прагненням до свободи, який став символом бунтарства та індивідуалізму. Образ Сунь Укуна в сучасному фентезі варіюється від простого наслідування авторського трактування в численних фанфіках до глибоких переосмислень принаймні у двох площинах: по-перше, герой зображується як персонаж демонічного плану, що потребує контролю, і це додає глибини його характеру та підкреслює складність суперечностей поміж свободою і відповідальністю, по-друге, Сунь Укун подається як веселий, дотепний жартівник, свого роду східна варіація архетипу трикстера. Перший тип інтерпретації яскраво подано в романі Цзін Хецзая (今何在) «Легенди про Укуна» (悟空传) — зразку т. зв. «темного фентезі» (dark fantasy), де головний герой (а радше антигерой) є фігурою трагічною, борцем з долею, що до певної міри деконструє ідею першоджерела, де цей персонаж врешті досягає просвітлення. Цзін Хецзай творить нову, постмодерну міфологему героя з елементами кібер-панку, Сунь Укун в романі презентує тип анархіста, який прагне екзистенційної свободи і трактує будь-яку владу, навіть небесну, як насилля.

Інший роман — автора Yu Wang Ru Yu (欲望如雨) «Подорож із Заходу до небес» (从西游开始的诸天之旅) є більш нейтральним щодо інтерпретації головної теми роману. Автор використовує класичний сюжет як відправну точку

розповіді. Головний герой перероджується в часах династії Тан і отримує здатність подорожувати поміж світами, потрапляючи у різні культурно-цивілізаційні і надприродні середовища.

Останнім часом в Китаї набули поширення твори у жанрі т. зв. «затишного фентезі» (cozy fantasy). Цей жанр став особливо популярним серед читачів, які прагнуть заспокоїливих історій замість напруженого екшену чи батальних сцен: затишне середовище, звична повсякденність магії, доброзичливі персонажі, зосередження на позитивних емоціях, де значення мають родина, кохання, дружні стосунки і взаємна підтримка. Роман автора Wu Sanhai (巫三海) «Подорож на Захід, що почалась зі зміни долі Сунь Укуна» (西游：从改变孙悟空开始) розповідає про реінкарнацію головного героя Ван Яна у якості учня мудрого Патріарха Бодгі, життєвим завданням якого визначено опікуватись Сунь Укуном. Ван Ян прагне змінити долю Царя мавп, намагається зробити бунтівного Сунь Укуна розсудливим, стриманим, вберегти від конфліктів, щоб той уникнув покарання, яке його спіткало в романі У Чен-еня. Таке кардинальне переосмислення класичного образу демонструє, як сила наставництва та зміна оточення можуть докорінно змінити навіть такого неприборканого персонажа. Роман пропонує альтернативний погляд на історію «Подорожі на Захід», досліджує, як докорінні зміни поведінки і долі ключових персонажів можуть несподівано змінити хід усієї історії.

Список літератури:

1. Луцюк, М. (2024). Мережева література Китаю: феномен популярності / Питання сходознавства в Україні. С. 40-42. <https://ekhnuir.karazin.ua/items/5384ee6a-1a75-48d4-b1c8-8b5dae52d1e7>
2. Ren, Xiang. (2024). Mapping globalised Chinese webnovels: Genre blending, cultural hybridity, and the complexity of transcultural storytelling. International Journal of Cultural Studies. <https://doi.org/10.1177/13678779231211918>
3. 李璐. (2017) 《西游记漫话》的解读” (重庆师范大学, 重庆) 语言文学研究, 年第 26 期).
4. Hodges, Eric. Moss, Roberts. (2025). Metamorphosis in Journey to the West.

РОЗВИТОК КІБЕРПАНКУ ЯК ПІДЖАНРУ НАУКОВО-ФАНТАСТИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ СУЧАСНОГО КИТАЮ

Овсяннікова Софія Сергіївна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу факультету східних мов Київського
столичного університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Москальов Д.П.*

Кіберпанк як піджанр наукової фантастики ніколи не був оригінальним продуктом китайської літературної традиції, як і сама наукова фантастика. На противагу жанру фентезі, який знаходить своє втілення у самобутніх китайських літературних жанрах чжигуай (志怪) та сянься й уся (仙侠, 武侠), науково-фантастична література не мала можливості для природного формування в

межах китайської літературної традиції через обмежені лексичні ресурси класичної китайської мови веньянь щодо термінології технологічних інновацій.

Наукова фантастика, в загальному розумінні цього терміну, розпочала свій розвиток у Китаї на початку XX століття, що стало наслідком стрімкого технічного прогресу та реформування освітньої системи. Ці зміни сприяли формуванню нового покоління інтелектуалів, які стали потенційною читацькою аудиторією для науково-фантастичної літератури. Основним засобом поширення наукової фантастики серед китайських читачів стали переклади західних творів. Першим науково-фантастичним твором, перекладеним китайською мовою Лу Цзідуном (卢籍东) та Хун Сішеном (红溪生), був роман Жуля Верна «Двадцять тисяч льє під водою». Лу Сінь (鲁迅) також активно займався перекладами численних науково-фантастичних творів, прагнучи поширити передові західні наукові відкриття та технології серед китайського населення у формі науково-фантастичної літератури (成全, 2016). Згодом цей жанр отримав неабияку популярність у Китаї та закріпив свої позиції й донині завдяки культурі китайської веб-літератури.

Кіберпанк (赛博朋克) закономірно породив інтерес до себе як до піджанру наукової фантастики, поширеність якої стрімко зростала в тогочасному Китаї. Значною мірою на популяризацію кіберпанку вплинули переклади творів Вільяма Гібсона, як зазначає Чень Цюфань (陈楸帆, 2013). Проте перші твори власне китайських авторів у жанрі кіберпанк почали з'являтися лише наприкінці 90-х років XX століття, коли західна літературна традиція вже поступово переходила до пост-кіберпанку (Rafael Miranda Huerfesa, 2011, p. 349). До того ж, за словами Чень Цюфаня, тогочасним творам китайського кіберпанку бракувало концептуальності — вони наслідували здебільшого лише форму західної кіберпанк-літератури, зосереджуючи увагу на новітніх технологічних можливостях та нехтуючи «панк-духом» (陈楸帆, 2013). Це, вочевидь, було зумовлено різницею в історико-культурних контекстах, від того початкове сприйняття кіберпанку у китайських авторів було виключно естетичним, позбавленим глибокого соціального чи філософського осмислення, властивого західним зразкам.

Лише згодом, коли китайські письменники почали переосмислювати жанр крізь призму власного культурного досвіду, з'явилися більш оригінальні твори, що не лише експлуатували високотехнологічний антураж, а й відображали специфічні суспільні проблеми сучасного Китаю. Одним із найяскравіших прикладів такого переосмислення став роман Чень Цюфаня «Сміттєвий прилив», у якому чітко простежуються спроби інтегрувати китайську соціальну дійсність у жанр кіберпанку. У своєму творі автор порушує питання експлуатації мігрантів з менш економічно розвинених регіонів, токсичних наслідків електронної переробної промисловості, класового розшарування та корупції місцевої влади — явищ, глибоко вкорінених у реалії модернізації та нерівномірного розвитку Китаю.

Отже, хоча кіберпанк і не є питомою частиною китайської літературної традиції, з часом цей жанр був адаптований до місцевого контексту. Завдяки

авторам на кшталт Чень Цюфаня жанр поступово трансформувався з естетичного наслідування західних творів у засіб осмислення соціальних проблем сучасного Китаю.

Список літератури:

1. 成全 (2016). 中国科幻文学溯源：从舶来品到本土化. 中国作家网. URL: <https://www.chinawriter.com.cn/n1/2016/0708/c404080-28539117.html> (дата звернення: 01.04.2025).
2. 陈楸帆 (2013). 在中国，只赛博不朋克. 纽约时报中文网. URL: <https://cn.nytimes.com/books/20130808/cc08cyberpunk/> (дата звернення: 01.04.2025).
3. Rafael Miranda Huereca (2011). The evolution of cyberpunk into postcyberpunk. The role of cognitive cyberspaces, wetware networks and nanotechnology in science fiction [Doctoral Dissertation]. Universitat Autònoma de Barcelona.

АНАЛІЗ МЕТАФОР ЯПОНСЬКИХ ПОЕТІВ ТА ПИСЬМЕННИКІВ XX–XXI СТ.

Осадча Марина Вячеславівна

*студентка 5 курсу кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Комісаров К.Ю.*

Метафори у японській літературі часто відображають глибокі культурні, соціальні та філософські контексти, які потрібно знати для глибшого розуміння внутрішнього світу і мислення японців, а отже — для кращого розуміння японської мови і культури. Для того, щоб зрозуміти символічне послання та емоції літературного твору, як зазначає В. Тінґтін, важливо зрозуміти творче підґрунтя японської літератури. Адже розуміння понять та історії японської літератури є необхідним для розуміння символічної інформації в процесі перекладу японської літератури для розуміння творчого фону (Tingting, 2024).

У японській літературі частим явищем при використанні метафор є проведення паралелей з навколишнім середовищем: природа, соціум; також частими обговореннями стає і внутрішнє «Я». Наприклад, у поезії Й. Акіко метафоричне значення «зірка» та «волосся» проявляється як вираження іншого «я»:

*Під пологом стих шепіт,
І здалося,
Що відтепер не люди, а зірки,
Шепочуть щось,
Куйводичи волосся (Йосано, 2023).*

Так поетеса хоче поділитися своїми переживаннями та відчуттям самотності. Твори Й. Акіко пронизані глибокими образами, що відкривають перед читачем багатогранність концепту «любов». У танка Й. Акіко це почуття постає через метафори «очікування» «самотність», «весна», «ніч» і «зневіра» (Крижановська, О.; Малахова, Ю. В.; Борзова, О. Д., 2023). Зокрема метафора «весна» репрезентує концепт «кохання» й має таку семантику: очікування кохання, неможливість подолати самотність й знайти свого нареченого:

Минає весна,
У кожній струні
Думка одна,
Як палахкотить
Моя довга коса (Японська література, 2012).

Якщо звернутися до таких зразків японської літератури як манга «Hanzawa Naoki» (2020) Д. Ікейдо, роман «Convenience Store Woman» (2016) С. Мурати, манга «Tokyo Ghoul» (2011) С. Ішіди, то можна зробити висновок, що кожен твір демонструє символіку міської платформи, на якій формуються специфічні культурні та соціальні правила (в японському розумінні використовувався термін «常識» — джьошікі). Ц. Лі та Ш. Хо зазначають, що в цих творах відбулася певна трансформація японського традиційного світогляду до взаємовигідної життєдіяльності, а фольклорні образи японського йокая трансформувалися в жанрі фентезі як метафоричні соціальні ролі, яким бракує почуття толерантності та ліберальності в контексті сучасного суспільства (Li & Huo, 2023).

У японській літературі є приклади концептуальної метафори. Зокрема, Т. Ямадзакі, авторка новели «Біла вежа», будує концептуальну метафору «система — це біла вежа» (山崎豊子, 1965). Велика біла вежа обертається навколо медичного інсайдера та суперечки між лікарями та пацієнтами. Характери роману реальні й повноцінні, що добре показує боротьбу за професійні звання, розмивання людської природи. Т. Ху, досліджуючи цей твір, зазначає, що метафора «система — це біла вежа» була придумана самою авторкою та використовується для зображення ієрархічної та конкурентної природи медичної професії, підкреслюючи боротьбу між добром і злом (Ху, 2021).

Загалом, сучасні письменники не лише використовують усталені метафори, а й творчо трансформують їх, додаючи нові значення та контексти, а також японські письменники створюють власні метафори, як Т. Ямадзакі. Завдяки цьому література залишається живою, гнучкою та здатною відображати змінні суспільні реалії, водночас зберігаючи глибоку символічність та алегоричність, і потребує ретельного дослідження на майбутнє заради кращого розуміння японської культури та менталітету.

Список літератури:

1. Tingting, W. (2024, June). Translation of Metaphorical Information in Japanese Literature Combined with Text Mining TechniquesTingting Wang. *Applied Mathematics and Nonlinear Sciences*, 9 (1), 17.
2. Йосано, А. (2023). *Скуйовджене волосся*. (І. Бондаренко, Trans.) Київ: Видавничий дім Дмитрія Бураго.
3. Крижановська, О.; Малахова, Ю.; Борзова, О. (2023). Метафорична репрезентація концепту «Любов» у поезіях Тодося Осьмачки й Йосано Акіко: порівняльно-типологічний аспект. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*, 34(73), 179-183. Retrieved from <http://hdl.handle.net/123456789/10361>
4. *Японська література* (Vols. Том. III. (XIX–XX ст.)). (2012). Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго.
5. Li, J., & Huo, S. (2023). Literature and Modern Japanese Urbanism: Features of the Traditional Worldview in a Modern Space. *Journal of Psycholinguistic Research*, 52, 2339–2355. doi:<https://doi.org/10.1007/s10936-023-10004-1>

6. 山崎豊子. (1965). 白い巨塔.

7. Xu, T. (2021). Interpretation of the Japanese Great White Tower novel from the perspective of cognitive poetics. *African and Asian Studies*, 276-290.

СОЦІАЛЬНИЙ ТА ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТИ ЖАНРУ ДАНЬМЕЙ (НА МАТЕРІАЛІ ВЕБ-РОМАНУ ТАН ЦЗЮЦІН «ПРИГОЩАЮЧИ ВИНОМ»)

Пархоменко Анна Русланівна

*студентка 5 курсу кафедри китайської мови і перекладу факультету східних мов Київського
столичного університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Луцюк М. В.*

З 1998 року китайські інтернет-видання переживають справжній бум у сфері літературної творчості, зокрема це стосується веб-романів у жанрі даньмей (耽美), що зображають романтичні стосунки між чоловіками. Даньмей переважно створюється жінками й орієнтований на жіночу аудиторію (Liu, 2017). Подібні твори зазвичай публікуються анонімно у форматі серіалізації, зосереджуються на коханні та питаннях ЛГБТ+, виникають у непрофесійних творчих спільнотах і поширюються через інтернет-платформи, що дає можливість молодим авторам заявити про себе.

У Китаї такі романи часто використовують елементи традиційних жанрів, таких як міське фентезі, а також сянься (仙侠) та уся (武俠). Наразі правовий статус цих творів залишається невизначеним, а деякі автори даньмей навіть зазнали арештів і ув'язнення (Yang and Xu, 2016). Попри це, даньмей продовжує зберігати свою популярність, хоча далеко не переважна більшість веб-романів на порталі інтернет-літератури JJWXC належить до цього жанру, однак саме ці твори часто стають найпопулярнішими серед VIP-користувачів. Однією зі знакових авторок сайту є Тан Цзюцін, найбільш відома серією романів «Пригощаючи вином» — яскравим зразком жанру даньмей, що і визначає актуальність нашого дослідження.

В умовах патріархального суспільства, де жінки часто стикаються з обмеженнями та дискримінацією, даньмей пропонує альтернативний художній простір, у якому нівелюються усталені в китайському соціумі суворі рамки статевих ролей. В цих романах читачок приваблює перспектива подолання соціальних табу і стереотипів та можливість моделі відносин, що базується на рівноправності, взаємоповазі та емоційній глибині.

Хоча головні персонажі в даньмей-літературі часто мають андрогінні риси та уникають жорсткого поділу на маскулінне й фемінне, вони не стільки деконструють традиційні гендерні ролі, скільки ідеалізують гармонійні партнерські відносини. Саме ця особливість жанру робить його популярним серед аудиторії, яка прагне альтернативи звичним соціальним моделям (Луцюк, 2024). Даньмей не є автентичним відображенням досвіду ЛГБТ-спільноти, а радше створює світ, у якому жінки можуть уявити стосунки без соціальних обмежень, що накладаються на них у реальному житті (Longlong Ge, 2024).

Взаємодія Шень Цзечуаня і Сяо Чіє — головних героїв роману Тан Цзюцін «Пригощаючи вином» — далеко не однозначна. Їхній зв'язок більше нагадує війну відносин, аніж традиційний любовний роман. Але саме це змагання за домінування і є тим, що робить історію привабливою для жіночої аудиторії — тут немає стереотипного підпорядкування жінки чоловікові, але є можливість зануритися в гру боротьби за першість. Письменниця не створює узвичаєну для мелодрам історію про ідеалізованих героїв: кожен персонаж має також свої тіньові проявлення й слабкості у веденні гри на виживання. Шень Цзечуань — це, на перший погляд, добродішесний чоловік з вишуканими манерами, проте він травмований війною та практично соціопат за своєю поведінкою, який користується шансом помститися. Сяо Чіє прикидається марнотратником і п'яницею, водночас реорганізовуючи і готуючи Імператорську армію до перевороту. Сюжет роману розгортається як придворна інтрига, основою якої є стосунки двох чоловіків. У першій книзі їхні відносини ніяк не романтизовані, обидва є недовірливими і використовують один одного у своїх цілях; обидва змушені приймати складні рішення, які не вписуються в рамки традиційної моралі, що додає історії реалістичності та емоційного напруження.

Роман Тан Цзюцін «Пригощаючи вином» ілюструє ключову особливість жанру даньмей: створення світу, в якому стосунки будуються не на гендерній ієрархії, а на балансі сил. З точки зору естетики сприйняття, сюжет спершу знайомить читачів із незвичною гендерною ситуацією, але врешті спонукає їх замислитися над загальнолюдськими проблемами.

Список літератури:

1. Liu, Congyao (2017). Beyond the Text: A Study of Online Communication within Slash Community in China. M.A. thesis, Wichita State University, Wichita, Kansas, May. URL: <https://bit.ly/3FZA3OH>
2. Yang, Ling, and Yanrui Xu (2016). The Love That Dare Not Speak Its Name: The Fate of Chinese Danmei Communities in the 2014.
3. Луцюк М. В. (2024). Гендерний вимір жанру даньмей у сучасній китайській літературі.
4. Longlong Ge (2024). Repression, Permeation, and Circulation: Retracing and Reframing Danmei Culture Online in Mainland China. URL: <https://bit.ly/4cwLMRh>
5. 唐酒卿. (2018): "将进酒". URL: <https://www.jjwxc.net/onebook.php?novelid=3373718>

ВІДОБРАЖЕННЯ РОМАНУ «ТРИЦАРСТВО» В СУЧАСНІЙ ТА МАСОВІЙ КУЛЬТУРІ КИТАЮ

Ротаєнко Олексій Олегович

*студент 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу факультету східних мов Київського
столичного університету імені Бориса Грінченка*

Москальов Дмитро Петрович

*завідувач кафедри східної культури і літератури факультету східних мов Київського
столичного університету імені Бориса Грінченка*

Роман «Трицарство» Ло Гуаньчжуна займає особливе місце у культурі Китаю. Роман був написаний у XIV столітті в епоху династії Юань, в час, коли

китайська культура була сповнена відважною патріотичною боротьбою проти монгольських загарбників (Період Сунської імперії та монгольського іга, 2019).

«Трицарство» був та залишається одним з найулюбленіших творів не тільки в Китаї, але й в усій Східній Азії. Літературний та культурний вплив роману в регіоні настільки великий, що його можна порівняти з «Іліадою» Гомера чи п'єсами Шекспіра, знаменитий історик династії Цін Чжан Сюечен писав, що роман складається з «семи частин правди і трьох частин вигадки» (Муді, 1975, с. 178-179). Роман не тільки залишається улюбленим твором Китаю та сусідніх країн, ним цікавляться в усьому світі, переклали на велику кількість мов, на його основі знімають кіно та серіали, створюється манга та аніме, розробляються відеоігри різних жанрів та для всіх платформ. Як каже популярне корейське прислів'я: «Можна обговорювати життєві питання, лише прочитавши „Трицарство“» (Чеккареллі, 2022; Муньєс, Кості, 2023).

Перший фільм по роману був знятий в 1905 році, під назвою «定军山», це німий фільм, який вважається першим китайським фільмом в історії. Серед художніх фільмів відзначимо також «三国志之见龙卸甲», «赤壁», «铜雀台».

Серіали завдяки своїй багатосерійності можуть показати всю або більшу частину історії «Трицарства». Відзначимо «諸葛亮» — китайський серіал 1985 року, заснований на житті Чжуге Ляна, канцлера держави Шу. Серіал «三國演義» (1994) вважається одним з найдорожчих серіалів свого часу, над ним працювали протягом чотирьох років, і в ньому було задіяно понад 400 000 акторів і членів знімальної групи. Серіал «武圣关公» (2002) розкажує про життєвий шлях Гуань Юя, починаючи від раннього дитинства і до смерті героя. Серед серіалів відзначимо також «三國» (2010), який мав комерційний успіх у Китаї, але отримав неоднозначне сприйняття і викликав суперечки; серіал «回到三國» (2012) в якому герой випадково потрапляє в епоху Трицарства і зустрічається з багатьма історичними постатями; серіал «曹操» (2012) в якому робиться спроба зобразити історично достовірний та сбалансований образ Цао Цао, який в китайській традиції зображується як антагоніст; серіал «大军师司马懿系列» (2017) заснований на житті Сими І, могутнього радника Цао Цао.

По роману «Трицарство» також було створено чимало коміксів та анімації, де розповідається сюжет Трицарства чи його окремих персонажів. Сюди можна віднести японську мангу «霸-LORD-» (2004), манхуа «火鳳燎原», що розповідає про події часів пізньої Хань та Трицарства. По мотивах манги «三国志» (1971) було створено два повнометражних фільма та аніме. Станом на травень 2020 року наклад манги перевищив 80 мільйонів копій, що зробило її однією з найбільш продаваних серій всіх часів.

Відеоігри по «Трицарству» не тільки надають можливість долучитися до безсмертної класики, а й взяти участь у масштабних та історичних битвах. На відміну від кіно, серіалів та анімації, ігри дозволяють гравцю безпосередньо впливати на хід історії. Гра Romance of the Three Kingdoms — це серія з 14 покрокових стратегій, випущених компанією Koei. Серія заснована на романтизованій версії роману «Трицарство» та історичному тексті «Записи про

Трицарство», сюжетна лінія розгортається за часів династії Хань у Китаї з багатьма ворогуючими угрупованнями. Ігровий процес обертається навколо управління своїми землями та людьми.

Dynasty Warriors. Це серія японських відеоігор у жанрі hack and slash action, створена компаніями Omega Force та Koei. Серія є спін-оффом покрокової стратегії *Romance of the Three Kingdoms*, заснованої на однойменному китайському романі, який є романтизованим переказом китайського періоду Трицарства. Ця серія ігор є найуспішнішою франшизою компанії Koei. Вона дає можливість пройти повну історію кожного з трьох царств на вибір, при цьому можна вибрати будь-якого історичного персонажа та грати за нього.

Dynasty Tactics — стратегічна гра, розроблена компанією Koei. Дія гри розгортається в епоху Трицарства після повстання жовтих пов'язок і смерті Дун Чжо. Ігровий процес використовує елементи покрокової системи з серії *Romance of the Three Kingdoms*. На відміну від *Dynasty Warriors*, атмосфера в *Dynasty Tactics* більш архаїчна і сувора, що ближче до тієї, заданої в романі.

Three Kingdoms: Fate of the Dragon. Стратегічна гра в реальному часі, що вийшла в 2000 році. Гравець, у ролі одного з трьох воєначальників Китаю 184 року, має побудувати власне царство, розвивати нові технології та створювати могутні армії, щоб підкорити інших воєначальників.

Total War: Three Kingdoms. Дія гри розгортається в період Трицарства, гравці керують однією з фракцій, яка повинна знищити або васалізувати інші фракції, здобути достатній престиж, щоб проголосити себе імператором, перемогти двох інших імператорів, які представляють інші 2 наймогутніші фракції, об'єднати Китай і стати його абсолютним володарем. Ігрова частина гри складається з двох режимів — романтизованого і класичного, які можна обрати перед початком кампанії. Класичний режим реалістичніший і більш акцентований на історичних маневрах військ, де перемогу визначають переважні складові стратегії й тактики. Оповідна частина класичного режиму заснована на історичних текстах «Записів про три царства». Романтизований режим заснований на романі Ло Гуаньчжуна. Значною відмінністю від класичного режиму гри буде те, що знакові персонажі зможуть вистояти проти сотень рядових воїнів, борючись як герої роману (*Total War: Three Kingdoms review*, 2019).

З появою та еволюцією сучасних медіа «Трицарство» стає ще більш доступним до звичайного користувача, численні адаптації роману показують, як добре творіння Ло Гуаньчжуна стикається з потребами часу та адаптується до них — кіно, серіали, які переказують сам роман, аніме та ігри, що дозволяють гравцям самим взяти участь у легендарних битвах, виводячи легендарні сюжети на екрани кінотеатрів і телевізорів, і зацікавлюючи тисячі людей, залучаючи їх до безсмертної китайської класики.

Список літератури:

1. Період Сунської імперії та монгольського іга. URL: <https://surl.li/tpiocg> (дата звернення: 06.04.2025).

2. Moody, Peter R. Jr. The Romance of the Three Kingdoms and Popular Chinese Thought. С. 178-179. (дата звернення: 06.04.2025).
3. Ceccarelli, Riccardo. The Romance of the Three Kingdoms, an Introduction. URL: <https://surl.li/nvnzrk> (дата звернення: 06.04.2025).
4. Munez, Everett; Kosty, Joanna. Romance of the Three Kingdoms | Summary, Characters, & Facts. URL: <https://surl.li/ierbyd> (дата звернення: 06.04.2025).
5. Total War: Three Kingdoms review. URL: <https://surl.li/rkdks> (дата звернення: 06.04.2025).

ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ-КУЛЬТУРИ НА РОЗВИТОК КИТАЙСЬКОЇ ВЕБ-ЛІТЕРАТУРИ НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ МОСЯН ТУНСЮ «HEAVEN OFFICIAL'S BLESSING»

Хоменко Наталія Сергіївна

Студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультет східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Макимець Вікторія Олександрівна

*старший викладач кафедри китайської мови і перекладу
Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

У ХХІ столітті веб-література в Китаї стала не просто новим форматом публікації, а повноцінною індустрією, що поєднує художню творчість, цифрові технології та інтерес широкої аудиторії (Chen, 2019). Інтернет-платформи, такі як Jinjiang Literature City — Місто літератури Цзіньцзян (晋江文学城) Qidian — Цідянь (起点中文网) радикально трансформували літературний процес, надаючи авторам прямий доступ до читачів [Lin, 2023].

Жанр даньмей (耽美), який раніше залишався маргінальним, завдяки платформі Jinjiang набув широкого визнання. Роман Мосян Тунсю (墨香铜臭) «Heaven Official's Blessing» (далі — НОВ) став переломним моментом для зазначеного жанру, поєднавши романтичну лінію з глибокою філософською проблематикою, фентезі та міфологією (Zhang, 2023).

Мультимедійна адаптація НОВ, яка включає аніме, маньхуа, гру та аудіодраму, свідчить про трансмедійну природу веб-роману (Jinjiang, 2023). Аніме-адаптація лише за півроку зібрала понад 1,2 мільярда переглядів на Bilibili, а хештег #天官赐福 у Weibo — понад 4 млрд переглядів (Digital Literature Impact Study, 2024).

Фандомна активність стала ключовим фактором популярності: понад 10 000 фанфіків на АОЗ, десятки тисяч фан-артів на Lofter та Reddit-теми свідчать про залученість аудиторії до творення нового культурного сенсу (Lin, 2023). Це підтверджує перехід читачів від пасивного споживання до активної участі у формуванні вторинного контенту.

Згідно з Global Chinese Literature Export Report, з 2018 по 2023 роки кількість перекладених китайських веб-романів зросла на 65%, а НОВ посів чільне місце серед найбільш перекладених і популярних (GCLER, 2023). Офіційні англомовні

переклади від Seven Seas Entertainment потрапили до бестселерів New York Times, що є показником глобального визнання (Seven Seas, 2021).

Роман Мосян Тунсю став не лише прикладом якісної веб-літератури, а й свідченням культурної гнучкості сучасного китайського наративу, що здатен долати мовні й культурні бар'єри. Важливу роль у цьому відіграють інтернет-платформи: Місто літератури Цзіньцзян (晋江文学城, Jinjiang Literature City), орієнтоване на жіночу аудиторію та жанри емоційно-психологічної прози (зокрема даньмей), і Цідянь (起点中文网, Qidian), яка популяризує бойові мистецтва, фантастику та пригодницьку прозу. Саме ці платформи забезпечують авторам прямий зв'язок із читачами, стимулюють появу нових літературних форм і сприяють інтернаціоналізації китайської культури.

Таким чином, веб-роман «Heaven Official's Blessing» — це не лише приклад вдалого симбіозу традиційної міфології з сучасною естетикою, а й ефективний інструмент культурної дипломатії, що створює нові шляхи глобального сприйняття Китаю через літературну призму.

Список літератури:

1. Chen, X. (2019). Digital Literature in Contemporary China. *Routledge*. (276), 112.
2. Digital Literature Impact Study. (2024). Social Media Influence on Web Novel Popularity. *China Digital Publishing*, (98), 23.
3. Lin, J. (2023). Participatory Culture in China's Web Novel Ecosystem. *Digital Culture Press*, (256), 118.
4. 三毛 (2014). 撒哈拉的故事. URL: <https://99csw.com/book/2266/>
5. Seven Seas, 2021. *Heaven Official's Blessing, Vol. 1*. Seven Seas Entertainment. URL: <https://sevenseasentertainment.com/series/heaven-officials-blessing-novel/>
6. GCLER, 2023. *Global Chinese Literature Export Report 2023*. China Literature International
7. Tsymbal, S. (2023). Stylistic features of chinese television discourse: lexical aspect. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2023, № 60, Том 2. С. 66-69.

МЕТАФОРА БЕЗБАРВНОСТІ У РОМАНІ ХАРУКІ МУРАКАМІ «БЕЗБАРВНИЙ ЦКУРУ ТАДЗАКІ ТА РОКИ ЙОГО ПРОЩІ»

Хижя Іван Петрович

викладач кафедри східних мов факультету іноземної філології Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

У сучасній літературі образи відчуження та пошуку ідентичності стають визначальними темами постмодерної доби (Bauman, 2000). Особливо активно ця проблематика розробляється у японській прозі, де мотив самотності та внутрішнього вакууму набуває особливої глибини (Napier, 2006). Харукі Муракамі, один із найяскравіших представників сучасної японської літератури, у своїх творах зосереджується на психологічних портретах героїв, що шукають сенс у світі, позбавленому чітких моральних орієнтирів. Роман «Безбарвний Цкуру Тадзакі та роки його прощі» (「色彩を持たない多崎つくると、彼の巡礼

の年”) репрезентує складний процес внутрішньої трансформації героя через переосмислення власної ідентичності.

У романі безбарвність є не просто характеристикою особистості, а багаторівневим символом. У психології кольорів безбарвність часто асоціюється з відсутністю емоцій, внутрішнім спустошенням або навіть невидимістю у соціальному контексті (Eiseman, 2000). Літературознавчі дослідження підкреслюють, що відсутність кольору може означати також відкритість до змін і здатність адаптуватися. Таким чином, мотив безбарвності у творі Харукі Муракамі постає як амбівалентний образ: він одночасно вказує на відчуження героя і відкриває можливість для його оновлення.

Ім'я головного героя, Цкуру Тадзакі, не асоціюється з жодним кольором, на відміну від його шкільних друзів: Ака (赤, червоний), Ао (青, синій), Шіро (白, білий) і Куро (黒, чорний). Сам герой підкреслює свою інакшість, зазначаючи: “彼らに比べれば、僕は無色だとずっと思っていた” (Murakami, 2013, с. 45). — «Я завжди думав, що у порівнянні з ними я — ніщо. Безбарвний» (Муракамі, 2017, с. 51). Цей вислів ілюструє глибоке самовідчуття героя як «порожнього» та «непотрібного» у контексті його соціального оточення.

Можна натрапити і на трактування про те, що образ «барви» у романі пов'язаний із поняттям キャラ (характеру-ролі) у японській культурі, де барва відображає суспільні очікування та рольову поведінку (Забуранна, 2023). Відсутність кольору головного героя роману дозволяє йому бути вільним від цих очікувань, але водночас призводить до вигнання з групи друзів.

Тема відчуження в романі розкривається через внутрішній конфлікт героя, що виникає після втрати дружби. Цей стан самотності відображено в наступному фрагменті: “もしかすると、もう生きるべきではないのかもしれない、と考えた” (Murakami, 2013, с. 72). — «Я думав про те, що, можливо, мені більше не варто жити» (Муракамі, 2017, с. 81). Після виключення з кола друзів герой втрачає опору у світі, що призводить його до глибокої психологічної кризи.

Пошук сенсу та відновлення цілісності особистості Цкуру Тадзакі відбувається через паломництво — символічну подорож у простір минулого і спогадів. Під час свого шляху герой приходить до розуміння власної природи, усвідомлюючи: “無色というのは、変わることができるということだ” (Murakami, 2013, с. 211). — «Безбарвний — це той, хто може змінюватися» (Муракамі, 2017, с. 226). Таким чином, безбарвність стає ознакою відкритості до змін і розвитку, а не лише символом пустоти.

Підсумовуючи внутрішню еволюцію героя, автор підкреслює його особливе становище: “彼だけが色を持たないまま残った” (Murakami, 2013, с. 18). — «Він залишився єдиним без кольору» (Муракамі, 2017, с. 22). Цей образ увиразнює думку про те, що справжня свобода Цкуру полягає саме у його безбарвності.

Таким чином, у романі Харукі Муракамі безбарвність постає багатозначним символом, що охоплює як втрату, так і потенціал до змін. Вона відображає психологічний шлях героя від почуття меншовартості й самотності до прийняття

власної унікальності. Символіка кольору та мотив паломництва допомагають розкрити процес особистісної трансформації Цкуру Тадзакі, показуючи, що відкритість до змін і здатність до самопізнання стають основою для подолання внутрішньої кризи та набуття нової ідентичності.

Список літератури:

1. Bauman, Z. (2000). *Liquid modernity*. Polity Press.
2. Eiseman, L. (2000). *The Pantone guide to communicating with color*. Grafix Press.
3. Murakami, H. (2013). 色彩を持たない多崎つくると、彼の巡礼の年. 文藝春秋.
4. Муракамі, Х. (2017). *Безбарвний Цкуру Тадзакі та роки його прощі* (О. Забуранна, пер.). Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля».
5. Забуранна, О. (2023). «Приголомшливе насильство» та особистість у романі Харуки Муракамі «Безбарвний Цкуру Тадзакі та роки його прощі». *Сходознавство*, (91), 69–86.

СУЧАСНА КИТАЙСЬКА ЛІТЕРАТУРА ТА СПАДЩИНА КОНФУЦІЯ

Шевчук Олег Олегович

студент 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Москальов Дмитро Петрович

завідувач кафедри східної культури і літератури факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

На початку ХХ століття Китай пережив культурну кризу — традиційні цінності зіткнулися з західними ідеями демократії й науки. Рух 4 травня закликав відкинути конфуціанство, вважаючи його символом застою. Проте повністю позбутися його впливу було неможливо — конфуціанська мораль залишалася частиною суспільної свідомості. У «Лунь юй» Конфуцій каже: «...Марне навчання без думки, Небезпечна думка без навчання». (Рожко, 2022, с.11). Цей заклик до критичного мислення несподівано резонував із прагненням до змін. Сучасні письменники почали переосмислювати «жень», «лі» та «сяо», адаптуючи їх до нових реалій — від боротьби з несправедливістю до пошуку гармонії в індустріальному світі.

Література цього часу стала дзеркалом конфлікту між традицією й модерністю. Якщо раніше конфуціанські принципи прославлялися, то тепер вони часто ставали об'єктом сатири чи трагічного аналізу. Водночас їхня глибина дозволяла авторам знаходити в них відповіді на моральні дилеми ХХ століття — від революційних потрясінь до посткомуністичної реальності.

У творах Лу Сіня (напр., «Щоденник божевільного») традиційна мораль зображена як «людоїдська». Герой читає між рядків класичних текстів і бачить заклик «їсти людей», що символізує, на думку Лу Сіня, гніт і лицемірство конфуціанського суспільства. Він критикує «лі» як формальність, що приховує жорстокість, і «сяо» як інструмент придушення індивідуальності (Турков, 1989, с.10). Проте у цій критиці також простежується вплив Конфуція. У «Ранковому цвіті, зірваному ввечері» (1927) Лу Сінь згадує своє дитинство, де повага до вчителів — елемент «лі» — залишила в ньому слід. Його заклик до гуманізму —

боротьба з несправедливістю й турбота про слабких — відлуння «жень», хоч і в новій формі. Наприклад, у «Справжній історії А-Кью» (1921) герой страждає через суспільство, що відійшло від людяності. Лу Сінь відкидав застарілі аспекти конфуціанства, але зберіг його моральний ідеал — турботу про людину.

Ба Цзінь (1904-2005) у романі «Сім'я» (1933) досліджує конфуціанську мораль через призму занепаду традиційної родини. У центрі — брати Цзюе-сінь, Цзюе-мін і Цзюе-хуей, які борються з патріархальною системою. Цзюе-сінь, старший брат, втілює «сяо» — він підкоряється волі діда й батька, жертвуючи власним щастям. Герой погоджується на небажаний шлюб, щоб не порушити сімейний порядок. Проте Ба Цзінь показує, як сліпе слідування «сяо» руйнує життя — Цзюе-сінь втрачає кохану, а молодші брати повстають проти цього. Цзюе-хуей, наймолодший, кидає виклик «лі», відмовляючись від традицій заради свободи. Роман критикує жорсткість конфуціанських норм, але водночас визнає їхню силу — герої не можуть повністю відірватися від сімейних цінностей. У кінці Цзюе-сінь оплакує брата, що помер через конфлікт із родиною, і це співчуття — елемент «жень» — показує, що конфуціанська мораль не зникла, а трансформувалася. Ба Цзінь використовує просту мову байхуа, але його діалоги пронизані конфуціанською лексикою — «шанобливість», «чеснота» — що підкреслює боротьбу між старим і новим.

У літературі кінця ХХ початку ХХІ століття конфуціанська спадщина переживає відродження. Після культурної революції (1966-1976), коли традиції знищувалися, письменники почали звертатися до Конфуція як до джерела моральної стабільності. Наприклад, Мо Янь (нар. 1955), у романі «Великі груди, широкі стегна» (1996) досліджує конфлікт поколінь, де «сяо» — повага до матері — стає центральною темою. Героїня, незважаючи на жорстокість життя, виховує дітей у дусі сімейної вірності, що відлунняє конфуціанський ідеал.

У творах Юй Хуа, як-от «Жити» (1993), простежується «жень» — головний герой Фугуй переживає трагедії, але зберігає людяність, турбуючись про близьких. Його життя — боротьба за виживання, але він не втрачає співчуття, що нагадує слова Конфуція: «...Любов до людей» (Рожко, 2008, с.93). Ці автори не ідеалізують конфуціанство, але використовують його принципи, щоб показати стійкість людини в хаосі сучасності.

У сучасній літературі «жень», «лі» та «сяо» набули нового змісту. «Жень» перетворилося з абстрактної чесноти на конкретну турботу про слабких — у Лу Сіня це боротьба за справедливість, у Мо Яня — материнська любов. «Лі» втратило ритуальний аспект, але зберегло ідею порядку — у Ба Цзіня це критика застарілих норм, у Юй Хуа — пошук внутрішньої гармонії. «Сяо» змінилося найсильніше — від слухняності до складного балансу між обов'язком і свободою, як у «Сім'ї» Ба Цзіня. Ця трансформація відображає вплив модернізації — конфуціанство перестало бути догмою, але залишилося моральним компасом. Письменники ХХ століття критикували його обмеження, але водночас шукали в ньому відповіді на питання про сенс життя, сім'ю й суспільство. Спадщина Конфуція в сучасній китайській літературі — це не лише відгомін минулого, а й жива сила, що допомагає осмислювати сучасність. Від критики Лу Сіня до гуманізму Юй Хуа вона показує, як «жень», «лі» та «сяо»

можуть співіснувати з новими ідеями. Ця література доводить, що конфуціанська мораль — не застаріла догма, а джерело, що надихає й адаптується. Сучасна китайська література трансформувала конфуціанську спадщину, зробивши її частиною діалогу про людину й суспільство.

Список літератури:

1. Резаненко, В. (2007). Духовність, мораль, етика традиційних суспільств Далекого Сходу. К.: «Києво-Могилянська академія». Електронне Джерело: <https://surl.li/edpsks>
2. Рожко, Т. (2022). Конфуцій. Бесіди і судження. К.: Арій. с.224
3. Мазур, Ю.В. (2015). Політична мораль у контексті культурних традицій країн Східної Азії. *Цивілізаційні чинники світобудови: джерела походження, потенціал взаємодії та виміри конструктивізму*: зб. наук. праць. Київ,. С. 34–41. Електронне Джерело: <https://www.ivinas.gov.ua/images/civil-chyn2015.pdf>
4. Турков, Г.Л. (1989) Лу Сінь. Вибрані твори. Київ: Дніпро. 350 с.

III. ФІЛОСОФІЯ, КУЛЬТУРА ТА РЕЛІГІЇ КРАЇН СХОДУ

ВПЛИВ ТРАКТАТУ СУНЬ ЦЗИ «МИСТЕЦТВО ВІЙНИ» НА КУЛЬТУРУ КИТАЮ

Бургомістренко Кирило Анатолійович

Студент 4 курсу кафедри китайської мови та перекладу факультету східних мов

Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Науковий керівник: Москальов Д. П.

У світовому культурному просторі існують тексти, які трансформуються з часом з вузькоспеціалізованих творів у фундаментальні елементи національної ідентичності. Серед таких творів особливе місце займає трактат «Мистецтво війни» Сунь Цзи, створений у V столітті до нашої ери. Спочатку будучи посібником з військової стратегії, він поступово перетворився на культурний феномен, що формує світогляд не лише військових, а й політиків, бізнесменів та громадянського суспільства. Про це говорить у своїй книжці Марк МакНілі - експерт з військової стратегії. «Мистецтво війни набуло популярності не лише серед військових лідерів, а й серед державних керівників. На відміну від своєї назви, ідеї Сунь Цзи охоплюють не тільки війну, а й державне управління; не лише військову стратегію, а й велику стратегію» (МакНілі, 2015, с.18). Мета даного дослідження - простежити, як цей давній текст став невід'ємною частиною китайської культурної спадщини та продовжує впливати на сучасні стратегії держави.

Як зазначає японський офіцер та державний службовець Фуміо Ота у своїй статті, цей текст став «стратегічним ДНК» Китаю, що визначає підходи до управління, дипломатії та навіть економіки. Мета даної роботи - проаналізувати конкретні механізми цього впливу через призму сучасних реалій.

Феномен трактату «Мистецтво війни» полягає в його універсальності та адаптивності до різних історичних умов. Його інтеграція в китайську культурну традицію відбувалася через декілька ключових механізмів.

По-перше, трактат органічно поєднався з основними філософськими системами Стародавнього Китаю — даосизмом і конфуціанством. Принципи гармонії, гнучкості та непрямих дій, які пропагує Сунь Цзи, знайшли своє відображення в національному характері та державній політиці. Наприклад, концепція «перемоги без бою» стала основою сучасної китайської дипломатії, що добре ілюструється ініціативою «Один пояс, один шлях». *“Складність війни полягає в тому, що потрібно перетворити непряме на пряме, а несприятливі обставини — на сприятливі”* (Джайлс, 2000, с.25). Цей масштабний проект економічної експансії дозволяє Китаю досягати геополітичних цілей без відкритих військових конфліктів та втілити на практиці ще один принцип з трактату. *“Вся війна ґрунтується на обмані. Коли ти далеко, змусь ворога повірити, що ти близько”* (Джайлс, 2000, с.4).

По-друге, вплив трактату на державне управління прослідковується протягом усієї історії Китаю. Від часів першого імператора Цінь Шихуан-ді до сучасних керівників КПК принципи Сунь Цзи залишаються актуальними. У ХХІ столітті вони знайшли нове застосування в кібербезпеці (масовані атаки на інформаційні системи Тайваню), економічній політиці (створення боргових залежностей через інфраструктурні проекти) та інформаційних війнах (маніпулювання громадською думкою через медіа).

Третім важливим аспектом є культурна експансія трактату. З часом він перетворився з військового посібника на глобальний культурний бренд. Сьогодні «Мистецтво війни» вивчають у бізнес-школах світу, цитують у політичних дебатах, адаптують для тренінгів з менеджменту. Як зазначає Олеся Мацькович, експертка зі Східної Азії Аналітичного центру ADAstra, «На вже згаданому вище 17-му з'їзді КПК у 2007 році колишній президент держави Ху Цзіньтао стверджував, що «велике оновлення китайської держави супроводжуватиметься розквітом китайської культури», тож одним із першочергових завдань для КНР стало ефективне проведення культурної дипломатії. Інститути Конфуція в контексті політики м'якої сили стали китайськими освітньо-культурними установами, що створюються на основі закордонних навчальних закладів, фінансуються урядом КНР і фактично є аналогами німецького Goethe-Institut чи французького Alliance Française» (Мацькович, 2021). Таким чином, трактат виконує подвійну функцію — зберігає традиційну мудрість і водночас служить інструментом сучасної культурної дипломатії.

Аналіз історичного шляху трактату «Мистецтво війни» дозволяє зробити кілька важливих висновків. По-перше, цей текст став ядром китайської стратегічної культури не тільки через свою військову ефективність, а й завдяки здатності інтегруватися в різні сфери життя. По-друге, його актуальність у сучасному світі доводить життєздатність традиційних китайських підходів до вирішення конфліктів. Нарешті, приклад Сунь Цзи демонструє, як культурна спадщина може стати потужним інструментом м'якої сили у глобалізованому світі.

Трактат «Мистецтво війни» — це унікальний феномен, який живе не в музеях чи архівах, а в реальній політиці та культурній практиці сучасного Китаю. Його історія показує, що справжня культурна спадщина - це не просто пам'ятки минулого, а живі ідеї, здатні адаптуватися до викликів нового тисячоліття. Саме це робить творіння Сунь Цзи цінним не лише для Китаю, а й для всього світу, який намагається зрозуміти логіку китайського піднесення.

Список літератури:

1. Mark, McNeilly (2015). Sun Tzu and the Art of Modern Warfare. P. 307.
2. Fumio, Oto (2014). Sun Tzu in Contemporary Chinese Strategy. Електронне Джерело: <https://surl.li/azgwum>.
3. LIONEL GILES, M.A. (2000). Sun Tzu On The Art of War: The Oldest Military Treatise in the World. P. 62.
4. Мацькович, О. (2021). М'яка сила як інструмент зовнішньої політики Китаю. Електронне Джерело: <https://surl.li/lxtcqh>.

ПРИРОДНІ ТА ЕКОНОМІЧНІ КАТАКЛІЗМИ У ЯПОНІЇ 1920-Х РОКІВ ЯК ЧИННИК СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ЗМІН

Громік Олександр Володимирович

*аспірант I року навчання кафедри всесвітньої історії
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Японська преса кінця 1910-х — початку 1920-х років уже містила ознаки скептицизму щодо західного способу життя: «Ви, мабуть, песимістично дивитеся на майбутнє японського народу, але я налаштований доволі оптимістично. Якщо відкинути на мить географічне розташування Японії та її становище, то японці не тільки не поступаються іноземцям за своїми якостями, але й дуже добре працюють руками, а багато хто з них ще не має звички бути такими екстравагантними, як західні люди, тому вони не такі вимогливі до себе» (Кьото Нішшюцу Шімбун, 1920).

Усвідомлювалися як цінності давні самурайські ідеали: вони були одним зі стовпів національної ідентичності. Один автор стверджував, що деякі японці вважали свій народ найдосвідченішим у військовій справі (Осака Асахі Шімбун, 1920). Звертаючись до нещодавньої історії, дехто наголошував, що вони довго жили «у військовому таборі», а тепер «з такою ж рішучістю і наполегливістю» повинні вийти «на арену великої конкуренції з іншими народами» (Кокумін Шімбун, 1919). У цих словах неважко віднайти ознаку способу мислення, який цілком міг стати світоглядною підставою прийняття мілітаризму на рівні мас. Японці часто критикували Захід саме з позиції вразливостей індивідуалістичного способу життя: «Зовні цивілізація європейців виглядає блискучою, але її справжній дух напрочуд хибний, а політика, релігія й економіка ґрунтуються на сильному егоїзмі» (Осака Шімпо, 1919).

Проте видається прикметним, що означені особливості чіткіше оприявнилися ближче до середини 1920-х років. Еріх Фромм уважав, що з монополізацією економіки більшої ваги набули чинники послаблення особистості. «Почуття безсилля і самотності індивіда посилилися, його «свобода» від усіх традиційних зв'язків стала виразнішою, його можливості особистого економічного успіху звузилися. Він відчув загрозу з боку гігантських сил...» (Фромм, 2019, pp. 127–128). Описане цілком слухне й для Японії першої третини ХХ століття.

Розглядаючи відносини індивіда і групи в контексті можливих чинників розвитку світогляду, можна звернутися до певних відомостей з мемуарів Оно: після Великого кантоського землетрусу він звернувся по допомогу саме до Сейюкай, і там без зволікань допомогли йому грошима (Оно, 2021, р. 33). Чи не можна вважати це одним із механізмів узалежнення індивіда? Не можна заперечити Ямагата Ісо, що дух самурайського минулого (Kawakami, 1921, pp. 16–17), про який він писав, зокрема уявлення про вірність, продовжували мати силу в разі багатьох японців, але природна катастрофа такого масштабу, як згаданий землетрус, могла стати додатковим фактором виникнення ситуації, коли чимало індивідів, утративши все, залишилися й без підстави особистої самодостатності.

Варто згадати й про економічні негаразди. У квітні 1920 року припинився економічний бум, викликаний Першою світовою війною: «фондовий ринок впав, як

і ринок шовку, основного експортного товару Японії. Багато банків збанкрутували. Великі роботодавці звільнили тисячі працівників» (Gordon, 2003). Ще приблизно з 1890 року такі корпорації, як Міцуї та Міцубіші, набирали майбутніх менеджерів з університетів (Gordon, 2003, p. 140). Покликаючись саме на цей факт, Нацуме Сосекі свого часу твердив, що «найстрашніша річ, яку можуть зробити гроші, це купити людські розуми» (Rimer, J., Gessel, V. C., & Van Compernelle, 2011, p. 328). В умовах монополізованості економіки талановиті юнаки мали небагато шляхів реалізації мрій, пов'язаних із досягненням певного способу життя. Навіть рядові робітники протягом більшої частини 1920-х років «відмовлялися від ідеалу «мандрівника» [ідеться про можливість змінити місце роботи] і вчеплялися за роботу в одній компанії. Щоб завоювати прихильність босів, особливо на великих фабриках, які пропонували щедріші нові пільги, ці люди часто відверталися від профспілок і натомість підтримували фабричні ради» (Gordon, 2003, p. 150).

Отже, є сенс висунути гіпотезу, що означена сукупність природних і економічних факторів стала причиною послаблення особистої свободи індивідів, розмила ідеали самодостатності, змінила психологічне тло світоглядних трансформацій. З огляду на означені обставини першу половину 1920-х років можна вважати важливим водорозділом у соціокультурному розвитку Японії цього часу.

Список літератури:

1. Rimer, J., Gessel, V. C., & Van Compernelle, T. J. (Eds.). (2011). *The Columbia anthology of modern Japanese literature*. Columbia University Press.
2. Gordon, A. (2003). *A modern history of Japan: From Tokugawa times to the present*. Oxford University Press.
3. Фромм, Е. (2019). *Втеча від свободи*. Клуб сімейного дозвілля.
4. Ōno, B. (2021). *大野伴睦回想録 [Memoirs of Bamboku Ōno]*. Chūōkōron Shinsha.
5. Kawakami, K. K. (1921). *What Japan thinks*. The Macmillan Company.
6. (1919, April 5). *大阪新報* [Ōsaka Shinpō], 1.
7. (1920, March 26). *京都日出新聞* [Kyōto Nishshūtsu Shinbun], 1.
8. (1920, January 7). *大阪朝日新聞* [Ōsaka Asahi Shinbun], 1.
9. (1919, July 6). *国民新聞* [Kokumin Shinbun], 1.

ПРОБЛЕМА НАДМІРНОГО ТИСКУ ТА ЗАВИЩЕНИХ ОЧІКУВАНЬ ДО ДІТЕЙ У СУЧАСНИХ КИТАЙСЬКИХ РОДИНАХ

Гатило Кіра Дмитрівна

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти факультету іноземних мов
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Кіріяченко Ірина Анатоліївна

викладач кафедри східних мов та міжкультурної комунікації Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна

Анотація: в роботі досліджується наслідки та причини виникнення тиску та завищених очікувань до дітей у китайських реаліях. Розглядається вплив батьків на психічний стан та добробут дітей. Аналізуються джерела виникнення такої проблеми в рамках китайського суспільства та історично-

культурної спадщини. Дослідження підкреслює, актуальність даної проблеми в сучасному контексті та необхідність в подальших дослідженнях.

Ключові слова: Китай, надмірне батьківство (гіперопіка), тривожність, благополуччя дітей, тиск на дітей, китайські родини.

Метою дослідження є виявити та проаналізувати проблему з якою стикаються сучасні діти в китайських родин, а саме: з надмірною опікою та колосальними вимогами, а також дослідити потенційні наслідки цього явища для психічного здоров'я, благополуччя та розвитку дітей.

Предмет дослідження - психологічний та соціальний розвиток дітей у сучасному китайському суспільстві з урахуванням надмірного тиску та завищених очікувань з боку батьків

Об'єктом дослідження виступає стан дітей у сучасних реаліях китайського суспільства, як соціально-психологічне явище.

Актуальність дослідження полягає в проблемі нестабільного психічного добробуту дітей в стресовому та конкурентному середовищі у Китаї. Дана тема є актуальною з огляду на її поширеність, зумовлену глибоко вкоріненими культурними цінностями, висококонкурентною системою освіти та наслідками політики однієї дитини. Зростаюча кількість повідомлень про проблеми з психічним здоров'ям серед китайських студентів, включаючи тривожність, депресію та суїцидальні думки, підкреслює важливість дослідження для розробки ефективних стратегій підтримки та втручання на рівні сім'ї, школи та суспільства.

У сучасному світі проблема надмірного тиску та завищених очікувань, що постають перед дітьми в китайських родин, викликає серйозні занепокоєння щодо довгострокового впливу на психічне здоров'я, благополуччя та соціальний розвиток молодого покоління Китаю. Надмірний тиск, зумовлений як культурними особливостями, так і соціально-економічними факторами, може мати глибокі наслідки для емоційного та когнітивного розвитку дітей.

Історичне значення освіти в китайській культурі сягає глибокої давнини, починаючи з династії Чжоу (1046-256 рр. до н.е.) (1), коли освіта була переважно зосереджена на підготовці молодих чоловіків до державної служби та включала заучування конфуціанських текстів і навчання бойовим мистецтвам. За часів династії Тан (618-907 рр. н.е.) (1) освіта стала доступнішою для всіх соціальних класів, із заснуванням шкіл, які викладали різноманітні предмети.

Потрібно звернути увагу, на той факт, що ще в часи давнього Китаю, успішність людини та її соціальний стан залежав від освіти. Конфуціанство(1) відіграло визначальну роль у формуванні філософії та ідеології освіти в Китаї, наголошуючи на моральних цінностях, таких як синівська шанобливість (孝, сяо), повага до влади та соціальний порядок. Імператорська екзаменаційна система (科举考试制度) (1), що існувала з династії Суй до її скасування в 1905 році, стала ключовим фактором, що зумовив високу цінність освіти та її вплив на соціальну мобільність і формування класу вчених-чиновників.

Таким чином, тривала спадщина конфуціанства та імператорської екзаменаційної системи глибоко вкоренила цінність освіти в китайській

культури. Цей історичний контекст є вирішальним для розуміння того, чому сучасні батьки покладають такі великі надії на академічні успіхи своїх дітей як шлях до кращого життя.

Варто відмітити, що «надмірне батьківство» в контексті китайських сімей визначається як надмірно опікувальна та контролююча поведінка батьків стосовно своїх дітей, що часто включає надмірне втручання в їхнє життя. А от політика «одна дитина» (1979-2016) (8) в Китаї призвела до появи покоління «маленьких імператорів», де на єдину дитину була зосереджена надзвичайна батьківська увага, час та ресурси. Тому це створило унікальне середовище, що сприяло поширенню надмірного батьківства.

Звичайно, що багато різних факторів таких, як економічних, політичних, розмежування класів суспільства, спонукають батьків докладати всіх зусиль, щоб їхні діти не лише добре вчилися, а й досягали видатних результатів, часто витрачаючи значну частину сімейних ресурсів на освіту, оскільки освіта розглядається як ключ до соціальної мобільності. Тому насамперед виникає серйозна проблема суїцидальних думок та спроб серед підлітків, студентів, пов'язаних з академічним тиском та завищеними батьківськими очікуваннями.

Дотепер маленьких дітей в Китаї називають «宝贝» (bǎobèi), що дослівно означає «коштовність». В країні з великим населення, щоб мати роботу, навіть безпосередню, людина має дуже наполегливо працювати все своє життя, особливо велику увагу приділяти саме навчанню. Тому багато досліджень підкреслюють той факт, що саме через такі жорсткі умови успіху, незалежно від віку дитини, вона має щодня наполегливо та багато вчитися та розвиватися. Таким чином, дитина — це проєкт, який має виправдати усі вкладенні в нього зусилля і старання.

Загалом проблему надмірного тиску та завищених очікувань до дітей у сучасних китайських родинах досліджують багато науковців.

В своїх роботах науковець Leung, J.T.Y. (6) саме досліджує тему надмірного батьківства в китайському контексті. В ході опитувань автор виявив вісім факторів надмірного батьківства:

- ретельний моніторинг і спостереження;
- втручання в розпорядок дня дітей і цілей життя;
- порівняння успішності з однолітками;
- надмірне планування розкладу життя дитини, надмірна опіка.

Зв'язок між надмірним вихованням і тривогою серед китайських підлітків пояснює Leung, J.T.Y. «Attachment theory» (5). За цією теорією підлітки мають мати безмежний простір для пізнання миру та усвідомлення свого значення в ньому. Однак надмірна опіка може призвести до тривожності дитини, незрілості та депресії (7).

В науковій праці «Self-determination theory» (10) пояснюється саме роль конфлікту між батьками і дитиною в надмірної опіки батьків і тривожності дитини. Згідно з теорії, існує три основні психологічні потреби, а саме автономія, спорідненість і компетентність. Надмірна опіка з боку батьків може перешкоджати прагненню підлітка до автономії. Якщо виникає ситуація при якій дитина відстоює своє бажання диференціювання, на цьому виникає конфлікт між

батьками та дитиною. Даний конфлікт може стати причиною погіршення добробуту підлітка (4).

Sameroff, A. «Transactional theory of human development» (1) транслює, що зв'язок між поведінкою батьків та розвитком підлітка є двостороннім. Тобто поведінка батьків впливає на шлях розвитку дитини, у той же час її благополуччя та стан впливає на стратегію виховання, яку оберуть батьки. Як правило, свою тривогу та стрес підліток може перенаправити в сторону батьків, що може посилити конфлікт між батьками та дітьми. У свою чергу батьки можуть надмірно реагувати на дану поведінку дітей, демонструючи надмірний контроль та надмірну опіку. Результати досліджень підтверджують, що більш негативна поведінка та надмірне залучення в життя дітей спостерігалася серед батьків які мають тривожних дітей (2, 3). Таким чином, при дослідженні даних аспектів треба використовувати панельні дані.

Якщо розглядати порівняння методів виховання дітей у Китаї та Україні, то стає зрозумілим те що, китайське виховання часто описується як більш контролююче та авторитарне порівняно із західними стилями. В Україні також спостерігаються випадки фізичного покарання дітей. Українські батьки, як і китайські, мають певні очікування щодо освіти своїх дітей. Однак, на добробут та освіту українських дітей значний вплив має триваючий соціально-політичний конфлікт, включаючи війну, що призводить до переміщення та переривання навчання. Українські підлітки також повідомляють про високий рівень стресу, тривожності та депресії через війну (9).

Таким чином, проведене дослідження виявило, що надмірний тиск та завищені очікування, які сучасні китайські родини покладають на своїх дітей, є складною проблемою, що має глибоке історичне коріння та підживлюється унікальним поєднанням культурних, соціальних та економічних факторів. Тривала спадщина конфуціанства та системи імператорських іспитів сприяла формуванню суспільства, яке високо цінує освіту як засіб соціальної мобільності. Однак, посилена конкуренція в освітній сфері, ускладнена наслідками політики «одна дитина», призвела до поширення надмірного батьківства, що характеризується надмірною опікою та контролем над життям дітей. Порівняльний аналіз з Україною показує, що діти в обох країнах стикаються зі значним тиском, хоча його джерела та контексти різняться.

Зважаючи на унікальний соціокультурний контекст Китаю, проблема надмірного тиску та завищених очікувань до дітей у сучасних китайських родинах потребує подальших досліджень для глибокого розуміння її специфічних проявів та наслідків. Результати цього дослідження підкреслюють нагальну необхідність розробки та впровадження стратегій, спрямованих на пом'якшення негативного впливу надмірного батьківського тиску на китайських дітей, на вивченні ефективних методів виховання, що сприяють автономії, емоційній стійкості та психічному благополуччю дітей, а також розробку програм підтримки для батьків та дітей, які відчувають наслідки надмірного тиску. Спираючись на досвід Китаю та на результати досліджень різних науковців, існує потенціал для вирішення подібних проблем та ситуацій, що

можуть виникати в українських родин, які також стикаються зі зростаючим тиском на дітей, а також з наслідками триваючого конфлікту.

Список літератури:

1. Education in ancient China — Chinese Culture. (n.d.). Raider Digital Publishing. <https://raider.pressbooks.pub/chineseculture/chapter/1-education-in-ancient-china/>
2. Hudson, J. L., Comer, J. S., & Kendall, P. C. (2008). Parental responses to positive and negative emotions in anxious and nonanxious children. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 37(2), 303–313.
3. Hudson, J. L., & Rapee, R. M. (2001). Parent–child interactions and anxiety disorders: An observational study. *Behaviour Research and Therapy*, 39(12), 1411–1427.
4. Leung, J. T. Y. (2020). Concerted cultivation and adolescent psychopathology over time—Mediation of parent-child conflict. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(24), 9173.
5. Leung, J. T. Y., & Shek, D. T. L. (2019). Hierarchical factor analysis and factorial invariance of the Chinese overparenting scale. *Frontiers in Psychology*, 10, 1873.
6. Leung, J. T. Y., Shek, D. T. L., & Ng, L. S. L. (2018). Over-parenting from the perspectives of Chinese parents and youths. *International Journal of Child and Adolescent Health*, 11, 315–325.
7. Oshino, S., Suzuki, A., Ishii, G., & Otani, K. (2007). Influences of parental rearing on the personality traits of healthy Japanese. *Comprehensive Psychiatry*, 48(5), 465–469.
8. Precious Children: Article: Early childhood education in China. (n.d.). PBS. https://www.pbs.org/kcts/preciouschildren/earlyed/read_vaughan.html
9. Psychological well-being and academic performance of Ukrainian medical students under the burden of war: A cross-sectional study. (2024). *Frontiers in Public Health*. <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpubh.2024.1457026/full>
10. Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68–78.
11. Sameroff, A. (2009). The transactional model. In A. Sameroff (Ed.), *The transactional model of development: How children and contexts shape each other* (pp. 3–21). American Psychological Association.

ВПЛИВ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ НА МОВИ КРАЇН АЗІЇ

Гусак Діана Олегівна

студентка 5 курсу кафедри китайської мови і перекладу факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Кравченко Одарка Олександрівна

кандидат філологічних наук, доцент кафедри китайської мови і перекладу факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Китайська мова з її довгою історією та багатою культурною спадщиною відіграє важливу роль у світовому лінгвістичному ландшафті. Протягом століть Китай був центром торгівлі, культури та інновацій, що веде до жвавого обміну ідеями, товарами і, звичайно, мовами. Вплив китайської мови на мови світу великий і різноманітний, він включає не тільки лексичні запозичення, але й глибокий культурний обмін.

Китайські ієрогліфи кандзі займають значне місце в історії розвитку японської мови протягом тисячоліть. Ієрогліфи кандзі потрапили до Японії з Китаю, і вже приблизно в 5 столітті нашої ери кандзі почали використовувати в

Японії для запису історії. Проте з часом використання кандзі значно змінилося. У період Нара Японія почала використовувати «кана» (хірагана і катакана) для запису мовлення, що дозволило змішувати кандзі і кана. У період Хейан використання кандзі стало більш поширеним, але використання кандзі і кана також було змішаним (Weng, 2020).

Використання кандзі стало дуже поширеним у сучасній японській мові, особливо в офіційних ситуаціях і в письмовій мові, де кандзі розглядаються як важливий засіб вираження офіційності та серйозності. Водночас японський уряд стандартизував і спростив використання кандзі для зручності письма та вираження думок. В японській мові кандзі, які використовуються як радикали, мають певні назви, тому ось список одних з найважливіших: 人 (にんべん) : форма людського тіла, вказує на людину, наприклад; 水 (にすい) : форма льоду, вказує на щось холодне; 肉 (にくづき) : форма розрізаного м'яса звіра, м'язи або органи; 火 (ひへん) : вогонь, висока температура (Комарницька, Комісаров, 2012).

Окрім радикалів, в японській мові є багато слів, запозичених з китайської, ці слова містять специфічні і загальні терміни, наприклад, 愛 (あい, ai) — любов; 力 (ちから, chikara) — сила; 美 (び, bi) — краса; 学 (がく, gaku) — навчання, наука; 山 (やま, yama) — гора (Frellesvig, 2010).

Крім японської мови, китайська також має вплив на корейську мову, окрім запозичення китайських слів, у корейській мові створюються нові слова китайсько-корейського походження, що незалежні від китайської, шляхом поєднання китайських ієрогліфів і елементів. Китайсько-корейські слова складаються з китайських ієрогліфів, але записуються за допомогою корейської абетки — 한글 (хангиль). Корейська, як і японська, містить багато запозичених слів з китайської мови, відомих як 한자어 (hanja-eo), які складаються з китайських ієрогліфів. Ці слова охоплюють широкий спектр тем, від філософії та літератури до науки, техніки та повсякденного життя: 사랑 (愛, sarang) — любов; 학교 (學校, hakgyo) — школа; 문화 (文化, munhwa) — культура; 역사 (歷史, yeoksa) — історія (Song, 2005).

Також в'єтнамська, монгольська та тибетська мови зазнали певного впливу від китайської мови. Їх писемність базувалась на китайській системі письма, такий вплив відбувся переважно через торгівлю та міграцію між цими країнами. Окремого тиску також отримала лексика, особливо у в'єтнамській мові: велика частина в'єтнамської лексики має китайське походження. Ці запозичення зазвичай називаються «Hán Việt», що означає: китайські слова адаптовані для в'єтнамської мови. Вони охоплюють широкий спектр тем від філософії до адміністрації, наприклад, Quốc gia (国家) — держава, країна, Chính trị (政治) — політика, Pháp luật (法律) — закон, Lịch sử (历史) — історія, Trà (茶) — чай (Nguyễn, Nguyễn, 2023).

Ще одним прикладом мови, на яку вплинула китайська — це тайська мова. У тайській мові є багато іноземних слів, які походять з китайської мови. Ці слова

потрапили до Таїланду переважно через торгівлю та комерційну діяльність, релігійні та культурні обміни, а також історичні завоювання. Тому деякі китайські слова та бізнес-терміни були природно введені в тайську торгівлю, такі як ธนาคาร — 銀行 yínháng «банк», สินค้า — 货物 huòwù «товар», ตลาด — 市场 shìchǎng «ринок». Крім того, з поширенням буддизму в Таїланді багато слів, пов'язаних з буддизмом, також були запозичені з китайської мови. Наприклад, หินยาน — 小乘 xiǎochéng «Хінаяна», มหายาน — 大乘 dàchéng «Махаяна», นักเวทย์ — 法師 fǎshī «проповідник буддійського вчення», พระพุทธเจ้า — 佛陀 fótuó «Будда».

Отже, китайська мова мала великий вплив на мови Азії. Запозичені ієрогліфи стали невід'ємною частиною японської та корейської писемності, відображаючи глибокі культурні та історичні зв'язки між цими народами. А ось у в'єтнамській мові навпаки — була запозичена вимова багатьох слів. Таким чином, запозичення не лише відображають процес міжнародної комунікації та культурного обміну, а й підкреслюють важливість культурного розмаїття та взаєморозуміння в сучасному світі.

Список літератури:

1. Комарницька, Т., Комісаров, К. (2012). Сучасна японська літературна мова: теоретичний курс: в 2 т. Т. 1. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго.
2. Frellesvig, B. (2010). A History of the Japanese Language. Cambridge University Press.
3. Jeffrey Weng (2020). End of an Era: Transforming Language and Society in Japan, Korea, and Vietnam, c. 1870–1950. Cambridge: Cambridge University Press.
4. Nguyễn, Đ.-H., Nguyễn, T.-C. (2023). A study of Chinese influence on Vietnamese word formation. *Journal of Chinese Writing Systems*.
5. Song, J. (2005). The Korean Language: Structure, Use and Context. United Kingdom.
6. Makhachashvili R., Semenist I. (2022). Phenomenological paradigm of digital innovative logosphere modelling (based on innovations of the Chinese language). *Нова філологія* (85). Р. 173-180.

ІНТЕГРАЦІЯ МІГРАНТІВ, ЯК ШЛЯХ ПОДОЛАННЯ ДЕМОГРАФІЧНОЇ КРИЗИ

Дзюба Євгеній Ярославович

*студент 2 курсу кафедри японської мови і перекладу факультету східних мов Київського
столичного університету імені Бориса Грінченка*

Науковий керівник: Кан Ден Сік

На сьогодні в країнах східної Азії, що активно розвиваються, а саме Японії, Республіці Кореї та Китаї, існує проблема старіння населення, що призводить до значних демографічних викликів, таких як дефіцит робочої сили, зменшення економічного потенціалу та зростання навантаження на соціальні системи. Внаслідок цього державам необхідно розробляти ефективні механізми подолання цих проблем, одним з яких є посилення імміграції іноземців. Успішність такої політики залежить від ефективності інтеграції мігрантів у

місцеве суспільство, що актуалізує дослідження та вирішення ключових проблем асиміляційних процесів (Іванова, 2024; Хуа, 2023).

Міграційні процеси існували завжди, від зародження людства і дотепер, маючи такі поділи: тимчасові та постійні; керовані та некеровані; зовнішні та внутрішні тощо. Супроводжуючись низкою складнощів, серед яких — мовний бар'єр, різниця культур та менталітетів, дискримінація, соціальна ізоляція та складнощі адаптації до нових соціокультурних умов. Ці проблеми негативно впливають на психоемоційний стан мігрантів, що, в свою чергу, ускладнює їхню інтеграцію в суспільство країни, до якої вони переїхали (Васильченко, Гриненко, Грішнова, Керб, 2005).

З огляду на особливості нейрокогнітивних процесів у дво- та багатомовних індивідів, суттєвою перешкодою для їхньої ефективної інтеграції залишається асоціативна прив'язаність мов до актуалізованих спогадів, яка залежить від регулярності та контексту використання певної мови. За словами Маріан В.: *«...доступність спогадів різниться залежно від мови - це називають феноменом залежної від мови пам'яті...»* (Маріан, 2025). Тобто якщо людина говоритиме рідною мовою, то в її мозку активуватимуться нейрони завдяки яким вона пригадуватиме дитинство, що викликатиме у неї почуття ностальгії за тим часом та країною, де ці спогади були отримані або з іншої сторони навпаки, змушуватиме людину пригадувати про травмуючий досвід. З огляду на це, одним з пріоритетів для інтеграції мігрантів було б створення позитивного зв'язку між індивідом та державною мовою (мовами) країни імміграції.

Ще одним важливим фактором є почуття приналежності індивіда до соціальної групи (Козлова, 2017). Дослідження вказують на те, що місцеве населення не завжди охоче приймає новоприбулих, що може призводити до відчуття відчуженості у іммігрантів та спонукає їх шукати спільноти, де вони почуватимуть себе комфортно — радше схожими за етносом чи мовою (Saavedra, Lopez, Shaw, Gibbs, 2023; Bhugra, Becker, 2005). У результаті, ми маємо закриті общини (або такі, що піддаються утискам), наприклад, Уйгури в Сінцзян-Уйгурському автономному районі (Китай), Айну на Хоккайдо (Японія) чи південно-азійські робочі мігранти (Корея), які не мають змоги інтегруватися в норми та звичаї країни проживання, не стаючи, в результаті, повноцінним громадянам країни та залишаючись «постійними іноземцями» або набуваючи статусу «меншовартісного» (Levitt, 2025). Ці фактори підкреслюють важливість розвитку інтеграційних програм та підтримки діаспорних спільнот для полегшення адаптації мігрантів / меншин у новому суспільстві або у суспільстві переважно з монокультурним етносом.

Крім перелічених вище чинників, до цієї категорії можна також віднести зниження мотивації корінного населення до народження дітей, що пов'язано з трансформацією соціокультурних цінностей та посиленням впливу західної моделі життя. З точки зору Японії, Республіки Кореї та Китаю, однією з головних причин є загальна висока вартість утримання дітей, що однаковою мірою впливає й на іммігрантів (Yeung, 2024). Крім того, важливу роль відіграють ідеї конфуціанства, зокрема принципи: «Основа соціального устрою — моральне самовдосконалення індивіда...» та «Гідна людина — високоосвічена...», що

сприяє посиленій концентрації населення на освіті й кар'єрному розвитку, відсуваючи на другий план створення сім'ї та народження дітей (Джи, 2025). Не менш важливим чинником є також сформований у цих країнах культ праці, що проявляється в понаднормовій зайнятості, підвищених вимогах до працівників і пріоритеті професійних досягнень над особистим життям. Як наслідок, це призводить до вкрай низьких показників народжуваності, наприклад, у Республіці Корея коефіцієнт народжуваності становить лише 0,72 дитини на одну жінку (Іванова, 2024).

Останньою гострою проблемою є булінг, якого зазнають діти сімей, що іммігрували чи де один з батьків є іммігрантом. Такі діти можуть зазнавати: висловлювань мовою ворожнечі; проявів расизму, ксенофобії тощо. Звідси неприйняття, що не дозволяє повному інтегруванню в суспільство, веде до підняття незадоволенню та зародженню радикальних політичних рухів. Наслідком слугує спадаючий рівень народжуваності через несприятливі умови (Kim, 2016).

Головним завданням на сьогодні для країн Східної Азії, що активно розвиваються задля подолання демографічної кризи, є національно-культурне виховання дітей осілих іммігрантів та впровадження відповідних курсів і заходів для інтеграції їхніх батьків у суспільство, що супроводжується активною державною підтримкою у вигляді пільг, урядових рішень, наказів та спеціальних програм. Серед таких заходів можна виокремити спрощену процедуру отримання громадянства, податкові стимули для родин іммігрантів, а також цільові субсидії та гранти на освіту й утримання дітей. Особливу увагу приділено етнічним корейцям, які народилися або проживають за межами країни, для яких уряд Республіки Корея розробив програми безкоштовного навчання, що дозволяють їм здобувати освіту на історичній батьківщині та сприяють їхньому поверненню й успішній інтеграції до монокультурно-стабільного державного устрою із позитивним приростом населення.

Список використаних джерел:

1. Суспільство однієї із найрозвиненіших країн Азії стало «суперстарим». URL: <https://surli.cc/cfgsaa> (дата звернення: 23.03.2025).
2. Економіка для сивочолих. URL: <https://surli.li/tvbyug> (дата звернення: 23.03.2025).
3. Етика Конфуція. URL: <https://surli.li/xckzub> (дата звернення: 23.03.2025).
4. Маріан В. Сила мови. Як коди, які ми використовуємо, щоб думати, розмовляти й жити, змінюють наш розум / пер. з англ. О. Старової. Харків : Віват, 2025. 368 с.
5. Козлова О. А. Практикум з соціальної психології груп та групової взаємодії : навч. посіб. Харків : НТУ «ХП», 2017. 112 с.
6. Perceived discrimination and mental health among older adults: Evidence from South Korea. URL: <https://surli.cc/ofqtha> (дата звернення: 23.03.2025).
7. Demographic Trends and Ageing Population in Asia: Implications for Policy. URL: <https://surli.li/zugvue> (дата звернення: 23.03.2025).
8. Thailand condemned for 'shameful' mass deportation of Uyghur refugees to China. URL: <https://surli.li/vqoanb> (дата звернення: 23.03.2025).
9. China's birth rate crisis: why raising children has become so costly. URL: <https://surli.li/fxgdue> (дата звернення: 23.03.2025).
10. Конфуціанство коротко. URL: <https://surli.li/umqrea> (дата звернення: 23.03.2025).

МІГРАЦІЯ КОРЕЙЦІВ ДО ЯПОНІЇ: ПЕРЕДУМОВИ, ДИНАМІКА, НАСЛІДКИ, 1901–1930 рр. (ДО ІСТОРІОГРАФІЇ ПРОБЛЕМИ)

Зубенко Євгенія Владиславівна

*студентка II курсу магістерського рівня кафедри Всесвітньої історії факультету
суспільно-гуманітарних наук Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Срібняк І.В.*

Оскільки еміграція це міждисциплінарна проблема, що потребує комплексного підходу, представники різних наукових галузей використовують різну методологію для дослідження причин та передумов міграційних процесів. Так, історики досліджують його історичний контекст, економісти аналізують економічні фактори, що впливають на міграцію, а політологи зосереджуються на політичних аспектах та впливі мігрантів на ситуацію як в тих країн, з яких вони виїжджають, так і приймаючих держав. Слід відзначити, що еміграція не завжди є результатом лише особистих рішень, а може бути зумовлена як зовнішніми, так і внутрішніми обставинами.

Поява значної корейської громади в Японії була обумовлена складними і неоднозначними корейсько-японськими стосунками протягом першої половини ХХ ст. На момент анексії Кореї в Японії перебувало лише кілька тисяч корейських громадян, однак вже невдовзі розпочалася повномасштабна міграція корейців – чого вимагали інтереси японської економіки. Реалізація імперської політики колоніального гноблення призвела до масового вилучення землі у корейських фермерів.

Попри широкий науковий інтерес зарубіжних науковців, проблематика міграції корейців до Японії в першій половині ХХ ст. належить до актуальних, що зумовлено відсутністю історіографічних праць з цієї проблематики в Україні. Вивчення праць українських науковців з досліджуваної тематики, хоч і проводилося раніше, проте лише спорадично, і переважно в контексті сходовознавства загалом.

Досягненню мети підпорядковано розв'язання таких дослідницьких завдань: з'ясувати стан наукової розробки проблеми; простежити провідні напрями вивчення історичних передумов міграційного процесу; визначити основні прояви дискримінаційного ставлення японців до корейських мігрантів; окреслити питання, які потребують подальшого наукового осмислення. Для досягнення мети і розв'язання конкретних завдань використано загальнонауковий інструментарій, а також методи історіографічного аналізу, критики історіографічних джерел, типологічний та історично-ситуаційний підходи. Це дало можливість проаналізувати й узагальнити погляди науковців,

праці яких тією чи іншою мірою стосуються теми дослідження. Основним історіографічним джерелом дослідження стали праці зарубіжних науковців.

Для розвитку сільського господарства на півострові японський уряд провів обстеження з метою визначення вартості землі та права власності на неї, а також здійснив класифікацію всіх орних земель у 1910–1918 рр. Таким чином, уряд раціоналізував реєстрацію сільськогосподарських земель, відкривши їх для інвестицій японських і корейських підприємців, і активно заохочував японських фермерів оселятися в Кореї. В результаті неозначена кількість японців емігрувала до Кореї, а корейські фермери були змушені здавати свою землю в оренду. Частина надлишкової робочої сили, що утворилася в результаті цього, з числа збіднілих і виселених корейців, була змушена виїхати до Японії в пошуках засобів до існування.

У статті здійснено спробу розкрити причини та передумови, перебіг та наслідки, які спонукали корейське населення вдатися до міграції на територію країни-колонізатора. Переселення корейців до різних країн світу мало місце задовго від японського проникнення у Корею в 1910 р. При цьому корейських мігрантів в сучасній історіографії розділяють на дві основні групи – «старих» та «нових». У контексті нашого дослідження увагу приділено саме першій хвилі мігрантів, які виїжджали з Кореї в першій половині ХХ ст. У своїй переважній більшості вони походили з нижчих верств суспільства. Спонукальним чинником для ухвалення рішення залишити рідні землі для корейських мігрантів було не прагнення до кращого життя в іншому місці, а економічні та політичні фактори, такі як війна, бідність та свавілля з боку правлячої влади.

Дослідження зарубіжних вчених свідчать про те, що корейці в Японії, більш відомі як «Zainichi», протягом усього колоніального періоду зазнавали утисків та різного роду несправедливостей з боку японської влади. Хоча термін фактично означав «іноземці, які проживають в Японії» і використовувався не тільки стосовно корейців, в зарубіжній історіографії утвердилася думка, що він став синонімом етнічного корейського населення в Японія і мав дещо негативний відтінок, ніби підкреслюючи їхнє тимчасове проживання та відсутність повного японського громадянства.

Питанням політичної та заробітчанської еміграції корейців у країні-агресора займалося широке коло зарубіжних науковців. Політичні та громадські рухи, які об'єднували корейців у боротьбі за свої права, проаналізував К. Уеллс (Wells, 1989). До кола дослідників цієї проблематики належить соціальний антрополог С. Райанг, яка вивчала історію та сучасний стан корейської меншини в Японії. Вона узагальнила динаміку міграції корейців протягом ХІХ ст., а також окреслила внесок корейців в економіку Японії. (Ryang, 2000).

Різні аспекти передумов міграційних процесів корейців у ХХ ст. досліджували Т. Миллард (Millard, 1909), Д. Лі (Li, 2009), К. Сузукі (Suzuki, 2012), Ю. Вікструм (Wickstrum, 2015), які розкрили ключові елементи проблеми соціальної адаптації Zainichi, такі як: 1) дискримінаційний правовий статус; 2) мовні бар'єри; 3) етнічна ізоляція; 4) збереження корейської культури та мови серед Zainichi; 5) примусове вивезення та експлуатація корейців, як дешевої робочої сили; 6)

наси́льницька мобілізація корейських жінок в якості «жінок для втіхи – Увіанбу» в 1930 рр.

Отже, міграція корейців до Японії в першій половині ХХ ст. була складним і неоднозначним явищем, зумовленим комплексом політичних, економічних та соціальних факторів. Реалізація імперської політики колоніального гноблення призвела до масового вилучення землі у корейських фермерів, що спонукало їх мігрувати у різні країни, в тому числі до Японії. Корейські мігранти стикалися з численними проблемами, пов'язаними з дискримінацією, яка мала комплексний характер, проявляючись у правових обмеженнях, економічній експлуатації, соціальній ізоляції та примусовій асиміляції.

Загалом, рівень досліджень міграції корейців до Японії в першій половині ХХ ст., серед зарубіжних науковців, можна охарактеризувати як досить високий. Існує широкий спектр книг, статей та інших наукових публікацій, які присвячені темі, включаючи такі досліджувані проблеми, як: передумови міграції, динаміку міграційних процесів, соціальну адаптацію корейців, вплив політичних та економічних факторів, дискримінацію та насильство, збереження корейської культури, міжпоколінний досвід та міжнародні зв'язки.

Стаття підсумовує складні та неоднозначні корейсько-японські стосунки і має значну теоретичну, практичну та соціальну цінність. Вивчення теми розширює розуміння стосунків між країнами-сусідами, історію міграцій та колоніального гноблення, роблячи значний вклад у етнічні та історичні студії. Аналіз зумовлює розробці політик підтримки діаспори, толерантності між етнічними групами, подоланню стереотипів, культурному діалогу, згуртуванню діаспори, збереженню історичної пам'яті серед корейських мігрантів та покращенню соціально-економічного становища корейців в Японії.

Список літератури:

1. Cidale, F. (n.d.). *Zainichi Koreans in Japan: Exploring the Ethnic Minority's Challenges*. CEIAS. Retrieved from <http://surl.li/rvnft>
2. *Koreans in Japan*. (n.d.). Minority Rights Group. Retrieved from <http://surl.li/rvnfy>
3. Lie, J. (2009). Zainichi: The Korean Diaspora in Japan. *Association for Asian Studies*, 14(2), 16–21. Retrieved from <http://surl.li/rsahy>
4. Millard, T. F. (1909). Japanese immigration into Korea. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 34(2), 403–409. Retrieved from <http://surl.li/rvngd>
5. Ryang, S. (2000). Introduction: resident Koreans in Japan. In *Koreans in Japan. Critical Voices from the Margin* (pp. 1–12). London and New York.
6. Ryang, S. (2014). Space and Time: The Experience Of The "Zainichi", The Ethnic Korean Population of Japan. *Urban Anthropology and Studies of Cultural Systems and World Economic Development*, 43(4), 519–550.
7. Suzuki, K. (2012). The state, race, and immigrant adaptation: A comparative analysis of the Korean diaspora in Japan and the United States. *Regions & Cohesion*, 2(1), 49–74.
8. Wells K. M. (1989). Background to the March First Movement: Koreans in Japan, 1905–1919. *Korean Studies*, 13, 5–21.
9. Wickstrum, Y. (2015). Korean Migration and Japanese Colonialism. *大学教育研究紀要*, 11, 113–126. Retrieved from <http://surl.li/rsauf>

КУЛЬТУРНИЙ РОЗВИТОК РЕСПУБЛІКИ КОРЕЯ

Кан Ден Сік

*доктор політичних наук, професор, професор кафедри східної культури і літератури
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка*

Вишинський Дмитро Олексійович

*старший викладач кафедри східної культури і літератури
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка*

Культурний розвиток є одним із важливих аспектів кожної нації, який допомагає зберегти національну ідентичність. Крім традицій, культура Південної Кореї розвивається через популяризацію національної ідентичності. Культурна дипломатія Республіки Корея полягає в успішній інтеграції (своєї) корейської культури у світовий контекст через кіно, дорами, музику, танці, дизайн і технології. Причому це їм вдалося зробити через глобальні світові платформи, такі як Netflix, Spotify, YouTube. Вони зуміли створити мережу культурних ініціатив на міжнародному рівні. Південній Кореї вдалося значно посилити свою культурну ідентичність та міжнародну репутацію через розробку сучасних онлайн-ресурсів, таких як інтерактивні сайти та мобільні додатки. Через активну присутність у соціальних мережах можливим стало активне просування корейських митців, письменників, музикантів, режисерів через популярні платформи, такі як YouTube, Instagram та TikTok. Також великою популярністю користуються міжнародні кінофестивалі в м. Пусан. Створення конкурентоспроможних стрімінгових сервісів із корейським контентом сприяло популяризації корейської кіноіндустрії спершу в країнах Північно-Східної Азії, а потім на світовій арені. Крім цього, відбудова культурних об'єктів, особливо після Корейської війни в 1950-1953рр., сприяла розвитку туризму. Активно проводяться міжнародні культурні проєкти, такі як виставки, гастрономічні фестивалі, кінофестивалі. Інтеграція корейських традицій на таких всесвітніх виставках як ЕХРО, проведення на території Кореї ЕХРО, олімпіади 1988 року, Чемпіонату світу з футболу 2002 року стали важливим кроком в інтеграції та пропаганді корейської культури. Ці всі ініціативи як з боку уряду, так і з боку приватних осіб дозволили створити сильний культурний бренд Кореї.

Сьогодні культурна дипломатія Південної Кореї продемонструвала всесвітню популярність Халлю (корейської хвилі), покращивши її глобальний статус серед інших країн. Корея, маючи яскраву культурну спадщину через проведення стратегічної культурної дипломатії, продемонструвала всьому світу свою унікальну культуру, яка заснована на конфуціанському вченні.

Унікальність корейської культури полягає у вдалому поєднанні традиційної культури з сучасними трендами, з використанням сучасних технологічних засобів. Культурна репрезентація Південної Кореї є надзвичайно різноманітною, бо вона поєднує в собі традиції з сучасними культурними явищами, які мають величезний вплив на міжнародній арені. Починаючи від традиційних мистецтв та їжі, та закінчуючи глобальним феноменом К-поп та сучасним кінематографом. Таким чином, сьогодні культура Південної Кореї має значний вплив на світову культуру, змішуючи старовинні традиції з іноваційними течіями.

За декілька десятиліть до того, як світові лідери суспільної думки стали підкреслювати важливість м'якої сили в міжнародних відносинах, борець за незалежність Кореї Кім Гю говорив співвітчизникам, що хотів би бачити свою батьківщину такою, що володіє міццю високої культури, та пояснив: «Тільки міць культури робить щасливими нас самих і передає щастя іншим людям» (Kim, G. 1947). Це він казав у ті часи, коли Корея переживала хаос та ідеологічні конфлікти. Лише небагато хто з корейців сприймали слова Кім Гю як щось більше, ніж грандіозне бачення майбутнього або відчайдушне звернення патріотичного лідера, який віддав своє життя боротьбі за незалежність. Але ситуація змінилася. Сьогодні світ дивиться на Корею як на епіцентр культури. Корейська культурна хвиля Халлю, яка почалася з телесеріалів і яка була продовжена музикою К-рор, тепер поширюється до К-beauty (К-б'юті, краса по-корейськи) яка наразі є процвітаючою індустрією. Корейці мають сьогодні своє уявлення про прекрасне. Вони досягли такого результату, руйнуючи стандарти через вільнодумство та почуття прекрасного. К-б'юті невпинно підкорює світ. Експерти індустрії краси підкреслюють, що головна сила корейських косметичних компаній полягає у визначній здатності оперативно втілювати в життя ідеї та впроваджувати нові технології. За даними Міністерства безпеки харчових продуктів і ліків, обсяг експорту корейської косметики лише до США в 2017 році склав 4 мільярди 940 мільйонів доларів США (The Korea Economic Daily Global Edition, 2020). Бути красивою по-корейськи — це просто мати шкіру обличчя, що ніби світиться зсередини, що говорить про ваше здоров'я.

Таким чином шармом корейської культури є те, що корейці вважають, що найкращою ілюстрацією сучасної Кореї є країна, де минуле і сучасне завжди разом.

Список літератури:

1. Kim, G. (1947). 나의 소원 [My Wish]. 한성도서 [Hansung Publishing]
2. The Korea Economic Daily Global Edition. (2018, January 22). *Korea's cosmetics exports to the US reach \$400 mln, targeting \$1 bln by 2020*. Retrieved from <https://www.kedglobal.com/korean-cosmetics/newsView/ked201801220002>
3. Jin, D. Y., & Yoon, T.-J. (2009). The cultural politics of Hallyu: From a Korean wave to a world wave. *Media, Culture & Society*, 31(6), 941–959.
4. Kim, Y. (2018). Introduction to Korean Culture and Society. In Y. Kim & H. Lee (Eds.), *Routledge Handbook of Korean Culture and Society* (pp. 1-15). Routledge.

ФЕМІНІЗМ ЧИ ПАТРІАРХАТ: СУПЕРЕЧНОСТІ У ЗОБРАЖЕННІ ЖІНКИ В КИТАЙСЬКИХ ГАСЛАХ

Литовчук Марія Сергіївна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Цимбал С.В.*

Становище жінок у Китаї суттєво змінилося з минулого століття. Вони здобули рівні права з чоловіками, відкрили для себе нові соціальні ролі та шляхи для самореалізації. Ці суспільні зміни відобразилися в мові: у тому, як люди почали говорити про жінок, як їх називають і описують, а також які якості та очікування щодо них унормовуються. Але мова не тільки зберігає та демонструє сприйняття тих чи інших аспектів життя своїх носіїв, вона також формує його. Так, вагомий вплив на формування нового образу жінки в суспільстві мають публічні гасла, що широко поширені в китайськомовному просторі. За тим, який образ жінки пропагують популярні гасла, їх можна розподілити на наступні типи:

1. Гасла, що заохочують до активної участі жінок у публічному житті та економіці, підтримують модерністський образ жінки:

«妇女能顶半边天» («Жінки тримають половину неба») — один з найвідоміших лозунгів періоду Мао Дзедона, який підкреслює важливість жінок у житті країни. (Croll, 1989.)

«我的身体我做主» («Моє тіло — мій вибір») — популярне феміністичне гасло, що використовується в кампаніях за сексуальні та репродуктивні права жінок, хоча часто зазнає цензури. (Fincher, 2014)

«巾帼不让须眉» («Жінки не поступаються чоловікам») — традиційне китайське прислів'я, що адаптували під сучасний контекст.

«拒绝暴力，关爱女性» («Відмовся від насильства, піклуйся про жінок») — гасло, що звучить у кампаніях проти гендернозумовленого насильства.

2. Гасла, що пропагують класичні конфуціанські (патріархальні) ідеали:

«生孩子是女人的责任» («Народжувати дітей — обов'язок жінки») — часто використовується у пропаганді політики трьох дітей.

«相夫教子、贤妻良母» (Ji, 2015.) («Будь доброю дружиною і турботливою матір'ю — побудуй гармонійну сім'ю») — гасло, яке активно використовувалося під час кампаній із просування «соціалістичних сімейних цінностей».

3. Лозунги, які поєднують заклики до активності жінок у суспільстві одночасно з традиційними ідеалами:

«女性要在事业和家庭中双重成功» (Fincher, 2014) (Жінка має бути успішною і в кар'єрі, і в родині) — гасло, що заохочує жінок до праці на економіку держави та водночас виконання традиційних обов'язків «берегині сім'ї».

«做新时代的贤妻良母» (Будь зразковою дружиною та матір'ю нового часу) — гасло поєднує патріархальні ідеали з сучасною риторикою «нової епохи», намагається осучаснити традиційний образ.

«新时代女性：独立、自信、顾家» («Жінка нового часу: незалежна, впевнена, дбає про дім») — ще один приклад намагання заохотити жінок до традиційних ролей, використовуючи модерну риторичку.

Панування таких контрастуючих типів лозунгів, що формують образ «ідеальної» жінки у китайськомовному просторі, створюють суперечливі та нереалістичні очікування суспільства щодо жінок. Їх закликають бути сильними, незалежними, працювати на рівні з чоловіками, але одночасно підпорядковуватися традиційній ролі дбайливої матері та покірної дружини. Така суперечність відображає ширші соціальні процеси в китайському суспільстві — між прагненням до модернізації та збереженням патріархальних структур.

Список літератури:

1. Croll, E. (1989). *Feminism and Socialism in China*. Routledge.
2. Fincher, L. H. (2014). *Leftover Women: The Resurgence of Gender Inequality in China*. Zed Books.
3. Ji, Y. (2015). Between Tradition and Modernity: «Leftover» Women in Shanghai. *Journal of Marriage and Family*.

ВПЛИВ БУДДИЗМУ НА ФОРМУВАННЯ КАНІ

Мадзяновська Анастасія Костянтинівна

студентка 4 курсу кафедри японської мови та літератури Факультету східних мов

Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Науковий керівник: Букрієнко А. О.

Близько п'ятого–шостого століття нашої ери японці почали запозичувати китайське письмо, і незабаром воно стало основою їхньої писемності (Chaudhuri, S. K., 1996). Вивчення китайської літератури та буддистських текстів набуло популярності серед японських інтелектуалів на початку періоду Хейан (794-1185) і, щоб зрозуміти письмена, написані китайською мовою, монахи використовували манйогану (яп. 万葉仮名) та умовні діакритичні знаки (яп. 乎古止点, укр. окототен), як допомогу при читанні. Манйогана, старіша писемність, поступово занепадала з практичних міркувань, однак до кінця дев'ятого століття вона розвинулась так, що кожен символ представляв один японський склад. Згодом ці символи зазнали ще більшого спрощення, що дало поштовх створенню кани (яп. 仮名, кеймей), японської силабічної абетки (Igarashi, 2007). В сучасній японській мові співіснують дві орфографічні системи: логографія (кандзі) та силабарія, складове письмо (кана).

Хоча перекладачі буддистських текстів в Китаї зберігали мантри в оригінальному вигляді, вони все ж транскрибували їх китайськими ієрогліфами.

Головною метою у послідовників Буддизму було читати мантри для проведення тантричних релігійних ритуалів з вимовою, якомога наближеною до оригіналу. Однак за використання самих лише китайських транскрипцій досягти цієї мети для японців було неможливо. Тому, одночасно з вивченням китайських текстів, монахи вивчали санскрит і робили власний переклад, хоча при цьому часто нехтували потребою розглядати семантичне значення слів. Дві найпотужніші секти того періоду, Сінгон (яп. 真言) і Тендай (яп. 天台), докладали багато зусиль задля цього (Seeley, C., 2000). Це вкрай полегшувало читання мантр, однак, в свою чергу, не наближувало їх до головної мети - правильної вимови.

Однією з проблем що повстали перед японськими монахами під час прочитання китайських транскрипцій була складність деяких кандзі. В той час як хірагана в основному використовувалась у побутовому контексті,

розвиток катакани був тісно пов'язаний з читанням китайської літератури та буддистських текстів (Igarashi, 2007). Завдяки дослідженням матеріалів кунтен (яп. 訓点) епохи Хейан (яп. 平安時代), що й досі зберігаються в Японії, відомо, що Катакану було розроблено на початку 9 століття буддистськими монахами, зокрема тими, які навчалися в храмі Тодай-дзі (яп. 東大寺) (Tsukishima, H., 1997). Слово ката в катакані означає «недосконалий» або «незрілий», адже на початку ця система вважалась лише набором скорочених символів. Вона утворилась шляхом скорочення штрихів китайських ієрогліфів, адже монахи повинні були записати японське читання у вузькому просторі між рядків, під диктовку свого вчителя. Тому часто повністю записували лише перший і останній кандзі. Згодом катакана набула ще більш спрощених форм і, після того, як катакану почали використовувати для представлення флексій, вона остаточно прийшла на заміну ман'югана і була стандартизована в суспільстві близько XII століття (Seeley, C., 2000). У результаті з'явився стиль написання тексту катаканою, змішаною з кандзі, що став нормою для транслітерації китайських текстів ще з середини епохи Хейан.

Як було зазначено вище, кани розвинулися з китайських ієрогліфів. Однак є одна кана, яка не походить від китайських ієрогліфів — ん (“н”). Звук не є притаманним японській вимові і не відповідає традиційному японському складовому шаблону — CV, де C позначає приголосну, а V — голосну. Багато

китайських ієрогліфів закінчувалися на звук /n/. Під впливом цього масштабного запозичення в японській мові з'явився самостійний звук /n/. Японці зазвичай транскрибували цей звук китайськими ієрогліфами, які на ранніх етапах читалися як /mu/ або /nu/. Ця практика, однак, продовжувалася навіть після того, як з'явилася кана ん. (Chaudhuri, S. K., 1996)

Список літератури:

1. Tsukishima, H. (1997). Historical study of japanese "kata-kana" characters. https://www.jstage.jst.go.jp/article/tja1948/51/3/51_3_227/_article
2. Seeley, C. (2000). A history of writing in Japan. University of Hawai'i press.
3. Igarashi, Y. (2007). The changing role of katakana in the japanese writing system: processing and pedagogical dimensions for native speakers and foreign learners. University of Victoria.
4. Chaudhuri, S. K. (1996). Sanskrit in Japanese linguistic studies.

ТРАДИЦІЙНЕ ШАРІАТСЬКЕ ПРАВО ТА СВІТСЬКА ПРАВОВА СИСТЕМА НА ПРИКЛАДІ САУДІВСЬКОЇ АРАВІЇ ТА КАЗАХСТАНУ

Остапенко Злата Вячеславівна

студентка 1 курсу кафедри літературознавства, східної філології і перекладу факультету іноземних мов Луганського національного університету імені Тараса Шевченка, науковий керівник: Белік М.О.

Закони шаріату, що походять від ісламського вчення, відіграють ключову роль у формуванні правових систем багатьох країн. Його складні відносини зі світськими правовими рамками порушують фундаментальні питання про управління, справедливість і суспільні цінності. Знання та дослідження законів шаріату, виявляє різноманітні точки зору, особливо щодо його інтеграції в ісламські юрисдикції та його застосування в неісламських країнах. Розуміння цієї динаміки має важливе значення для розуміння сучасних правових проблем, з якими стикаються багатокультурні спільноти (Understanding Sharia Law and Legal Systems: A Comprehensive Guide, 2025).

Світська правова система є тою системою, де релігія чітко відокремлена від суду, парламенту та інших органів влади. Таке право іноді застосовується і в мусульманських державах. В цій тезі ми розглянемо приклад Саудівської Аравії та Казахстану, адже в цих двох країнах можна побачити чітку різницю між двома правовими системами у всіх аспектах суспільно-політичного життя та зробити кращий порівняльний аналіз.

Насамперед необхідно з'ясувати засади, на яких ґрунтуються традиційне шаріатське право та світська правова система. Шаріат, як було сказано вище, походить від ісламського вчення і тісно пов'язаний з Кораном, суннами, фетвами і традиційними релігійними ісламськими школами права. (A Comprehensive Overview of the Legal System in Saudi Arabia, 2025). Шаріат охоплює усі сфери — від звичайної поведінки у суспільстві до кримінального права (де смертна кара ще досі є легальною) або спадкування. Світська правова система базується на державних установах та має чітку межу з релігійними писаннями.

Оскільки Саудівська Аравія є ісламською державою, її судова система заснована на ісламському праві як у кримінальних, так і в цивільних справах. На вершині правової системи знаходиться король, який виступає як остаточний суд і як своєрідне джерело помилювання. Судова система Саудівської Аравії складається з трьох основних частин: шаріатські суди, рада з розгляду скарг та різних комітетів при урядових міністерствах. Шаріатські суди поділяються на декілька категорій: суди першої інстанції (загальні суди), вищі суди і вища судова рада. Рада з розгляду скарг розглядає справи, в яких бере участь уряд, а комітети розглядають конкретні суперечки, такі як трудові питання, наприклад (Legal and Judicial Structure, 2025).

Та все ж, у квітні 2005 року королівським указом було затверджено план реорганізації судової системи. І вже у 2007 році король Абдалла почав реформу судової системи, видавши план її модернізації. Серед запланованих змін було створення Верховного Суду, спеціалізованих судів для загальних, кримінальних, трудових справ тощо, а також апеляційних судів у кожній провінції. Шаріатські

суди більше не матимуть загальної юрисдикції над усіма справами, а їх функції перейдуть до нових спеціалізованих судів. У 2008 році був створений спеціалізований кримінальний суд, який займається справами терористів та правозахисників. Реформа також торкнулася суддівського аспекту — у 2009 році король Абдалла звільнив багатьох суддів, замінивши їх молодими фахівцями. Він також призначив нових керівників на інші державні установи. Основна мета реформ — систематизувати шаріат та запровадити судову практику, щоб зробити систему сучаснішою (Legal and Judicial Structure, 2025).

Та незважаючи на спробу змін і навіть створення першого кримінального кодексу у 2001 році, Саудівська Аравія все ще притримується шаріатських законів, а деякі судові реформи досі залишаються нереалізовані. Покарання в цій країні включає в себе побиття камінням, обезголовлення, ампутацію, шмагання батогом тощо. Організації щодо людських прав часто критикують цю Саудівську Аравію за невідгідне становище для жінок, які все ще мають обмеження в одязі, професіях та свободі пересування.

Тепер візьмемо до уваги Казахстан — країну, яка після набуття незалежності та суверенітету має гармонійну зовнішню політику і розвиває економіку, особливо у нафтогазовій промисловості. У пострадянський період Казахстан активно співпрацював з численними міжнародними організаціями, що стало важливим чинником його політичного та економічного розвитку. Казахстан — президентська республіка, де президент виконує функції головнокомандувача збройних сил, голови Ради Безпеки та має право накладати вето на закони, ухвалені парламентом. Прем'єр-міністр очолює Кабінет міністрів, до складу якого входять три віцепрем'єри та 16 міністрів. Парламент Казахстану складається з двох палат: нижньої палати, тобто Мажілісу та верхньої палати, тобто Сенату. Законодавчі ініціативи можуть пропонувати як депутати Мажілісу, так і уряд, хоча більшість законопроектів надходить саме від уряду. Казахстан підтримує тісні відносини з усіма своїми сусідами та активно співпрацює на міжнародній арені. Він є членом таких організацій, як ООН, ОБСЄ, Євроатлантичне партнерство тощо. Також Казахстан бере участь у програмі НАТО — «Партнерство заради миру». І хоча цій Республіці часто присвоюють авторитарний режим, де протести придушуються силовиками, ця країна все ж має досить непогане становище (Казахстан, 2025).

Отже, проаналізувавши дві країни та їх правові системи, можемо побачити як сильно вони контрастують одна на фоні іншої і як сильно різняться їхні законодавства. В той час як у Казахстані — країні зі світською правовою системою, джерелом права є конституція, закони та кодекси; сімейне право складається з моногамії та однакової процедури розлучення; кримінальне право має звичайну систему покарань; жінки мають право на освіту, а судова система включає в себе світські суди та суддів із юридичною освітою, то Саудівська Аравія відрізняється Шаріатом, Кораном та фетвами; суворими, інколи і смертельними покараннями та релігійними суддями. Та незважаючи на скрутне становище Саудівської Аравії, вона все ж поступово реформується і чудовим прикладом є «Візія 2030» яка поставила тверді цілі цій країні і, можливо, прокладе шлях до найкращого майбутнього (Бачення Саудівської Аравії 2030, 2025).

Список літератури:

1. Understanding Sharia Law and Legal Systems: A Comprehensive Guide. lawslearned.com (Дата звернення: 14.04.2025).
2. A Comprehensive Overview of the Legal System in Saudi Arabia. generisonline.com (Дата звернення: 14.04.2025).
3. Legal and Judicial Structure. saudiembassy.net (Дата звернення: 14.04.2025).
4. Казахстан. uk.wikipedia.org (Дата звернення: 14.04.2025).
5. Бачення Саудівської Аравії 2030. uk.wikipedia.org (Дата звернення: 14.04.2025).

КОД СХОДУ: АВТОРСЬКИЙ ЕЛЕКТИВ З КИТАЙСЬКОЇ МОВИ, СТВОРЕНИЙ ДЛЯ ГРАФІЧНИХ ДИЗАЙНЕРІВ

Петрик Валерія Володимирівна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов Київського
столичного університету імені Бориса Грінченка*

Удовиченко Лариса Миколаївна

*докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри східної культури і
літератури Факультету східних мов*

Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

У сучасному глобалізованому світі, позначеному динамічними змінами та посиленням міжкультурних зв'язків, роль Китаю як економічного та культурного гравця невинно зростає. Це зумовлює потребу в ефективній комунікації та співпраці українських фахівців з китайськими партнерами, особливо у креативних індустріях, таких як графічний дизайн. Проте, стандартні програми вивчення китайської мови рідко враховують специфічні потреби дизайнерів. Їм бракує не лише вузькоспеціалізованої лексики, а й глибинного розуміння лінгвокультурних аспектів, що є критично важливими для візуальної комунікації: символіки кольорів та образів, принципів китайської типографіки, естетичних уподобань аудиторії. Успішна візуальна комунікація, особливо на висококонкурентному китайському цифровому ринку, вимагає глибокого розуміння місцевих культурних кодів та візуальних наративів (Chen, Müller, 2023). Ігнорування цих аспектів призводить до непорозумінь, створення неефективного або навіть образливого дизайну, що шкодить репутації та бізнес-цілям. Таким чином, виникає очевидна потреба у розробці спеціалізованого навчального курсу, що органічно поєднує вивчення китайської мови з поглибленим аналізом її візуальної культури та практичними потребами графічних дизайнерів.

Головна мета авторського елективного курсу «Код Сходу» — забезпечити графічних дизайнерів (як студентів, так і фахівців) необхідними мовними та країнознавчо-міжкультурними компетентностями для успішної професійної діяльності у контексті взаємодії з Китаєм.

Курс ставить перед собою наступні завдання:

– формування загальних та спеціальних компетентностей (згідно опису ОПП 035.069.02 Мова і література (китайська) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого рішенням Вченої ради КУБГ від 25.06.2020 р., протокол № 6);

– розвиток країнознавчо-міжкультурної компетентності (поглиблене знайомство з китайською візуальною культурою, розвиток здатності ефективно спілкуватися з китайськими клієнтами та колегами, враховуючи культурні особливості (Chen, Müller, 2023; Martinez, 2021);

– стимулювання творчого потенціалу (використання знань про китайську мову та культуру як джерела натхнення для створення оригінальних та культурно релевантних дизайн-проектів).

Отже, курс покликаний інтегрувати мовні знання у професійний контекст дизайнера, підвищуючи його адаптивність та конкурентоспроможність у професійному середовищі. Курс має гнучку, розраховану на один модуль структуру, передбачає практикоорієнтоване навчання та інтерактивну діяльність.

Змістовий модуль 1: Вступ: Мова, Культура, Дизайн. Ключові поняття графічного дизайну в китайському контексті. Взаємовплив мови та візуальної культури Китаю (Мельник, 2024). *Практикум:* Базова лексика (вітання, кольори, прості об'єкти), робота з інтерактивними ресурсами (Коваленко, 2022).

Змістовий модуль 2: Ієрогліф як візуальний код. Структура та естетика китайських ієрогліфів. Основи каліграфії. Ієрогліфи в брендингу та логотипах: аналіз кейсів. Типографіка: вибір шрифтів, композиційні рішення для китайського тексту. *Практикум:* створення простих композицій з ієрогліфами (Zinchenko, & others, 2021).

Змістовий модуль 3: Професійна лексика дизайнера. Термінологія: дизайн-процес (брифінг, концепція, макет, ревізії), інструменти (ПЗ), матеріали. Лексика для опису візуальних елементів (композиція, колір, форма, стиль). Специфіка термінології UI/UX для китайського цифрового ринку (Chen, Müller, 2023). *Практикум:* Складання глосарію, обговорення.

Змістовий модуль 4: Комунікація та презентація в міжкультурному середовищі. Особливості ділового спілкування та етикету в Китаї. Стратегії ефективної комунікації з китайськими клієнтами/партнерами (Martinez, 2021). Мовні конструкції для презентації дизайн-концепцій та аргументації рішень. Зворотній зв'язок. *Практикум:* Симуляція переговорів, підготовка дизайн-концепту що враховує мовні та культурні особливості Китаю (напр., елемент айдентики, постер, інтерфейс) та презентація проекту китайською,.

Авторський елективний курс «Код Сходу: Китайська мова для графічних дизайнерів» є своєчасною відповіддю на виклики глобалізації та потреби сучасного ринку креативних послуг. Він пропонує міждисциплінарний підхід, що поєднує лінгвістичну підготовку з глибоким зануренням у візуальну культуру та комунікативні практики Китаю (Lee, Ivanova, 2023).

Список літератури:

1. Chen, L., & Müller, S. (2023). *Designing Across Cultures: Navigating Visual Communication in the Chinese Digital Market*. Routledge.
2. Martinez, J. (2021). Beyond Vocabulary: Fostering Intercultural Communicative Competence in Language for Specific Purposes Curricula. *Journal of Applied Linguistics and Professional Practice*, 18 (3), 210-228.
3. Мельник, В. (2024). *Візуальні коди сучасної КНР: мова, дизайн та культурна дипломатія*. Київ: Наукова думка.
4. Коваленко, О. (2022). Інтерактивні технології у викладанні іноземних мов для спеціальних цілей: досвід та перспективи. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: Педагогічні науки*, 15, 45-52.
5. Zinchenko, V., Udovychenko, L., Maksymenko, A., Gevorgian, K., Nesterenko, T., & Honcharuk, V. (2021). Project-based learning in the training of future philologists. *Journal of the University of Zulia*, 12(35), 134-147. <http://dx.doi.org/10.46925/rdluz.35.08>
6. Lee, S. K., & Ivanova, T. (2023). Bridging Disciplines: Integrating Language and Cultural Studies into Graphic Design Education. *International Journal of Art & Design Education*. 42 (1), 88-105.

СИМВОЛІЗМ КОЛЬОРІВ У КИТАЙСЬКІЙ КУЛЬТУРІ

Пономар Ганна Сергіївна

студентка 2 курсу кафедри східних мов та міжкультурної комунікації Факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Кіріяченко Ірина Анатоліївна

викладач кафедри східних мов та міжкультурної комунікації Факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Китайська культура, як і культура будь-якої іншої країни, має власну унікальну систему значень кольорів. Вивчення символіки допомагає зрозуміти її роль у соціальному, релігійному та інших контекстах життя народу, саме тому дослідження теми символізму кольорів у китайській культурі є актуальною в рамках глобалізації світових уявлень про країну. Символіку кольорів у своїх працях розглядали такі науковці, як Берлін Брент, Віктор Тернер та інші. Об'єктом дослідження є символіка кольорів у китайській культурі та її зв'язок із історичними, філософськими та соціальними аспектами життя. Предметом дослідження є значення основних кольорів у китайській традиції, їхній зв'язок із філософією п'яти першоелементів, а також вплив на культуру, ритуали та суспільне життя.

Як константа культури, колір ще з часів Стародавнього Китаю впливав на розвиток та становлення китайської народності. Для позначення слова «колір» у китайській мові є слово — 颜色, яке набуло свого значення за династій Тан (618-907 рр. до н.е). Імператори визначили символізм кольорів, спираючись на філософську теорію про п'ять першоелементів-стихій, якими є вода, вогонь, дерево, метал та земля. Їм відповідають білий (白), червоний (红, 赤, 朱), синьо-зелений (青, жовтий (黄) та чорний (黑) кольори відповідно (Гао

Цзін, 2013). Окрім відповідності стихіям, основні кольори відповідають сторонам світу: півночі відповідає чорний, сходу — зелений, півдню — червоний, заходу — білий, а центру — жовтий колір.

Саме через відповідність центру та схожість на золото, жовтий колір (黄色) вважався символом імператорської родини, символізуючи владу, славу, а також достаток та врожай. Багато палаців були покриті саме жовтою черепицею, для того, щоб підкреслити всю велич і священність влади. Починаючи з династій Цинь, носити одяг жовтого кольору мали право тільки імператори та їх близькі люди, простих людей негайно засуджували до страти за спробу носити жовтий одяг (Бикова, 2020).

Червоний колір (红色) окрім півдня, має символічне значення удачі, щастя, величі, добрих побажання та вогню. Якщо в інших культурах вогонь сприймався як щось дуже небезпечне, як те, що руйнує, то в Китаї навпаки, адже вогонь був першоелементом, який представляв силу та процвітання. Через це колір набув позитивної конотації та використовується на святах (Варава, 2019). Наприклад, під час китайського нового року, червоний є найголовнішим кольором. Люди дарують один одному 红包 — червоний конверт з грошима, розвішують червоні ліхтарики, червоні дощечки, а під час весілля наречена та наречений одягнені у червоний урочистий одяг, що пророкує щастя.

Синьо-зелений колір (青色) за стихією відповідав дереву, тому мав значення оновлення, молодості, чистоти та весни. Такий колір китайською буде саме 青, адже у давнину не було окремих ієрогліфів на позначення зеленого (绿色) та блакитного (蓝色), які існують зараз. Храм Неба був оздоблений черепицею такого кольору, щоб символізувати небеса. Але, хоча синьо-зелений колір асоціювався зі спокоєм та чистотою, він також вважався кольором нещастя, адже за природною сутністю означав мінливий вітер, що приносить зміни.

Сходу, який у давнину вважався місцем хаосу і загибелі, відповідає білий колір (白色), тому він вважався кольором трауру і є аналогом чорного, як траурного, в українській культурі. В той час як чорний означає шлях від інь до ян, білий, навпаки, означає занепад ян до інь. Саме тому він інтерпретується як завершення циклу і вихід за межі світу і відповідно на похорони люди надягають білий одяг, дарують гроші у білому конверті, щоб підтримати сім'ю померлого.

Спочатку чорний (黑色) в Китаї вважався чимось містичним, загадковим, пов'язаним з темрявою, але під впливом західної культури значення культури почало тлумачитися по-різному: з однієї сторони він символізував урочистість, з іншої — жорстокість. Незважаючи на це, колір несе значення чогось більш нейтрального, в той час як в Європі вважається символом трауру.

Отже, кольори дійсно мають вплив на життя Китаю і символізують різні аспекти життя, від змін та удачі до траура та влади. Через свою символіку кольори відображають історію, світогляд китайської культури, зберігаючи її автентичність. Вивчення символізму кольорів допомагає краще зрозуміти китайську культуру у процесі глобалізації.

Список літератури:

1. Гао Цзін, Станкевич, Н. (2013). Символіка кольорів у китайській мові та культурі. *Культура як феномен людського духу (Багатогранність і наукове осмислення). Збірник тез доповідей II Міжнародної курсантсько-студентської наукової конференції*, 135-137. Львів: Львівський державний університет безпеки життєдіяльності.
2. Бикова І., Скразловська І. (2020). Символічне значення кольорів в культурі народів Сходу. *Сходознавство. Актуальність та перспективи. Тези доповідей I Міжнародної науково-методичної конференції*, 13-15. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди.
3. Варава, О. (2019) Порівняння концепту кольорів в китайській та українських культурах. *Дослідження різних напрямків розвитку філологічних наук*, 164-166. Одеса: Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень».

ВПЛИВ ПОЛІТИЧНИХ ЗМІН НА РОЗВИТОК КИТАЙСЬКОЇ МОВИ З СЕРЕДИНИ XX СТОЛІТТЯ ДО СЬОГОДЕННЯ

Паламар Святослав Ігорович

*Студента 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов Київського
столичного університету імені Бориса Грінченка*

Ван Валерій Нінвінович

*Старший викладач кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Період пізньої династії Цін (1900–1911) ознаменувався занепадом імперії, що супроводжувався внутрішньою нестабільністю та зовнішнім тиском. Ці умови стимулювали перші спроби модернізації мови та освіти. (Saksaha: A Journal of Manchu Studies, 2018). Значний крок до стандартизації мови відбувся у 1913 році, коли Конференція з уніфікації вимови затвердила мандарин як національну мову (Guoyu 国语), прагнучи подолати діалектну різноманітність. Рух Четвертого Травня 1919 року посилив ці зусилля, просуваючи baihua (白话) (розмовну китайську) замість класичної Wenyan (文言) (Jeffrey Weng, 2018). Інтелектуали, такі як Ху Ши, відстоювали спрощення мови для підвищення грамотності та відображення республіканських ідеалів. У період Нанкінського десятиліття (1928–1937) уряд Гоміндану намагався уніфікувати мову для зміцнення національної єдності, хоча війна з Японією (1937–1945) і внутрішні конфлікти гальмували ці реформи. Розробка Національного фонетичного алфавіту у 1930-х роках стала ще одним кроком до модернізації, але її впровадження залишалося обмеженим. (DeFrancis John, 1972). Цей період заклав основу для подальших мовних трансформацій, які розгорнулися після 1949 року під впливом комуністичної ідеології та політики Мао Цзедуна.

Період Мао Цзедуна (1949–1976) кардинально змінив китайську мову через політичні та ідеологічні реформи. Після заснування КНР у 1949 році путунхуа стала національною мовою (1955), спрощені ієрогліфи (1956) та пін'їнь (1958) підвищили грамотність. Мова набула революційного забарвлення: терміни як «товариш» (同志) та гасла типу «Служити народу» (为人民服务) домінували в пропаганді, особливо під час Культурної революції (1966–1976). Ці зміни

стандартизували мову, але послабили зв'язок із традиційною культурою, сформувавши основу сучасної китайської. Мао Цзедун бачив мову як інструмент для реалізації свого комуністичного бачення Китаю — об'єднаної, соціалістичної та модерної держави. Навіть до приходу до влади в його роботах, таких як 在延安文艺座谈会上的讲话 «Доповіді на форумі в Яньані про літературу і мистецтво» (4 травня 1942 року) (Mao Zedong, 1951). Вже після заснування Народної Республіки Китаю (НРК) у 1949 році мова стала засобом реалізації комуністичних цілей. Ера Мао була позначена радикальними кампаніями, такими як «Великий стрибок уперед» і «Культурна революція», які мали глибокий вплив на мову. КПК прагнула стандартизувати мову для просування національної єдності та грамотності, вводячи політику, що сприяла просуванню путунхуа (普通话, «загальна мова») як національної мови. Це було частиною ширших зусиль для усунення регіональних діалектів і впливу класичної китайської, що відповідало марксистсько-ленінській ідеології. Під час правління Мао було впроваджено значні реформи, зокрема спрощення китайських ієрогліфів (簡體字, Jiǎntǐzì) у 1950-х роках і просування фонетичного алфавіту піньїнь (拼音 pīnyīn) для підвищення рівня грамотності. Ці реформи мали на меті зробити мову доступною для мас, відображаючи переконання Мао в важливості освіти та комунікації для революційних цілей. Реформи також мали ідеологічну мету, наприклад, стирання традиційних культурних елементів, які вважалися «буржуазними» чи «феодальними». Значення ключових термінів еволюціонувало під впливом Мао. Наприклад, термін «товариш» (同志, tóngzhì) став центральним ідеологічним терміном, символізуючи рівність і революційну солідарність. Інші терміни, такі як «революція» (革命, gémìng), «класова боротьба» (阶级斗争 Jiējí dòuzhēng) набули центрального значення. Ці семантичні зсуви були також спричинені промовами та творами Мао, які формували суспільний дискурс. До падіння режиму Мао, тобто до його смерті, найважливішою інтелектуальною роботою і книжкою формуючу інтелектуальний дискурс в КНР і в свій час яка перевершувала тираж Біблії була саме «цитатник Мао» 毛主席语录. Партійна номенклатура КНР робила велику ставку на «лінгвістичну інженерією», це була спроба переробити розум людей, переконавши їх брати участь у тоталізації дискурсу — дискурс, який би стосувався усіх. Комуністи будували нову людину, яка повинна була стати ідеальним носієм і взірцем комуністичної утопії. Усі аспекти реальності повинні були висловлювати єдиний світогляд до виключення всіх інших. Це вимагало від людей використовувати «правильне». Революційні умови, щоб сказати «правильні» революційні речі, підкреслюючи мовну форму, а також політичний зміст. Культурна революція (1966–1976) мала особливо руйнівний вплив на мову. Інтелектуали, традиційна література та класична китайська зазнавали переслідувань, а мову спрощували та політизували для відображення революційного запалу. Гасла та пропаганда стали поширеними, і мова слугувала інструментом масової мобілізації. Всі ці зміни були не окремими новими ідеями, а скоріше ідеологічно заряджені вже спатковані ідеї республіканців і китайських соціалістів з КРК, насамперед основника КПК Чень Дуня.

Новий лідер КПК Ден Сяопін 邓先圣 змінив політичний і ідеологічний дискурс в Китаї в кінці 1970-х. Він запровадив нову політику «відкритості та реформ» (改革开放). Що в першу чергу насичило китайську мову новими іноземними словами такими як «комп'ютер» (电脑) і «інтернет» (互联网) і іншими. Ден запропонував «соціалізм з китайською специфікою» (中国特色社会主义). Тобто запровадив обмежений капіталізм і ринок, додавши таким чином до мови нові слова такі як «акція» (活动), «знижка» 折扣 та інші. Слово «ринок» (市场) при Мао мало саме негативну конотацію, асоційовану з капіталізмом і ворожими елементами. При Ден Сяопіні це позитивне значення, символ економічної свободи. У промові 1984 року Ден прямо заявляє, що «市场经济不等于资本主义, 社会主义也有市场» (Deng Xiaopin, 1983). «соціалізм також має ринок», переосмислюючи термін як ключовий для розвитку і іманентний самому соціалізму. І зважаючи на його більш прагматичний світогляд то на відміну від Мао, де мова була інструментом ідеологічного контролю з акцентом на стандартизацію путунхуа (普通话) та спрощення ієрогліфів, період Ден Сяопіна зробив мову більш відкритою та глобально орієнтованою. Але треба також довести до уваги, що стандартизація путунхуа продовжувалася, і в 1982 році вона була закріплена в Конституції КНР як національна мова, що дало їй додаткову підтримку. У 1994 році було введено національний іспит на володіння путунхуа для вчителів, дикторів і працівників медіа, що сприяло його поширенню через медіа та освіту.

В період Мао, де мова була більш ізольованою та ідеологічно насиченою, період Ден Сяопіна зробив мову більш динамічною, відкритою до зовнішнього впливу, відображаючи глобалізацію та модернізацію Китаю. Наприклад, у промовах Мао, таких як «在最高国务会议上关于正确处理人民内部矛盾问题» (Мао Zedon, 1951) Мао наголошує на терміні «революція» 革命 як перманентній боротьбі за для досягнення комуністичного раю і діалектично протиставляючи її капіталізму як антиподу і ворогу революції. Ден Сяопін, навпаки, використовував термін «революція» рідше і в іншому контексті — як історичну подію чи метафору прогресу, а не активну боротьбу. І скоріше наголошував на ній як на пройдешній події. Одна з його робіт датується 28 березня 1985 року має назву: «改革是中国的第二次革命。» (Deng Xiaopin, 1983). «реформи — це друга революція Китаю». У ній Ден описує економічні реформи, розпочаті в 1978 році, як «другу революцію», протиставляючи їх першій революції — комуністичному захопленню влади в 1949 році. Однак тут «революція» (革命) не пов'язана з класовою боротьбою чи капіталізмом як ворогом, а є метафорою для масштабних економічних і соціальних змін. Ден використовує цей термін, щоб підкреслити важливість реформ, захопивши увагу слухаючих ідеологічно зарядженим терміном, але без ідеологічного протистояння, характерного для Мао. Капіталізм у його дискурсі не є ворогом, а радше джерелом економічних інструментів, таких як ринкові механізми. У його промовах, також, частіше з'являються терміни, пов'язані з економікою та модернізацією, такі як «ринок» (市场), «реформи» (改革), і «розвиток» (发展). Ден Сяопін, померши 19 лютого 1997 року, залишив

Китай на шляху економічних реформ, розпочатих у 1978 році, відомих як «реформи та відкритість» (改革开放). Дослідження показують, що уся мовна політика в цей період була спрямована на стандартизацію путунхуа. Його наступники, Цзянь Цземін 江泽民(1989–2002) і Ху Цзіньтао 胡锦涛(2002–2012), продовжували цю політику, фокусуючись на економічному зростанні, глобалізації та інтеграції в світову економіку.

Сі Цзіньпін прийшов до влади в 2012 році як новий генеральний секретар КПК. Він змінив курс країни, повернувшись до більш централізованого та авторитарного стилю керівництва, подібного до Мао Цзедуна, але з акцентом на національне відродження та культурну ідентичність. Сі заявив «新时代中国特色社会主义思想» («соціалізм із китайськими характеристиками нової ери») (сайт китайського молодіжного союзу комуністів, 2018)., повертаючи «соціалізму» (社会主义) ідеологічну вагу, але більш націоналістичну чим космополітичну-комуністичну як у Мао. Мовна політика за Сі стала більш асиміляційною та централізованою. У 2021 році КПК скасувала формулювання в законодавстві, яке гарантувало права дітей національних меншин на освіту рідними мовами, замінивши його акцентом на викладання національної мови. Це відображає прагнення Сі до культурної єдності та національного відродження, що контрастує з періодом після Ден Сяопіна, де мовна політика була менш жорсткою щодо меншин. Крім того, Сі посилив глобальне просування китайської мови через ініціативи, як-от Конфуцієві інститути 孔子学院, що сприяє культурному впливу Китаю за кордоном. Слово «нація» (民族) набуло націоналістичного забарвлення, як у фразі «中华民族伟大复兴» (Портал Центрального народного уряду Китайської Народної Республіки, 2021) («велике відродження китайської нації») із промови Сі від 1 липня 2021 року до 100-річчя КПК, що підкреслює прагнення асиміляції меншин урядом КПК в цей період, хоча і сам лозунг був придуманий, і вперше використаний ще при Цзянь Цземіні у 2001 році. Це відображає його акцент на культурній ідентичності, на відміну від Ден Сяопіна, де мовна політика була більше пов'язана з економічною інтеграцією.

Отже, політична ідеологія тісно пов'язана з мовою та її семантикою, формуючи їх як інструмент влади. На прикладі Китаю видно, як мова відображає ідеологічні пріоритети від революційного запалу до економічного прагматизму та націоналістичного відродження, стаючи засобом контролю, мобілізації та уніфікації суспільства в руках влади.

Список літератури:

1. Saksaha: A Journal of Manchu Studies 15. (2018). «Literate in What Language? The Qing Empire's Trilingual Policy towards the Jirim League (1901-1911)». bit.ly/432MTVm (Дата звернення: 14.04.2025)
2. Jeffrey Weng (2018). «What Is Mandarin? The Social Project of Language Standardization in Early Republican China», 616 с.
3. DeFrancis, John (1972). Nationalism and Language Reform in China, 60-61 с.
4. Mao Zedon. (1951). 毛泽东选集 «Відібрані роботи Мао Дзедуна» (Дата звернення: 14.04.2025)

5. Deng Xiaopin (1983). 邓小平文选 «Відібрані роботи Ден Сяопіна», 373 с.
6. Mao Zedon. (1951). 毛泽东选集 «Відібрані роботи Мао Дзедуна» 1951р. (Дата звернення: 14.04.2025)
7. Deng Xiaopin. (1983). 邓小平文选 «Відібрані роботи Ден Сяопіна», 113 с.
8. 中国共产主义青年联盟 «Китайський молодіжний союз комуністів (КМС)» 思想体系——新时代中国特色社会主义思想的创建理论 «Система мислення — теорія створення соціалізму з китайською специфікою нової ери». <https://bit.ly/44FimOI> (Дата звернення: 15.04.2025)
9. 中华人民共和国中央人民政府门户网站 «Портал Центрального народного уряду Китайської Народної Республіки.» 习近平:在庆祝中国共产党成立100周年大会上的讲话 «Сі Цзіньпін: Промова на урочистому зібранні з нагоди 100-річчя заснування Комуністичної партії Китаю». <https://bit.ly/4II8Dxr> (Дата звернення: 15.04.2025)
10. Ремінна, Д., Семеніст, І. (2023). Стилiстичнi особливостi китаємовного дискурсу на матерiалi виступiв Ху Цзіньтао та Сі Цзіньпіна. I Всеукраїнський форум молодих сходознавцiв [Електронне видання]: Матеріали доповідей I Всеукраїнського форуму молодих сходознавцiв, 23–24 травня 2023 р. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2023. С. 161-162.
11. Кравченко, О. (2021). Репрезентація образу Цзян Цземіня в китайських політичних інтернет-мемах. Закарпатські філологічні студії. Серія: Мови народів Азії, Африки, аборигенних народів Америки та Австралії. Ужгород: Вид. центр. Ужгородський національний університет. Вип 2(19). С. 75-81.

КИТАЙСЬКИЙ СТЕНДАП ЯК ДЗЕРКАЛО СУСПІЛЬСТВА: ФУНКЦІЇ СЛЕНГУ ТА ЙОГО РОЛЬ У ГУМОРИСТИЧНИХ ШОУ

Розпотнюк Лариса Олексіївна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Максимець Вікторія Олександрівна

*Старший викладач кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

У сучасному китайському медіапросторі стендап-комедія посідає важливе місце як форма суспільного самовираження. У виступах коміків відбиваються актуальні проблеми суспільства, такі як трудовий тиск, гендерні стереотипи, цифрова втома та інші реалії повсякдення. Одним з ключових мовних інструментів стендаперів є сленг.

Термін «сленг» (俚语 lǐyǔ) розглядається як динамічна, стилістично маркована частина лексики, що функціонує переважно в неформальному мовленні. Водночас, у китайській лінгвістиці сленг трактується як «вузько вживана, просторічна або діалектна лексика».

У межах медіа та розважального контенту, особливо стендап-комедії, сленг посідає центральне місце у побудові гумору, пародії, соціальної критики та формуванні довіри між коміком та аудиторією. Китайський стендап, як сучасне явище, активно використовує молодіжний, інтернет-сленг, а також мовні новоутворення для підсилення емоційного ефекту та точнішого відображення реалій повсякденного життя (Dewi Ayu Larasati, 2018).

Як зазначає Е. Маттієло у своїй праці «An Intoduction to English Slang», сленг є динамічним елементом мовлення, що не просто відображає реалії, а й формує соціальну взаємодію (Mattiello, 2008).

Терміни-протести — це ключовий елемент китайського інтернет сленгу, який відображає колективні настрої молодого покоління, як от, наприклад, такі терміни як 躺平 tǎngpíng (відмова від активної участі у суспільній «гонитві»), 内卷 nèijǔǎn (безглузда конкуренція) та 摆烂 bǎilàn (опустити руки).

У межах стендап-комедії сленг виконує кілька функцій:

1. *Комунікативна*: сприяє невимушеному спілкуванню з аудиторією. Наприклад, у шоу «脱口秀大会» комікеса використовує сленг «打卡» dǎkǎ («відмітитися у соціальних мережах»), щоб описати свою звичку постійно відзначати локації у соціальних мережах, що викликало сміх у глядачів, оскільки це явище стало своєрідним «обов'язком» для сучасної молоді.

2. *Експресивна*: через сленг коміки виражають емоції, сарказм, іронію та ставлення до соціальних явищ. Наприклад, слова типу 绝绝子 juéjuézi («вогонь», «бомбезно», «топчик») та 栓 Q shuān q («дякую, блін») додають яскравості мовленню.

3. *Ідентифікаційна*: використання сучасного молодіжного сленгу дозволяє стендаперам підкреслити приналежність до інтернет-культури, викликати довіру аудиторії та показати, що ти «свій». Наприклад, 社恐 shèkǒng — соціофоб, 社牛 shèniú — «соціальний метелик». Останнім часом популярним є інтернет-сленг 浓人 nóng rén — «насичена людина», екстраверт і 淡人 dàn rén — «прісна людина», інтроверт.

4. *Номінативна*: створення неологізмів для опису явищ, яким бракує адекватних літературних відповідників. Наприклад, «996» jiǔjiǔliù (графік роботи з 9 до 9, 6 днів на тиждень) або «宅男» zháinán (домосід) - використовується для номінації чоловіків, які ведуть замкнений спосіб життя, більшість часу проводять вдома, граючи в онлайн ігри, переглядаючи аніме тощо.

5. *Лудична (ігрова)*: використання слів із подвійним або метафоричним змістом. Наприклад, у шоу «一年一度喜剧大赛» персонаж вдаряється об камінь і жартівливо каже: 你们真的是磕死我了 (ви мене «вбили» своєю милотою), граючи зі значенням слова 磕 kē (шипирити/вдарятися). Іншим яскравим прикладом мовної гри є 救救六 (jiù jiù liù) зі шоу «脱口秀大会», де грається на співзвучності з 996 jiǔjiǔliù (графік «9-9-6»). Ієрогліф 救 («рятувати») створює комічний ефект, одночасно висміюючи жорстокі умови праці.

Китайський гумор через сленг торкається глибших соціальних проблем: гендерних стереотипів (наприклад, «剩男» shèngnán — «залишковий чоловік»), культури виснаження («躺平» tǎngpíng — відмова від участі в безглуздій конкуренції, «内卷» nèijǔǎn — безглузда конкуренція), фан-культури («塌房» — розчарування в кумирі) тощо. Таким чином, сленг у стендапі не лише виконує стилістичну функцію, а й слугує інструментом критики та відображення реалій сучасного китайського суспільства.

Китайський стендап постає не лише як форма розваги, а як глибоке соціокультурне явище, що відображає реалії життя сучасного суспільства. Сленг у цьому контексті виконує низку важливих функцій — від комунікативної та експресивної до критичної та лудичної. Через використання інтернет-лексики, неологізмів та мовної гри коміки вибудовують міст між сценою та аудиторією, відкрито порушуючи теми трудового вигорання, соціального тиску, фан-культури та змін у міжособистісній комунікації. Отже, сленг у китайському стендапі — це не лише засіб жарту, а й інструмент ідентичності, протесту та суспільного осмислення.

Список літератури:

1. Mattiello, E. (2008). An Introduction to English Slang: A Description of its Morphology, Semantics and Sociology. Milano: Polimetrica. <https://surl.li/xuntqm>
2. Dewi Ayu Larasati (2018), Slang as Social Identity in Stand-Up Comedy Academy Indosiar. URL: <https://surl.li/ahwezX>
3. Kravchenko, O., Golubovska, I. (2021). Lexico-grammatical transformations in the Chinese Youth Internet texts: a structural categorization. Sciences of Europe. Praha, Czech Republic, VOL.3. № 65. P. 34-39.
4. Xing, Zh., Hu, R., Tsybal S. (2023). Stylistic features of Chinese television discourse: lexical aspect Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2023, № 60, Том 2. С. 66-69.
5. Hu R., Xing Zh. (2023). Chinese entertainment television discourse: Sociocultural aspect. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. Том 34 (73) № 2 Ч. 2. С. 84-88.

МИСТЕЦТВО БЕЗ МЕЖ: ВІДСУТНІСТЬ РАМОК У ТРАДИЦІЙНИХ КИТАЙСЬКИХ КАРТИНАХ ГОХУА

Самойленко Наталя Сергіївна

викладач кафедри східних мов

Харківського національного університету імені Г. С. Сковороди

Китайський живопис гохуа (国画) є однією з найдавніших і найвишуканіших форм мистецтва, що тісно пов'язана з філософією, культурою та світоглядом китайського народу. На відміну від західного живопису, де картини зазвичай обрамлюються, гохуа традиційно не має рамок. Це не лише технічна особливість, а й важливий естетичний і філософський аспект китайського мистецтва.

Однією з головних причин відсутності рамок у гохуа є глибокий вплив даосизму та конфуціанства. У даоській філософії особливе місце займає ідея природного потоку речей, згідно з якою усе у світі є частиною великого безмежного цілого. Картина, що не має рамок, символізує відкритість до природи та нескінченність простору.

Конфуціанська естетика також вплинула на це явище. У класичних трактатах зазначається, що мистецтво має виховувати та передавати гармонію між людиною і природою. Картина без рамок не обмежує уяву глядача, а натомість запрошує його подумки продовжити зображене за межами полотна (Huang, C. Y., 2021).

Традиційний китайський живопис гохуа виконується на папері або шовку. Ці матеріали є гнучкими і зазвичай використовуються у вигляді сувоїв. Завдяки такій формі глядач має змогу розгортати та згорнути картину, що додає їй динамічності. Вертикальні та горизонтальні сувої використовувалися як декоративні елементи інтер'єру, і їх легко можна було змінювати залежно від потреби.

Техніка гохуа передбачає використання туші та мінеральних фарб, що дозволяють створювати ефект легкості та ефемерності. Завдяки відсутності рамки картина виглядає органічно, ніби вона є частиною реальності, а не відокремленим від неї об'єктом.

Китайські художники часто використовують порожній простір як невід'ємну частину композиції. Це ще один аргумент на користь відсутності рамок у гохуа. Порожнеча в китайському живописі не є «порожнім місцем», як це може здаватися європейському глядачеві. Навпаки, вона грає активну роль у композиції, створюючи баланс між деталями та підкреслюючи гармонію.

Відсутність рамок дозволяє цьому простору зливатися з навколишнім середовищем, роблячи мистецтво гохуа невід'ємною частиною життя. Глядач не просто дивиться на картину — він взаємодіє з нею, доповнює її власними уявленнями та переживаннями.

Гохуа представлена різними форматами, серед яких найбільш популярні вертикальні та горизонтальні сувої (立轴, lìzhóu / 横幅, héngfú) — використовувалися для прикраси стін і мали змінний характер; альбомні аркуші (册页, cèyè) — невеликі за розміром, часто містили серію малюнків; розписні ширми (屏风, píngfēng) — слугували не лише декоративними, а й функціональними елементами інтер'єру (Мельник О., 2006).

Усі ці формати не передбачають жорсткої обмеженості простору, а отже, відсутність рамок є логічним продовженням цієї традиції.

Сучасні китайські художники, які працюють у стилі гохуа, продовжують дотримуватися традиції відсутності рамок. Це дає їм можливість експериментувати з простором і композицією, зберігаючи при цьому зв'язок із класичними канонами. У музеях та галереях Китаю гохуа, як і раніше, представлена у вигляді сувоїв або великих панно без рамок.

Більш того, у цифрову епоху ця особливість мистецтва гохуа знайшла своє відображення у графічному дизайні та мультимедійному мистецтві, де широко використовується концепція відкритого простору та мінімалізму.

Таким чином, відсутність рамок у китайському живописі гохуа — це не просто естетична особливість, а глибоко вкорінена філософська традиція. Вона відображає ідеї гармонії з природою, нескінченності простору та відкритості до нового. Китайське мистецтво не має чітких меж — воно запрошує до споглядання, осмислення та взаємодії. Саме тому гохуа залишається актуальним та надихає як у традиційному, так і в сучасному мистецькому світі.

Список літератури:

1. Мельник, О. (2006). *Китайський середньовічний живопис як складова національної культури Китаю*. Вісник Київського національного лінгвістичного університету.

2. China Art Lover. (n.d.). *Guo hua painting (国画) definition*. <https://www.chinaartlover.com/guo-hua-painting-%E5%9B%BD%E7%94%BB-definition> (date of access: 14/04/2025)

3. Huang, C. (2021). *The influence of Confucianism and Daoism on the changes of Chinese painting theories*. *Synthesis Philosophica*, 72(2), 257–276.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СТРАТЕГІЙ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ЯПОНІЇ ТА РЕСПУБЛІКИ КОРЕЯ

Семеніст Іван Васильович

*доктор філологічних наук, професор кафедри східної культури і літератури Факультету
східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Москальов Дмитро Петрович

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри східної культури і літератури Факультету
східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

У сучасному глобалізованому світі культурна дипломатія набуває дедалі більшої ваги як ефективний інструмент реалізації зовнішньої політики держави. Вона дозволяє формувати позитивний міжнародний імідж, зміцнювати міждержавні зв'язки та впливати на громадську думку без застосування сили. Особливо актуальним стає вивчення стратегій країн Східної Азії — зокрема Японії та Республіки Корея — які активно розвивають власні моделі культурного впливу, використовуючи як традиційні форми мистецтва, так і інструменти масової культури.

1. Інституційна структура культурної дипломатії.

- Культурна дипломатія Японії формалізована з 1970-х років. Ключовим інструментом є Japan Foundation, який займається просуванням японської мови, мистецтва та традицій у світі. Японія реалізує проєкт «Cool Japan», що передбачає популяризацію креативної індустрії: аніме, манги, японської кухні, технологій та моди.

- Республіка Корея, починаючи з 1990-х років, інвестує у розвиток культурного експорту. Уряд створив Міністерство культури, спорту і туризму, а також KOFICE, які координують програми Hallyu. Стратегія Кореї базується на активному просуванні кей-попу, корейських серіалів, фільмів і косметики як головних «м'яких» ресурсів.

2. Зміст і вектори культурної дипломатії.

- Японія фокусується на комбінації традиційної і сучасної культури, орієнтованої на освітні та культурні еліти. Хоча «Cool Japan» прагне охопити молодь, Японія залишається більш консервативною в просуванні свого іміджу.

- Республіка Корея, навпаки, цілеспрямовано орієнтована на молодіжну аудиторію. Групи на кшталт BTS, BLACKPINK, серіали та фільми набувають популярності через цифрові платформи — YouTube, TikTok, Netflix. Важливим є адаптування корейської культури під локальні ринки.

3. Географія та ефективність впливу.

- Японія фокусується переважно на країни з високим рівнем культури споживання (США, Франція, Німеччина). Її м'яка сила сильна, але обмежена у доступі до нових аудиторій через слабку цифрову експансію.

- Республіка Корея за останнє десятиліття стала одним із лідерів глобальної культурної дипломатії. Згідно з Global Soft Power Index 2023, Корея посідає провідні позиції, особливо серед молоді. Це результат активної стратегії, високої цифрової адаптації та гнучкості.

Висновки. Японія та Республіка Корея демонструють різні стратегії реалізації культурної дипломатії. Японія спирається на традиційні форми культури, тоді як Корея використовує динамічну, цифрову масову культуру. Обидві моделі є ефективними в залежності від цільової аудиторії та контексту застосування.

Успішна культурна дипломатія у XXI столітті повинна поєднувати автентичність і технологічну інноваційність, що особливо яскраво демонструє корейська модель. Для Японії перспективним напрямом є модернізація своєї стратегії та активніше використання цифрових інструментів.

Список літератури:

1. Nye, J. S. (2004). *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. New York: Public Affairs.
2. Otmazgin, N. (2011). Cultural Diplomacy in East Asia. *Asian Perspective*, 35(1), 123–152.
3. Brand Finance. (2023). *Global Soft Power Index 2023*. Retrieved from <https://brandfinance.com/reports/global-soft-power-index-2023>
4. The Japan Foundation. (2023). *Annual Report 2022/2023*. Retrieved from <https://www.jpf.go.jp/>
5. Korean Foundation for International Cultural Exchange (KOFICE). (n.d.). Retrieved from <https://eng.kofice.or.kr/>

РЕЛІГІЙНО-ФІЛОСОФСЬКА ТРІАДА КИТАЮ ТА ЇЇ ТРАНСФОРМАЦІЯ У СИНКРЕТИЧНУ МОДЕЛЬ

Семеніст Іван Васильович

*доктор філологічних наук, професор кафедри східної культури і літератури Факультету
східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Китайська цивілізація має одну з найглибших і найтриваліших у світі традицій релігійно-філософської думки. Центральне місце в цій традиції займає так звана «релігійна тріада» — конфуціанство, даосизм і буддизм. Ці три вчення, які зародилися в різні історичні періоди, стали основою світоглядної, етичної та духовної системи китайського суспільства. Унікальною рисою цієї тріади є не боротьба за домінування, а поступова інтеграція в межах культурного й побутового синкретизму.

Сьогодні важливо переосмислити феномен цієї інтеграції, простежити, яким чином три великі вчення перетворились із конкурентних доктрин на гнучку, багатоаспектну систему співіснування — *синкретичну модель*, що збереглася до сьогодні у побуті, обрядах, філософії життя китайців.

Конфуціанство виникло в VI–V століттях до н.е. як етико-соціальне вчення Конфуція, що було спрямоване на впорядкування суспільства через дотримання ритуалу (*лі*), синовну шанобливість (*сяо*), гуманність (*жень*) і відданість обов'язку. Його основна мета — створити гармонійне суспільство через моральне вдосконалення особистості.

Даосизм, заснований на ідеях Лао-цзи та Чжуан-цзи, наголошував на спонтанності, недіянні (*у-вей*), єдності з природою, культивуванні внутрішньої енергії *ці*. Дао — це вселенський шлях, який неможливо описати словами, але до якого можна прагнути через усвідомлення гармонії з буттям.

Буддизм, який проник у Китай з Індії приблизно в I столітті н.е., з часом глибоко адаптувався до місцевих культурних норм. Найбільш впливовими стали школи **Чань** (предтеча японського дзен) та **Чистої землі**, які поєднували медитативні практики та віру в переродження. Буддизм привніс новий вимір у китайську духовність — ідею про страждання, співчуття та особисте спасіння.

У процесі тривалого співіснування три вчення не лише не вступали в конфлікт, а й доповнювали одне одного. Така особливість зумовлена культурною терпимістю китайського світогляду, де істина сприймається не як монолітна, а як багатовимірна. В результаті виникла **синкретична модель**, у якій:

- *Конфуціанство* регламентує соціальні стосунки, етику, структуру родини;
- *Даосизм* відповідає за зв'язок з природою, тілесну й духовну гармонію;
- *Буддизм* дає відповідь на питання життя й смерті, страждання та переродження.

Такий розподіл ролей дозволив жителям Піднебесної не обирати «єдино правильну» релігію, а поєднувати практики — наприклад, бути буддистом у храмі, конфуціанцем у родині й даосом у самопізнанні. В архітектурі храмів також простежується ця інтеграція: у деяких святинях водночас присутні статуї Будди, Лао-цзи й Конфуція.

Китайська синкретична традиція стала нормою у повсякденному житті: релігійні ритуали, свята, філософські роздуми, обряди поклоніння предкам — усе це нерідко містить елементи одразу кількох вчень. Так, під час свята Чистоти й Ясності (Цінмін) китайці вшановують предків у дусі конфуціанства, використовують ритуальні предмети з даоського пантеону й звертаються до Будди у молитвах про загробне життя.

У народній медицині, бойових мистецтвах, каліграфії та навіть у політиці простежуються мотиви синкретизму. Концепти «їнь-ян», «п'ять елементів», «життєва енергія» — спільні для даосизму й традиційного китайського буддизму, при цьому моральна доктрина залишається конфуціанською.

Попри політичні потрясіння XX століття, включаючи антирелігійні кампанії та Культурну революцію, релігійний синкретизм зберігся і навіть відроджується. У сучасному Китаї традиційні вчення набувають нового звучання:

- **Конфуціанство** активно просувається державою як морально-етична альтернатива західному індивідуалізму;
- **Даосизм** переживає духовне оновлення, зокрема в аспектах екології, здоров'я, медитації;

- **Буддизм** знову стає популярним серед молоді як джерело внутрішнього балансу й сенсу в умовах урбанізації.

Синкретизм не лише зберіг свою функцію інтеграції вірувань, а й став **адаптивною моделлю**, що відповідає на сучасні виклики без втрати культурної спадщини.

Релігійна тріада Китаю — конфуціанство, даосизм і буддизм — у процесі тривалої історичної еволюції перетворилася на синкретичну систему, яка стала унікальною моделлю духовного співіснування. Замість конкуренції між вченнями сформувалась **культура гармонізації**, у межах якої кожне вчення виконує специфічну функцію.

Цей феномен демонструє, що духовне життя не обов'язково повинне бути уніфікованим або догматичним: у Китаї воно стало **багатовимірним середовищем**, здатним поєднувати традицію, особистий вибір і культурну спадковість. Сьогодні синкретизм китайської релігійності є не лише історичним явищем, а й перспективною моделлю для гармонійного суспільного розвитку в умовах культурного плюралізму.

Список літератури:

1. Азарова, О. (2007). Релігійно-філософські вчення Далекого Сходу як джерела світоглядних принципів традиційних суспільств (Китай, Японія). *Духовність, мораль, етика традиційних суспільств Далекого Сходу*. Київ: Києво-Могилянська академія. с. 240–247.
2. Баранник, М. В., & Голобуцький, П. В. (2007). Даосизм. *Енциклопедія сучасної України*. Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-23633>
3. Козинець, О. Г. (2024). Становлення філософсько-правових ідей даосизму. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія "Право"*, (81), 48–53.
4. Резаненко, В. Ф. (2012). Концепт чжесюе як відображення світоглядних принципів релігійно-філософських вчень Китаю. *Українська орієнталістика*, (6), 226–230.
5. Сошніков, А. О. (2024). Традиційні філософські вчення Стародавнього Китаю та ідеологічна боротьба між ними у періоди Чуньцю і Чжаньго. *Культурологічний альманах*, (3), 262–272.
6. Щербаков, Я. І. (2018). Рецепція літературно-філософського надбання Китаю європейським Просвітництвом: до питання сходознавчих студій в Україні. *Українська орієнталістика*, (9), 47–56.
7. Щербаков, Я. (2008). Буддійська філософія Китаю і Центральної Азії та вплив на Далекосхідну літературу. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Київ. С. 48-52.

STRATEGY OF JAPANESE CULTURAL DIPLOMACY IN THE 21ST CENTURY: TOOLS, DIRECTIONS AND CHALLENGES

Margarita Stelyuk

Senior lecturer of the Department of Oriental Culture and Literature, Faculty of Oriental Languages, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

Semenist Ivan

doctor of philological sciences, professor of the Department of Oriental Culture and Literature, Faculty of Oriental Languages, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

In the 21st century, cultural diplomacy has become one of the key tools for forming a positive international image of states. Japan is a country that uses cultural

potential in a systematic way to enhance its own influence in the world. Unlike hard power based on economic or military coercion, cultural diplomacy — is an element of «soft power» (soft power) that involves engagement and sympathy. According to the Global Soft Power Index 2023 (Brand Finance), Japan is among the top ten most influential countries in the world in terms of soft power. The high rating is a result of an effective mix of cultural, academic, and information diplomacy.

Institutional framework of Japan's cultural diplomacy. The central executor of cultural diplomacy is the Japan Foundation, established in 1972. The organization has an extensive network of representative offices in the world and implements programs to support Japanese language teaching, cultural exchanges, exhibitions, tours, grants and academic cooperation. Also, the following are actively involved in the implementation of cultural diplomacy: (1) Ministry of Foreign Affairs of Japan; (2) local authorities and municipalities; (3) Private corporations and mass media.

Key directions of Japan's cultural diplomacy strategy.

1. Promotion of the Japanese language. The Japan Foundation supports the teaching of the Japanese language in more than 100 countries around the world, implementing programs for teachers, training courses and the development of methodical materials.

2. Popularization of culture. Japan actively exports both traditional elements of culture (tea ceremony, calligraphy, No theater and Kabuki) and modern phenomena (anime, manga, Japanese cuisine, fashion, cinema).

3. Program «Cool Japan». Since the 2010s, the government has launched a strategy of «Cool Japan» — national brand aimed at promoting the image of Japan as a creative, modern and culturally rich country. The main focus of the program is on popular culture, design, technology and tourism.

4. Diplomacy in the field of academic cooperation. Scientific research in the field of Japanese studies, cultural studies and international relations is supported. Scholarships, grants, and international conferences are organized.

Goals and geopolitical significance. The main goals of Japan's cultural diplomacy:

- strengthening the positive image of the country;
- strengthening strategic positions in East Asia and the world;
- forming long-term cultural and academic partnerships;
- competition with China and South Korea in soft power.

Problems and challenges. Despite its successes, Japan's cultural diplomacy faces a number of challenges:

- Limited funding compared to cultural programs of other countries.
- Finding a balance between traditional culture and modern mass production.
- The need to localize cultural content for different regions.

In addition, Japan's cultural diplomacy is often aimed at cultural elites, academia, youth interested in traditional culture, and countries with historical interests in Japan (eg, the United States, France, Italy). Anime and manga have helped attract new youth audiences around the world, but Japan is relatively less active in the «global South».

Japan demonstrates a consistent, flexible and creative strategy of cultural diplomacy in the 21st century. Her example shows the growing importance of culture

as a resource of international politics. In the face of global competition, it is cultural attractiveness that can be a decisive factor in forging lasting international links.

References:

1. Nye, J. S. (2004). *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. New York: Public Affairs.
2. Otmazgin, N. (2011). Cultural Diplomacy in East Asia. *Asian Perspective*, 35(1), 123–152.
3. Brand Finance. (2023). *Global Soft Power Index 2023*. Retrieved from <https://brandfinance.com/reports/global-soft-power-index-2023>
4. The Japan Foundation. (2023). *Annual Report 2022/2023*. Retrieved from <https://www.jpf.go.jp/>
5. Ministry of Foreign Affairs of Japan. (n.d.). *Public Diplomacy*. Retrieved from <https://www.mofa.go.jp/policy/culture/index.html>
6. Dali, C. (2018). Cool Japan and Cultural Diplomacy: Branding National Identity in the Global Age. *East Asian Journal of Popular Culture*, 4(2), 155–172.

МОВНІ ТА КУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕТИКЕТУ КИТАЮ ТА УКРАЇНИ: ВПЛИВ НА МІЖКУЛЬТУРНУ КОМУНІКАЦІЮ

Семенюк Вероніка Любомирівна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Ван Валерій Нінвінович

*викладач кафедри китайської мови та перекладу Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Етикет є сукупністю мовних і поведінкових норм, що формуються під впливом культури, історії, релігії та традицій. Він виконує функцію регулятора соціальної поведінки та є ключовим елементом міжкультурного спілкування (Вишневська, 2014).

Китайський етикет базується на конфуціанських принципах ієрархії, гармонії та поваги до старших. Одним із основних понять є «礼» — ритуал, етикет, який регулює щоденні взаємодії (Васильченко, 2016). Дотримання ієрархії та статусу — обов'язкове: молодші не перебивають старших, підлеглі звертаються до керівників лише за посадою.

Формули звертання в Китаї: 王老師 (вчитель Ван), 张经理 (директор Чжан). Використання лише імені вважається фамільярним і є припустимим лише у дуже близькому колі (Васильченко, 2016).

У китайській мові важливе значення мають ввічливі конструкції: 请 (будь ласка), 谢谢 (дякую), 您 (ввічливе «ви»), 不好意思 (вибачте). Для збереження гармонії співрозмовники знижують власні досягнення: навіть великі компанії називають «маленькими».

Китайці уникають прямої. Відмова часто маскується під евфемізми: «ми ще подумаємо», «це потребує часу», «можливо». Причина — прагнення уникнути конфлікту та зберегти «обличчя» (面子), що є центральним поняттям культури (Браун, 2012).

В українській культурі етикет відкритіший. У мовленні широко використовуються звертання на ім'я та по батькові, наприклад: «Іван Петрович».

Теми політики, доходів чи особистого життя не є такими табуйованими, як у Китаї (Браун, 2012).

Жести в українській культурі активні, дозволено вказувати пальцем, торкатися співрозмовника (легкий дотик до плеча, рукостискання). Вітання, як правило, супроводжується прямим поглядом, що вважається ознакою щирості (Іванова, 2014).

Під час міжкультурної комунікації можливі бар'єри, спричинені відмінністю мовних формул, жестів, темпу мовлення, інтонації. Наприклад, китайське мовчання — це форма поваги, а для українця — знак незручності.

Для успішної комунікації важливо вивчати специфіку іншої культури, бути обережним у жестах і фразях, не оцінювати іншу культуру через власні норми. Знання мовного та поведінкового етикету дозволяє зменшити непорозуміння та сприяє ефективному діалогу (Браун, 2012).

Китайська культура є висококонтекстною: багато значення несуть невербальні сигнали, підтекст, ситуаційний контекст. Тому в діловому та особистому спілкуванні китайці ретельно підбирають слова, інтонацію, жести, щоб не поставити співрозмовника в незручне становище (Браун, 2012; Васильченко, 2016).

У Китаї важливо підтримувати гармонію (和), а конфронтація сприймається негативно. Навіть у разі незгоди співрозмовник намагатиметься зберегти позитивний настрій, посміхнеться або змінить тему. Українці ж можуть відкрито висловити незгоду, що китайською стороною сприймається як нетактовність (Браун, 2012).

Під час спілкування китайці часто кивають головою — це не завжди знак згоди, а радше уважного слухання. Українці ж трактують кивок як підтвердження, що іноді призводить до хибних висновків.

Поняття особистого простору також відрізняється. У китайських містах люди звикли до тісного простору, тому близьке розташування під час розмови є нормальним. Водночас в офіційній ситуації, особливо з іноземцем, дистанцію можуть навмисно збільшити — як знак поваги. В Україні ж надто близька дистанція може сприйматися як нав'язливість або порушення особистих меж (Іванова, 2014).

Тактильний контакт у Китаї обмежується офіційним рукостисканням, яке, на відміну від українського, є м'яким, коротким і не обов'язковим. У неформальному спілкуванні фізичний контакт не вітається, особливо між чоловіком і жінкою.

Особливе значення має етикет дарування подарунків. У Китаї заборонено дарувати годинники, гострі предмети або білі квіти — це символи розлуки, смерті, нещастя. Українці можуть дарувати такі речі без символічного підтексту. Водночас, українською традицією є дарування квітів у непарній кількості — що для китайців може бути незрозумілим (Водяна, 2015).

Важливим фактором міжкультурної взаємодії є комунікативні стратегії. Китайці будують стосунки поступово, через «м'яку дипломатію»: спочатку — знайомство, бесіди про загальні речі, виявлення взаємної поваги. Лише потім —

перехід до справи. Українці часто одразу переходять до суті, що китайці сприймають як поспішність або грубість (Коваль, 2013).

Список літератури:

1. Вишнеvsька, Н. (2014). Міжкультурні відносини в умовах глобалізації: китайський та український досвід. Львів: Літера.
2. Васильченко, М. (2016). Соціокультурні аспекти мовного етикету. Київ: Вища школа.
3. Воронова, Т. (2018). Особливості китайського етикету та його вплив на міжкультурну комунікацію. Київ: Академія.
4. Бондаренко, І. (2012). Міжкультурна комунікація: теорія та практика. Київ: Логос.
5. Браун, П., Левінсон, С. (2012). Politeness: Some Universals in Language Usage. Cambridge: Cambridge University Press.
6. Іванова, Н. (2014). Мовна комунікація як чинник міжкультурної взаємодії. Одеса: Астропринт.
7. Водяна, О. (2015). Порівняльний аналіз етикету України та Китаю. Київ: Вища школа.
8. Коваль, А. (2013). Особливості міжкультурної комунікації: міжнародний досвід. Київ: Вища школа.

ОСОБЛИВОСТІ ЛОКАЛІЗАЦІЇ ВІДЕОІГОР З ЯПОНСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ (НА ПРИКЛАДІ «GENSHIN IMPACT» ТА «HONKAI: STAR RAIL»)

Тхоревська Анна Олексіївна

студентка 5 курсу кафедри японської мови і перекладу факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Ігрова індустрія стрімко еволюціонувала та перетворилась на світовий феномен вартістю у мільярди доларів. Хоча більшість ігор розробляється англійською та японською мовами, новий міжнародний ринок і значні інвестиції, необхідні для цього, підштовхнули розробників і видавців до перекладу своїх ігор багатьма іншими мовами (Bernal-Merino, 2015, с. 22).

Незважаючи на зростання ігрової спільноти, повноцінна українська локалізація ігор донедавна була рідкістю: більшість світових розробників не приділяли їй уваги, а якщо й погоджувалися, то переважно на волонтерський переклад ентузіастами (Бугайчук, 2020). Лише останнім часом «крига скресла» — з'явилися перші випадки офіційної локалізації великих проєктів, таких як Half-Life: Alyx у 2020 році, що продемонструвало готовність окремих компаній працювати з українською мовою (Бугайчук, 2020). Крім того, з 16 липня 2022 р. законодавчо вимагається, щоб будь-яке програмне забезпечення яке продається в Україні, містило інтерфейс державною мовою (Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної, 2019). Отже, питання локалізації ігор українською мовою набуло як суспільно-культурної, так і правової ваги. Зважаючи на те, що значна частина популярних ігор походить з Японії або тісно пов'язана з японською мовою і культурою, постає проблема адаптації таких проєктів для українських гравців. Ігри на кшталт Genshin Impact та Honkai: Star Rail (пригодницькі аніме RPG-ігри, оригінально розраховані на азійський ринок) стали світовими хітами з десятками мільйонів гравців (List of

most-played mobile games by player count), у тому числі в Україні. Відсутність української локалізації цих ігор звужує доступ українських гравців до повноцінного ігрового досвіду рідною мовою.

Перекладач під час локалізації вирішує, наскільки «одомашнювати» гру — тобто застосовувати доместикацію, наближуючи культурні реалії оригіналу до українських. Протилежний підхід — форенізація — полягає у збереженні «екзотичних» елементів джерела, навіть якщо вони малознайомі гравцю. Наприклад, в доместикованому перекладі японську страву можуть замінити на український аналог, тоді як у форенізованому залишать оригінальну назву, сподіваючись на цікавість гравця до чужої культури. Практика показує, що обидві стратегії часто комбінуються: надмірна доместикація може позбавити гру автентичності, а надмірна форенізація — ускладнити розуміння.

В перекладі ігор критично передати термінологію: назви артефактів, умінь, місцевостей та персонажів мають звучати і природно українською, і впізнаватися фанатами. В японських версіях Genshin Impact зустрічаємо власні назви, транслітеровані катаканною: テイワット (Teyvat), スメール (Sumeru) тощо. При локалізації їх зазвичай залишають без перекладу (форенізація), але з адаптацією до правил української фонетики та правопису. Наприклад: японською місто Mondstadt (Місячне місто) названо モンド (в азійських мовах його скорочують до слова «місяць») — українською доцільно відтворити як Мондштадт, близько до німецького звучання. В Honkai: Star Rail є специфічні терміни для локацій, технологій, сил персонажів та фракцій. Тут перекладачі комбінують транскреацію і доместикацію: частину термінів перекладають, тоді як інші залишають, аби зберегти бренд або гру слів (наприклад, Honkai лишається Honkai, бо є ключовим поняттям всесвіту гри).

Діалоги персонажів у японських іграх нерідко спираються на ситуативну ввічливість та яскраву емоційність мови. Перекладаючи їх українською, важливо зберегти тональність. Наприклад, у Genshin Impact компаньйонка Паймон часто говорить про себе від третьої особи, використовуючи жваві вигукі і зменшувальні суфікси. Фраза японською: 「パイモンは非常食じゃないぞ!」 — досл. «Паймон — не аварійний провіант!» — передає обурення персонажа, коли її жартома назвали їстівною. Українська локалізація могла б зберегти жарт, переклавши на кшталт: «Паймон — не консерви на чорний день!». Тут бачимо транскреацію: замість прямого перекладу, перекладач знаходить аналог, зрозумілий українському гравцеві, зберігаючи жартівливий тон.

Персонажі часто порушують мовні норми задля гумору — змінюють слова, говорять надто пафосно чи, навпаки, простакувато. Якщо герой у японській версії навмисно говорить старомодною мовою (наприклад, стилізовано під самурайську епоху), українська локалізація може відтворити цей ефект через архаїзми або надмірно ввічливі конструкції.

Основні сюжети Genshin Impact та Honkai: Star Rail населені істотами та героями, що живуть тисячоліттями (архонти, безсмертні старійшини тощо). Їхня мова часто відрізняється від сучасної: урочистий тон, застарілі слова, довгі

граматичні конструкції. Давайте розглянемо одну з цитат персонажа Чжун Лі, відомого своєю мудрістю, досвідом та порадами:

長く生きすぎた人は記憶の中でのみ、昔の戦友や過去の景色を訪ねられる。

それでも、お前との出会いを後悔していない、「友」よ。たとえいつかお前と別れる日が来るとしても、お前は俺の記憶の中で輝き続ける。

Оскільки його репліки часто метафоричні, поетичні, філософські та архаїчні, варто зберігати ці риси при перекладі:

Тим, хто прожив занадто довго, дано провідувати бойових побратимів та краєвиди давно минулих літ лиш у спогадах своїх.

*Та навіть попри це не шкодую я, що доля звела мене з тобою, друже мій.
Бо хоч і прийде час, коли шляхи наші розійдуться,
ти повік сятимеш у пам'яті моїй.*

Результати аналізу особливостей локалізації Genshin Impact та Honkai: Star Rail показують, що український переклад має великий потенціал в сфері геймінгу. Дивлячись на зростання зацікавленості в відеоіграх, сподіваємось що якісний переклад та локалізація стануть вічними супутниками існуючих та майбутніх великих проєктів. Це не тільки забезпечить комфортом українських гравців, а й підніме українську мову на новий рівень та надасть їй більше визнання в світі.

Список літератури:

1. Bernal-Merino, M. (2015). Translation and Localisation in Video Games: Making Entertainment Software Global. Routledge.
2. Бугайчук, Р. (2020). Українська ігрова локалізація: складнощі, успіхи й перспективи. URL: <https://surl.lu/phkmya>
3. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25 квітня 2019 р. № 2704–VIII (із змінами і доповненнями), частина друга статті 27. URL: <https://surl.li/wnkfdx>
4. List of most-played mobile games by player count. URL: <https://surl.li/szzvsc> (дата звернення 14.02.2025).
5. 原神 URL: <https://surl.li/gfbjqa> (дата звернення 8.03.2025).
6. 崩壊：スターレイル URL: <https://surl.li/pogqoi> (дата звернення 9.03.2025).

«МААРИФЕТНАМЕ» ІБРАГІМА ХАККИ ЯК ДЖЕРЕЛО НАУКОВО-ФІЛОСОФСЬКИХ ЗНАНЬ ОСМАНСЬКОЇ ДОБИ

Титов Антон Андрійович

Студент I курсу магістратури кафедри тюркології Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: Гребінь-Крушельницька Н.Ю.

Ібрагім Хакки Ерзурумї (1703–1780) — одна з найяскравіших постатей духовної еліти Османської імперії XVIII століття. Він був не лише суфієм і богословом, а й енциклопедистом, поетом та філософом (Şen, 2014). Його найвідомішою працею є «Мааріфетнаме» (Книга знання), яка стала синтезом релігійних, етичних, наукових і філософських концепцій, що панували у мусульманському світі того часу. Цей твір можна вважати своєрідним мостом між духовним і матеріальним, містичним і емпіричним, традиційним і новим світоглядом.

У контексті частого протиставлення науки та релігії, Ібрагім Хакки демонструє зовсім інший підхід — інтегративне мислення, в якому релігія не протистоїть знанню, а, навпаки, живить і скеровує його. У своїй праці він послідовно доводить, що істинне пізнання світу — це шлях до глибшого розуміння Творця.

«Мааріфетнаме» складається з передмови, трьох основних частин, які своєю чергою поділені на розділи та підрозділи та післямови. Весь текст написаний османською мовою, однак у доступній для широкого загалу формі, з елементами народної мови та ілюстраціями, що робить його важливим не лише з наукового, а й з освітнього погляду. В кінці кожного розділу подано вірші, пов'язані з темою розділу, що виступає в ролі певного «висновку». Ці вірші написані здебільшого османською та перською мовами, частково арабською (Erdem, 2005).

Передмова твору має суто релігійний характер. Автор описує позицію ісламського богослов'я щодо сутності ангелів, джинів та людей, зокрема Адама. Згадує також поняття Аль-Арш (Божий престол), семи небес, прапор хвали (стяг Судного дня), роль Сонця, Місяця, затемнень та зірок в Ісламі, легендарні гори Каф. Ібрагім Хакки аналізує питання есхатології: ознаки кінця світу, Судний день та загробне життя. Таким чином, він поєднує релігійні уявлення з науковими знаннями свого часу, створюючи цілісну картину космології, що закладає метафізичний фундамент, який органічно переходить у більш конкретизовані наукові знання подальших частин праці.

Перша частина «Мааріфетнаме» присвячена опису матеріального світу, зокрема природничим наукам і астрономії. Ібрагім Хакки ґрунтовно аналізує будову Всесвіту, він детально розглядає рух Сонця, планет та їхніх супутників, нахил осі Землі тощо. Далі у праці подаються розділи, присвячені математичним наукам: арифметиці, геометрії, та календарним системам. Також описані географічні об'єкти: моря, гори, річки й кліматичні зони. Автор згадує й важливі відкриття в історії географії, зокрема про відкриття Америки Колумбом та кругосвітню подорож Магеллана. Він також пояснює природні явища, такі як припливи й відпливи, фази Місяця, землетруси тощо (Atmaca, 2010).

У другій частині праці автор надає інформацію пов'язану з анатомією людини. Він детально описує будову тіла, м'язи, кістки, внутрішні та зовнішні органи, нервову систему, судини, кровообіг, травлення й відповідні органи, суглоби, процес руху тощо. Автор також обґрунтовує свої думки щодо взаємозв'язку будови тіла людини з її характером. Наприкінці цього розділу міститься інформація про тогочасне розуміння душі, здоров'я та смерті.

Третя частина має релігійний і філософський характер. Автор наголошує на необхідності зречення від земних насолод, зосередженості на серці, пізнанні сутності душі та серця як передумов для досягнення шляху до Творця. Автор розмірковує, що людина нагадує тварину через своє невігластво і неухильність тому рекомендується помірність у споживанні їжі, сну й мовленні; вибір усамітнення, постійне здійснення молитовного згадування (зікр) та постійного розмірковування — як головні засади шляху до пізнання (Atmaca, 2010).

Післямова містить інформацію дидактичного характеру, направлена на духовне вдосконалення людини. Автор підкреслює важливість поважного ставлення учня до вчителя, пошани та любові до батьків, якостей, які слід шукати в шлюбних партнерах, звичаїв стосунків між чоловіком і дружиною, обов'язків щодо дітей, надає рекомендації щодо етикету з родичами, слугами, сусідами, друзями та суспільством в цілому. Автор прив'язує ці правила етикету до традиційних мусульманських цінностей та наводить пояснення того як різні якості, які вдосконалює в собі людина впливають на її зв'язок з Богом.

Отже, «Мааріфетнаме» Ібрагіма Хакки є унікальним джерелом, що поєднує релігійні, наукові та філософські знання османської доби в єдину цілісну систему світогляду.

Список літератури:

1. Şen, Ü. S. (2014). 18. Yüzyıl Mutasavvıf ve Şairlerinden Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın Hayatı ve Eserlerinde Musiki Olgusu. BELLETEN, 78(281), 201-222.
2. Erdem, H. (2005). Mârifetnâme'ye göre Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın düşünce dünyasından bazı görünümeler. Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 19(19), 7-16.
3. Atmaca, E. (2010) Kültür, sanat, edebiyat ve kütüphane. Yaşam Bülteni, 2, 26–31.

ГРОМАДЯНСЬКА ВІЙНА В КИТАЇ. МОВНІ НАСЛІДКИ. ПЕРЕХІД ВІД СТАРОКИТАЙСЬКОЇ ДО СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

Чернишова Ніка Віталіївна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Ван Валерій Нінвінович

*викладач кафедри китайської мови та перекладу Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Мова завжди була віддзеркаленням суспільних процесів, і китайська не стала винятком. Громадянська війна, що тривала з 1927 по 1949 рік, значною мірою вплинула на подальший розвиток мовної політики Китайської Народної Республіки (Buranok, 2020). Соціальні, політичні та культурні зміни стали основою для глибоких трансформацій мовного ландшафту, що зокрема проявилися у відході від класичної мови 'веньянь' до стандартизованої форми 'путунхуа' (Bradley, 2015).

Після завершення війни нова влада КНР ініціювала масштабні реформи, зокрема й у мовній сфері. Відбулася кодифікація пін'їнь як фонетичної основи,

що дозволила стандартизувати вимову китайської мови (Kurpaska 2013). Офіційно прийнятий у 1958 році, пін'їнь значно полегшив процес навчання грамотності й став основою для навчання іноземців. Одночасно було започатковано спрощення ієрогліфів, що дало змогу зменшити кількість штрихів у складних символах. Це реформування мало на меті підвищити грамотність населення та забезпечити доступність письма в умовах масової освіти.

Однак мовна політика Китаю не обмежувалася лише реформами письма. Було запроваджено Путунхуа як єдину державну мову, що закріплено в Конституції 1982 року та Законі про мову 2001 року (Zavyalova, 2022). Регіональні мови та діалекти, хоча й формально не заборонені, поступово витіснялися з офіційного вжитку. Це особливо помітно в автономних регіонах, таких як Сіньцзян і Внутрішня Монголія, де етнічні меншини протестували проти звуження викладання рідною мовою.

Вплив Громадянської війни відчувається також у культурному розділі між КНР і Тайванем. У той час як материковий Китай прийняв спрощену писемність, Тайвань продовжив використовувати традиційні ієрогліфи. Це розходження проявляється й у китайських громадах за кордоном: у Південно-Східній Азії освітні програми почали переходити від тайванських моделей до китайських, що відображає геополітичне посилення КНР (Hung Po-Yi 2022).

Соціолінгвістичний аналіз цих процесів свідчить про перехід від складної, багатозначної ієрогліфічної системи до кодифікованої, уніфікованої мови, орієнтованої на широку аудиторію. У класичній китайській мові 'веньянь' не було категорій часу чи роду, а лексика була переважно односкладовою та контекстуальною (Schiffman, 1996). Натомість сучасна китайська мова орієнтована на чіткість, комунікативність і простоту, що робить її ефективним інструментом у масових медіа, освіті та діловій сфері.

Таким чином, громадянський конфлікт виступив тригером не лише для політичної зміни, а й для мовної революції. Мова стала інструментом уніфікації, модернізації та ідеологічного конструювання нової китайської ідентичності. Попри численні виклики, впроваджена мовна політика дозволила Путунхуа перетворитися на ефективний засіб внутрішньої комунікації, міжетнічного діалогу та глобального позиціонування Китаю.

Громадянська війна в Китаї та подальші соціально-політичні трансформації спричинили кардинальні зміни у мовному середовищі країни. Перехід від 'веньянь' до 'путунхуа' є не лише лінгвістичним фактом, але й відображенням глибоких суспільних зрушень, що охопили Китай у другій половині XX століття. Стандартизація, спрощення письма, розширення функціонального поля стандартної мови — все це є наслідками тієї масштабної перебудови, яка почалася після перемоги КПК. Мовна політика КНР, хоч і не позбавлена суперечностей, створила основу для подальшого зміцнення єдності країни та просування китайської мови на міжнародній арені.

Список літератури

1. Шевченко, Ю. Г. (2024). *МОВНА ПОЛІТИКА КИТАЮ ТА ПЛАНУВАННЯ В ОСВІТІ: ПОРІВНЯННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ПІДХОДІВ. Китаєзнавчі дослідження*, (1), 68-79.

2. 《中国语言生活状况报告 (2020) 》 (绿皮书) 有关情况 [A review of the “Report on the language situation in China: 2020”, “Green Series”). 02.06.2020. URL: <https://baijiahao.baidu.com/s?id=1668354591604324223&wfr=spider&for=pc> (In Chin.).
3. Adamson, B. and Feng, A. (2013), “Models for Trilingual Education in the People’s Republic of China.” *Minority Languages and Multilingual Education*. Educational Linguistics, Vol 18, edited by D. Gorter et al., Springer, Dordrecht, pp. 29–44.
4. Bradley, David 2015: Languages and language families in China. In: Rint Sybesma (ed.): *Encyclo-pedia of Chinese Language and Linguistics*. Leiden: Brill. http://dx.doi.org/10.1163/2210-7363_ecll_COM_00000219
5. Bruhn, Daniel 2008: *Minority Language Policy in China, with Observations on the She Ethnic Group*. Linguistics 250E — Endangered Languages. Oxford: Wiley-Blackwell. http://linguistics.berkeley.edu/~dwbruhn/dwbruhn_250E-paper.pdf
6. Buranok, Sergey & Nesterov, Dmitriy. (2020). The Chinese Civil War based on «Foreign Affairs» magazine. *Samara Journal of Science*. 9. 224-229. 10.17816/snv202093208.
7. Chang, Wen-Chin. 2002. “Identification of leadership among the KMT Yunnanese Chinese in nor-thern Thailand.” *Journal of Southeast Asian Studies* 33 (1), 123–145.
8. Feung, Maggi W.H. 2015. “Engaging a temporal–spatial stretch: an inquiry into the role of the state in cultivating and claiming the Chinese knowledge diaspora.” *Geoforum* 59, 187–196.
9. Feng, A. and Adamson, B. (2017), “Language Policies and Sociolinguistic Domains in the Context of Minority Groups in China.” *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, vol. 39, no. 2, pp. 169–180, doi: 10.1080/01434632.2017.1340478.
10. Feng, A. and Sunuodula, M. (2009), “Analysing Language Education Policy for China’s Minority Groups in Its Entirety.” *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, vol. 12, no. 6, pp. 685–704, doi: 10.1080/13670050802684396.
11. García, O. and Menken, K. (2010), *Negotiating Language Policies in Schools: Educators as Policymakers*. Routledge.
12. Han, Y. and Johnson, D. (2020), “Chinese Language Policy and Uyghur Youth: Examining Language Policies and Language Ideologies.” *Journal of Language, Identity & Education*, vol. 20, no. 3, pp. 1–14, doi: 10.1080/15348458.2020.1753193.
13. Hancock, A. (2014), “Language Education Policy in Multilingual Scotland: Opportunities, Imbalances and Debates.” *Language Problems and Language Planning*, vol. 38, no. 2, pp. 167–191, doi: 10.1075/lplp.38.2.04han. Accessed 27 May 2019.

ЙОКАЇ ТА ЛЮДИ: ОСМИСЛЕННЯ ТРАДИЦІЙНИХ МІФІЧНИХ ІСТОТ У СУЧАСНОМУ ЯПОНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ НА ПРИКЛАДІ АНІМЕ «ПРИЄМНО ПОЗНАЙОМИТИСЬ, БОГ»

Штіфонова Поліна Дмитрівна

*студентка 4 курсу кафедри японської мови і перекладу факультету східних мов Київського
столичного університету імені Бориса Грінченка*

Букрієнко Андрій Олександрович

*доцент кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов Київського столичного
університету імені Бориса Грінченка*

Образи йокаїв є важливою частиною японської культури, що виникла на стику фольклору, релігійних вірувань та художньої уяви. У традиційному японському суспільстві йокаї виконували функції носіїв моральних норм і колективної пам’яті. Вони часто виступали як уособлення стихійних лих або порушення суспільних табу, їхні характеристики були тісно пов’язані з

контекстом часу та простору. Наприклад, істота, що носить назву каппа (річкове чудовисько) символізувала небезпеку водойм і нагадувала дітям про обережність, а рокурокубі (жінка з видовженою шиєю) втілювала страх перед нічтю та жіночою непокорою (Mizuki, 2004).

Сучасна культура, зокрема медіа-продукти, активно переосмислює ці образи, надаючи їм нових функцій та значень. Особливу роль у цьому процесі відіграє аніме, яке зберігає ключові риси традиційних йокаїв, але виводить їх у нові наративи, пов'язані з проблемами ідентичності, внутрішнього конфлікту, ізоляції або прийняття. У таких творах йокаї можуть виступати як антагоністи, ментори або навіть романтичні партнери.

Одним із прикладів є персонаж Томое з аніме «Приємно познайомитись, Бог» (神様はじめました), який уособлює типового кіцуне (демона-лиса), але його образ доповнено елементами героя-суперника, захисника й коханого. Він зберігає міфологічне походження, здатності до трансформації та безсмертя, однак стає частиною романтичного сюжету, де йокаї виступають як рівноправні учасники соціальної та емоційної взаємодії з людьми. Такі адаптації свідчать про новий рівень інтеграції традиційних образів у сучасну культуру (Napier, 2005).

Завдяки сучасним технологіям візуалізації йокаї можуть бути переосмислені як багатогранні образи, які одночасно слугують елементами традиції та маркерами нових ідентичностей. В деяких аніме йокаї зображені як істоти з власними історіями, емоціями та внутрішніми конфліктами. Це відходить від уніфікованої моделі «лякаючого іншого» й формує емпатійний зв'язок із глядачем (Napier, 2005).

Порівняльний аналіз засвідчує, що, попри трансформації в зовнішньому вигляді та функціональному навантаженні, базова символіка йокаїв — як втілення межового, загадкового й трансцендентного — зберігається. Традиційні образи і надалі виконують роль носіїв моральних і культурних цінностей, тоді як сучасні інтерпретації дозволяють вписати їх у глобалізований медіапростір, створюючи поле для нового художнього самовираження (Іваненко, 2020).

Таким чином, синтез традиційних і сучасних підходів формує унікальний культурний простір, що забезпечує як збереження спадщини, так і її актуалізацію. Аніме як засіб масової комунікації виконує подвійну функцію: популяризує образи йокаїв у нових контекстах та водночас сприяє формуванню сучасної культурної ідентичності Японії (Sato, 2018).

Список літератури:

1. Yoda, H., & Alt, M. (2013). *Yokai attack!: The Japanese monster survival guide*. Kodansha International.
2. Napier, S. J. (2005). *Anime from Akira to Howl's moving castle: Experiencing contemporary Japanese animation*. Palgrave Macmillan.
3. Mizuki, S. (2004). *Yokai*. Shogakukan.
4. Іваненко, Р. (2020). Сучасна популярна культура Японії: Проблеми трансформації традиційних символів. Університет.
5. Sato, K. (2018). The role of anime in reimagining traditional Japanese mythology. *Asian Cinema Journal*, 29(3), 45–67.

IV. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ СХІДНИХ МОВ

СУЧАСНИЙ СТАН НАВЧАННЯ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Бугера Марія Віталіївна

*студентка 4 курсу кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов Київського
столичного університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Гілевич А. В.*

Вивчення японської мови в Україні сьогодні є поширеним насамперед у закладах вищої освіти, таких як Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Львівський національний університет імені Івана Франка, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, Харківський національний педагогічний університет імені Г. Сковороди, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова та інші. Попри сталі академічні традиції японістики, навчальний процес продовжує стикатися з низкою системних викликів, які потребують комплексного осмислення й оновлення підходів.

Освітні програми здебільшого орієнтовані на рівні володіння японською мовою від N5 до N2 за шкалою JLPT, де поступово ускладнюються вимоги до граматики, лексики, ієрогліфіки та комунікативних навичок (Survey on Japanese-Language Education Abroad 2021). До навчальних планів активно інтегруються міждисциплінарні курси — з перекладу, ділового спілкування, регіоназнавства, дипломатії, — що створює підґрунтя для професійного застосування мови випускниками. Водночас частина таких дисциплін перебуває на етапі становлення або потребує адаптації до лінгвістичних і стилістичних особливостей японської мови.

Серед актуальних викликів — обмежені можливості підвищення кваліфікації викладачів у Японії. Через складні процедури відбору, високе навантаження та недостатнє фінансування чимало викладачів не мають змоги регулярно стажуватися чи вдосконалювати знання академічної японської мови на рівнях N2–N1 (Asadchykh, Bugrov, 2023). Це частково впливає на якість викладання складних тем, зокрема академічного письма, та ускладнює впровадження викладання японською мовою.

Ще одним завданням є оновлення навчальних матеріалів. Частина підручників та додаткових ресурсів, які використовуються у навчанні, були видані у 1990-2000х роках і вже не повною мірою відповідають вимогам сучасної лінгводидактики. Вони містять граматичні структури та лексику, менш актуальні для нинішнього покоління студентів. Хоча сучасні ресурси японської мови наявні, їх інтеграція в навчальний процес відбувається поступово, іноді — епізодично. Причинами цього є як технічні (відсутність обладнання або доступу), так і організаційно-психологічні

(високе навантаження викладачів, брак методичної підтримки, професійне вигорання) (Голубець, 1998).

Утім, в останні роки спостерігається позитивна динаміка: зростає використання інтерактивних технологій у викладанні японської мови. Основою дистанційного навчання стали платформи Zoom, Google Classroom, Moodle. Все частіше застосовуються автентичні цифрові ресурси, які урізноманітнюють заняття та сприяють формуванню комунікативної компетентності:

- Minato — безкоштовна онлайн-платформа, запущена Japan Foundation;
- NHK Easy Japanese — серія адаптованих уроків із текстами та аудіо;
- Wasabi — ресурс для практики розмовної мови та граматики;
- Jalup, WaniKani, LingQ — платформи для інтерактивного опрацювання ієрогліфів і лексики у форматі ігор і карток.

Ці інструменти не лише підвищують мотивацію до вивчення мови, але й частково компенсують відсутність мовного середовища, сприяючи розвитку навичок сприймання на слух, збагаченню лексичного запасу та вдосконаленню граматичної точності. До того ж, цифрові платформи можуть стати корисним інструментом самостійної роботи студентів, зменшуючи навантаження на викладача.

Серед актуальних напрямів розвитку системи вивчення японської мови в Україні варто виокремити:

- a. подальшу цифровізацію навчального процесу;
- b. розвиток гібридних форматів навчання;
- c. розширення академічної мобільності (програми JASSO, MEXT, Japan Foundation);
- d. поглиблення співпраці між українськими та японськими ЗВО.

У контексті аналізу актуальних викликів, що постають перед японістикою в Україні, доцільним є формулювання конкретних шляхів удосконалення освітнього процесу. З цією метою в таблиці узагальнено основні напрями розвитку та практичні рекомендації щодо покращення викладання японської мови у закладах вищої освіти.

Проблема	Шляхи вирішення
Недостатній рівень володіння академічною японською мовою у викладачів	- Онлайн-курси з академічної японської мови та методики - Партнерства з японськими ЗВО - Внутрішні менторські програми
Застарілі підручники та матеріали	- Оновлення програм із сучасними підручниками (*Marugoto*, *Tobira*, *Quartet*) - Цифрові бібліотеки - Розробка авторських навчальних матеріалів
Перевантаження та професійне вигорання викладачів	- Оптимізація навчальних планів - Командне викладання - Обмін методичними матеріалами - Психологічна підтримка викладачів
Відсутність мовного середовища	- Онлайн-розмовні клуби з носіями - Автентичні аудіо- та відеоматеріали - Залучення японських волонтерів

Повільне впровадження цифрових технологій	- Внутрішні EdTech-тренінги - Міжуніверситетська база цифрових матеріалів - Гейміфікація навчання (WaniKani, Quizlet, Anki)
---	---

Сукупність цих тенденцій створює підґрунтя для динамічного розвитку мовної освіти, наближення до міжнародних стандартів та підвищення престижу японістики в Україні. Запропоновані заходи спрямовані на подолання системних проблем у сфері викладання японської мови в українських закладах вищої освіти. Їх реалізація дозволить не лише модернізувати освітні програми відповідно до сучасних міжнародних стандартів, але й забезпечити якісну професійну підготовку майбутніх фахівців-японістів, здатних до ефективної міжкультурної комунікації та наукової діяльності.

Список літератури:

1. Japan Foundation (2021). Survey on Japanese-Language Education Abroad 2021. <https://www.jpf.go.jp/e/project/japanese/survey/result/>
2. Asadchykh O., Bugrov V. Philosophical and methodological principles of teaching japanese language to philology students in Ukrainian higher education institutions. AD ALTA: JOURNAL OF INTERDISCIPLINARY RESEARCH. 2023. P. 120–126.
3. Голубець, В. (1998). Комплекс тестових завдань для формування граматичних навичок продуктивних видів мовленнєвої діяльності японської мови. Вісник КДЛУ. Сер. Педагогіка і психологія. № 1. С. 169–174.

ІННОВАЦІЙНА ОСВІТНЯ КОМУНІКАЦІЯ В ЦИФРОВІЙ СФЕРІ (НА МАТЕРІАЛІ СХІДНИХ МОВ)

Вишинський Дмитро Олексійович

Старший викладач кафедри східної культури і літератури Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Городиська Ольга Аліківна

Викладач кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

На межі XX–XXI століть цифрові технології стали провідним чинником трансформації освітньої комунікації. Глобалізація, кіберізація та інформатизація суспільства призвели до формування інноваційної освітньої комунікації в цифровому дискурсі (IECDD) – комплексного середовища, що об'єднує інформаційно-комунікаційні технології, змішане та дистанційне навчання, цифрову грамотність і міжкультурні компетенції. Особливої актуальності ця проблематика набуває у сфері вивчення східних мов, таких як китайська та японська, де цифрові платформи не лише виконують функцію технічного інструмента, а й впливають на формування мовної, комунікативної та культурної компетенції.

Теоретичною основою дослідження є концепція глобальної інноваційної логосфери комп'ютерного буття, яка розглядає цифровий дискурс як багаторівневу семіотичну систему, що включає від онтологічного рівня змісту

(сутнісних понять) до лінгвального рівня (мовного вираження). У межах феноменологічної неолінгвістики цифрові освітні інновації осмислюються через аналіз нових мовних одиниць – неологізмів і термінів, що фіксують нові реалії цифрового буття та освітньої практики. Такий підхід дозволяє систематизувати термінологію інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні, визначити параметри цифрової комунікації у викладанні мов і виявити інтеграційні можливості глобалізованих мов (насамперед англійської) та східних мов у єдиному цифровому просторі.

Викладання східних мов у цифровому середовищі спирається на багатокомпонентну модель комунікації, у якій мовна складова передбачає засвоєння лексики, граматики та специфіки письма з використанням навчальних платформ (Moodle, Google Classroom) та мультимедійних інструментів; міжкультурна складова включає роботу з автентичними цифровими матеріалами – онлайн-ЗМІ та соціальними мережами цільової країни; інтерактивна складова забезпечує залучення студентів до відеоконференцій, віртуальних мовних клубів і спільних проєктів з носіями мови. Цифрове середовище дозволяє моделювати автентичні комунікативні ситуації навіть у дистанційному форматі, що особливо важливо для мов з відмінними системами письма й культурними кодами.

Досвід адаптації освітнього процесу до цифрових умов, отриманий під час пандемії COVID-19, показав, що програми з європейських та східних мов успішно перенесли фінальну кваліфікаційну атестацію в онлайн-формат. Для цього були використані відеоконференц-сервіси (Zoom, Webex, Google Meet), хмарні сервіси (Google Suite, Prezi), системи автоматизованого тестування та мобільні месенджери для оперативної комунікації. Проте процес супроводжувався низкою викликів. До нормативних проблем належала адаптація юридичних і процедурних вимог до цифрових документів, до технічних – різний рівень цифрової грамотності учасників та проблеми з доступом до техніки й стабільного інтернету, а до психологічних – потреба в розвитку навичок тайм-менеджменту, стресостійкості та онлайн-колаборації.

Лінгвістичний вимір інноваційної освітньої комунікації в цифровому середовищі передбачає формування спеціалізованого тезауруса інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні, що включає поняття e-learning, hybrid learning, digital competences, gamification, mobile-assisted language learning та інші. У сфері східних мов спостерігається активна адаптація англослов'янських термінів, яка відбувається як шляхом транскрипції, так і калькування, що створює унікальні багатомовні термінологічні поля. Цифровий дискурс східних мов поєднує глобальні стандарти комунікації з локальними культурними традиціями, забезпечуючи збереження національної специфіки.

Перспективи розвитку інноваційної освітньої комунікації у викладанні східних мов охоплюють інтеграцію штучного інтелекту для персоналізації навчання, використання технологій доповненої та віртуальної реальності для моделювання культурного контексту, створення інтероперабельних цифрових платформ для академічної мобільності, а також розширення міжкультурних онлайн-проєктів з університетами країн, мови яких вивчаються.

Отже, інноваційна освітня комунікація у цифровому дискурсі є багаторівневим явищем, що поєднує лінгвістичні інновації, технологічні рішення та міжкультурну взаємодію. Досвід пандемії прискорив перехід до гнучких, гібридних форматів, які вимагають від усіх учасників освітнього процесу високого рівня цифрової та комунікативної компетентності. Подальший розвиток цієї сфери передбачає поглиблену інтеграцію штучного інтелекту та інноваційних платформ, що відкриває нові можливості для навчання і досліджень у галузі східних мов.

Список літератури:

1. Makhachashvili, Rusudan and Semenist, Ivan V. (2021). Digital Comptencies and Soft Skills for Final Qualification Assessment: Case Study of Students of Foreign Languages Programs in India. *7th International Conference on Frontiers of Educational Technologies, ICFET 2021*, 7 (1). pp. 21-30.
2. Makhachashvili, Rusudan and Semenist, I. V. (2022). Innovative Educational Communication and the Global Digital Environment: Trans-Disciplinary Models, Tools, and Mechanisms. *Journal of Systemics, Cybernetics and Informatics*, 20 (2). pp. 71-79.
3. Makhachashvili, R. and Semenist, I. (2021). Digital hybrid learning individual quality assessment in european and oriental languages programs: Student case study in Ukraine. *14th International Conference on ICT, Society, and Human Beings, ICT 2021*, 14 (1). pp. 11-22.
4. Makhachashvili, Rusudan and Semenist, I. (2021). La función de la inteligencia emocional en la educación digital como el sustrato de la validez de la vida on-line. *Amazonia Investiga*, 20 (45). pp. 20-30.
5. Makhachashvili, R. K., & Semenist, I. V. (2021). Verbal modelling of innovative educational communication in the digital discourse. *Scientific Notes of V. I. Vernadsky Taurida National University. Series: Philology. Journalism*, 32(4, part 2), 54–60.
6. Makhachashvili, R., & Semenist, I. (2021). Phenomenological principles of global innovative logosphere of computer being construction (based on European and Oriental languages). *Scientific Notes of V. I. Vernadsky Taurida National University. Series: Philology. Journalism*, 32(1, part 1), 195–200.

МЕТОД ДВОМОВНИХ ТЕКСТІВ: ІСТОРІЯ, ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Вовк Ілля Вячеславович

студент 4 курсу кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Гілевич А.В.

У сучасних умовах глобалізації та зростання міжкультурної взаємодії стрімко зростає попит на вивчення східних мов, що зумовлює необхідність оновлення та вдосконалення методик викладання. Одним із ефективних інструментів, що поєднує традиційний підхід із можливостями міжкультурної інтеграції, виступає метод двомовних (паралельних) текстів. Цей метод бере свій початок із перекладного підходу, який є одним із найдавніших у лінгводидактиці.

Перекладний метод виник у XVIII–XIX століттях і активно застосовувався для вивчення латинської та грецької мов. У межах цього підходу формувалися два

взаємопов'язані напрями — граматико-перекладний і лексико-перекладний. Метод базувався на постійному порівнянні мовної структури іноземної мови з рідною, що сприяло глибокому засвоєнню граматичних правил, розвитку перекладацького мислення та формуванню навичок аналітичного читання (Смужаниця, 2016).

До переваг цього підходу відносять точне засвоєння граматики, розширення словникового запасу, формування навичок письмового перекладу. Водночас метод обмежує розвиток усного мовлення та не забезпечує достатнього рівня комунікативної практики, що є його основним недоліком (Durga, 2018).

Метод двомовних або паралельних текстів має ще глибші історичні корені. Відомим прикладом є Розетський камінь — тристоронній напис, що містив грецький, демотичний і давньоєгипетський тексти, — який став ключем до дешифрування єгипетських ієрогліфів. Хоча цей артефакт не використовувався у педагогічних цілях, він свідчить про функціонування багатомовних спільнот, де знання кількох мов було нормою.

Суть методу полягає в одночасному представленні навчального матеріалу двома мовами — мовою, що вивчається, і рідною мовою учня. Завдяки цьому досягається комплексне розуміння граматичних структур, лексики та культурного контексту. Метод активно використовується у країнах із високим рівнем мовного різноманіття (США, Канада, Бельгія) як на рівні шкільної освіти, так і в рамках міжкультурної комунікації.

Переваги методу	Недоліки методу
Розвиток мовної інтуїції та міжмовних асоціацій, а також одночасне формування навичок читання, письма і перекладу	Надмірна орієнтація на рідну мову, що гальмує розвиток автономного мовлення
Підвищення розуміння лексико-граматичних структур	Обмежена роль у формуванні навичок усного спонтанного мовлення
Збагачення знань про культурні реалії обох мов	Необхідність ретельного добору автентичних текстів із релевантним контентом

Метод двомовних текстів, попри окремі обмеження, залишається актуальним та ефективним інструментом у процесі вивчення іноземних мов. Його сила полягає в інтеграції граматико-перекладного підходу із міжкультурною компетентністю та гнучкістю сучасної освітньої парадигми. Оптимальним є поєднання цього методу з комунікативними практиками, що дозволяє забезпечити всебічний розвиток мовних навичок від теоретичних знань до практичного застосування в реальному спілкуванні (Mathur, 2022).

Список літератури:

1. Durga, V. S. S. (2018). English Language Teaching: The Bilingual Method.
2. Mathur, S. (2022). The Use of Parallel Text in Learning and Comprehension of L2. *Journal of English Language Teaching*, 64(1), January–February 2022.
3. Смужаниця, Д. (2016). Перекладні методи у навчанні іноземних мов. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*, 2(39), 45–50.

МЕТОДИЧНІ ПРИЙОМИ ФОРМУВАННЯ ЯПОНСЬКОГО АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА В КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ ФІЛОЛОГІВ- ЯПОНІСТІВ

Головня Анастасія Сергіївна

*студентка 4 курсу кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Гілевич Аліна Василівна

*Старший викладач кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Академічне письмо — це письмова діяльність, спрямована на реалізацію освітніх і наукових завдань у процесі навчання в університеті та аспірантурі (Murata & Ikeda, 2019).

Академічне письмо японською мовою є складною навичкою, що охоплює не лише мовну компетентність (лексика, граматики, стиль), але й вміння створювати структурований, логічно вибудований науковий текст. До складу цієї навички входять: формулювання наукової проблематики, критичне мислення, об'єктивність, а також здатність здійснювати аналіз і синтез джерел (Murata & Ikeda, 2019). Саме тому навіть ті іноземні студенти, які вже мають середній або вище середнього рівень японської мови й здатні писати прості тексти на побутові теми, часто не мають достатнього досвіду написання саме академічних текстів (Murata & Ikeda, 2019).

Аналогічні проблеми спостерігаються серед українських студентів-японістів. За результатами досліджень О. Асадчих (2017), значна частина випускників зазнає труднощів в опануванні академічного стилю японської мови, що негативно позначається на їхній професійній діяльності, а також навчанні в аспірантурі в японських університетах. Причиною цього є специфіка академічної японської мови та відсутність належних методик її комплексного формування в межах університетських курсів.

Таким чином, для успішного формування академічного письма необхідно впроваджувати спеціалізовані методики, які дозволять студентам комплексно розвивати необхідні вміння й навички академічної грамотності. У рамках дослідження було проведено пілотне опитування серед 10 іноземних студентів (рівні JLPT від N3 до N1), а також здійснено спостереження за навчальним курсом академічного письма протягом одного семестру.

Результати опитування показали, що найбільші труднощі в студентів викликають саме опанування формального письмового стилю, вибір доречної лексики та використання складних граматичних структур. Викладацький фідбек і розгляд зразків академічних текстів учасники оцінили найвищими балами. Водночас самооцінювання та взаємне рецензування отримали середні оцінки.

Спостереження за курсом, де використовувався підручник «聴解・発表ワークブック アカデミック・スキルを身につける», продемонструвало важливість комплексного підходу:

- 1) Студенти спочатку слухали текст і робили нотатки,

2) звіряли виписане з підручником,
3) писали доповідь, дотримуючись академічних вимог,
4) отримували фідбек (від викладача чи одногрупників), а також могли застосовувати самоперевірку.

За умови надання детальних інструкцій, зворотний зв'язок від одногрупників сприяв усуненню лексичних і граматичних помилок, тоді як фідбек від викладача мав вирішальне значення для покращення логіки викладу та стилістики тексту. Самооцінювання завдяки чек-листам дозволяло швидко усунути помилки форматування, однак суттєва допомога виявлялася лише тоді, коли студенти вивчали приклади готових академічних текстів.

Таким чином, інтегрований підхід (аналітичний розгляд зразків, самооцінювання, фідбек від одногрупників та викладача) сприяє вдосконаленню академічного письма японською мовою. Це підтверджує тезу О. Асадчих (2017) про необхідність упровадження окремого курсу чи модуля з формування академічної грамотності. Задля повноцінного розвитку цієї грамотності студенти мають систематично практикуватися в написанні різних жанрів текстів — від коротких доповідей до наукових статей — за чіткими методичними інструкціями.

Підсумовуючи, ефективне формування академічного письма японською мовою у студентів-філологів передбачає впровадження інтегрованих навчальних підходів, систематичну роботу з автентичними зразками текстів та покрокове методичне супроводження з боку викладача.

Список літератури:

1. Асадчих, О. (2017). Сучасний стан навчання японської мови для академічних цілей в мовних ВНЗ України. ScienceRise. Pedagogical Education, (1), 4–8. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/texcped_2017_1_3
2. Murata, A., & Ikeda, Y. (2019). 日本語教育におけるアカデミックライティング教育の役割—専門領域、チューター制度との連携を目指して— [The Role of Academic Writing Education in Japanese Language Teaching: Collaboration with Professional Education and the Tutoring System]. 法政大学教育研究 / Journal of Hosei Educational Research and Practice, 10, 5–18.

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МУЗИКИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ МОВИ. ТВОРЧІСТЬ BUSK-TICK

Мушреф Есмєральда Абдель Кадєр Алї

*студентка 4 курсу кафедри японської мови та перекладу Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Гілевич Алїна Василївна

*Старший викладач кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов Київського
столичного університету імені Бориса Грінченка*

Вивчення мови та складність підготовки до різного роду тестувань може спричинити сильний стрес та навіть так звану "foreign language anxiety", що перешкоджає ефективному вивченню мови та подальшому розвитку мовних навичок (Kim, Chong and Lee, 2024). Мотивація є надзвичайно важливою

складовою, оскільки забезпечує регулярність та бажання до навчання. Музика є чудовим рушієм для студентів, що відчують виснаження та тривожність у процесі вивчення мови.

Вивчення мови неunikно вимагає понурення в культуру. Музика дозволяє прослідкувати історичні та соціальні особливості культури країни, мову якої вивчають.

Прослуховування музики є не лише гарним способом проведення дозвілля, а, як показують дослідження, потужним засобом в освітньому процесі. В результаті вищезгаданого дослідження було показано, що музика мала позитивний ефект як при активному прослуховуванні, так і при пасивному.

Згідно з рядом досліджень, при прослуховуванні музики активуються дві півкулі мозку, що дозволяє максимально ефективно засвоювати матеріал (Мерфі, 1990). Відповідно, створюється більше нейронних зв'язків, завдяки чому покращується запам'ятовування таких складових мови як лексика, граматика та вимова.

Наступною важливою деталлю є наявність ритму. Саме ритм музичних композицій дозволяє «розбити» текст на менші, легші для сприйняття частини. Окрім того, ритмічні пісні добре запам'ятовуються та легко відтворюються у пам'яті. Саме з цих міркувань у навчальний процес часто включають пісні (Наприклад: «ABC Song», «Head, Shoulder, Knees and Toes»).

Повторювальність музичних мотивів дозволяє мозку перенаправити вивчений матеріал із короткострокової до довгострокової пам'яті. При подальшому згадуванні мотиву пісні автоматично активуватимуться нейронні зв'язки, що асоціюються з текстом пісні, а, відповідно, із раніше вивченим матеріалом.

Емоційне залучення при прослуховуванні музики також є дуже важливим аспектом, оскільки інформація, підкріплена емоціями, запам'ятовується набагато краще. Наприклад, граматична конструкція з пісні, яка піднімає настрій слухачеві, засвоється швидше у порівнянні з опрацюванням її у підручнику.

Матеріалом для аналізу обрано творчість японського рок гурту BUCK-TICK. Гурт, активний із 1983 року й до сьогодні, має надзвичайне культурне значення як для японської музики, так і для мови. Свого часу гурт поклав початок розвитку нових напрямків музики загалом — нове звучання, нове наповнення текстів. Група тяжіє до панк мотивів, що й вирізняє їх творчість з-поміж інших артистів. Тексти сміливі, відверті та нові. Різноманітність лексики дозволяє вивчити не лише базові слова та граматику, а й більш рідкісні слова та модернізми.

В ході власного дослідження, було виявлено, що близько 70% іноземців, що вивчають японську мову, чули про гурт BUCK-TICK та знайомі із їх творчістю. Серед цієї ж групи опитаних близько 17% добре ознайомлені із творчістю гурту.

Троє опитуваних відмітили використання пісень саме гурту BUCK-TICK у процесі вивчення японської мови. Композиції є у вільному доступі для прослуховування, а тексти усіх пісень можна знайти на офіційному сайті гурту, що робить творчість BUCK-TICK доступним засобом вивчення мови.

Таблиця 1.1

Кількість опитаних	40	100%
Чули про гурт BUCK-TICK	32	70%
Шанувальники гурту BUCK-TICK	7	17,5%
Використовують у навчанні	3	7,5%

Список літератури:

1. Music listening in foreign language learning: perceptions, attitudes, and its impact on language anxiety/ [Kim, Chong and Lee]. 2024. URL: https://www.researchgate.net/publication/384111006_Music_listening_in_foreign_language_learning_perceptions_attitudes_and_its_impact_on_language_anxiety
2. Murphey, T. (1990). Song and music in language learning. New York: Bern, Frankfurt and Main.
3. Zarifa Sadiqzade (2024). The Impact of Music on Language Learning: A Harmonious Path to Mastery. Nakhchivan URL: https://www.researchgate.net/publication/384652854_The_Impact_of_Music_on_Language_Learning_A_Harmonious_Path_to_Mastery
4. "Buck-Tick". AllMusic. URL: <https://www.allmusic.com/artist/buck-tick-mn0000941535>

ФОРМУВАННЯ КРАЇНОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ-СХОДОЗНАВЦІВ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Кан Ден Сік

*доктор політичних наук, професор кафедри східної культури і літератури, декан
Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Іван Васильови Семеніст

*доктор філологічних наук, професор кафедри східної культури і літератури Факультету
східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Москальов Дмитро Петрович

*Кандидат філологічних наук, доцент кафедри східної культури і літератури Факультету
східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

У сучасному глобалізованому світі, де міжкультурна комунікація набуває безпрецедентної інтенсивності, підготовка студентів до ефективної професійної діяльності вимагає не лише знання іноземної мови, а й глибокого розуміння соціокультурного, політичного та економічного контексту країн, з якими вони потенційно взаємодіятимуть. Особливо це стосується студентів-сходознавців, які обирають спеціалізацію, пов'язану зі складними, глибоко відмінними від західних, цивілізаційними моделями. Формування країнознавчої компетентності у студентів першого (бакалаврського) рівня освіти є не лише бажаною метою, а необхідною умовою якісної фахової підготовки.

Країнознавча компетентність передбачає не просто знання фактів про ту чи іншу країну, а цілісне, системне бачення регіону з урахуванням історичних, політичних, релігійних, культурних, економічних і лінгвістичних факторів. Це

здатність аналізувати реалії обраної країни крізь призму власної культури, не впадаючи в культурний релятивізм, але й уникаючи етноцентризму. У випадку сходознавства, така компетентність є особливо важливою, оскільки країни Сходу — Китай, Японія, Південна Корея, Іран, Туреччина, Індія тощо — характеризуються складною системою символів, релігійною багатошаровістю та специфічною суспільною етикою.

У бакалаврській освітній програмі Київського столичного університету імені Бориса Грінченка країнознавча компетентність формується через низку обов'язкових дисциплін, зокрема, блоку «Країнознавчі студії», який складається із чотирьох модулів: «Історія країн сходу», «Країнознавство», «Зв'язки України з країнами Сходу», «Лінгвокультурологія Сходу», а також блокам дисциплін «Китаєзнавчі студії», «Японознавчі студії» та «Кореїзнавчі студії» (відповідно до мови, яка вивчається здобувачем).

Однак проблема може полягати в тому, що викладання цих курсів може звестися до інформативного рівня — викладач подає великий обсяг фактичного матеріалу без належного залучення студентів до його осмислення, порівняння, критичної оцінки. Це створює ризик поверхневого засвоєння теми, без усвідомлення міждисциплінарних зв'язків і без формування глибокого аналітичного мислення.

Формування країнознавчої компетентності вимагає переосмислення підходів до навчального процесу. Насамперед ідеться про активне залучення студентів до створення власного аналітичного продукту — проєктів, порівняльних оглядів, культурних портретів. Особливо ефективними є кейс-методи, які дозволяють зануритися в реальні або змодельовані ситуації з політичного чи культурного життя країни. Наприклад, аналіз виборів в Індії чи протестних рухів в Ірані спонукає студентів до самостійного пошуку інформації, роботи з джерелами та розуміння причинно-наслідкових зв'язків. Не менш важливими є симуляційні практики — рольові ігри, дебати, інтерактивні семінари, які допомагають побачити живу динаміку соціальних процесів.

Однією з актуальних проблем у формуванні країнознавчої компетентності є дефіцит сучасних, адаптованих до українського контексту джерел. Часто матеріал подається або в надто загальному вигляді (застарілі підручники, написані до 2010 року), або фрагментарно, без аналітичного апарату. Це вимагає від викладача самостійної роботи з новітніми джерелами, а від студентів — готовності працювати з іноземною аналітикою (англійською, мовою країни спеціалізації). Залучення автентичних текстів, новин, соціологічних опитувань, урядових звітів дозволяє уникнути шаблонного викладу та наблизити студента до реальної картини.

Не менш важливим аспектом є міжкультурна чутливість у навчальному процесі. Викладання країнознавчих дисциплін не може ґрунтуватися лише на описі «іншого» як екзотичного чи незрозумілого. Потрібно формувати повагу до культурного інакшого, розуміння його логіки, але водночас розвивати здатність бачити маніпуляції, пропаганду, приховані ідеологеми у зовнішній політиці країн Сходу. Це особливо актуально в умовах сучасних міжнародних конфліктів,

коли студент повинен вміти відділити факти від інтерпретацій і зберігати аналітичну дистанцію.

Професійна компетентність сходознавця у ХХІ столітті неможлива без глибокого країнознавчого підґрунтя. Саме воно дає змогу працювати у міжнародному бізнесі, дипломатії, сфері перекладу, аналітиці, журналістиці. Формування цієї компетентності має починатися вже на першому курсі, системно розвиватися протягом усього бакалаврату та інтегруватися з іншими елементами освітньої програми — зокрема з вивченням мови, фахового перекладу, регіональної політики та культурології.

Таким чином, формування країнознавчої компетентності є ключовим завданням фахової підготовки студентів-сходознавців на бакалаврському рівні. Для його досягнення необхідні не лише оновлені програми й методики, а й готовність академічної спільноти виходити за межі традиційного підходу, працювати з новими джерелами, критично осмислювати регіон і формувати фахівців, здатних діяти на перетині мовної, культурної й політичної комунікації.

Список літератури:

1. Навчальний план ОП «Мова і література (китайська)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: https://fsm.kubg.edu.ua/images/Fakultet_skhidnyh_mov/%D0%9D%D0%9F_%D0%9C%D1%96%D0%9B_%D0%9A%D0%B8%D1%82_%D0%B1.pdf

ФЕДІР ПУЩЕНКО ТА ЙОГО РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ЯПОНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ В УКРАЇНІ: БІБЛІОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ

Малахова Юлія Володимирівна

кандидат філологічних наук,

*доцент кафедри літературознавства, східної філології і перекладу
ДЗ «Луганського національного університету імені Тараса Шевченка»
м. Полтава, Україна*

Харківська наукова школа зробила значний внесок у розвиток української та світової науки, представивши плеяду визначних діячів. Особливої уваги заслуговує постать Федора Пущенка — визначного філолога-поліглота та сходознавця, чия наукова спадщина тривалий час залишалася поза увагою дослідників.

Федір Пущенко — постать, яка потребує подальшого дослідження через унікальне поєднання лінгвістичних здібностей, широкого світогляду та активної життєвої позиції. Його біографія є цінним джерелом для розуміння інтелектуального життя України та сходознавства в перехідний період від імперської доби до часів сталінських репресій. У тезах представлено реконструкцію життєвого шляху Федора Пущенка, видатного українського інтелектуала, японознавця, поліглота та педагога, автора першого підручник з японської мови «Теоретико-практичний курс японської мови. Підручник для вжитку на курсах східних мов ВУНАС» на основі його автобіографії 1933 року.

Він народився у 1879 році у Чугуєві в багатодітній сім'ї, де виховувалося 14 дітей. Ф.Пущенко рано виявив інтерес до навчання. Здобувши початкову освіту в місцевому училищі, він продовжив навчання в гімназіях Харкова та Полтави. Класична гімназійна освіта заклала фундамент для його майбутніх лінгвістичних студій, зокрема вивчення латинської та грецької мов. Після військової служби в юнкерському училищі, він обирає шлях офіцера, що дозволяє йому подорожувати Європою (Маловідомі сторінки життя Федора Пущенка, 2011, с. 29). Ці подорожі стали поштовхом до вивчення іноземних мов: французької, німецької, англійської. Російсько-японська війна 1904-1905 років та перебування в полоні в Японії допомогли опануванню японської мови. Подальше навчання у Вищій школі живих східних мов у Парижі, яка на той час була провідним європейським центром східних досліджень (École des Langues Orientales, заснована 1795) розширило його лінгвістичний арсенал. За документальними свідченнями з автобіографії Пущенка, навчальний період у Парижі мало місце у 1906-1907 роках після його повернення з японського полону.: «... прослухав неповний курс у «Вищій школі живих східних мов» по японському відділенню (Реабілітовані історією).

Повернувшись до України, Ф. Пущенко активно займається викладацькою діяльністю. Він викладає японську, українську, німецьку, англійську, італійську, іспанську та навіть есперанто в численних навчальних закладах Харкова. В своїй автобіографії датованій 18 грудня 1933 року він пише: «Крім того, в період 1921-1930 викладав українську та інші мови на різних учительських курсах, у багатьох установах як то: Цукротрест (1923-1925), Наркомздор'я, медичних Курсах, Інституті праці, «Держиромколірметі», Єврейському педтехнікумі, Будосі та інших (всього близько 30 установ). Понад те був членом наукових товариств, працював у них, щоб епізодичні доповіді з наукових питань, співпрацював у науковій та іншій пресі. У період з 1920 року з Харкова далі 40 кілометрів не виїжджав, але девізом мого життя завжди було: побільше подорожувати і знати побільше мов, матеріальні засоби діставав викладанням мов і перекладацькою роботою».

Його професійна траєкторія відображає зміни в освітній системі, мовній політиці та сходовознавстві України того часу. Окрім викладання, Ф. Пущенко бере участь у наукових товариствах, виступає з доповідями та співпрацює з науковою пресою. Він стояв біля витоків створення ВУНАС (Всеукраїнської наукової асоціації). Його девізом було "побільше подорожувати і знати побільше мов", що свідчить про прагнення до постійного самовдосконалення та розширення горизонтів.

Науково-педагогічну спадщину вченого можна поділити за такими напрямками:

- Навчально-методичні розробки (створення першого україномовного підручника японської мови)
- Перекладацька діяльність (художні переклади японської літератури)
- Науково-публіцистична робота (статті та рецензії)
- Педагогічна діяльність (викладання на курсах східних мов)

Особливе значення для сходознавства має підготовлений Ф. Пущенком у 1926 році підручник «Теоретико-практичний курс японської мови», який став першим навчальним посібником з японської мови українською мовою для курсів ВУНАС (Малахова, 2012, с. 43). Вчений також здійснив піонерські переклади японських казок українською мовою, заклавши основи українсько-японських літературних взаємин. Наукова діяльність Ф. Пущенка сприяла інституціоналізації сходознавчих студій в Україні та розвитку міжкультурного діалогу між Україною та країнами Сходу.

Таким чином, життєвий шлях Федора Пущенка — це історія інтелектуала, який завдяки своїм лінгвістичним здібностям та прагненню до знань успішно адаптувався до складних соціополітичних умов. Його біографія є цінним джерелом для дослідження японознавства, історії освіти, лінгвістики та інтелектуального життя України першої третини ХХ століття. Подальші дослідження архівних матеріалів можуть пролити світло на маловідомі сторінки його життя та діяльності.

Список літератури:

1. Малахова, Ю. (2011). Маловідомі сторінки життя Федора Пущенка. Східний світ. Вип. 3. С.27-32.
2. Малахова, Ю. (2011). Особливості розвитку японознавства в Україні до 1991 року. Збірник наукових праць. ПВНЗ «Інститут сходознавства і міжнародних відносин «Харківський колегіум». Частина 1. Харків. С. 112 — 116.
3. Малахова, Ю. (2012). Перший підручник з японської мови виданий в Україні Ф. Пущенко у 1926 році. Матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції «Проблеми японознавства в Україні». Харків: ХНПУ. С.42-45.
4. Науково-документальна серія книг «Реабілітовані історією». — режим доступу: https://www.reabit.org.ua/files/store/Kharkiv_1_2.pdf (дата звернення: 25.03.2022) — Назва з екрана.
5. Пущенко Ф. Д. (1926). Японська мова: Теоретично-практичний курс : Підручник для вжитку на курсах східних мов ВУНАС. Харків. 22 с.

СКЛАДНОЩІ ВИКЛАДАННЯ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Медведєва Ксенія Андріївна

викладач кафедри японської мови і перекладу факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка

Актуальність теми дослідження обумовлює збільшення у сучасній Україні кількості прихильників вивчення культури і мови східних країн. Однією з таких є японська мова — національний скарб жителів Японського архіпелагу. Мета і завдання нашої роботи полягають у визначенні проблем викладання японської мови та шляхів їх подолання. Предметом дослідження є власне японська мова, а об'єктом — способи її викладання.

Перші згадки, які є яскравим свідченням існування японської мови датуються VIII ст. Генетичні зв'язки остаточно не визначені. Проте, деякі вчені

відносять японську мову до алтайської мовної сім'ї. Зазначимо, що японській мові характерне ідеографічно-силабічне письмо, виражене трьома складовими елементами — запозиченими в Китаї у VI-VII ст. ієрогліфами та двома силабічними абетками: хіраганою, виключно для японських слів, і катаканою — для записів запозичених слів. Крім того, для передачі японських фонем використовується латинська абетка, так звані ромадзі. Їх використовують переважно у адресованих іноземцям написах (Minna no Nihongo (Японська для всіх), початковий рівень I: Переклад і граматичний коментар українською, 2009).

Зупинимось детальніше на викладанні письмових одиниць. Проблема полягає у тому, що навіть елементи абетки сприймаються учнями як піктограми, оскільки їх обриси не схожі на літери. Тут у пригоді стають асоціації. Доводиться задіювати різні види пам'яті. Слід сказати, що доволі дієвими є: вправи на вибір тієї чи іншої одиниці серед подібних; поєднання частин в одне ціле (пазл); поєднання точок з метою отримання кінцевого зображення; пошук слів; пошук відповідників; доповнення необхідними елементами; кросворди тощо (文字・語彙を教える (国際交流基金日本語教授法シリーズ 3), 2007; Ajalt, 1998).

Варто зазначити, що письмо — це не єдина відмінність української та японської мов. Різняться також фонетичний, граматичний, лексикологічний, семантичний, прагматичний та інші рівні. Адже мова є системою словесного вираження думок, незмінним джерелом суспільно-історичного досвіду народу, що є причиною формування специфічних мовних картин світу у різних народів. Відповідно, одні і ті самі слова та інші мовні одиниці можуть по-різному сприйматися особами, які належать до різних мовних колективів (Селіванова, 2009; Приходько, 2008; Radziievska, 2024). Серед фонетичних аспектів складності виникають із такими явищами як подвоєння, подовження. Слід зважати та

наголошувати, що обидва явища несуть в собі смислове значення і можуть суттєво вплинути на значення слова (話すことを教える (国際交流基金日本語教授法シリーズ 3), 2007). Для покращення рівня говоріння, інтонації

та швидкості вимови ми пропонуємо шедовинг, рольові ігри, діалоги з використанням заздалегідь заготовлених друкованих матеріалів, спічі, інтерв'ю між студентами.

Граматика сповнена конструкціями-формулами. Додамо, що існують взаємозамінні конструкції, тому учень повинен володіти достатньо великим обсягом матеріалу. Тут ми схильні до думки, що у найкращий

спосіб працює схема: зрозуміти-запам'ятати-використовувати (初級を教える (国際交流基金日本語教授法シリーズ 3), 2007).

Тож перед викладачем стоїть багато викликів. На нашу думку, методика викладання японської мови неодмінно повинна вибудовуватись з урахуванням усіх вищезгаданих аспектів. Ми погоджуємось із загальним розподілом на методи традиційні (універсальні) і альтернативні (відповідно до контингенту,

ситуації та середовища). Сучасний світ вивчення мов також також заохочує до застосування мнемотехніки шляхом поєднання

відомого з новим контекстом, використання різноманітних додатків, читання книг, перегляду аніме, серіалів, драм японською мовою. Ми також схилиємося до думки, що єдиного універсального методу немає.

Викладач повинен дбати про комунікативну компетенцію студента, дотримуючись усталених норм і традицій мови, яку вивчають, забезпечувати гідний рівень освіти молодого покоління (Chernenko, 2019).

Список літератури:

1. 文字・語彙を教える. 国際交流基金日本語教授法シリーズ3. (2007). 東京ひつじ書房.
2. Minna po Nihongo (Японська для всіх), початковий рівень I: Переклад і граматичний коментар українською. (2009). Lviv Polytechnic National University Press.
3. Ajalt. (1998). Japanese for young people I: Kana workbook (japanese for young people). Kodansha International.
4. Селиванова, Е. (2009). Основы лингвистической теории текста и коммуникации. Фитосоциоцентр.
5. Приходько, А. (2008). Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Прем'єр.
6. Radziievska, T. (2024). WORDS IN NEW SOCIAL REALITIES: TO THE QUESTION OF THE DYNAMICS OF THE LANGUAGE WORLD-IMAGE (ukr. zakhid and ukr. aktsiia). Movoznavstvo, 336 (3), 21–39.
7. みんなの日本語初級I 第2版 本冊. (2012). 3A Corporation
8. 話すことを教える. 国際交流基金日本語教授法シリーズ3. (2007). 東京ひつじ書房.
9. 初級を教える. 国際交流基金日本語教授法シリーズ3. (2007). 東京ひつじ書房
10. Chernenko, V. (2019). Forming foreign language competence in reading of students of higher educational establishments. Naukovi zapiski Nacional'nogo universitetu «Ostroz'ka akademiâ». Seriâ «Filologîâ», 1 (7 (75)), 171–173.

ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ КОРОТКОТРИВАЛОГО ВІЗУАЛЬНОГО КОНТЕНТУ (REELS, SHORTS) СТУДЕНТАМИ- ЯПОНІСТАМИ

Остапенко Мілана Дмитрівна

студентка 4 курсу кафедри японської мови і перекладу

*Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Гілевич А. В.*

У сучасних умовах стрімкого розвитку технологій та трансформації освітнього процесу, впровадження короткотривалого візуального контенту Reels, Shorts набуває особливого значення. Даний формат дозволяє здійснювати стислу та динамічну подачу інформації, сприяючи швидкому формуванню

комунікативних навичок. Особливу актуальність дослідження набуває у контексті викладання японської мови, що характеризується складною системою письма, специфічною фонетикою та багатством культурного контексту.

Ефективні стратегії навчання повинні враховувати когнітивне навантаження і специфічні проблеми, з якими стикаються студенти при обробці інформації іноземною мовою. Візуальний контент допомагає краще запам'ятовувати інформацію та поєднувати теоретичні знання з практичним досвідом. У своєму дослідженні Г. Гаріоно відмічає позитивний вплив впровадження мультимедійних ресурсів у навчальний процес і зазначає, що візуальна інформація спрощує процес кодування та зберігання нових мовних елементів (Haryono, 2016), завдяки чому короткі відеоролики можуть стати потужним інструментом для навчання мовленнєвої компетенції.

Важливим аспектом є алгоритмічна рекомендація контенту у Reels, Shorts. Пропонуються персоналізовані підбірки, на основі аналізу поведінки користувачів (Chen, Liu, Piao, Xu & Li, 2024). У результаті чого відкривається доступ до вивчення різноманітних стилів мовлення, діалектів та культурних особливостей. Часто вживані фрази у відео підвищують ефективність закріплення матеріалу.

Психологічні аспекти сприйняття полягають у здатності миттєво залучити та швидко привернути увагу студентів. Яскраві візуальні стимули та швидка зміна образів створюють позитивний емоційний фон, що стимулює мотивацію студентів до подальшого навчання (Setiawan, Muhammad & Fadhilawati, 2023).

Також покращується здатність запам'ятовувати інформацію, поєднуючи теоретичні знання з практичним досвідом, завдяки фокусу на конкретних темах. Адже, з точки зору когнітивної психології, короткотривалий відеоконтент полегшує процес розподілу уваги завдяки розбиттю інформації на менші, легко засвоювані блоки. Повторення візуальних елементів сприяє зниженню когнітивного навантаження, що дозволяє студентам систематизувати інформацію без перевантаження пам'яті (Haliti-Sylaj & Sadiku, 2024), лише за 15–30-секундне відео можливо зрозуміти граматичну конструкцію або фонетику.

Культурні аспекти чудово передаються завдяки демонстрації повсякденного використання мови, включаючи сленг і діалекти, які рідко можна побачити у навчальних посібниках. Крім того, технічний розвиток сучасного світу дозволяє нам переглядати Reels, Shorts у громадському транспорті або під час перерв, використовуючи смартфони. Оптимізоване програвання відео (наприклад, автоматичні субтитри або регулювання швидкості) ще більш спрощує сприйняття інформації.

Широке запровадження короткотривалого відеоконтенту створює середовище, де інформація сприймається швидше. Студенти мають змогу спостерігати за актуальними мовними трендами та сленговими виразами у кожную вільну й зручну їм хвилину свого життя.

Так, дослідження використання Reels, Shorts, на противагу довгим відеороликам, в якості більш невимушеного підходу до вивчення лексики, граматики та культури, відкриває нові перспективи для модернізації освітніх програм і вдосконалення методики викладання іноземних мов.

Список літератури:

1. Haryono (2016). The Effects of Multimedia Learning and Vocabulary Mastery on Students' Japanese Reading Skills. *Lingua Cultura*, 10(1), 43–47.
2. Chen, Z., Liu, P., Piao, J., Xu, F., & Li, Y. (2024). Shorter Is Different: Characterizing the Dynamics of Short-Form Video Platforms.
3. Setiawan, Muhammad R. F., & Fadhilawati, D. (2023). Examining the Effectiveness of Short YouTube Videos to Escalate the Students' Listening Comprehension. *EDUJ: English Education Journal*, 1(2), 6-11.
4. Haliti-Sylaj, T., & Sadiku, A. (2024). Impact of Short Reels on Attention Span and Academic Performance of Undergraduate Students. *Eurasian Journal of Applied Linguistics*, 10(3), 60-68.

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕОРІЇ САМОВИЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ВЗАЄМОПОВ'ЯЗАНОГО ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВ

Портянкіна Дар'я Олексіївна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов Київського
столичного університету імені Бориса Грінченка*

Удовиченко Лариса Миколаївна

*докторка педагогічних наук, професорка,
професорка кафедри східної культури і літератури Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Для сучасних українців, які стали на шлях інтеграції у світовий простір, знання кількох іноземних мов (ІМ) є критично важливим. Володіння декількома ІМ дає можливість людям здобувати нові масиви інформації, розширювати горизонти власного бачення проблем і явищ, а також відкриває перспективи кар'єрного поступу, роботи в міжнародних компаніях та співпраці з іноземними партнерами, дає можливість людям пізнавати нові країни і соціалізуватися в них.

У нинішньому глобалізованому світі, де Китай та англomовні країни відіграють ключову роль, вивчення китайської та англійської мов особливо важливе. Взаємопов'язане вивчення цих мов, що мають глибокі відмінності на всіх рівнях (система письма, фонетика, граматики, лексика, синтаксис тощо), має ряд переваг: по-перше, контрастність уяскравлює глибинні мовні структури, поняття яких уведено Н. Хомським (Chomsky, 2000), що значно підвищується рівень засвоєння кожної мови; по-друге, — посилюються когнітивні здібності учнів та розвивається їх мовна здатність (Бігич, Бориско, Борецька та ін., 2013). Зокрема, знання англійської мови значною мірою допомагає у вивченні китайської з огляду на велику кількість англomовних освітніх матеріалів та онлайн-ресурсів.

Незважаючи на численні заохочення до вивчення ІМ, сучасні українці, з огляду на нашу недавню історію, ще недостатньо ними володіють. Це підтверджено низкою соціологічних досліджень. До прикладу, Київський міжнародний інститут соціології упродовж грудня 2022 — січня 2023 р.р. провів опитування серед дорослого населення України для оцінки їх рівня володіння ІМ

(Київський міжнародний інститут соціології [КМІС], 2023). Воно показало, що 68% респондентів мають певні знання принаймні однієї ІМ, але ці знання є поверхневими; 31,8% — не володіють ІМ. Більшість опитаних зазначили, що вони б цікавістю вивчали одну і більше мов, але їм не вистачає мотивації.

Вирішити цю проблему допоможе урахування положень теорії самовизначення (SDT). Розроблена американськими психологами Е. Десі та Р. Райаном (Ryan, Deci, 2020), ця теорія ґрунтується на розумінні самовизначення (або самодетермінації) як здатності особистості робити вибір і контролювати своє життя. Ця теорія вже виказала свою ефективність в освітньому процесі, про що йдеться у працях С. Занюка, В. Климчука, Н. Мирончук, Л. Сердюк та ін. У 2016 р., зокрема, дослідження L. Liu (2016) підтвердило, що для успішного навчання учням потрібно задовольнити три основні психологічні потреби в: *автономії* (контролювати особистісний вибір варіантів виконання завдань та власне навчання загалом), *компетентності* (відчувати здатність успішно виконати завдання або вірити у свої уміння працювати результативно), *соціальних зв'язках* (відчувати взаємопов'язаність з іншими учасниками освітнього процесу, отримувати і надавати підтримку).

Наведемо приклад проєктного завдання (Zinchenko, Udovychenko, Maksymenko, Gevorgian, Nesterenko, Honcharuk, 2021) на взаємопов'язане вивчення китайської та англійської мов, розробленого з урахуванням принципів теорії самовизначення (SDT):

1. **Лексичний квест «Подорож Китаєм».** Завдання:

- Оберіть одне з міст Китаю, що вас цікавить (наприклад, Пекін, Шанхай, Ченду тощо) та здійсніть по ньому віртуальну екскурсію.
- Знайдіть 10 знакових для цього міста слів (назви відомих пам'яток чи споруд, пейзажів, видів транспорту, місцевих страв тощо) та запишіть їх у власний українсько-китайсько-англійський словник.
- Створіть невелику презентацію або розповідь, використовуючи ці слова.
- Презентуйте свій проєкт однокласникам або запишіть відео з розповіддю.

При цьому принципи SDT проявляють себе наступним чином:

- *автономія*: учні самостійно обирають місто та ключові слова;
- *компетентність*: учні застосовують слова у власному контексті;
- *соціальні зв'язки*: презентація та обговорення проєкту.

Подібні завдання сприяють активному засвоєнню ІМ.

Список літератури:

1. Chomsky, N. (2000). *New Horizons in The Study of Language and Mind*. Cambridge University Press.
2. Бігич, О. Б., Бориско, Н. Ф., Борецька, Г. Е. та ін. (2013). *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів*. Ленвіт.
3. Київський міжнародний інститут соціології (КМІС). (2023). *Рівень володіння англійською та іншими іноземними мовами в Україні: результати кількісного соціологічного дослідження проведеного у грудні 2022 — січні 2023*.¹
<https://kiis.com.ua/?lang=ru&cat=reports&id=1210&page=1>

4. Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2020). Intrinsic and Extrinsic Motivation from a self-determination Theory perspective: Definitions, theory, practices, and Future Directions. *Contemporary Educational Psychology*, 61(1), 1–11.
5. Liu, L. (2016). Why Do Chinese College Students Learn ESP: An Analysis of Language Learning Motivations within SDT Framework. *English Language Teaching*. 9(4), 92-102.
6. Zinchenko, V., Udovychenko, L., Maksymenko, A., Gevorgian, K., Nesterenko, T., & Honcharuk, V. (2021). Project-based learning in the training of future philologists. *Journal of the University of Zulia*, 12(35), 134-147.
7. Makhachashvili R., Semenist I. (2022). Phenomenological paradigm of digital innovative logosphere modelling (based on innovations of the Chinese language). *Нова філологія* (85). Р. 173-180.
8. Махачашвілі Р. К., Семеніст І. В., (2022). Іллокутивне моделювання інноваційної освітньої комунікації в цифровому середовищі (на матеріалі європейських та азійських варіантів англійської мови). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. № 54. С. 59-64.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ КРАЇНОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН СТУДЕНТАМ-СХОДОЗНАВЦЯМ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА ВИКЛИКИ

Семеніст Іван Васильович

*доктор філологічних наук, професор кафедри східної культури і літератури, декан
Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Країнознавчі дисципліни займають ключове місце у професійній підготовці студентів-сходознавців, формуючи в них системне уявлення про країни Сходу в їх політичному, економічному, соціальному, релігійному та культурному вимірах. Ефективне викладання цих дисциплін вимагає не лише високої кваліфікації викладача, а й ретельно розробленої методики, яка враховує специфіку регіону, інтереси студентів, інтердисциплінарний характер сходознавства та сучасні освітні тенденції.

У ХХІ столітті актуальним завданням стає переосмислення традиційних підходів до викладання країнознавства. Поява цифрових технологій, зміна студентської аудиторії, глобалізаційні процеси та зміни у міжнародному контексті обумовлюють потребу у гнучкому, контекстуально насиченому і водночас критично орієнтованому викладанні.

Важливо наголосити, що країнознавчі дисципліни в навчальному плані для студентів сходознавців не мають обмежуватися загальним описом країни, а натомість мають містити глибокий аналітичний і міждисциплінарний характер. Включати в себе елементи політології, міжнародних відносин, культурології, економіки, права, релігієзнавства та історії. Особливу увагу слід приділяти розумінню внутрішніх політичних процесів, ментальних особливостей, системи освіти, політики пам'яті, а також ролі релігії у суспільному житті східних країн.

Методика викладання повинна враховувати, що більшість студентів-сходознавців паралельно вивчають східну мову, що дозволяє включати аутентичні джерела мовою оригіналу, розвивати навички роботи з пресою, аналітичними звітами, науковими статтями з різних джерел.

У викладанні країнознавства доцільно спиратися на низку методичних принципів:

Принцип інтеграції — поєднання теоретичного матеріалу з практичними аналітичними завданнями: складання досьє на країну, геополітичного профілю, SWOT-аналізу тощо.

Принцип актуальності — опора на сучасні події у відповідному регіоні. Наприклад, при вивченні Китаю доцільно аналізувати ініціативу «Один пояс — один шлях» та перетворення Китаю на глобальну наддержаву, у випадку Японії — стратегію soft power і культурну дипломатію.

Принцип критичного мислення — стимулювання студентів до самостійної оцінки інформації, формування гіпотез, порівняння джерел (західних, східних, українських).

Принцип культурної чутливості — розвиток міжкультурної компетентності, уникнення стереотипів, розуміння внутрішньої логіки східних культур.

До ефективних інструментів закріплення навчального матеріалу варто віднести: 1) мультимедійні презентації з візуальним контентом; 2) кейс-методи, рольові ігри («переговори», «аналітичний бриф»); 3) дебати на тему міжнародної політики; 4) міні-дослідження з презентацією результатів у класі; 5) інтеграція електронних платформ: Padlet, Mentimeter, Kahoot, Google Maps для роботи з географічними аспектами.

Разом з тим, у викладанні країнознавчих дисциплін наявні суттєві виклики. Серед основних проблем формування країнознавчої компетенції у студентів-сходознавців варто віднести наступні фактори:

- Брак актуальних підручників з країн Сходу українською мовою або адаптованих до українського академічного контексту.
- Висока інформаційна складність предмету: динамічність подій у Східній Азії, Близькому Сході чи Південній Азії часто потребує постійного оновлення матеріалу.
- Мотиваційні бар'єри: не всі студенти мають сформований інтерес до країн, що вивчаються, тому викладач має формувати ціннісну зацікавленість.
- Політизація тематики: певні питання (наприклад, Тайвань, Сіньцзян, релігійні конфлікти) потребують нейтрального й академічно зваженого викладу.

Методика викладання країнознавчих дисциплін студентам-сходознавцям має бути динамічною, міждисциплінарною і культурно чутливою. У сучасних умовах вона не може обмежуватися виключно лекційними форматами: необхідне активне залучення студентів до аналітичної роботи, дискусій, симуляцій та роботи з джерелами. Тільки такий підхід дозволить сформувати у майбутніх фахівців глибоке і водночас критичне розуміння сходознавчих регіонів, що є основою професійної компетентності.

Список літератури:

1. Choi, H. (2019). Cultural sensitivity in area studies education: Lessons from teaching about East Asia. *Journal of East Asian Studies*, 19(2), 213–232.
2. Knight, J. (2015). Internationalization brings new challenges to higher education. *International Higher Education*, 81, 8–10. <https://doi.org/10.6017/ihe.2015.81.8711>
- Tompson, S. (2022). Using simulation and role-play in teaching political geography. *Teaching Geography*, 47(1), 12–16.
3. Міністерство освіти і науки України. (2019). Стандарт вищої освіти за спеціальністю 035 «Філологія»: перший (бакалаврський) рівень. Режим доступу: <https://mon.gov.ua>

РОЗВИТОК ЯПОНОЗНАВЧИХ СТУДІЙ У КИЇВСЬКОМУ СТОЛИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА (2022-2025 РОКИ)

Семеніст Іван Васильович

*доктор філологічних наук, професор кафедри східної культури і літератури, декан
Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Комісаров Константин Юрійович

*кандидат філологічних наук, завідувач кафедри японської мови і перекладу Київського
столичного університету імені Бориса Грінченка*

Японознавчі традиції в Київському столичному університеті імені Бориса Грінченка мають тривалу історію. Японська мова викладається в Університеті Грінченка із 1997 року. У 2012 році була започаткована освітня програма «Мова і література (японська)», з 2017 року в університеті здійснюється навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти.

Із часу заснування Факультету східних мов у складі Університету Грінченка у 2022 році та окремої кафедри японської мови і перекладу у складі Університету — Університет Грінченка став справжнім центром різноманітних заходів японознавчого спрямування для здобувачів, партнерів та абітурієнтів спрямованих на розвиток українсько-японських відносин в освітньо-науковій сфері. Наразі Університет Грінченка є одним із двох університетів в Україні, де є окрема кафедра японознавства.

Наразі без перебільшення можна зазначити, що Київський столичний університет імені Бориса Грінченка є одним із лідерів японознавства в Україні: як за кількістю студентів, так і за кадровим складом викладачів японської мови. Станом на 2025 рік в Університеті Грінченка японську мову вивчають понад 160 здобувачів вищої освіти, що є одним із найбільших показників в Україні. У цьому контексті важливим є наголосити на тому, що Київський столичний університет імені Бориса Грінченка — єдиний ЗВО в Україні, який присвоює професійну кваліфікацію вчителів японської мови.

2022-2025 роки стали плідними для розширення зв'язків Університету Грінченка із закладами вищої освіти Японії. Так, за короткий проміжок часу було підписано договори, угоди, меморандуми про взаємопорозуміння із цілою низкою японських університетів, серед них: Університет Тойо (м. Токіо, 2022 р.), Університет Ріцумейкан (м. Кіото, 2022 р.), Університет Яманаші (м. Кофу, 2022 р.), Університет Ямагата (м. Ямагата, 2023 р.), Університет Акіта (м. Акіта, 2024

р.), Університет Кобе Гакуїн (м. Кобе, 2024 р.). Із 2025 року планується започаткування програми спільного дипломування із Японським економічним університетом (м. Фукуока).

Розширення мережі партнерських зв'язків із закладами вищої освіти Японії дозволило кафедрі японської мови і перекладу суттєво наростити показники академічної мобільності серед здобувачів вищої освіти. Зокрема, лише у 2024-2025 навчальному році понад 20 студентів освітньої програми «Мова і література (японська)» пройшли мовне стажування у дев'яти університетах Японії.

Протягом 2022-2025 років в Київському столичному університеті імені Бориса Грінченка були проведені низка заходів японознавчого спрямування. Університет Грінченка у 2023 та 2024 році відвідував Надзвичайний та Повноважний Посол Японії в Україні Його Високоповажність пан Мацуда Кунінорі. За участі Посла Японії в Україні та за мера міста Кіото пана Дайсаку Кадокава 16 червня 2023 року в Університеті Грінченка було офіційно відкрито мультимедійну Аудиторію Кіото Центру японської мови і культури. 19 квітня 2024 році пан Мацуда Кунінорі взяв участь у церемонії передачі книг в рамках грантового проєкту READ JAPAN, який реалізується Токійським фондом політичних досліджень за фінансової підтримки Nippon Foundation — відомої в Японії установи, що здійснює благодійну діяльність. Завдяки чому в Університеті започатковано японознавчу бібліотеку — з якою мають змогу ознайомитися широке коло дослідників — істориків, культурологів, економістів, фахівців у галузі міжнародних відносин.

Протягом означеного періоду в університеті та кафедрі японської мови і перекладу, зокрема, на регулярній основі проводилися відкриті лекції Надзвичайного та Повноважного Посла України в Японії, почесного професора Київського столичного університету імені Бориса Грінченка — Сергія Корсунського, а також Почесного консула України в місті Кобе, президента Асоціації українців Японії — Окабе Йошіхіко. Професор Окабе Йошіхіко також у грудні 2024 року отримав звання почесного професора Університету Грінченка. Проводилися цикли лекцій та сертифікатні програми експерта у сфері зовнішньої політики Азійського регіону, члена Школи глобальних досліджень Накано при Університеті Мейджі — професора Патріка Хайна. Крім того, викладачі та студенти кафедри японської мови і перекладу брали участь у інших помітних заходах японознавчого спрямування — серед них Форум Україна-Японія (2023-2025 роки), офіційні прийняття Посольства Японії в Україні, кваліфікаційний іспит з японської мови *Ніхонго норьоку шікен*, Всеукраїнський конкурс українсько-японських художніх перекладів тощо. У 2024 році кафедра японської мови і перекладу Університету Грінченка виступила із важливою ініціативою проведення Всеукраїнського круглого столу «Проблеми академічної транскрипції японської мови», який був проведений на базі університету 10 грудня 2024 року та об'єднав провідних викладачів японської мови, перекладачів, видавців.

Відзначимо, що наразі українсько-японські відносини знаходяться на найвищій точці свого розвитку. Відносини між Україною та Японією мають статус особливого глобального партнерства. На нашу думку, необхідною

умовою подальшого зміцнення двосторонніх відносин є розвиток освітнього та наукового співробітництва між двома країнами. У свою чергу, Університет Грінченка готовий всебічно сприяти подальшому розвитку двосторонніх відносин та активно брати участь у підготовці фахівців-японознавців.

Список літератури:

1. Університеті Грінченка відкрили аудиторію Кіото. Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-kyiv/3724464-v-universiteti-grincenka-vidkrili-auditoriu-kioto-majbutnogo-centru-aponskoi-movi-i-kulturi.html>
2. Лекція Надзвичайного та Повноважного Посла Японії в Україні. Режим доступу: <https://kubg.edu.ua/prouniversitet/news/podiji/8645-lektsiia-nadzvychainoho-ta-povnovazhnogo-posla-yaponii-v-ukraini.html>
3. Грант від Nippon Foundation (2024). Режим доступу: <https://kubg.edu.ua/prouniversitet/news/podiji/8386-hrant-vid-nippon-foundation.html>
4. Всеукраїнський круглий стіл «Проблеми академічної транскрипції японської мови» (2024). Режим доступу: <https://fsm.kubg.edu.ua/pro-fakultet/podii/2077-vseukrayinskyu-kruhlyu-stil-problemy-akademichnoyi-transkryptsiyi-yaponskoyi-movy.html>

СТРАТЕГІЇ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ ДО МІЖДИСЦИПЛІНАРНОСТІ СХОДОЗНАВЧОЇ ОСВІТИ

Удовиченко Лариса Миколаївна

*докторка педагогічних наук, професорка,
професорка кафедри східної культури і літератури Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Вступ до університету — це завжди стресовий період, але для майбутніх сходознавців він ускладнюється необхідністю опановувати одночасно цілий комплекс знань з мовознавства, історії, культури, політології, економіки та інших дисциплін, що стосуються конкретного східного регіону. Сходознавча освіта, інтегративна за змістом, потребує уміння синтезувати ці знання, бачити взаємозв'язки між мовою та культурою, історією та сучасними політичними процесами, економікою та соціальними трансформаціями обраного регіону. Однак студенти-першокурсники, щойно перейшовши від чітко структурованої шкільної програми до університетської системи, часто виявляються неготовими до такого рівня міждисциплінарності.

Основна проблема полягає в тому, що початковий етап навчання пов'язаний зі значним когнітивним навантаженням, необхідністю швидко орієнтуватися у великих обсягах різномірної інформації та виробляти нові навчальні стратегії. Саме перший рік є критичним для формування навчальної мотивації. У випадку сходознавства ця проблема загострюється через специфіку предметної області: вивчення складних неіндоевропейських мов паралельно з гуманітарними та суспільствознавчими дисциплінами створює унікальні виклики (Коваленко, 2022). Почасти студенти відчують розгубленість, труднощі з інтеграцією знань, тайм-менеджментом та, як наслідок, зниження інтересу до навчання.

Дослідження труднощів адаптації першокурсників до міждисциплінарного характеру сходознавства та розробка ефективних стратегій їх подолання є актуальним завданням для підвищення якості сходознавчої освіти в Україні та забезпечення успішного професійного становлення майбутніх фахівців.

Початковий етап навчання на сходознавчих напрямках характеризується низкою специфічних труднощів, зумовлених передусім міждисциплінарністю та необхідністю опанування східної мови:

Аналіз освітньої практики та наукових публікацій (Іванова, 2021; Петренко, 2023) дозволяє виокремити основні групи труднощів, з якими стикаються першокурсники-сходознавці:

- когнітивне перевантаження (студенти отримують великий обсяг інформації з різних дисциплін (за НП Університету Грінченка: історія країн Сходу, література стародавнього Сходу, основи мовознавства, практичний курс ієрогліфіки, практична фонетика), але часто кожен предмет сприймають ізольовано, що ускладнює формування цілісного уявлення про регіон);
- брак інтеграційних навичок (студентам складно застосовувати знання з однієї дисципліни для аналізу явищ в іншій, напр., як мовні особливості відображають культурні норми тощо);
- методологічна дезорієнтація (студентам напочатках складно інтегрувати методи дослідження різних наук для розуміння єдиного об'єкта — східної цивілізації);
- проблеми з тайм-менеджментом (студентам доводиться поєднувати інтенсивне вивчення мови, що вимагає щоденної практики, з читанням та критичним аналізом художніх та наукових текстів, а це потребує навичок рівномірно розподіляти зусилля, у чому досвід студентів-першокурсників досить обмежений);
- мотиваційні виклики (початковий ентузіазм може згасати під тиском складнощів, особливо якщо студенти не відзначають швидкого прогресу або не усвідомлюють потреби у виробленні власної інтегрованої картини світу);
- труднощі опанування східної мови (особливо нової фонетичної системи, інтонації, ієрогліфічного письма, що потребує багато часу і зусиль);
- необхідність зміни світоглядних установок (сходознавство вимагає відходу від європоцентричних поглядів та здатності сприймати інші культурні парадигми, системи цінностей та історичні траєкторії).

Для подолання цих труднощів на Факультеті східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка використовуються різні стратегії адаптації першокурсників: упроваджуються *інтегровані вступні курси* («Університетські студії», «Українські студії», «Країнознавчі студії»); *міждисциплінарні завдання та проєкти* (культурологічні, історичні, літературні, мовознавчі, перекладознавчі); *менторство та кураторство*; *створюються умови для системного розвитку м'яких навичок* в контексті міждисциплінарного навчання); *розширюються ресурси університету*; здійснюється *профорієнтація*.

Водночас, розвиток навичок самоорганізації, активна навчальна позиція, співпраця з однокурсниками та висока внутрішня мотивація є необхідними умовами для успішної адаптації з боку студентів. Комплексне застосування цих

стратегій дозволить не лише полегшити процес входження першокурсників у специфіку сходознавчої освіти, але й закласти міцний фундамент для їх подальшого академічного та професійного зростання як висококваліфікованих фахівців-сходознавців.

Список літератури:

1. Коваленко, О. (2022). Психологічні чинники адаптації студентів першого курсу до умов навчання у закладі вищої освіти. *Габітус*, 39, 45–50.
2. Іванова, Л. (2021). Особливості організації самостійної роботи студентів в умовах міждисциплінарного навчання. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 1 (48), 112–116.
3. Петренко, В. (2023). Міждисциплінарний підхід у підготовці майбутніх фахівців гуманітарного профілю: виклики та перспективи. *Освітологічний дискурс*, 1 (40), 88–101.

МЕТОД НАВЧАННЯ НА ОСНОВІ ЗАВДАНЬ (TVBLT) ЯК ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ НАВЧАННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ НА ОСНОВІ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ

Форосяк Камілла Романівна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу факультету східних мов Київського
столичного університету імені Бориса Грінченка*

Удовиченко Лариса Миколаївна

*докторка педагогічних наук, професорка,
професорка кафедри східної культури і літератури Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

Зростання впливу Китаю на світовій арені зумовлює підвищений інтерес до вивчення китайської мови (далі — КМ), що актуалізує потребу в розробці ефективних методик її викладання. Ці методики повинні враховувати як унікальні лінгвістичні особливості КМ (зокрема її тональну систему та ієрогліфічне письмо, які створюють значні труднощі для студентів, які вивчають її як іноземну, так і вимоги компетентнісного підходу, спрямованого на розвиток умінь, навичок та якостей, необхідних для ефективного спілкування в різноманітних життєвих ситуаціях.

Саме тому в методиці викладання КМ останнім часом спостерігається відхід від традиційного граматико-перекладного методу, що зосереджується на запам'ятовуванні лексики, граматичних правил та виконанні перекладних вправ (Sprahiu, Kryeziu, 2021). Систематичне використання цього методу зводить процес вивчення мови до механічного запам'ятовування окремих слів та фраз, що суттєво гальмує розвиток здатності студентів використовувати мову як інструмент комунікації. Як наслідок, студенти часто не розуміють, як функціонує мова в реальному спілкуванні, втрачають бажання комунікувати та мотивацію до навчання.

Натомість дедалі більшої популярності набувають практико-орієнтовані підходи, зокрема метод навчання на основі завдань (Task-Based Language

Teaching — TBLT). Цей підхід пропонує більш динамічну та інтерактивну модель освітнього процесу (Ye, 2024). Зміщуючи фокус із граматики та перекладу на виконання змістовних завдань, TBLT сприяє активній навчальній взаємодії: студенти здобувають знання, обговорюючи новий матеріал та власні дії у роботі, вдосконалюють мовленнєві навички та розвивають готовність до використання КМ у нетипових комунікативних ситуаціях. Практики зазначають, що застосування цього методу допомагає зацікавити студентів, стимулювати їхню самостійність, сприяти особистісному зростанню та значно покращити загальні результати у вивченні мови (Michael H. Long, 2019).

Ефективність TBLT значною мірою залежить від таких ключових факторів: компетентнісний дизайн завдань; продумані стратегії впровадження завдань, що охоплюють різні види мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо); логічна послідовність виконання завдань різного рівня складності.

Як приклад розглянемо *компетентнісне завдання на читання* в межах групового проєкту «Поїздка вихідного дня до Пекіна» (адаптовано з Zinchenko and others, 2021) для вивчення студентами КМ середній рівень.

Завдання на читання: «Планування культурної програми в Пекіні»

Мета: аналіз інформації для планування подорожі.

Матеріали: адаптовані тексти з інформацією (короткий опис, години роботи (开放时间 kāifàng shíjiān), вартість квитка (门票价格 ménpiàojiàgé), можливо, як дістатися (怎么去 zěnmē qù)) про 3-4 визначні місця Пекіна (напр., Заборонене місто, Храм Неба, Літній палац).

Перебіг виконання:

1. Об'єднайтеся в пари і прочитайте надані матеріали про пам'ятні місця Пекіна.
2. Оберіть 2 пам'ятки для відвідування упродовж одного дня, враховуючи час на переїзд та огляд.
3. Визначте загальну вартість вхідних квитків для вашого плану.
4. Підготуйте та презентуйте свій одноденний план групі: «Ми відвідаємо [Місце 1] та [Місце 2]. Загальна вартість квитків: [Сума] юанів» (我们要去...和...。门票一共...元。 Wǒmen yào qù... hé... . Ménpiào yīgòng... yuán).
5. Після презентації (Мовний фокус): Проаналізуйте лексику та граматичні структури, використані під час підготовки та презентації плану (слова, що вказують на місця, числа, час; структура для формулювання планів 要去...). Обговоріть, що було новим або викликало труднощі.
6. Обговорення: Порівняйте свій план з планами інших пар, обґрунтуйте свій вибір.

Як бачимо, TBLT пропонує потужний інструментарій для подолання викликів, пов'язаних з навчанням КМ за компетентнісного підходу. Він перетворює навчальний процес на динамічну, інтерактивну та змістовну діяльність, де мова є не об'єктом вивчення, а засобом досягнення мети.

Список літератури:

1. Jiao, B. (2024). Phonetic learning strategies for Chinese as a second language. *Journal of Education and Educational Research*, 8(2), 199–201.
2. Spahiu, I., & Kryeziu, N. (2021). Contrastive study of grammar translation method and direct method in teaching of English language to primary school pupils. *Linguistics and Culture Review*, 5(S2), 1022–1029.
3. Ye, L. (2024). Innovative pedagogical strategies in second language acquisition. *SHS Web of Conferences*, 183, 03013.
4. Zinchenko, V., Udovychenko, L., Maksymenko, A., Gevorgian, K., Nesterenko, T., & Honcharuk, V. (2021). Project-based learning in the training of future philologists. *Revista de la Universidad del Zulia*, 12(35), 134–147.
5. Semenist, I., Dobrovolska, A. (2024). Analysis of the effectiveness of forming grammatical competence based on the “topic-comment” system for learners of the Chinese language at HSK 2 level. *Закарпатські філологічні студії*. №32. Р. 177-182.

ВИКЛИКИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ КИТАЙСЬКОГО ПІНЬІНУ

Шевченко Анастасія Олександрівна

*викладач кафедри східних мов та міжкультурної комунікації факультету іноземних мов
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*

Кіріяченко Ірина Анатоліївна

*викладач кафедри східних мов та міжкультурної комунікації факультету іноземних мов
Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна*

Піньїнь є фонетичною системою китайської мови, в якій за допомогою латинських літер позначають вимову китайських ієрогліфів. Хоча питання необхідності та ефективності вивчення піньїну під час засвоєння китайської мови викликало різні думки та суперечки серед науковців залежно від вікової категорії учнів, але сьогодні це все ж таки є невід’ємним компонентом вивчення для студентів закладів вищої освіти. Піньїнь полегшує читання китайських слів та пришвидшує процес вивчення нової лексики, а також є зручним та швидким способом введення тексту через гаджети.

Питання труднощів викладання китайської мови досліджують науковці різних країн. Через особливий склад мови, виникає необхідність долати виклики, які виникають під час викладання, задля досягнення успішного результату. Так, китайські дослідники розділяють лінгвістичні та психологічні, освітні, соціальні та культурні виклики (Pan, Sun, Zou, Cao, Zhang, Li, 2023). Одним з основних складових вивчення китайської мови є фонетична система — піньїнь. Відповідно, викладачам необхідно знати та враховувати особливості викладання китайського піньїну та труднощі, з якими можуть зустрітися студенти. Серед основних викликів при викладанні китайського піньїну можна виокремити навчання правильної вимови звуків; навчання тонів та їх вживання; навчання розпізнаванню тонів на слух.

Навчання правильної вимови звуків. Іноземним учням доводиться звикати до звуків, яким немає аналогів у їх рідних мовах. Тому викладачам важливо підібрати найбільш наближені відповідники, детально описати звук та приділити увагу артикуляторним особливостям під час вимови.

Навчання тонів та відпрацювання їх правильної вимови. Студентам, які вивчають китайську мову як іноземну, спочатку важко засвоїти тони та ввести їх у використання. Тому важливо, щоб викладач пояснив значимість тонів в китайській мові, наслідки неправильної вимови тону, щоб в учнів не виникало непорозумінь. Викладачам важливо навчити студентів звертати увагу на діакритичні знаки над складами, які позначають тон, та асоціювати їх позначення з певними інтонаціями. Окрім того, важливим аспектом навчання тонів є пояснення, практика та відпрацювання правил змін тонів, тобто ситуацій, при яких тон складу змінюється на інший.

Навчання розрізненню тонів на слух. Не менш важливим вмінням, якого учнів має навчити викладач, є розрізнення тонів під час слухання. Адже в китайській мові здатність розпізнавати та розуміти тони у складах та словах має вирішальне значення для ефективного спілкування. Один склад може мати багато значень і саме тони зможуть допомогти відрізнити значення слова.

Викладачам варто надавати великого значення ролі пін'їну у викладанні китайської мови, тому що ця система допомагає подолати розрив між фонологією та орфографією китайської мови, дозволяє студентам поступово засвоїти китайську фонологічну систему, допомагає студентам розділяти слова та є важливим інструментом для комп'ютерного введення тексту (Wang, 2013).

Викладачам необхідно враховувати особливості китайської фонетичної системи та обирати ефективні методи викладання та практичні вправи, щоб іноземним студентам вдалось опанувати пін'їнь. Для засвоєння варто використовувати різні види діяльності, такі як диктанти речень пін'їном, написання пін'їну для ієрогліфів, введення тексту за допомогою пін'їнь, вправи на аудіювання та дискримінацію тонів, вправи на читання тощо.

Пін'їнь є одним з ключових інструментів у володінні китайською мовою, а отже посідає важливе місце в процесі викладання китайської для студентів. Знання цієї фонетичної системи сприяє розвитку читацької компетентності, підвищує швидкість засвоєння нової лексики та є ефективним методом введення текстів через клавіатуру.

Список літератури:

1. Pan, L., Sun, D., Zou, Y., Cao, Y., Zhang, J., Li, F. (2023). Psycho-linguistic and educational challenges in Teaching Chinese (Mandarin) Language: voices from None-Chinese teachers of Mandarin language. *BMC Psychology*, 11, <https://doi.org/10.1186/s40359-023-01432-8>
2. Wang, L. (2013). The theoretical explanation of «The Plan of Chinese Phonetic Alphabet» and the basic concepts of teaching Chinese phonetic alphabet. *Appl. Linguist.* 7–11.

V. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ ТА ПРОБЛЕМИ БЕЗПЕКИ В КРАЇНАХ СХОДУ

МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ ВІД СУЧАСНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КИТАЮ В КОНТЕКСТІ «ОДИН ПОЯС ОДИН ШЛЯХ»

Заболоцька Анастасія Юріївна

*студентка магістратури 2 курсу кафедра міжнародна освіта китайської мови
факультет китайської мови та літератури Пекінського університету іноземних мов*

Китай і Україна вже майже десять років спільно просувають ініціативу «Один пояс, один шлях». Цей грандіозний план проклав широку дорогу для мирного економічного розвитку двох країн і створив необмежений потенціал для співпраці. Оскільки китайське суспільство змінюється з кожним днем, Китай не тільки виділяється серед сусідніх країн, але й стає надійним партнером України.

Починаючи з 2021 року, обсяги китайсько-української торгівлі товарами неодноразово встановлювали нові рекорди, що свідчить про тісну економічну та торговельну співпрацю між двома країнами.

З роками китайсько-українська дружба зростала, як цівка води, вливаючись у глибоку основу співпраці. Низка визначних досягнень не лише зміцнила традиційну дружбу між Китаєм та Україною, й стала надійною опорою та поштовхом для національного відродження України.

Судячи з макроекономічних даних, бурхливого розвитку науково-технічних інновацій, зростаючого споживчого попиту та потужної політичної підтримки, китайсько-українська економічна та торговельна співпраця йде в ногу з часом, демонструючи енергійну життєздатність і широкі перспективи розвитку.

Китай дотримується основної національної політики відкриття зовнішньому світу, використовує відкриті реформи як двигун для просування процесу мирного розвитку.

Швидкий розвиток технологій штучного інтелекту вплив нову життєву силу в прогрес китайської соціальної цивілізації, і українські китаєзнавці є активними учасниками та популяризаторами цього процесу. Зіткнувшись зі змінами часу, такими як торгова війна, Китай зробив крок вперед і вжив позитивні дії, продемонструвавши свою відповідальність і мудрість як великої країни («Сі Цзіньпін написав у в'єтнамській газеті: У торгових і тарифних війнах немає переможців», 2025).

У відповідь на поточні виклики, з якими стикається економіка, Китай повністю використав переваги своєї національної м'якої сили, щоб створити більш сприятливе середовище та умови для «заходу» китайських компаній. Як центральна країна, що розвивається, Китай відіграє життєво важливу провідну роль у побудові економічної системи, тому Китаю слід скористатися нагодою для просування більшої кількості якісних товарів на український ринок, сприяти посиленню Китаю національній відбудові України, планомірному відновленню та покращенню рівня будівництва інфраструктури, розширенню нових сфер

економічного співробітництва та спільному створенню нової сторінки у китайсько-українському співробітництві.

Україна повинна плекати свої торговельні та співробітницькі відносини з Китаєм, активно сприяти розвитку та зростанню свого внутрішнього ринку, поглиблювати значення китайсько-української співпраці та посилювати економічну стійкість.

У сферах туризму, розміщення в сім'ї, харчової та інших галузей промисловості китайські інвестори та підприємці готелів сприятимуть подальшому поглибленому розвитку економічного та торговельного співробітництва між двома країнами.

Факти засвідчують, що Україна отримала безкорисливу допомогу та підтримку з боку Китаю в її труднощах 6 березня 2025 року Китай і Україна підписали дві важливі угоди, які не тільки посилили сільськогосподарську співпрацю між двома країнами, але й надіслали позитивні сигнали та значення на геополітичному рівні. («КНР підписала з Україною угоди про імпорт гороху та водних продуктів дикого вилову», 2025).

Проте нинішнє глобальне торговельне середовище є складним і заплутаним: антиглобалістські думки зростають, торговельний протекціонізм зростає, епоха після епідемії та війна, а також численні фактори переплітаються між собою, створюючи серйозні проблеми для безпечної та стабільної роботи глобального промислового ланцюга. Транскордонна електронна комерція також зазнала безпрецедентного удару. Під таким негативним впливом шлях України до економічного відновлення сповнений невизначеності та викликів.

Тому Китай і Україна мають продовжувати підтримувати принципи взаємодоповнюваності та взаємної вигоди, поглиблювати співпрацю та обміни в різних сферах, спільно реагувати на глобальні виклики та можливості. Україна має повною мірою використати торгове вікно, відкрите під час війни, посилити економічну та торговельну співпрацю та обміни з Китаєм, а також сприяти розвитку двосторонніх відносин у більш прагматичному та диверсифікованому напрямку.

Водночас Китай продовжуватиме відігравати активну роль і надаватиме потужну підтримку та допомогу економічному відновленню та розвитку України.

Список літератури:

1. «КНР підписала з Україною угоди про імпорт гороху та водних продуктів дикого вилову». <https://surl.li/btodtp> (Дата звернення:15.04.2025)
2. «Розуміння впливу «російсько-української війни» на транскордонну зовнішню торгівлю» <https://surl.li/nkaagw> (Дата звернення:15.04.2025)
3. «Круглий стіл науковців Яке рішення для європейської економіки під тиском української кризи та мит США?» <https://surl.li/nhusxh> (Дата звернення:15.04.2025)
4. «Сі Цзіньпін написав у в'єтнамській газеті: У торгових і тарифних війнах немає переможців» <https://surl.li/pumaip> (Дата звернення:15.04.2025).

ПРОКСІ-МЕРЕЖА ІРАНУ ЯК КЛЮЧОВИЙ КОМПОНЕНТ ЙОГО РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Мартинюк Крістіна Ігорівна

І курс магістерського рівня кафедри міжнародних відносин Факультету міжнародних відносин, політології та соціології

Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

Науковий керівник: к. політ. н., доц. Захарченко А. М.

З моменту свого заснування у 1979 році Ісламська Республіка Іран розробляла військову доктрину, орієнтуючись на гібридні операції в «сірій зоні». Метою стратегії є зміщення регіонального балансу сил на користь ІРІ, а також подолання обмежень традиційних військових можливостей. Центральним елементом іранської концепції «випереджальної оборони» є доктрина «стратегічної глибини», яка поширюється до Середземного моря. Її завданням є нейтралізація загроз на віддалених рубежах через мережу регіональних союзників (Seliktar, Rezaei, 2020).

Опинившись в ізоляції через політику США та їхніх регіональних партнерів, насамперед Ізраїлю та Саудівської Аравії, Іран компенсує свою військову слабкість підтримкою державних і недержавних акторів. Така модель, відома як «Вісь опору», сформувалася у відповідь на американську концепцію «Осі зла». У рамках цієї стратегії особливе значення має співпраця з сирійським урядом Башара Асада, збройними угрупованнями, зокрема, єменськими хуситами, ліванською «Хезболлою» та палестинськими ХАМАС і «Ісламським джихадом». Крім того, Іран має значний вплив в Іраку, особливо серед шіїтського населення. Організації на кшталт «Асаїб Ахль аль-Хак» та «Катаїб Хезболла» фактично перебувають під контролем Корпусу вартових ісламської революції (KBIR), військової гілки влади в Ірані (Watts et al., 2023).

Іран активно застосовує концепцію «асиметричної оборони», згідно з якою слабші учасники конфлікту обирають нестандартні стратегії, що дає їм змогу досягати значних результатів навіть у випадку суттєвої переваги опонента (Arreguin-Toft, 2005). Завдяки таким методам, зокрема веденню проксі війн, підтримці партизанських операцій, тероризму, інформаційних кампаній та кібератак, ІРІ виснажує політичні та військові ресурси супротивників.

Варто зазначити, що *проксі-війна* — це форма конфлікту, яка, як правило, має вигляд прямого або непрямого спонсорування державами звичайних або нерегулярних сил третіх сторін, що діють поза межами конституційного ладу країн, залучених до збройного протистояння (Rondeaux, Sterman, 2022, p. 22). Структура проксі-війн являє собою відносини між благодійником (Іраном), зовнішнім щодо динаміки конфлікту, та обраним ним проксі-агентом, який виступає каналом для зброї, навчання й фінансування від благодійника (Mumford, 2013).

Американське вторгнення в Ірак у 2003 році та створення шіїтського уряду в Багдаді сприяли розширенню іранського впливу. Подальший розвиток ситуації, включно з «Арабською весною» 2011 року, відкрив для Ірану нові можливості

через ослаблення регіональних режимів. Виведення американських військ з Іраку в 2011 році ще більше укріпило позиції Тегерана, оскільки місцева влада активно зверталася за підтримкою до Ірану. У Сирії, коли режим Башара Асада опинився на межі знищення, Іран надав йому суттєву допомогу, направивши в Сирію ополченців та частину підрозділів «Хезболли». У Ємені хусити, захопивши столицю Сану в 2014 році, забезпечили Ірану ще один важливий регіональний плацдарм (Jones, 2019).

Касем Сулеймані, екскомандувач КВІР «аль-Кудс» і архітектор іранської проксі-стратегії, використав цю ситуацію для надання підтримки союзникам. Посилаючись на Статтю 152 Конституції ІРІ, що закликає до підтримки «пригноблених», Тегеран активізував допомогу шіїтським ісламістським групам, спрямовуючи їх на повалення режимів в сусідніх країнах, які, на думку Ірану, співпрацюють із Заходом (The Constitution of the Islamic Republic of Iran, 1989).

Нещодавні події на Близькому Сході значно трансформували геополітичний та безпековий ландшафт регіону. Війна в Газі, яка почалася після атаки ХАМАС на Ізраїль 7 жовтня 2023 року, призвела до ескалації конфлікту між Ізраїлем, Іраном та іранськими проксі-силами, що проявилось, зокрема, в обміні ударами між Іраном та Ізраїлем. Паралельно серйозних втрат зазнало й керівництво «Хезболли» в Лівані. Зокрема, у вересні 2024 року внаслідок атаки було ліквідовано Хасана Насраллу, керівника військового крила організації, що ще більше підірвало регіональні позиції Ірану (Vyman, Jones, Palmer, 2024). Проте, незважаючи на агресивну риторику та прагнення зберегти свій вплив, Тегеран виявився неготовим до масштабного військового конфлікту.

Зміщення уваги Ірану на протистояння з Ізраїлем, виведення «Хезболли» з Сирії та зменшення ресурсів сприяли зміцненню позицій інших акторів, зокрема угруповання «Хаят Тахрір аш-Шам». Це, у свою чергу, призвело до падіння режиму Асада та втрати Іраном контролю над Сирією. Втрата Сирії як критично важливого логістичного коридору, тренувального майданчика для іранських проксі-сил та одного з основних союзників Ірану має серйозні наслідки для його стратегії на Близькому Сході та призводить до ослаблення «Осі опору» (Lister et al., 2024).

Втрата Башара Асада здатна суттєво змінити геополітичний баланс у регіоні, створюючи додаткові виклики для Ірану, які можуть бути використані його опонентами. Це, в свою чергу, може призвести до перегляду оборонних стратегій Тегерана: з одного боку, посилення підтримки проксі-структур в Іраку та Ємені, а з іншого — коригування його ядерної політики та потенційного відновлення діалогу зі США. Оцінка здатності Ірану адаптуватися до нової геополітичної реальності є важливою для розуміння динаміки сил у регіоні та прогнозування розвитку подій на Близькому Сході.

Список літератури:

1. Arreguin-Toft, I. (2001). How the Weak Win Wars: A Theory of Asymmetric Conflict. *International Security*, 26 (1), 93-128

2. Byman, D., Jones, S., Palmer, A. (2024, October 4) Escalating to War between Israel, Hezbollah, and Iran. *Center for Strategic and International Studies*. <https://www.csis.org/analysis/escalating-war-between-israel-hezbollah-and-iran>
3. Jones, S. G. (2019, March 11). War by Proxy: Iran's Growing Footprint in the Middle East. *Center for Strategic and International Studies*. <https://www.csis.org/analysis/war-proxy-irans-growing-footprint-middle-east>
4. Lister, C., Salem, P., Aman, F., Altunışık, M. B., Scham, P., Katulis, B. (2024, December 9). Special Briefing: After Assad's fall, what's next for Syria and the region? *The Middle East Institute*. <https://www.mei.edu/blog/special-briefing-after-assads-fall-whats-next-syria-and-region>
5. Mumford, A. (2013). Proxy Warfare (War and Conflict in the Modern World). *Oxford, UK, Polity Press*, 180.
6. Rondeaux, C., & Sterman, D. (2022). Twenty-First-Century Proxy Warfare. Understanding the New Proxy: Wars Battlegrounds and Strategies Reshaping the Greater Middle East. UK, C Hurst & Co Publishers Ltd., 13-46.
7. Seliktar, O., & Rezaei, F. (2020). Iran, Revolution, and Proxy Wars. *Palgrave Macmillan*. 1st ed., 256.
8. The Constitution of the Islamic Republic of Iran. (1989). <https://web.archive.org/web/20161027004409/https://en.parliran.ir/eng/en/Constitution>
9. Watts, S., Frederick, B., Chandler, N., Toukan, M., Curriden, C., Mueller, E. E. ... Martini, J. (2023). Proxy Warfare in Strategic Competition: State Motivations and Future Trends. *The RAND Corporation*. https://www.rand.org/pubs/research_reports/RRA307-2.html

CHINA IN THE SYSTEM OF INTERNATIONAL RELATIONS IN THE 21ST CENTURY: THE TRANSFORMATION OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA INTO A NEW CENTER OF POWER

Ivan Semenist

doctor of philological sciences, Professor of the Department of Oriental Culture and Literature, Faculty of Oriental, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

Kang Deng-sik

doctor of Political Sciences, Professor of the Department of Oriental Culture and Literature of the Faculty, Oriental Languages, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

At the beginning of the 21st century, China rapidly transformed from a regional player to one of the leading actors of the global system of international relations. Over the past decades, China has transformed from a «workshop of the world» into one of the main actors of global politics. Its growing economic, technological, diplomatic, and military capabilities are significantly changing the balance of power in the world. In the 21st century, the role of the People's Republic of China can no longer be considered only in the context of a regional state; it has become a global pole of influence. Its economic growth, geopolitical ambitions, technological breakthroughs, and active diplomacy are sparking discussions about a new world order. Analysis of China's role is key to understanding the current dynamics of global politics.

1. Geoeconomic rise of China. Since 2001, when China joined the World Trade Organization, the country has been experiencing an unprecedented economic boom. China provided unprecedented economic growth: from 2000 to 2023, the country's

GDP grew almost 12 times. Its impact on global trade, financial, and production chains is determinant. According to the World Bank, China is the world's second-largest economy in terms of nominal GDP and the first in terms of purchasing power parity. China invests in infrastructure, digital transformation, green transition, and high technology (artificial intelligence, 5G, semiconductors), positioning itself as the center of the global innovation economy.

2. Policy «One Belt, One Road» (Belt and Road Initiative).

The key tool of China's foreign policy was the One Belt, One Road initiative, which unites more than 140 countries through a network of transport, energy, digital, and educational projects. The goal is to create a global communications system in which China acts as the core, providing economic influence without direct military pressure. Despite criticism from the West for a possible «debt trap», a large part of Asian, African, and Latin American countries see BRI as a tool for their own development.

3. Military and political strategy. China is actively building up its military presence, especially in the South China Sea, the Taiwan Strait, and the Indo-Pacific. The People's Liberation Army is being modernized according to the doctrine of «Informatized War», and the defense budget is growing steadily. In parallel with this, the PRC promotes the ideas of peaceful coexistence, non-interference, and multipolarity, which often contrast with the US approach.

4. China as a challenge to Western leadership. In the US, NATO, and EU strategy documents, China is defined as a "systemic rival" or even a «threat». Main problem areas: 1) Taiwan; 2) technological rivalry (TikTok, Huawei, 5G; 3) security and human rights standards.

At the same time, China is promoting its own platforms (SCO and BRICS) as an alternative to Western models of global governance.

oa5. «Soft power» and cultural diplomacy. China invests in creating a positive image abroad: through Confucius Institutes that promote Chinese language and culture; through media (CGTN, Xinhua); through educational scholarships and cultural programs. However, the effectiveness of China's «soft power» is often limited due to issues of confidence, censorship, and Communist Party influence.

In the 21st century, China is a key factor in the transformation of the international system, becoming both an economic locomotive and a geopolitical challenge for the West. His strategy combines economic expansion, military modernization, and cultural influence. The further development of international relations will largely depend on the dynamics of competition between the US and the PRC and the ability of other countries to balance in the conditions of the new bipolarity.

References:

1. Brand Finance. (2023). *Global Soft Power Index 2023*. Retrieved from <https://brandfinance.com/reports/global-soft-power-index-2023>
2. Callahan, W. A. (2015). China's «Asia Dream»: The Belt and Road Initiative and the New Regional Order. *Asian Journal of Comparative Politics*, 1(3), 226–243.
3. The World Bank. (2023). *China Economic Update*. Retrieved from <https://www.worldbank.org/en/country/china/overview>

4. Rolland, N. (2020). China's Vision for a New World Order. *The National Bureau of Asian Research*. Retrieved from <https://www.nbr.org/publication/chinas-vision-for-a-new-world-order/>
5. Xi, J. (2017). *Secure a Decisive Victory in Building a Moderately Prosperous Society in All Respects*. Report to the 19th National Congress of the Communist Party of China. Retrieved from <https://china.usc.edu>

Наукове видання
III Всеукраїнський форум молодих сходознавців

Матеріали доповідей
III Всеукраїнського форуму молодих сходознавців
16-17 квітня 2025 р.

Відповідальні за випуск:
(І.В. Семеніст, Ковтуненко А.І., С.В. Цимбал, К.Ю. Комісаров, Москальов Д. П.)
Комп'ютерна верстка: Федюк В.Ю.

Матеріали друкуються в авторській редакції
Відповідальність за дотримання академічної доброчесності та зміст несуть автори

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Україна, 04053, м. Київ, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2